דבר

ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ ישראל
עתון פועלי ארץ ישראל
מייסדו ועורכו הראשון ברל כצנלסון ז"ל
מאוחד עם „למרחב"

היום בדבר

פרשת ראש השב"כ: החקירה שאי אפשר לעצור
עמוס עוז, יזהר סמילנסקי, חיים צדוק
חנה זמר, אמנון דנקנר, שלמה גינוסר, טובה צימוקי,
טלי זלינגר, ישראל לנדרס

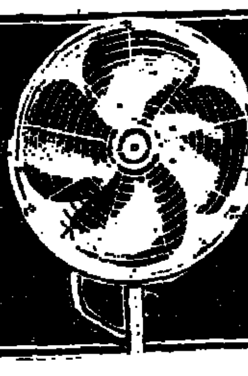
גל־און
הפתרון לאיוורור נכון!
מאווררים ושואבי אויר
לאולמות, מקלטים, תעשיה וחקלאות.
גדלים: מ־12" עד 48"
יעוץ טכני חינם
שיווק והתקנה ג.ג.ה.
רח' סוקולוב 31 ת"א,
טל' 03-253129, 240765

יום שישי, כ"א באייר תשמ"ו, 30 במאי 1986 • גליון 18822
היום 76 עמודים כולל „דבר השבוע" • המחיר 1.10 ש"ח באילת 94 אג'.

פרס וברלב החליטו: חקירה משטרתית המפכ"ל יעמוד בראש צוות מצומצם

שמיר: „לא צריך ועדת חקירה" • פרס דחה הצעת ראש השב"כ להתפטר • זמיר: „המכתב לקראוס – הוראה לפתוח בחקירה" • גולדנברג לא יועץ מיוחד

מאת יוסי מלמן, כתבו המדיני של „דבר"

ראש הממשלה שמעון פרס ושר הכלכלה חיים בר־לב החליטו כי בנסיבות החדשות שנוצרו בקשר לפרשת ראש השב"כ הדרך המובה ביותר לצמצם את הפגיעה בשב"כ וגם עצמו תהיה באמצעות חקירה המשטרה.

ל„דבר" נודע כי על אף הדברים שאמר אתמול השר חיים בר־לב כי היה מעדיף חקירה אחרת ברור גם לו וגם לראש הממשלה כי משום שאין מנוס מקיום חקירה עדיף שהיא תעשה על־ידי המשטרה. החלום כי עם שובו של מפכ"ל המשטרה רב־ניצב דוד קראוס מסיור בחו"ל, הוא יקים צוות החקירה מצומצם שיהיה מורכב מקצינים בכירים שאפשר לסמוך עליהם כי ינהלו חקירה בדרך חשאית וכלי שהדברים ידלפו החוצה.

פרופ' יצחק זמיר אמר ביום ה' בשיחה עם עתונאים, כי המכתב למפכ"ל המשטרה רב ניצב דוד קראוס, בעניין השב"כ הינו הוראה לפתיחת חקירה משטרתית.

פרופ' זמיר אמר עוד כי המפכ"ל אמר לו כי לאחר שקרא את המכתב הוא מבקש לטפל בעניין באופן אישי. מפכ"ל המשטרה, רב ניצב דוד קראוס, עומד לשוב לישראל ביום ג' הקרוב ואז יוכרע באופן סופי הנוהל של חקירת ראש השב"כ.

בצמרת המשטרה גיבשו אפשרות לחקירת ראש השב"כ שתהיה במקום מסכרתי חסוי לגמרי. החקירה תערך על ידי המפכ"ל עצמו או על ידי ראש אגף החקירות במטה הארצי. לא תהיה זו חקירה רגילה אלא שאלת־שאלות וב־רור ענ־נים.

נראה כי משטרת ישראל תאלץ לחקור כמה מבכירי השב"כ שעזבו את השירות ולקבל פרטי־חקירה של קצינ"י צה"ל שנערכו בשעתו בפרשה זו בעבר בעת שהפרקליטות הצבאית עסקה בעניינו של קצין צנחנים ראש"י תא"ל יצחק מרדכי.

היועץ המשפטי לממשלה פרופ' יצחק זמיר ממשיך לתמוך בחקירת משטרה בפרשת השב"כ. גרם מקור בכיר במשרד המשפטים הודיע אתמול כי זמיר יתפשר על ועדת חקירה, במקום חקירה במשטרה, רק בתנאי שבכתב המינוי של ועדה כזו יוסמכו חבריה לחקור אם קיים חשד למעשים פליליים. לועדה תהיה גם סמכות להגיש כתבי אישום אם הדבר יידרש.

אתמול דימן שר המשפטים יצחק מודעי את הפרופ' זמיר להבהרות בכל הקשור לידיעות על מינויו של המשפטן ד"ר אמנון גולדנברג לתפקיד. גולדנברג אף שוחח אתמול עם זמיר בנושא זה והבהיר לו כי אין לו כל כוונה לשמש כיועץ רשמי בנושא. גולדנברג הכחיש אתמול גם לתקשורת כי בכוונה לתפקיד יועץ לשר מודעי בכל הקשור לפרשת השב"כ. גולדנברג אמר אתמול „השר מודעי כמו שרים אחרים, מיודד ע־י מחליף את דעות מדי פעם בפעם, שלא על בסיס מקצועי או רשמי".

מ"מ ראש הממשלה ושר החוץ יצחק שמיר שולל מינוי ועדת חקירה והוא סבור, כי ועדות חקירה גורמות לתסיפת יתר ולא מביאות תועלת. „שבענו ועדות חקירה", אמר שמיר.

בר שמיר אמר, כי אינו חייב לזכור מה ידע או לא ידע בשעתו על הענין והטעים „ידעתי מה שראש הממשלה היה צריך לדעת". לגבי פרופ' זמיר, אמר בר שמיר כי הוא נמצא עתה במצב של התפטרות והוא חושב שהיועץ המשפטי צריך לסיים תפקידו. על סוגיית תפקיד היועץ המשפטי בכללותו, אמר שמיר שישנן דעות שונות ויש לבדוק לעומק. שר החוץ הבהיר, כי בכל שנתדל מהר יותר לדבר בנושא ולחטט בו, כן ייטב למדינה ולבטחונה. לדעתו, יש להניח לשב"כ ולראשו להמשיך ולמלא תפקידם.

שמעון פרס גילה אתמול כי ראש השב"כ אברהם שלום הציע לו להתפטר מן התפקיד אך פרס דחה זאת. „חובתי הבוכרית לעבוד ליבינו" הוא אמר בתל־אביב.

במו כן סיפר שדחה הצעה דומה של היועץ המשפטי לממשלה

זמיר: „זהו מאבק על מעמד היועץ, שלטון החוק והמישטר הדמוקראטי"

מאת טובה צימוקי, סופרת „דבר" בירושלים

„כל ד־עות ישולה למצוא את משמכן החצר שלה ואנחנו יכולים לסגור את החנות", כך אמר אתמול היועץ המשפטי לממשלה פרופ' יצחק זמיר בהתייחסו בעקיפין לידיעות כי ד"ר אמנון גולדנברג יהיה יועץ לשר המשפטים יצחק מודעי לנושא פרשת השב"כ.

זמיר, שהרצה אתמול בכנס משפטני רשויות מקומיות בקרית ענבים התיחס לפרשה כשדבריו לעיתים בוטים. „אנו נמצאים במאבק על מעמד היועץ המשפטי לממשלה מעמד החוק והמאבק על הדמוקרטיה. הפעם המאבק קשה וחריף ביותר. המפנה, מסתמן ומגיע בדקר משונה ועקיפה שחוצה אוקינוסים ובג־יעה אלינו. אני וקודמי הצלחנו למנוע תהליך כזה בעבר תוך כדי עימות. עמד לפני מצב שמנעתי תשלום של עורך־דין פרטי שהוזמן לתת חוות דעת פרטית. התנגדתי, ובגלל התערבותי קבלו את חוות דעתי. זו הבעת אי אמון של המערכת ביועץ המשפטי. זהו אי אמון בחוק עצמו ואי אפשר להשלים עמו. אי אפשר להשלים עם כך שרשות ציבורית כלשהי שדעתה אינה נוחה מהיועץ המשפטי שלה תבקש חוות דעת של עורך דין מבחוץ כדי לנהוג על פיה. זו דרך לסיים את שלטון החוק".

יועץ משפטי לממשלה שאינו יסימן ונמצא בעימות מטבע הדברים מושך אליו אש. יועץ משפטי מהשרים אוהדים אותו סימן שאינו יועץ משפטי טוב. החוק לא צריך לזוז בפני הבטחון. עד כה קיימנו את הבטחון במסגרת החוק ונמשיך. הניגוד שהוצג ב־נ־הם – אינו נכון".

„אם אנו שובעים שאלה הרוצים לפטר את היועץ המשפטי לממשלה לא עושים זאת הרי זה בפני הכש של הממשלה מפני התגובה הציבורית. חלק מהציבור עומד על המשמר שלא יפטרו אותו. הצבור סומך על היועץ המשפטי לממשלה.

זורע: „אם מתגנב השקר לדיווחי מערכת הביטחון זה סוף המדינה"

(עז) – אלוף (מיל.) מאיר זורע אמר אתמול בערב בטלוויזיה כי אם יוכח שישקרו בשב"כ, יהיה צורך לעשות „סדר בשירותי הביטחון". אך אם יוכח שהטענות נגד ראש השב"כ לא היו נכונות, יהיה צורך להביא לדין את אלה שהעלו את הטענות.

זורע עמד בראש ועדת החקירה בפרשת האוטובוס בקו 300 לפני שנתיים. „אם מתגנב השקר לתוך דיווחי מערכת הביטחון, זה סוף המדינה בכלל" – אמר. בציינו כי יש להקים ועדת חקירה ממלכתית סודית, ולהביא את מסקנותיה ברמז, ביחס לשאלה מי אשם ומי לא, לציבור. זורע הטעים, כי עד כה נודע בציבור, שאנשים מסויימים, שהיו בצמרת השב"כ, טוענים שראש השב"כ הדיח לשקר ואנשיו שיקרו בחקירה ומשפט, עד שלא יוכח הדבר, יש להתייחס לעדויות בחקירה כאל עדויות אמת. „אם יוכח הדבר, אני רואה אותו כחמור ביותר, לא מבחינת האוטובוס המחבלים, אלא משום שבחוזר על דיווח אמת או שקר במוסדות הביטחון", אמר. זורע הוסיף, כי „הסכנה הגבורה ביותר לביטחון היא אם בתוך הביטחון נמצא דיווח שקר". עם זאת שלל חקירה גלויה בפרשה, בציינו כי הציבור זכאי לדעת רק את הענין העקרוני, אבל אין לחשוף פרטי־פרטים, והחקירה צריכה להתנהל בסודיות גמורה.

פרס: „אם היועץ ממונה על קיום החוק הרי הממשלה ממונה על קיום החיים"

(עו) – אנשי הבטחון, אמר עשו ימים כלילות בשורות המדינה, באשר הם פועלים פעילות מבצעית מלאה, ולמדינה אין מסגרות משפטיות נאותות לטפל בהם, אסור להחיל עליהם את החוק האזרחי יש להביא בחשבון את מהות הפעולה שהוטלה עליהם לבצע". אמר ראש הממשלה הוסיף, כי המלחמה של אנשי הבטחון נמשכת כל השנה, ביום ובלילה, והאוייב הנלחם בם אינו צבא, אלא טרוריסטים שאינם מכבדים דבר ומוכנים להרוג אשה וילד, ברמאות ובשקרים ובכל כלי נשק.

ראש הממשלה שיבח את שרות הבטחון שהוא יעיל באופן בלתי רגיל כשהאנשים מסכנים תמיד את חייהם ואינם זוכים לפרסום. בראש שרות זה עומד האיש שזכה להערכה של ראשי הממשלות שהיו גם ל־ - הוא עמד בתפקידו באומץ לב עשרות שנים ללא רבב", אמר.

„לאנשים אלה כניע שורץ בפני החוק וכמו סכל אזרח יכול לבחור לו עורך דין, זה גם מגיע להם, בחלק מההכנה שלהם למשפט", אמר. „מותר להם גם לתדרך עתונאים, כי נעשה בבקרה זה משפט גם ע"י התקשורת".

ראש הממשלה הדגיש, כי לא כי קורא עתון מבין את המושג „לכאורה" ומילה זו מופיעה בכל יום בעיתונות.

„הוויכוח אינו על סמכות היועץ המשפטי, אלא על שיקול דעתו": בר פרס הוסיף שאמנם שרים אינם צריכים להיות שופטים אבל הם צריכים להיות שרים והם צריכים לעבוד על האינטרס הבטחוני, המדיני והציבורי.

חשש לנקמת דם אחרי הריגת מג"ד צד"ל ו־4 חייליו במארב

לחאד רואה ברצח „בגידה חמורה של תושבי הכפר רומן"

מאת שמעון ויים, סופר „דבר" בצפון

גופותיהם של חמישה חיילי צד"ל, בהם מפקד גדוד, נמצאו אתמול בצהריים בבית נטוש ליד הכפר רומן שעל גבול רצועת הבטחון בדרום לבנון.

הגופות נמצאו לאחר שקודם גילה סיור של צד"ל ג'יפ נטוש לא הרחק מהמקום וחיילי הסיור פתחו בסריקות שבמהלכן נמצאו החללים, כולם חיילים נוצריים.

יצויין כי הכפר רומן נעזב בחלקו במהלך מלחמת לבנון כאשר צה"ל נסוג מנבטייה ובתקופה האחרונה ניהל הגנרל לחאד, מפקד צד"ל, מגעים עם תושבים בכפר במטרה להחזיר את התושבים שנמלטו מהכפר ולהשליט שקט מחודש באיזור.

נודע כי המג"ד מצד"ל וארבעה מחייליו היו בדרכם לפגישה עם תושבים מרומן במסגרת המו"מ על החזרת יותר פליטי הכפר, וככל הנראה נהרגו במארב. כוחות צד"ל פתחו אתמול בסריקות נרחבות באיזור במטרה לתפוס את הרוצחים.

בשורות צד"ל שורר זעם רב על הריגת החמישה. המג"ד המוצב באיזור עשייה ובדרום־לבנון הביע חשש כי אנשי צד"ל יבצעו נקמת דם. הגנרל לחאד כינה אתמול את מות חמשת חייליו כ„מעשה בגידה חמור של תושבי רומן". הוא האשים את התושבים כי שתפו פעולה עם גורמים עויינים כדי לפגוע בחייליו.

הכנות אחרונות במקסיקו לאליפות העולם בכדורגל הנפתחות במוצ"ש — צילום אי.פי.

ויכוח בין האוצר להסתדרות על תוספות שכר לשכירים

שר האוצר סבור כי העלאת שכר יסכנו את המשק

מאת חיים ביאור, סופר „דבר" לענייני עבודה

האוצר מתנגד לכל תוספת־שכר ריאלית ומסכים רק לפיצוי העשירונים הנמוכים שבאוכלוסיה באמצעות התקציב. ההסתדרות, לעומת־זאת, עומדת על דרישתה להעלאת השכר לכל השכירים, במסגרת הסכמי העבודה לשנה הקרובה.

חילוקי־דעות אלה קיבלו אתמול ביטוי פומבי בהופעתם המשותפת של שר האוצר משה ניסים ומזכ"ל ההסתדרות ישראל קיסר, בכינוס של המרכז הישראלי לניהול.

השר ניסים הזהיר בדבריו שכל תוספת בשכר תסכן את הישגי התוכנית הכלכלית ותביא לפריצה מחודשת של האינפלציה. כתוצאה מכך, טען, כל גידול בשכר ישחק שוב. עם זאת, הסכים שר האוצר להעלאה בשכר הקשורה בגידול מקביל בפידיון העובד.

המזכ"ל קיסר הטעים כי העובדים, שתרמו את החלק העיקרי לתוכנית הכלכלית, לא יסכימו עתה להמשיך ולהקריב משכרם ולוותר על הסכמי עבודה לשנה הקרובה. אין לשאת מצב שבו עובדים רבים משתכרים 300 עד 400 שקלים, ציין קיסר.

היו"ר הנ־כנס של מועצת מנהלי בנק לאומי" אלי הורביץ התריע כי היי־צוא דורך במקום כבר מספר שנים וריווחיותו יורדת. נטל המס על חברות מונע השקעות ואין לשלם כל תוספת־שכר, אמר.

יורם ארידור בצוות הכנסת לקביעת הדיון בדו"ח בייסקי

מאת שלמה קיבלר, כתבו הכלכלי של „דבר"

ח"כ יורם ארידור מי שהיה שר האוצר בתקופת הויסות מונה כחבר בצוות של ועדת הכספים של הכנסת לטיפול בעניני דו"ח בייסקי.

ועדת הכספים של הכנסת החליטה אתמול להקים צוות של חברי ועדה אשר יקבע את סדרי הדיון של הועדה בדו"ח בייסקי. חברי הצוות שמונו הם: יו"ר יגאל כהן, חיים רמון, יורם ארידור וגרשון שפט. יורם ארידור אשר פעל כשר אוצר בתקופת הויסות שותף לאחריות לו ע"י חברי ועדת בייסקי לא פסל עצמו מלהיות חבר בצוות, המטפל בסדרי הדיון.

יורם ארידור אשר נמצא כאחד מהאחראים המרכזיים במשק לויסות ושבפרשנויות שונות נקבע כי אילו היה היום בתפקיד שר האוצר היה בודאי נאלץ להתפטר יהיה מחברי הכנסת המובילים של צוות של ועדת כספים לטפל בדו"ח אשר בדק את דרך ת־פקודו של ארידור, כשר אוצר.

לקביעת סדרי הדיון חשיבות רבה, בהשפעה על קצב הדיון, הנושאים שיועלו וההדגשים שינתנו בכל נושא ונושא.

אסירי ארגון הטרור היהודי ששוחררו נושאים נשק בהיתר

משרד הפנים אישר רשיונות למרות עברם הפלילי

מאת אריאל בקעמי,

גורם בכיר במשרד הפנים הורה לחדש את רשיון נשיאת הנשק של אסירי ארגון הטרור היהודי ששוחררו מהכלא, לאחר שהתפעלו עלי' הוצים - מסר אתמול ל„דבר" זאב („זמביש") פרידמן מקרית־ארבע, מאסירי המחתרת ששוחרר.

המשוחררים שבו לשרת ביחידות המילואים הקרביות שלהם וקיבלו שוב רשיון לשאת נשק למרות עברם הפלילי. שניים מאסירי הארגון מנחם נרבנדור – הנגו של ח"כ הרב ולדמן ב„התחיה" – המתגורר בסוסיה שבדרום הר־חברון וזאב פרידמן מקרית־ארבע, סיימו באחרונה שירות מילואים שבמהלכו נשאו נשק כיתר חבריהם ליחידה.

פרידמן אמר אתמול לסופר „דבר" כי עם שחרורו מן הכלא קיבל בכתב שלפיו אין לפרקליטות המדינה התנגדות שישוב וישא נשק פרטי. שהיה מופקד במשטרה, אולם חודשיים לאחר־מכן קיבל הודעה כי רשיונו נשלל ממנו בשל עברו הפלילי. פרידמן אמר לסופר „דבר" כי הפעיל לחצים רבים שבסופם קיבל שוב רשיון לשאת את אקדחו הפרטי.

„אדם שלא הפעיל לחצים כמוני, לא היה מקבל נשק. עובדה שלאנשים אחרים בעלי עבר פלילי עשו בעיות בעניין הזה", אמר פרידמן. הוא ציין כי האישור ניתן לו על־ידי גורם בכיר במשרד הפנים המופקד על נושא זה. אך סירב לנקוב בשמו. הוא אמר כי ככל הידוע לו קיבלו כל אסירי ארגון־הטרור את רשיון הנשק שלהם לאחר ששוחררו. הוא ציין כי אם יתברר שמישהו מאסירי הארגון עוד לא קיבל את רשיונו הוא יוכל להסדיר זאת בשבילו.

30% מבוגרות התיכון הדתי והאולפנות מתגייסות לשרות בצה"ל

חרף איסור הרבנות הראשית וההסתה בבתיה"ס

מאת יעל פישביין, סופרת „דבר" לענייני חינוך

„בת אינה יכולה להיות כפופה להוראות של זרים. בסיסת בואות יוצרת פגיעה בצניעותה" – כך נימק הרב הראשי אברהם שפירא, את האיסור של הרבנות הראשית על גיוס בנות לצה"ל

בראיון המצוטט בגליון האחרון בבטאון צעירי המפד"ל של „עמדה".

מתברר שלמרות איסור הרבנות הראשית, כ־30 אחוז מבוגרות התיכון הדתי והאולפנות מתגייסות לצה"ל. שיעור זה מתקרב למחצית משיעור המתגייסות החילוניות והוא יציב בחמש השנים האחרונות למרות שבבתי הספר התי־כוניים־הדתיים מתנהלת הסתה קבועה נגד גיוס בנות וקיימת הוראת קבע של האגף לחינוך דתי למנוע מבוגרות להתגייס לצה"ל. בנות דתיות, הרוצות להתגייס, מסתירות את כוונתן מהוריהן עד אחרי בחינות הבגרות.

מתברר שרוב המתגייסות הדתיות משרתות ביחידות רגילות ורק מיעוטן, 10 אחוז, בנח"ל ובמסגרת היחודית של מורות־חיילות. עוד 45 אחוז מהבוגרות משרתות במסגרת שנת־שירות לאומי.

השרות הצבאי פופולארי גם בקרב הבנים הדתיים. רובם מתגייסים לצה"ל וקיימת מגמה קבועה של חתירה להגיע לקצונה. 15 אחוזים מתגייסים לי־שיבות הסדר ורק שלושה אחוזים ממשיכים לי־שיבות גבוהות ללא שירות צבאי.

נתונים אלה הם ארציים, מעודכנים לשנה זו וסוכמו באחרונה על־ידי „תנועת נאמני תורה ועבודה" המצדדת בגיוס נוער דתי לצה"ל. ד"ר יחזקאל כהן, יו"ר התנועה, מסר כי איסור הרבנות על גיוס בנות גורם לקונפליקט בינן לבין הרבנות הראשית ועל־כן נציגי תנועתו ייפגשו בקרוב עם שני הרבנים הראשיים כדי להעמידם על חומרת הנזק שנגרם בכך.

מנהל האגף לחינוך דתי במשרד החינוך, יעקב הדני, נדהם לשמוע על השיעור הגבוה של המתגייסות הדתיות, אך טען כי היות שהאגף שהוא ממונה עליו כפוף להנחיית הרבנות הראשית, אין בידו לאשר תוכניות הכנה לשירות בנות דתיות בצה"ל.

דוד עברי ימשיך לשמש יו"ר התעשיה האווירית

מאת אריה אגרי, סופר „דבר"

דוד עברי יוסיף כנראה לשמש יו"ר מועצת המנהלים של התעשייה האווירית גם לאחר שיכנס מחר לתפקידו החדש כמנכ"ל משרד הביטחון.

עברי היה בשנה האחרונה יו"ר פעיל של מועצת המנהלים ועם מינויו למנכ"ל המשרד היה אמור לפרוש מתפקיד זה, אם כי היה נשאר חבר בדירקטוריון. גם בתוקף תפקידו החדש.

מינויו של אלוף (מיל) מרדכי הוד, לא יצא לפועל בשל התנגדות הליכוד. גם במערכת הביטחון ובתעשיה האווירית מתנגדים להוד, בין השאר משום שהתנגד לפיתוח ה„לביא". לעומת זאת מעמדו של השר רבין, רב־אלוף (מיל) צבי צור, מקובל על הליכוד, אולם ראש הממשלה, המעדיף גם הוא את צור, רואה עצמו כבול בהסכם הקואליציוני עם השר עזר ויצמן שהוד מועמדו. עם זאת ספק אם יש בכוחו של פרס להביא לאישור המינוי בממשלה נוכח ההתנגדות התקיפה של שרי הליכוד. לפיכך נראה, כי אלוף עברי ימצא עצמו, אף ללא כל החלטה מיוחדת, ממשיך בתפקיד יו"ר מועצת המנהלים של התעשיה האווירית „באופן זמני" לתקופה בלתי מוגבלת. עברי מקובל על כל חלקי הממשלה וגם השר ויצמן הסכים למינויו לפני שנה, כאשר סיים את תפקידו כסגן הרמטכ"ל.

600 פוטרו מ„סולל בונה"

מאת חיים ביאור, סופר „דבר" לענייני עבודה

הנהלת „סולל בונה" גיבשה ערכה רשימות שמות הכוללות 600 מועמדים לפיטורים – נודע אמש ל„דבר".

תהליך הפיטורים, שהחל באמצע השבוע, הורחב אתמול ומתמקד בחטיבה הקבלנית, בחטיבת המפעלים ובחברת „חרות" שבקונצרן. הכנת רשימות המפוטרים היא פועל יוצא מההסכם הקיבוצי שנחתם בשבוע שעבר בין האגף לאיגוד מקצועי בהסתדרות לבין הנהלת „סולל בונה", הסכם שחלק מהעובדים מסתייגים ממנו.

סגן יו"ר האגף לאיגוד מקצועי, מאיר גת, נכשל אתמול בנסיונותיו לשכנע את ארגון הגג של עובדי „סולל בונה" כי ישתף פעולה בתהליך הפיטורים, לנוכח תמורת מצבו של הקונצרן. יו"ר ארגון הגג, שמואל קדורה, הבהיר לו שכל עוד לא תתקבל פסיקה על ערעור שהגיש על תנאי הפרישה של העובדים, הוא יתנגד לביצוע הפיטורים.

הסכם עבודה בנמל חיפה

מאת יוסף מיכלובסקי, סופר „דבר"

רשות הנמלים וועד פועלי התפעול בנמל חיפה חתמו אתמול על הסכם ליישוב סעיפי חוזה העבודה לשנים 1984־1986 שהיו שנויים במחלוקת.

ההסכם שנחתם הוא פשרה בין דרישות הפועלים לבין עמדת האוצר. מצפים שגם פועלי התפעול בנמלי אשדוד ואילת יחתמו על הסכם דומה וכך תימנע השבתת הנמלים שהיתה צפויה בשבוע הבא.

מטוסי קרב אמריקאיים יירטו שני מטוסים סובייטיים

בסיס לנגלי, וירג'יניה. (עי"צ). – מטוסי קרב אמריקאים יירטו אתמול ללא פגע שני מפציצים סובייטיים ללחמה נגד צוללות, מול חופי וירג'יניה שבדרום־מזרח ארה"ב – מסר דובר מטעם בסיס חיל־האוויר לנגלי.

המטוסים הסובייטיים מדגם „טי 142" נתגלו על־ידי הרדאר, בלי שחדרו לתחומה האווירי של ארה"ב. לקראתם הוזנקו מטוסי קרב אמריקאים מדגם F־15 מבסיס לנגלי. הם יירטו את המטוסים הסובייטיים במרחק כ־370 ק"מ מן החוף האמריקאי.

תשואה ריאלית במרבית קרנות הנאמנות במאי

מאת כתבו הכלכלי, של „דבר"

רוב קרנות הנאמנות השיגו בחודש מאי תשואה ריאלית חיובית, מתברר מבדיקה שערכה חברת „מיטב" עם סיום המסחר בחודש החולף.

מבדיקת החברה עולה כי 116 קרנות נאמנות מתוך 122 הפועלות כיום בשוק השיגו תשואה ריאלית חיובית, זאת בהנחה שמדד מאי יעלה ב־1.5 אחוז. הקרן הטובה ביותר בחודש מאי היתה „שנהב" עם תשואה של כ־10 אחוזים ולאחריה „גילי" עם תשואה דומה ו„זמיר" שהשיגה תשואה של 9.3 אחוזים.

המדד הכללי של מניות השוק החופשי עלה בחודש מאי בשיעור של כ־10 אחוזים, צמודי המדד עלו ב־4.5 אחוזים מניות הבנקים שבהסדר ב־2 אחוזים וצמודי הדולר רק ב־0.1 אחוז.

מאז תחילת השנה הניבו קרנות נאמנות תשואה ריאלית חיובית

שינויי ניסוח בעמדת ישראל במשפט המחלוקת בשטר הבוררות

לישראל אין מידע כי צפוי ביקור של ג'ורג' שולץ

מאת יוסי מלמן, סופרו המדיני של „דבר"

ישראל הגמישה את עמדתה בקשר למחלוקת על טאבה המובאה עתה, לנוסח חדש של פשרה בתקופה שתתקבל על מצרים.

היועץ המשפטי של משרד החוץ של ארה"ב אברהם סופר יצא אתמול עם הנוסח הזה להמשך מסע הדילוגים שלו כדי להציגו בפני המצרים. הנוסח סוכם בשיחות שהיו שילשום ואתמול בין סופר ונציגים של ארה"ב לראש הממשלה, ממלא מקומו ושר הבטחון. על פי נוסח זה ויתרה ישראל על־כך שעמדתה לגבי שאלת הגבול בטאבה תופיע בשטר הבוררות עצמו במקום זאת היא תופיע בנספח מיוחד שיצורף לו. בכל מיקרה, הדגישו מקורות מדיניים בירושלים מדובר בוויתור ניסוחי ולא בוויתור עקרוני על העמדה של ישראל.

לישראל אין כל מידע על ביקור צפוי של שר החוץ של ארה"ב ג'ורג' שולץ בעוד שבועיים. מקורות מדיניים בירושלים אמרו זאת בתגובה לידיעה ששודרה באחת מרשתות השידור בארה"ב. עם־זאת הם אישרו כי ידוע להם על נכונות של פקידים במימשל וכן של שרים מסויימים בישראל ואולי אף ראש הממשלה עצמו להאיץ בג'ורג' שולץ להגביר את מעורבותו בתהליך השלום באיזור ולבוא לישראל.

שולץ עוד לא בא

אמיר אורן, סופר „דבר" בארה"ב

וואשינגטון, (מיוחד ל„דבר"). – דוברי הבית הלבן והסטייט־דפרטמנט הכחישו אתמול, כי שר־החוץ ג'ורג' שולץ החליט לצאת למסע במזה"ת. אך אישרו, כי „הרעיון הכללי" של מסע שולץ עודנו נשקל, וכי ההחלטה על ביצועו תותנה בדיווחי יועצו המשפטי אברהם סופר על מידת ההתקדמות במחלוקת על שטר־הבוררות בסיכסוך טאבה.

הדוברים אמרו עוד, כי טרם נקבעה פגישה בין הנשיא רייגן לבין ראש־הממשלה שמעון פרס, בעת ביקור פרס בארה"ב בעוד כשלושה שבועות. אך העריכו, כי רייגן יראה להיפגש עם פרס.

נשיא ביהמ"ש העליון הורה לגנוז מחקר שנערך בין שופטים

המחקר דן בהשפעות אקסטרא לגליות בשפיטת עברייני תנועה

מאת נתן רועי, סופר „דבר"

נשיא בית המשפט העליון, השופט מאיר שמגר, הורה לשני קרימינולוגים מאוניברסיטת בר־אילן, ד"ר גבריאל שביט וד"ר ברנרד רסקין, לגנוז מחקר שנערך לפני כשנה בקרב 30 שופטים, שופטי תעבורה שופטים מבית משפט השלום ושופטים בכירים, ודן ב„השפעות אקסטרא לגאליות בשפיטת עבריינים תנועה".

המחקר מגלה לדברי החוקרים פרטים מדהימים על אודות השיקולים המדריכים שופטים בשיפוט עבריינים, ובינ־יהם שייכותם העדתית של הנאשמים מין הנאשם, הרשעות קודמות, הנהיגה כמקור־פרנסה של הנאשם.

האגודה הישראלית לקרימינולוגיה דנה בלסום בפרשת אי־פרסום המחקר. בישיבה הובאו על ידי החוקרים פרטים אודות המחקר. „ממצאי המחקר נוגעים להתנסאויות של שופטים על צורות שפיטה אמות מידה לשפוט והתייחסות של השופטים לנאשמים", אמר אחד החברים במזכירות האגודה לקרימינולוגיה לאחר הדיון.

חברי האגודה החליטו לגנוז המחקר מאחר וניתנה לנשיא בית המשפט העליון התחייבות שלא לפרסם את המחקר לפני שיובא בפניו. המחקר והממצאים הראשונים שלו הובאו בפניו והוא הורה לחוקרים, ד"ר ברנרד רסקין וד"ר גבריאל שביט, כי הוא א־ננו מסכים לפרסם את המחקר. תשובתו של נשיא בית המשפט העליון עוררה את זעמם של חוקרים נוספים שטענו, כי נשיא בית המשפט העליון נוטל לעצמו זכות למנוע את החופש האקדמי במדינת ישראל על יסוד שיקולים מוסדיים.

ההרצאה על המחקר הוצגה אתמול על ידי החוקר ד"ר גבריאל שביט ובסיום הצגת הדברים אמר ד"ר ברנרד רסקין, החוקר השני, לקהל הנוכחים: „לא קיבלנו אישור של נשיא בית המשפט העליון לפרסם את ממצאי המחקר". נשיא בית המשפט לתעבורה בתל־אביב השופט אליעזר דורון שנכח בהרצאה והיה בין יוזמי הרעיון בביצוע המחקר אמר כי נשיא בית המשפט העליון, השופט מאיר שמגר, הטיל „וטו" על פרסום ממצאי המחקר עוד לפני פרסומו. „הוצגה בשאלון שאלה אודות שיקולי השופט בעת שהוא קובע עונש לבני עדות שונים והאלמנט הזה, האלמנט העדתי, הוצא, לבקשת נשיא בית המשפט העליון", אמר השופט התל־אביבי.

מנדט כוח או"ם הוארך ב־6 חודשים

מרכז האו"ם, („רויטר" ועת"ס). – מועצת הבטחון קיבלה אתמול החלטה פה אחד להאריך ב־6 חודשים נוספים את המנדט של כוח האו"ם ברמת הגולן.

באותה ישיבה גם הביעה המועצה תמיכה בהצהרה מטעם מזכ"ל האו"ם, חוויאר פרז דה קואיאר, שבה נאמר, כי למרות השקט השורר בתקופה זאת בגבול ישראל־סוריה, טומן המצב במזה"ת בכל זאת סכנות בקרבו, והדבר לא יבוא על תיקונו, עד שיושג הסכם כולל.

תקנות חרום לשימוש במים

מאת דוד מרשביב, סופר „דבר" לענייני החקלאות

שר החקלאות, אריק נחמקין, חתם אתמול על תקנות לשעת חירום לפיהן רשאי נציב המים להפסיק לאלתר אספקת מים.

مكتب امين الارشيف

חדשות • חדשות • חדשות • חדשות • חדשות • חדשות • חדשות • חדשות • חדשות • חדשות

כתב עת יוגוסלאווי מדווח על מסמך חדש נגד ואלדהיים

להוציא להורג 50 אסירים תמורת חייל גרמני

בלגראד, (ע"ר). – כתב־עת יוגוסלאווי מסר שלשום כי הגיע לידיו מסמך חתום בידי ד"ר קורט ואלדהיים בעניין הפעלת אמצעי תגמול נגד אסירים במלחמת העולם השניה, ובכלל זה אוהדים.

הדברים מתפרסמים היום בדו־שבועון הפופולרי „דוגה". המדובר במסמך משנת 1943 שהכינה לשכת הגנראל, אלכסנדר לוהר, מי שהיה מפקד הכוחות הגרמניים ביוגוסלאוויה. למסמך צורפה גם חתימתו של ואלדהיים ובו בכללה הוראה להוציא להורג 50 אסירים תמורת כל חייל גרמני שיהרג.

אולם דיפלומט יוגוסלאווי, הבקיא במסמכים הגרמניים, ציין כי המסמך מבהיר שואלדהיים היה חסר כל סמכויות ביצוע וחתימתו על המסמך לא היתה אלא תוספת משרדית פורמלית. הסומטה ציין, כי ואלדהיים חתם על מסמך זה ועל מסמכים אחרים רק בתפקיד של בודק ומגיה, שעליו היה לאשר כי המסמך המודפס במכונת כתיבה אכן מתאים לטיוטה הכתובה ביד, שהוכנה בידי המחבר. הדיפלומט ציין, כי משום כך אין במסמך זה כדי לאשר את מעורבותו של ואלדהיים בפשעי מלחמה.

הכתבה ב„דוגה" מספרת גם על מסמך משנת 1948 של הוועדה היוגוסלאווית לחקר פשעי מלחמה, ובו מוגדר ואלדהיים פושע מלחמה מבוקש. מסמך זה כבר פורסם בחלקו במארס השנה על ידי היומון היוגוסלאווי „וצ'רניה נובוסטי".

„דוגה" אינו כלול במסגרת העיתונות היוגוסלאווית הרשמית, והוא אחד מן הפרסומים הבודדים העצמאיים למחצה, היוצאים לאור בבלגראד.

אלוף שחמט מברה"מ הגיע לוינה בדרכו למדינת ישראל

ניהל שבע שנים מאבק לקבלת היתר יציאה

וינה, („רויטר" ועתים). – אלוף השחמט לשעבר של ברה"מ, בוריס גולקו, אשר ניהל במשך 7 שנים מאבק למען היתר יציאה הגיע אתמול לוינה בדרכו לישראל.

גולקו נראה זקן מ־38 שנותיו. הוא הגיע לנמל התעופה של וינה במטוס של חברת התעופה הסובייטית „אירופלוט" עם אשתו אנה ובנם דוד בן 7.

הוא סירב לנהל שיחות ארוכות עם כתבי העתונות והועבר משם במהירות על ידי אנשי הסוכנות היהודית. עם זאת, ציין, כי יש בדעתו לנשאר בוינה עד יום א', ואחרי כן ייצא לירושלים. לשאלה באשר לתוכניותיו בעתיד השיב רק זאת: „זו היא שאלה מסובכת מאוד".

יחד עם גולקו ומשפחתו ניתנו היתרי יציאה גם למספר אנשים אחרים, וביניהם משפחות יהודיות.

בת למשפחה יהודית בת 4 נפשות ממוסקווה אמרה ביום ד' לכתב רויטר, כי המשפחה קיבלה היתר עליה לישראל. היא הוסיפה, כי ידוע לה על 4 משפחות אחרות, ובכללן משפחת גולקו, שקיבלו אף הם היתר עליה.

משרד החוץ האמריקאי הודיע ביום ד', כי הסובייטים הודיעו לארה"ב שיתירו ל־119 אנשים לעזוב את ברה"מ ולהצטרף לקרוביהם בארה"ב.

ההיתרים ניתנו בעת ובעונה אחת עם סיום הוועידה על מגעים אנושיים בין המזרח והמערב, שהסתיימה השבוע בברן בירת שווייץ. כנס זה נערך כחלק מן הוועידה לענייני בטחון ושיתוף פעולה באירופה.

בישוף דסמונד טוטו נואם בניו־יורק. הוא בא לארה"ב לגייס תמיכה לתביעה להטיל על דרום אפריקה סנקציות בגלל מדיניות האפרטהייד. צילום: אי.פי

הרוסים מדווחים כי מיספר הניספים בצ'רנוביל עלה ל־21

בין המתים אנשים שטופלו בהשתלת מח עצם

קלן (ע"ר). – מספר הנספים באסון הכור הגרעיני בצ'רנוביל עלה ל־21, ובכלל זה 11 אנשים שקיבלו טיפול של השתלת מח עצמות – מסר אתמול ד"ר יבגני האזוב, מנתח מבכירי בבירה, המכהן גם כאחד מסגני שר הבריאות של ברה"מ.

האזוב דיבר במסיבת עתונאים בקלן, שם הוא שוהה לרגל תפקידו כיו"ר ועידת „הארגון הבינלאומי של הרופאים למניעת מלחמה גרעינית". הארגון זכה בפרס נובל לשלום וד"ר האזוב עומד בראשו במשותף עם המנתח האמריקאי ד"ר ברנארד לאון.

האזוב אמר, כי 210 אנשים, שנפגעו באסון הכור, עודם מקבלים טיפול בבתי־חולים סובייטיים ו־30 מהם במצב חמור.

ד"ר האזוב הוא הראשון מבין הדוברים הסובייטיים שגילה כי הנסיונות להציל קרבנות קרינה בהשתלת מח עצמות נכשלו.

לדבריו האנשים שנפגעו בצורה הקשה ביותר בקרינה היו אנשי הצוות של התחנה הגרעינית או כבאים שהוחשו למקום כדי לכבות את הדליקה שפרצה בכור. הוא הודה, כי פינוי התושבים המתגוררים בסביבות תחנת הכוח התחיל מאוחר מדי. „היתה" אומר, כי העיכוב של 36 שעות גרם במידת מה כתוצאה בכך שהשלטונות המקומיים לא העריכו כראוי את סכנות הרדיו אקטיביות" אמר האזוב.

בתוך כך נמסר מוינה, כי שר הפנים האמריקאי, פרידריך צ'ינמן, אמר שהמעצמות הגדולות, המפעילות תחנות כוח גרעיניות, ישתתפו בוועידה מיוחדת שתתכנס בוינה בספטמבר, כדי לדון בבעיות הבטיחות של מיתקנים גרעיניים בעקבות אסון צ'רנוביל.

טבע תעשיות פרמצבטיות בע"מ.

בתי מרקחת ליום שישי 30.5.86

תל־אביב
זיוה – אצ"ל 52, שכונת התקוה – 378403
שדה רב – האורגר 3, תכנית ל' – 428510
ירושלים
בראשת רוממה – המג' 28 – 523191
חיפה
הנשיא – שד' הנשיא 33 – 333312
פתח־תקוה
קופת חולים כללית – חיים עוזר – 905271
בני־ברק – רמת־גן
פינצ'י – חיבת ציון 43 רמת־גן – 782821
בת־ים – חולון
אסותא – סוקולוביץ 4 חולון – 858197
רחובות
הנשיא – הנשיא הראשון 34 – 461342

תל־אביב
ארלוזורוב – ארלוזורוב 76 – 230746
רימונה (כהן) – דימן 16 נחלת יצחק – 257678
ירושלים
כורה – דרך בית לחם 82 – 717531
חיפה
הנשיא – שד' הנשיא 33 – 333312
פתח־תקוה
קופת חולים כללית – חיים עוזר – 905271
בני־ברק – רמת־גן
חן – זבוטינסקי 99 רמת־גן – 777506
בת־ים – חולון
ד"ר חורי – סוקולוב 70, חולון – 842433
רחובות
באוחות – בנימין 23 – 457991

בתי מרקחת ליום שבת 31.5.86

תל־אביב
בראשית – המלך ג'ורג' 28 – 283731
אחוה – דיזנגוף 165 – 224717
בראשית – המלך ג'ורג' 28 – 283731 – מוצ"ש
ארלוזורוב – ארלוזורוב 76 – מוצ"ש
ירושלים
אל חיאת – בית חנינא – מול מחנה נוה יעקב – 859386
בראשת רוממה – המג' 28 – 523191 – מוצ"ש
חיפה
חניתה – חניתה 22 נ"ש – 231905
פתח־תקוה
קופת חולים כללית – חיים עוזר – 905271
בני־ברק – רמת־גן
גרשיה – ביאליק 50 רמת־גן – 722237
בת־ים – חולון
המרכז – ויצמן 12 חולון – 845236
רחובות
כללית – בגינסקה – 452381

מוקד מידע טלפוני
של קופת חולים הכללית המוסר אינפורמציה על תרופאה קופת חולים של ההסתדרות, בתי־חולים, עזרה ראשונה, תרופות המשותחות בשבת וכמו כן אינפורמציה על הגורמים הרפואיים בישראל.

בתל־אביב
בימים א' עד ה' מ־8.00 בבוקר עד 20.00 בערב. ביום ו' מ־8.00 בבוקר עד 15.00 אחה"צ – טל. 03־433300, 03־433500.

רחוב בר־כוכבא 49 ת"א – 03־284649
בימים א'־ה' בין 21.00 עד 23.00, בימי ו' וערב חג בין 18.00 עד 24.00, שבתות וחגים – בין 15.00 עד 21.00.

חיפה
רחוב הגפן 26, קומה ג' – 04־523566
יום יום כולל ערבי שבתות, שבתות וחגים מ־20.00 עד 23.00.

אֶלמֶקס
לכל המשפחה!

דבר DAVAR دابار
מאוחד עם למרחב
העורכת חנה זמר
משנה לעורך דוד פדהצור
מנהל כללי אהרן קראוס
המו"ל – „דבר" בע"מ. מודפס בדפוס „דבר" בע"מ. המערכת והמנהלה: תל־אביב, רח' שינקין 45, ת.ד. 199, מ. 65233. טלפון 286141 (6 קווים).
מחלקת המודעות: טלפונים ישירים: 281560, 298032.
סניפים: ת"א, בית „דבר" רח' שינקין 45 טלפון 286141, מיקוד 65233.
ירושלים, המערכת: רח' המלך ג'ורג' 16, בית מאזיה קומה ג' טל. 222451, 222353, 241306/7. המנהלה: רח' הלל 16, טל. 231251.
חיפה, רח' הנביאים 27 טלפונים 621111־2־3, ת.ד. 33104.

משטרת דרום אפריקה שומרת על הסדר ליד בנין בית המשפט בפורט אליזבט, במהלך משפטם של שוטרים שחורים שנאשמו בהריגת ילדים בתוך מבנה בית ספר במהלך הפגנה לפני כשנה. אחד מהשוטרים נידון ל־21 שנות מאסר, והאחר ל־7 שנים. צילום אי.פי.

סגן נשיא סוריה קיבל הבטחה לסיוע צבאי נוסף

הרוסים הודיעו כי יתמכו בסוריה למול כל איום

מוסקווה (א.פ.). – סגן נשיא סוריה עבד אל חלים חדאם עזב אתמול את ברית־המועצות, אחרי שהבטיח, כנראה, למדינתו סיוע צבאי נוסף מן הקרמלין, לאחר שהמנהיגים הסובייטיים שעמם נועד בביקורו הצהירו כי יתמכו בבעלת בריתם הערבית למול האיום האמריקאי־ישראלי.

סוכנות הידיעות הסובייטית הממלכתית „טאס"ס" דיווחה, כי בנמל התעופה של מוסקווה ליווה את חדאם בדרכו לסוריה שר החוץ הסובייטי אדוארד שוארדנאדזה.

רדיו מוסקווה דיווח קודם לכן, כי האיש מספר שתיים בהנהגת לוב עבד אל־סלאם ג'אלוד השלים גם הוא את דיוניו בקרמלין ויצא את מוסקווה. ביום ד' בלילה דיווחה „טאס"ס", כי נשיא ברה"מ אנדריי גרומיקו ערך בקרמלין סעודת ערב חגיגית לכבוד חדאם, ובמהלכה אמר: „בהתאם לחוזה הידידות הסובייטי־סורי משנת 1980, ממשיכה ברית־המועצות, ואף תמשיך, להעניק לסוריה סיוע כלכלי וצבאי, כדי לחזק את בטחונה".

משקיפים במוסקווה אמרו, כי לפי ההודעות שפורסמו בתום התוועדויותיהם של חדאם וג'אלוד בקרמלין, אפשר להניח, כי ברה"מ תממש בקרוב עסקות נשק גדולות עם סוריה ועם לוב כאחת.

איטליה מגרשת לובים נוספים

רומא, („רויטר" ועתים). – 12 נתינים לובים נצטוו לצאת את איטליה, לאחר שהוכרזו „בלתי רצויים" בה – כך הודיעה משטרת רומא אתמול.

בין המגורשים בעלים ומועסקים של עסקים לוביים ברומא. המגורשים נצטוו לצאת את גבולות איטליה תוך שלושה ימים.

עוד נמסר מן המשטרה, כי היא לא הצליחה לאתר 16 לובים נוספים, שגם נגדם הוצאו צווי גירוש. המשטרה מניחה, כי אנשים אלה כבר יצאו את גבולות איטליה בעצמם.

ערפאת: תאצ'ר חוזרה על עמדות ישראל

דובאי (ע"צ).– בתגובה על התבטאויותיה של ראש ממשלת בריטניה, מארגרט תאצ'ר בעת ביקורה בישראל, אמר ערפאת אתמול כי היא רק חזרה על העמדות הישראליות־אמריקאיות, אם כי נתנה להן גוון בריטי.

ערפאת אמר את דבריו בראיון בעיתון היומי „אל־בייאן" היוצא לאור באיחוד הנסיכויות הערביות. לדבריו היה על תאצ'ר להכריז על הצורך בביטול הכיבוש וכיבוד ההחלטות הבינלאומיות המבטיחות את זכויות העם הפלשתיני.

שני סגנים נוספים לשר החוץ בברה"מ

מוסקווה, („רויטר" ועתים).– ברה"מ הודיעה אתמול, כי שני פקידים בכירים במשרד החוץ הסובייטי הועלו בדרגה ונתמנו לתפקיד סגנים לשר החוץ.

משקיפים רואים בכך המשך למאמציו של גורבאצ'וב להנהיג חילופי גברי מרחיקי לכת ואף ארגון מחדש במשרד החוץ ובקרב אנשי משרד החוץ ברמת הבכירים.

אחד הפקידים שהועלו בדרגה אתמול הוא אנאטולי אדאמישין, בן 51, שכיהן קודם לכן כראש המחלקה האירופית הראשונה במשרד החוץ, המטפלת בקשרי ברה"מ עם צרפת, איטליה, ספרד, פורטוגל, ארצות בנלוקס והוותיקן.

הפקיד האחר הוא ולאדימיר פטרובסקי, בן 53, שכיהן עד כה כראש המחלקה לארגונים בינלאומיים במשרד החוץ.

אדאמישין ופטרובסקי נוחתים בדרגתם כסגני הסגנים הראשונים לשר החוץ, אנטולי קובאליוב ויולי וורונצוב, אשר על מינוים הודיעה מוסקווה בשבוע שעבר.

סבב מינויים במשרד החוץ

מאת אמיר אורן, כתב „דבר" בארה"ב

ואשינגטון, (מיוחד ל„דבר"). – במשרד־החוץ נשקלת העברת הקונסול־הכללי בניו־יורק משה יגר לתפקיד הנציבות בלוס־אנג'לס, במסגרת סבב־מינויים שבו יוצבו אנשי המשרד לתפקידים שונים מאלה שבהם נועדו לכהן או אף מכהנים – כך נודע אתמול.

כמה מעובדי הקונסוליה בניו־יורק דיווחו בשבועות האחרונים על תיפקוד „בעייתי" של יגר. הדיווחים הגיעו גם למשרד החוץ. מנכ"ל המשרד דוד קמחי אמור לבקר בארה"ב בשבוע הבא, אך מטרתו העיקרית היא השתתפות בכנס מחקרי על אפריקה.

במסגרת הסבב הנשקל, יעבור השגריר בבלגיה משה ארד לתפקיד הקונסול־הכללי בניו־יורק. איתן בן־צור, שעמד לצאת הקיץ ללוס־אנג'לס, יתמנה לשגריר באוטאווה, אם יסרב שר־החוץ להאריך את כהונת השגריר המכהן בקנדה אליקים בן־הרון.

לכהונת שגריר בבסקופריסיטי מועמד קהה חוברו של יצחק שמיר אבי פזנר, המעדיף כהונה זו על פני המזכירות בווינה, על בעיותיה בתקופת נשיאותו האפשרית של קורט ואלדהיים.

חוסיין יוצא ל„מרתון שיחות" עם רייגן, תאצ'ר, מיטראן ושיראק

במרכז השיחות: קידום תהליך השלום במזה"ת ופיוס בין סוריה לעיראק

מאת דן אבידן, כתב „דבר" לענייני ערבים

המלך חוסיין אמור לצאת ביום ב' הקרוב לסבב שיימשך בדרכו לארה"ב לפגישה עם הנשיא רייגן.

בתום ביקורו בוואשינגטון יתעכב חוסיין בלונדון וייפגש שם עם ראש הממשלה מרגרט תאצ'ר בדרכו חזרה לירדן. בפאריס ייוועד חוסיין עם הנשיא מיטראן ועם ראש הממשלה ז'אק שיראק. פגישתו עם הנשיא רייגן תהיה ב־9 ביוני בבית הלבן.

מקורות ערביים העלו אמש את הסברה כי במוקד שיחותיו של חוסיין עם מנהיגי מדינות המערב יעמדו שני נושאים: ראשית, דיון בדרכים לקידום התהליך המדיני במזרח התיכון לאחר שהמלך הכריז על הקפאת שיתוף הפעולה המדיני בין ירדן לאש"ף; שנית, יוזמת התיווך הנוכחית של המלך בין סוריה לעיראק.

תיתכן פגישת פיוס

בעניין זה דיווח אתמול העיתון הכוויתי „אל־ביאן" כי כתוצאה מיוזמת התיווך של חוסיין, עומדים להיפגש בקרוב נציגים סורים ועיראקים לפגישת־פיוס בהשתתפות נציגים ירדניים. פגישה זו אמורה, לדעת העיתון הכוויתי, לסלול את הדרך לקיום פגישת פיוס בין הנשיא אסד והנשיא סדאם חוסיין.

עוד מסר „אל־ביאן" שהנשיא אסד הביע במגעיו האחרונים עם המלך חוסיין נכונות עקרונית להרשות את הזרמת הנפט העיראקי לנמלי הים התיכון דרך שטח סוריה. זאת, בתמורה על כך שהעיראקים יסכימו לשלם שלושה דולרים בעד כל חבית נפט שתשווק בנמל בניאס הסורי ובנמל טריפולי בלבנון הנתון לשליטת הצבא הסורי. העיתון הכוויתי ידע לספר כי אסד הביע נכונות להיוועד לפגישת־פיוס עם אויבו משכבר הימים סדאם חוסיין, אולם האחרון הציע שקודם ייערכו מגעים בין שתי המדינות בדרג נמוך יותר.

ההתייעצות עם המלך חסן

בינתיים נמסר כי מזכיר הליגה הערבית, שאדלי קלייבי, הגיע אתמול למרוקו כדי לקבוע, בהתייעצות עם המלך חסן, מועד לכינוס שרי החוץ הערבים שיכינו את כינוס הפסגה הערבית הבאה. קלייבי הציע לכנס את שרי החוץ ב־23 ביוני במרוקו. המלך חוסיין פועל בימים אלה כדי לסלול את הדרך לכינוס ועידה זו במקום הכינוס שלא יצא לפועל באפריל בגלל חילוקי הדעות בין המדינות הערביות הרדיקליות והמדינות המתונות על הנושאים שיועלו לדיון בוועידה. חוסיין מעריך, לדעת משקיפים ערביים, כי היוזמה לכינוס הפסגה הערבית תשמש במה מתאימה להתפייסות בין נשיאי סוריה ועיראק.

סעודיה, התומכת באורח מסורתי באיחוד השורות בעולם הערבי, שיבחה אתמול באמצעי ההסברה שלה את יוזמת חוסיין לקרב בין עיראק לסוריה ולכנס בהקדם פיסגה ערבית.

שיחות כלכליות

רבת־עמון, (ע"צ). בדרעא החלו שיחות כלכליות בין משלחות ירדן וסוריה. בשיחות נדונה אפשרות הידוק שיתוף הפעולה הכלכלי והסחר בין שתי הארצות.

זכו בפיס

בסך 160,000.00 ש"ח זכה הכרטיס 133498.

כדור המזל לא עלה בגורל והפרס המצטבר בסך 180,000.00 ש"חים עובר לשבוע הבא. מקסימום פרס ראשון בשבוע הבא יהיה 430,000.00 ש"חים (כולל צבירה).

בסך 10,000.00 ש"ח זכה המספר: 613135.

בסך 4,000.00 ש"ח זכו המספרים: 281431; 860356.

בסך 250.00 ש"ח זכו המספרים:
091610; 138224; 213900;
219735; 227215; 271768;
311424; 347646; 347824;
351319; 370672; 397488;
404665; 407158; 422293;
435825; 511227; 513170;
618841; 639908; 641504;
643015; 678604; 693023;
702678; 704042; 712016;
772770; 832735; 873514;
885420; 897097.

בסך 120.00 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־: 3241; 8715.

בסך 20.00 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־: 051; 700.

בסך 12.00 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־: 453; 680; 815.

כל הכרטיסים שמספריהם מסתיימים בספרה 1 זכו בסך של 2.00 ש"ח.

בסך 4.00 ש"ח זכו המספרים התלת־ספרתיים: 026; 079; 089; 105; 117; 149; 168; 195; 208; 262; 373; 515; 556; 615; 628; 630; 715; 716; 736; 745; 770; 790; 806; 812; 928; 951.

בסך 2.00 ש"ח זכו המספרים הדו־ספרתיים: 04; 07; 23; 25; 30; 35; 37; 45; 46; 49; 57; 60; 62; 65; 66; 68; 73; 85; 88; 89; 93; 96; 97; 99.

אמש בפסטיבל

מה יש ומה אין

מאת גבי אלדור

„הנערונקי", להקת המחול הישראלית של „הפועל". אם מחול הוא רק תנועה באורגנות להפליא, אקרובטיקה מסעשעת ואפקטים של תלבושות צבעוניות, אז כל אלה היו בהופעה זו. יותר מכך, היו הרבה המצאות והכל היה עשוי בניקיון רב. הבנות היו חמודות, בעלות יכולת טכנית, והבנים גם הפגינו כישרון ריקוד.

אך אם מחול הוא אמנות, ואמנות היא צורה שקיבלה משמעות, והפיזיות הטהורה בקבלת עוד ביבה, ולכן נוספת הבנה על הטבע האנושי – כל אלה לא היו. זה מופע כראוי לכל המשפחה, ובהחלט יש לו מעלותיו שלו. אך אם השתתפות בפסטיבל היא לגיטימציה, והזכות ההופכת מופע בידורי למשהו שיש לו משקל בחיי האמנות, אז ל„הנערונקי" לא היה מקום בפסטיבל ישראל.

הלצה בארוקית

מאת ישראל דלוהה

אמש נערכו שני אירועים מוסיקליים. קונצרט עם „שלישיית יבלי" בהשתתפות נגן הקרן הלמן באומן, שמשך חובבי מוסיקה רבים לאולם הנרי קראון, ומופע של מוסיקה עתיקה בדורמיציון. בחרתי בקונצרט בכנסייה ונחלתי אכזבה.

לאחר אוויר פסגות עם חבטה ביצועים מקצועיים ומרוממים של „יוהאנס פאסיון" בדורמיציון, נקלענו לפתע לבלבורת פסטיבלית, תוצרת הארץ, בצורת ערב חביב, אך די משעמם וחובבני, עם הכותרת „הלהב והחן" ובארוק איטלקי כולל בארוק צרפתי) המופע החד־פעמי (בפסטיבל) שניכר ביוזרות בידוריות, נערך והוכן במקורו לקונצרט למינויים במסגרת „קול המקהלות" של זמרי קאמרן ומוזיאון ת"א. המוסיקאים הישראליים, קנאי המוסיקה העתיקה, גליה ומיכאל מלצר (זמרת ומדריכת מקהלות והלילן בחליל בארוק ובחלילית) השקיעו עבודה יסודית ואהבה בהכנת התכנית מתוך כוונה להחזירנו לחוויה בארכון באירופה בסוף המאה ה־17 וראשית המאה ה־18.

בהשתתפות שישה זמרים וזמרות מזמרי קאמרן וארבעה נגנים בכלים מהבארוק, שמענו הרבה חליל וחלילית וביצוע בארוק ביצירות קצרות, חינניות ואינטימיות באופיין אבל ללא ערך מוסיקלי בעל חשיבות מיוחדת. בהן היו הלצות מוסיקליות מבדרות מאת מלחינים כמארי, הידלי ודיאבילי („לה פוליה"), מונטקלייר, קופרן, שרפנטייה ובאכיניר.

__הנסיך חסן בראיון לבי.בי.סי.__

החרפת הקנאות הדתית במזה"ת

אם לא תפתר הבעיה הפלשתינית

מאת ויליה שרון, סופרת „דבר" בבריטניה

לונדון (מיוחד ל„דבר"). – בראיון לב.ב.סי. אמר אתמול נסיך הכתר חסן, שר החוץ של ירדן ואחיו של המלך חוסיין, כי המחיר של אי־השגת הסכם בקשר לבעיית הפלשתינאים יהיה החרפת הקנאות הדתית: המוסלמית, היהודית או אף הנוצרית בארצות ערב.

הוא הוסיף כי פילוג האיזור למיעוטים אשר אינם רוצים להשתתף בהשגת שלום ויציבות האיזור ינוצל על ידי מעצמות העל וינציח את האיזור כאיזור עימות.

חסן הביע הערכה למרגרט תאצ'ר המנסה לפתור את בעיית הטרור בעולם בהקשר לסיבות ולשורשים שלו, אשר הצליחה לזכות באמון כל הצדדים.

חסן חזר ואמר כי אנשי אש"ף אשר אינם מוכנים לקבל את החלטת האו"ם 242 ואינם מוכנים לגנות את הטרור, אינם יכולים להיות צד במשא ומתן. לדבריו ירדן מצפה להמשך היוזמה בזוית אירופית או אמריקאית. הוא הוסיף כי על הפלשתינאים עצמם בגרה וברצונם עזה להחליט על המשך שיתוף פעולה בינם לירדן, וכי למעשה הגדרה עצמית לפלשתינאים מוליכה לקונפדרציה עם ירדן.

המלך חוסיין יפגש עם אנשי רייגן בוואשינגטון ב־9 ביוני, ואחר־כך יפגש עם תאצ'ר בלונדון.

הוצאה פקודת מעצר לברעם ואייזנברג

מאת אמיר אורן, סופר „דבר" בארה"ב

וואשינגטון, (מיוחד ל„דבר"). – בעניד זאב רייס מקווה להשתחרר היום בערבות ולבלות את סוף השבוע עם משפחתו בניו ג'רזי, ואילו שלושת הישראלים שנדרשו מברמודה לניו־יורק ימתינו בבית המעצר במנהטן להופעה נוספת בפני שופט, בתחילת השבוע הבא.

אתמול עברו אברהם ברעם, ישראל וגורי אייזנברג תהליכי מיון, הועברו מרשות סוכני המכס, שאסרו אותם שלשום בנמל התעופה קנדי, לידי שירות המרשאלים הפדראלי והובאו בפני שופט שלום להוצאת פקודת מעצר ראשונית.

עמיתם הבריטי סמיואל אוואנס הובא כבר בפני שופט מחוזי, שחתם על הארכת מעצרו.

הישראלים יובאו בפני שופט מחוזי ביום ב', בסמוך להחלפת גליונות התלונות נגדם בכתב־אישום. רק לאחר מכן יוכלו לבקש להשתחרר בערבות.

עד כה לא נמסר על פניית ברעם וחבריו לסעד קונסולרי מנציגות ישראל. בראלס שכטקס עיין אמש שופט פדראלי בחומר שהעביר אליו עמיתו מניו ג'רזי, ונראה כי עמד להסכים לשחרור רייס בערבות של חצי מיליון דולר, מהם 50,000 במזומן. התביעה דרשה ערבות של שלושה מיליון. השחרור בערבות עשוי להתבצע היום.

אברהם ברעם ושאר העצורים מברמודה מורדים על ידי אנשי משטרה אמריקאית ומובלים למעצר בניו־יורק.

מוסקווה: ילנה בונר מונעת שובו של סחרוב

בדברי הביקורת שהשמיעה במערב

מוסקווה, (עתים ו„רויטר"). – שלטונות ברה"מ רצו להתיר לאנדריי סחרוב לשוב למוסקווה, אולם התנהגותה במערב של רעייתו ילנה בונר מנעה צעד זה – כך אמר אתמול במוסקווה העיתונאי ויקטור לואיס, ששימש לא פעם בעבר כלי להעברת מידע מהקרמלין לידיעת המערב.

לואיס הבהיר, כי אין עוד סיבה להמשך גלותו של סאחארוב בעיר גורקי, מקום שם הוא מוחזק מאז שנת 1980. אולם, דברי הביקורת שהשמיעה בונר בפומבי כלפי ברה"מ והשיחות שהיא מנהלת עם מנהיגים מערביים אילצו את השלטונות הסובייטיים לשקול מחדש את האפשרות להחזיר את הזוג למוסקווה.

„סביר היה להחזיר את סאחארוב (למוסקווה), אולם היא (בונר) המכשול לכך. אין זו שאלה של התנהגותו, אלא של התנהגותה שלה. הוא רוצה בחיים שקטים, אולם היא מתחילה לכנס מסיבות עיתונאים", אמר לואיס.

טכס הסיום המסורתי ב„ווסט פוינט" – עוד מחזור של קצינים לצבא ארה"ב. זהו מחזור מספר 138. צילום: אי.פי.

שבוע של אושר

"זה היה אחד השבועות המאושרים בחיי", הצהיר אתמול ראש הממשלה שמעון פרס, בפתח דברים שנשא בטקס העליה על הקרקע של הישוב גדנר על שיפולי הגלבוע. "התחלתי את השבוע בפגישה עם לידי אחת מרגרט תאצ'ר – ואני מסיים אותו בפגישה לא פחות מרגשת עם לידי שניה – הלידי ג'אנר, אלמנתו של הלורד היהודי הבריטי ברנט ג'אנר שכיהן כ־30 שנה בפרלמנט הבריטי ו־12 שנה כחבר בבית הלורדים. ידיד מסור לישראל ועל שמו ייקרא הישוב גדנר. במהלך נאומו איחל פרס הצלחה לממונה החדש על מחוז הצפון במשרד הפנים, עמרם קלעג'י, והציע לו להתקשר מיד עם השר יצחק פרץ לבקשו להעלות בישיבת הממשלה ביום א' את ענין אישורו הרשמי של הישוב. פרס עסק גם בגימטריה: השנה היא השנה ה־39 לעצמאותנו ו־39 בגימטריה זה "טל". ומי יתן והשנה יהיה הרבה טל הגלבוע".

ראוי לפרס

בפגישה עם פעילי סניף תנועת החרות באשדוד העיד שר התחבורה חיים קורפו על עצמו שהוא אחד השרים העובדים ביותר בממשלה. "אילו היו מחלקים לשרים את פרס קפלן", אמר, "הייתי זוכה בו".

דני צדקוני

מינוי חדש

אל"מ אורן שחור (בתמונה) מתמנה היום למפקד יחידת הקישור לצבאות זרים ומועלה לדרגת תת־אלוף. אל"מ שחור, 40, הוא בעל תואר ראשון בהיסטוריה כללית ומילא שורה של תפקידים בכירים במודיעין קרבי ובאמ"ן. הוא מחליף את תא"ל דב שיאון העומד להשתחרר בימים אלה משרות פעיל בצה"ל.

תיאטרון בגליל

התיאטרון העירוני חיפה בשיתוף "אמנות לעם" והחברה למתנ"סים מקיימים זו השנה השלישית "שבוע תיאטרון חיפה באצבע הגליל". הארועים יתקיימו בשבוע השני בחודש יוני ויכללו: בכורה ראשונה חוץ חיפאית ל"מקבת" בבמויה של רינה ירושלמי, הקלטת תכנית רדיו "הבולשת חוקרת" מאת חיים מרין ובבימויו של איציק וינגרטן, קונצרט של התזמורת הסימפונית חיפה [illegible] סדנאות יצירה, מוסיקה ומחול ועוד.

הפתעה

נשיאה הרביעי של ישראל, אפרים קציר, זכה אמש להפתעה בעת מפגש הכרות בין הוועד הציבורי נגד גזענות, ומזכירות תנועת "מענה". במהלך המפגש, שנערך בבית "בני ברית" בתל־אביב, הורמו כוסיות לכבוד קציר העומד בראש הוועד נגד גזענות ואשר חגג בימים אלה את יום הולדתו ה־70. לובה אליאב ברך את האורח שלא הסתיר התרגשותו מהמחווה הבלתי צפויה.

עודד בר־מאיר

מחווה לכפר־סבא

הצגת בכורה חגיגית של "ההוד ואניה" בהיכל התרבות בכפר־סבא, תעמוד במרכז ארוע העשור להיכל התרבות ותתקיים במעמד נשיא המדינה, ראש עיריית כפר־סבא, שרים, חברי כנסת, ראשי רשויות ונכבדים רבים אחרים. ההצגה, שתתקיים בכפר־סבא ב־19 ביוני, היא מחווה של התיאטרון הלאומי "הבימה" לכבוד חג העשור. באכסדרת ההיכל תתקיים תערוכת רישומי תיאטרון של אריה נבון וכן תערוכת דגמי תפאורות של הצגות "הבימה". את ההצגה ביים חנן שניר ומשתתפים: סטיאנה אליאור, קנליס, יונה אליאן, מישה אשרוב, עדה טל, שמואל סגל, ניסים עזיקרי, יוסי פולק ואתל קופינבקא.

חוזרת

הזמרת יפה ירקוני (בתמונה) חזרה לארץ לאחר סיבוב הופעות מוצלח בטוקיו ובארה"ב. ירקוני תחזור להופיע פעם בשבוע ב"מרתף העליון" בבית לסין, ומקווה שבעקבות התכנית "חיים שכאלה" יגיע קהל רחב ומגוון. היא תספר על התפתחות הזמר העברי ותשיר ממיטב להיטיה בליווי דנה שפיס על הפסנתר, דני נדיר תופים ויגאל חרד גיטרה.

כוכב הבלט הרוסי קונסטנטין זקלינסקי (במרכז) מחווה קידה לקהל בסיום הבלט "אגם הברבורים". זקלינסקי ולהקת הבלט המפורסמת של קירוב הופיעו במרכז המוסיקה "מאן" בפילדלפיה. זו הפעם הראשונה מזה 22 שנה שלהקת קירוב הופיעה בפני קהל מערבי (צילום רדיו של אסושיאייטד פרס)

מעצב האופנה הצרפתי איב סן לורן נראה כאן עם פאלומה פיקסו, נכדתו של הצייר הספרדי המפורסם פאבלו פיקסו. השניים הצטלמו במוזיאון אמנויות האופנה שם מוצגת תערוכתו של סן־לורן המתפרשת על פני 28 שנות יצירתו בתחומי האופנה השונים.

המדור נערך היום על־ידי עירית נחמני

תסיסה במפעלי הטקסטיל והמזון ביקנעם ובית שאן בגלל שכר נמוך

פסימיות לגבי הסדר ב"אוסם" וב"כיתן", סיכוי ב"רבינטקס"

מאת יצחק מרידור, כתב "דבר"

השכר הנמוך המשולם במפעלי טקסטיל ומזון רבים והתחושה של העובדים שלא נראה באופק שינוי של ממש במצבם גורמים לתסיסה ומתח רב בקרב ציבורי עובדים במפעלים אלה.

במפעל "אוסם" ביקנעם עילית, שם כבר פרצה לפני שבועות אחדים שביתת מחאה ספונטנית מיד לאחר קבלת תלושי משכורות חודש אפריל בסך 300, 350 ו־400 ש"ח לחודש התקיימה אתמול אסיפת הסברה בשעות העבודה, לאחריה לא הסכימה הנהלת "אוסם" לחידוש העבודה.

מזכיר מ.פ. יקנעם עלית דפי טולידאנו אמר אמש ל"דבר" שהוא פסימי לגבי ההתפתחויות הצפויות ב"אוסם" בשל הפער הגדול בין דרישות העובדים ובין מה שאולי תהיה ההנהלה מוכנה לשלם. אשר לוי מנכ"ל "אוסם" אמר אתמול לסופר דבר שהמו"מ בין נציגי העובדים ביקנעם וההנהלה נמצא עתה בעיצומו והצעדים אשר נקטו העובדים ביום חמישי בבוקר רק משבשים את התפתחותם של מגעים אלה. אסיפת ההסברה והעיכוב מובילי הסחורה שחסמו את שערי המפעל נערכו שלא על דעת מועצת הפועלים. ההנהלה מעוניינת, לדברי מר אשר לוי בהמשך העבודה התקינה במפעל ובהמשך המו"מ, בתנאי שהעובדים יתחייבו שלא לגרום עוד לשיבושים.

ב"כיתן" בית שאן שם הוכרז לפני ימים אחרים על סכסוך עבודה בשל השכר הנמוך, אשר כדברי העובדים, "אינו מאפשר קיום של כבוד" נמסר אתמול מפי העובדים כי ההנהלה מפעילה לחצים וגורמים למתיחות נוספת בכך שאינה מעניקה [illegible] הזמנות למפעלים אחרים של [illegible]. [illegible] העבודה, במשך [illegible] מנהל מפעל "כיתן" בית שאן יוסף שגב את עמדת החברה לפיה אין ביכולת "כיתן" לתת תוספת שכר כנדרש על ידי העובדים בשל מצוקה וקשיים כלכליים הולכים ומחמירים.

רק במפעל "רבינטקס" בבית שאן מסתמנת פשרה ואפשר שסכסוך העבודה שהוכרז במפעל זה על ידי מועצת הפועלים בשל השכר הנמוך בוטל.

מזכיר מ.פ. בית שאן [illegible]

"שורשים" – משק שיתופי מיסודם של הרפורמים בארה"ב מצטרף לתק"ם

המשק המבוסס על מפעלים לטכנולוגיה מתקדמת, ולא על חקלאות, ראשון מסוגו בתק"ם

מאת אריה מגן, כתב "דבר"

מזכירות התק"ם החליטה בישיבתה אתמול להמליץ לפני המרכז הקרוב של התנועה על קבלת המשק השיתופי שורשים לתק"ם. אם תתקבל הצעה זו, כצפוי, יהיה זה המושב השיתופי (בלשון התק"ם: המשק השיתופי) השביעי שיאוגד בתק"ם, לאחר ששישה יישובים באלה הצטרפו לתנועה בשנה שעברה.

אוכלוסיית שורשים מונה כ־20 זוגות של אקדמאים, רובם מארה"ב ומקצתם מקנדה, בגיל ממוצע של 34, עם כ־40 ילדים, רובם עד גיל 7.

גרעין המייסדים הוקם בסוף שנות ה־70 על־ידי סטודנטים לתארים מתקדמים במדעי הטבע והחיים באוניברסיטת ברקלי שבקליפורניה. בעלי רקע תנועתי מגוון או גם ללא רקע תנועתי. קבוצת החלוץ עלתה לארץ בספטמבר 1979 וקיבלה את הכשרתה במושב השיתופי מולדת.

בספטמבר 1980 עלו לנקודת יישוב זמנית בגוש שגב ובאוקטובר 1981 עברו לנקודת הקבע שלהם.

ביישוב קיימים שני מפעלים מתוחכמים, אחד לאלקטרוניקה רפואית, שלתוצרתו מובטחות כבר הזמנות עד שנת 1989, ושני לאופטיקה.

ענפי החקלאות מצומצמים מאוד, גם בגלל היעדר קרקע. דגם משק זה הוא ראשון מסוגו בתק"ם, וייתכן שהוא יוכל לשמש מופת ליישובים דומים שיקומו בעתיד במסגרת התנועה הקיבוצית.

בישיבת המזכירות השתתפה גם משלחת של התנועה הרפורמית בארה"ב בראשות נשיא חבר הנאמנים של התנועה דק רוטשילד. חברי המשלחת הבטיחו לפעול להקמת קיבוץ שלישי של תנועה זו בארץ, בנוסף על שניים הקיימים (יהל ולוטן שבערבה), וביקשו מצידם את עזרת התק"ם במאבקם נגד הממסד הרבני האורתודוקסי בישראל.

מ"מ ראש הממשלה יצחק שמיר סייר בעמנואל ובאלפי מנשה
צילום: חנניה הרמן

המחזה "ירמה" של פדריקו גרסיה לורקה שהיה ארוע פוליטי בספרד – בפסטיבל ירושלים

מאת יעל אדמוני, מערכת "דבר" בירושלים

אחרי מלחמת האזרחים בספרד איש לא דיבר על פדריקו גרסיה לורקה. לא היו ספרים ולא היו טקסטים. בשנות ה־60 בשנהלש שלטונו של הגנרל פרנקו ביקשנו ממשפחת לורקה רשות להעלות מחזה שלו. המשפחה התנגדה משום שרוצחיו היו עדיין בחיים ובשלטון. רק כעבור שבע שנים הסירה המשפחה את התנגדותה וכך העלינו את המחזה "ירמה" שהפך לארוע פוליטי ממדרגה ראשונה. כל מי שסלד ממשטרו של פרנקו בא לתיאטרון כדי להביע את מחאתו".

דברים אלה סיפרה אתמול נורית אספרט מנהלת תיאטרון, במאית ושחקנית שהגיעה ארצה עם ההצגה "ירמה" במסגרת פסטיבל ישראל. אספרט ששימשה כעוזרתו של הבמאי הספרדי הנודע ויקטור גארסיה, העלה את המחזה כפי שבוימה על ידי הבמאי שנפטר לא מכבר. במסגרת הפסטיבל יועלו שלוש הפקות על פי יצירתו של לורקה לציון 50 שנה להירצחו. אספרט, שתביים בקרוב בבריטניה את גלנדה ג'קסון ב"בית ברנרדה אלבה", סיפרה כי בחמש השנים הראשונות שלאחר מות פרנקו שרר בספרד הלם מוחלט בכל הקשור לעשייה התרבותית. "לפני מותו של פרנקו, היתה בספרד שנה של תיאטרון נפלא. חשבתי שעם מותו תהיה התפרצות גדולה של עשייה אמנותית אך התיאטראות היו ריקים ומשותקים לחלוטין", סיפרה.

"אמנה" בין הקבוצות החרדיות השונות למלחמה נגד הטרור הפנימי בין החצרות

מאת נח זבולוני,

לקיים "אמנה" בין החרדית נגד הטרור החרדי הפנימי לסיה יחתמו ויעידו מבזי גדולי ישראל ועמידה משותפת של כל הפלגים ביהדות החרדית, על מישמר כבוד התורה, וכל העדות, החוגים החצרות והישיבות – מציעה חצר חסידית בלז בירושלים.

בעיקבות הסערה בציבור החרדי שהתחוללה עקב הפגיעה בראש ישיבת פוניבז' הרב אליעזר מנחם שך, מנהיג היהדות החרדית הליטאית והישיבות, על־ידי ריסוס מכוניתו בכתובות נאצה, עוסק השבועון "המחנה החרדי" בטאונם של חסידי בלז בהשוואה בין הטרור הבינלאומי לבין הטרור הפנימי בציבור החרדים. כדומה לטרור הבינלאומי – כותב השבועון בין השאר – שהעולם הנאור באירופה כולה לא הבינו ורצו להיות ניטרליים בעניין הפלסטינאי וקיוו שעמדותיהם המתונות כלפי הטרור הבינלאומי ישחרר אותם מפיגועי מיטעני הנפץ, ורק באחרונה באו לידי הכרה כי השדיד אינו מבחין ופוגע באנושות כולה.

כך גם האליטות החרדית בפי שהיא באה לידי ביטוי בפגיעה בכבודו של הרב שך הודרו להיווכח כי הטרור החרדי הפנימי המתמשך מזה עשרות בשנים נגד גדולי ישראל, שבראשונה היה מנת חלקם של חוגי סטאמר והעדה החרדית, לא גובלם והתפשט כאש אוכלת בכל החוגים ובכל הריכוזים החרדיים וזאת אף שרבים ביקשו להישאר ניטרליים, היו חוגים מסויימים שסיתפו פעולה עימם.

עכשיו ללונדון ופריז עם
ארקיע צירטור
החל מ־
$295
טוס ארקיע לאירופה
וסע ברכב שכור
במחיר מיוחד

טוס ארקיע צירטור ללונדון, פריז, קלן, שטוטגרט, מינכן, פרנקפורט והמבורג* במחיר מיוחד, החל מ־295 $** בלבד. רכב שכור*** במחירים מוזלים במיוחד בכל אחד מהיעדים.
עוד תמצא בארקיע צירטור חבילות נופש מיוחדות – ברחבי אירופה, מגוון בתי מלון ואפשרויות של שילוב יעדים שונים בכרטיס טיסה אחד.
ארקיע צירטור גם ליעדים שונים בגרמניה.
ביטוח רפואי וביטוח מטען – חינם.
arkia ארקיע
עכשיו כדאי יותר
עם צירטור ישראלי

להזמנות אנא פנה לסוכני הנסיעות או למשרדי ארקיע. תל־אביב: מרכז התחבורה, 03-426262, שדה הנמל 413222, רח' פרישמן 11, 03-233255, חיפה 04-643371, ירושלים 02-225888, אריאל, אשל השומרון 03-9366841, מצודה 053-40743, קרית שמונה 069-40245.

94,000 ישראליים חיים במוסדות

18% מכלל דיירי המוסדות הם ילדים

94 אלף תושבי ישראל חיים במוסדות שונים, כגון פנימיות לתלמידים, בתי אבות, בתי חולים לשהיה ממושכת וכו'. 61 אחוז מהמתגוררים במוסדות נמצאים במוסדות חינוך, 13 אחוז בבתי אבות, 14 אחוז במוסדות בריאות ו־5 אחוז במוסדות ענישה. 93 אחוז מכל דיירי המוסדות בארץ הם יהודים. יותר ממחציתם מבין 2,650 שאינם יהודים – נמצאים במנזרים. כך מסתבר מנתוני מפקד האוכלוסין והדיור שנערך בקיץ 1983.

כ־18 אחוז מכלל דיירי המוסדות הם ילדים עד גיל 14 וכ־32 אחוז הם בגיל 15 עד 19. בקרב הילדים ובני הנוער הנמצאים במוסדות רק 29 אחוז הן בנות, ומבין היהודים שבהם חלקם הגדול (63 אחוז) הם ממוצא אסיה או אפריקה, וזאת, בהשוואה לחלקם באוכלוסיה – 44 אחוז. לעומת זאת, בקרב הקשישים ממוצא אירופה ואמריקה, מספר היהודים שבמוסדות הוא 80 אחוז, לעומת 73 אחוז – חלקם באוכלוסיה.

מספר הקשישים בני 65 ומעלה הגרים במוסדות הם 18 אלף (5 אחוז מכלל הקשישים בארץ), רובם הגדול חיים בבתי אבות (11.5 אלף) וחלקם נמצאים במוסדות בריאות (כ־5,000). מספרם של בני 75 ומעלה החיים בבתי אבות הוא 9,000 שהם יותר מ־10 אחוז מסך הקשישים בגילים אלה.

מבין כל היישובים בארץ ירושלים היא העיר שבה מספר המוסדות ומספר הדיירים החיים במוסדות הוא גדול ביותר – יש בעיר כ־250 מוסדות שונים ובהם כ־20 אלף דיירים. בתל־אביב חיים 3,700 תושבים במוסדות, בחיפה – 4,800 ובבני ברק – 5,200. קרוב לרבע מכלל האוכלוסיה המוסדית בארץ מתגוררת ביישובים כפריים.

ימונה איש ליכוד כמנהל נמל אשדוד

הבטיח שר התחבורה לאנשי חרות

מאת דני צדקוני סופר "דבר" בדרום

שר התחבורה חיים קורפו הבטיח לפעילי מפלגתו למנות בעיתוי מתאים מנהל חדש לנמל אשדוד "שיהיה משלנו".

בפגישה בסניף תנועת החרות בעיר העיד השר על עצמו בתשובה לדברי הפעילים שיש צורך לשבץ יותר ויותר אנשי מפלגה בתפקידים שונים בשרות המדינה, ושהוא ממנה לתפקידים במשרדו ובחברות הקשורות אליו אנשי תנועה מבלי שהדבר גורר כמו אצל אחרים הדים ציבוריים. הוא מנה בין המינויים האלה את מנכ"ל רשות הנמלים ש. רדיאל ואת נציג אשדוד במועצת המנהלים של הרשות מ. מאיר שהוא אדם פרטי ופעיל בסניף, ולא מינה את ראש העיריה אריה אזולאי איש המערך במקומו של ראש העיר הקודם צבי צילקר, איש חרות, הוא מנכ"ל משרד העבודה והרווחה.

בין משתתפי הפגישה שבה הביע השר את התנגדותו לכלול את הנמל בשטח השיפוט של אשדוד כפי שהדבר קיים בחיפה ובאילת השתתף גם יו"ד ועד עובדי התפעול בנמל מתי עייש. לשר נאמר כי מרבית עובדי הנמל הם תומכי הליכוד ומן הראוי שהדבר ימצא גם את ביטויו בניהולו.

משלחת ידידי ישראל בפרלמנט הארופי

נפגשו לשיחה עם מזכ"ל ההסתדרות

מזכ"ל ההסתדרות, ישראל קיסר, אירח אתמול את חברי המשלחת של ידידי ישראל בפרלמנט האירופי, העושה בארץ כאורחת משרד החוץ.

בשיחה הועלו נושאי יחסי ישראל עם הקהיליה האירופית והשוק האירופי המשותף, ומזכ"ל ההסתדרות השיב לשאלות האורחים בעיקר בנושאי משק העובדים ויחסי העבודה בארץ.

בראש המשלחת עומד טום נורמנטון מבריטניה, ועל חבריה נמנים חברי הפרלמנט האירופי מבריטניה, גרמניה המערבית, צרפת, איטליה, ספרד והולנד.

מפעל מכתשים מגייס יורדים לעבודה במפעל

ירידה תלולה במספר המהנדסים

מאת אמיר רוזנבליט סופר דבר

מפעל מכתשים בבאר שבע המשווע לעשרות מהנדסים כימאים מנהל באחרונה תכתובת ענפה עם כ־100 ישראלים "יורדים" המתגוררים בארה"ב במטרה להחזירם לארץ ולהעסיקם במפעל.

דברים אלה אמר אתמול מנהל הפתוח במפעל אילן לוריה בשיחה עם סופר דבר. לדבריו רמת השכר של מהנדס כימאי בארה"ב גבוהה פי ארבעה מאשר בישראל והיא המכשלה העיקרית בהחזרתם של מהנדסים כימאים "יורדים" לארץ. מנהל כח האדם במפעל שלמה שדיג מסר כי עקב המחסור החמור במהנדסים כימאים מתעכבות עבודות פתוח ומתעכב קצב העבודה של פרוייקטים שונים.

מקור בכיר בקונצרן "כור" אמר כי בשנים האחרונות חלה ירידה תלולה במספר המהנדסים הכימאים בארץ ביחס לצרכים ההולכים וגדלים של התעשיה הכימית. "המשבר החמור בתחום זה" אמר המקור "מתקרב למימדים של אסון לאומי".

שיעור הזיהומים אחרי ניתוח בארץ – 9.6%

גבוה מהמקובל בארצות המערב

מאת דני צדקוני סופר "דבר" בדרום

ממצאי סקר זהומים לאחר ניתוחים שנערך בארץ מגלה ששיעור זיהומי הכירורגיה בישראל הוא 9.6 אחוז. זהו שיעור גדול מהמקובל בספרות המקצועית בארצות המערב.

עורכי הסקר שהקיף 5500 מנותחים באחד עשר בתי חולים, הד"ר אלישבע סמחן ופרופ' מרדוויו ספירא, מסרו שבין בתי החולים שנסקרו נמצאו הבדלי רמות שיאפשרו לשפר את המצב היכן שהדבר נדרש.

ממצאי הסקר נמסרו אתמול בכינוס הכירורגי הארצי שנערך בהשתתפות 350 רופאים באשקלון. פרופ' פ. רוזין אמר שאחת הבעיות של הכירורגיה היא המלחמה בזיהומים שהם האוייב הגדול ביותר של הכירורג, הגורם הראשי למותם של פצועים.

ביקוש רב למופעי פסטיבל ישראל

25,000 כרטיסים נוצלו בשבוע הראשון

מאת יעל אדמוני

לסיכום השבוע הראשון של פסטיבל ישראל ציין מנהלו האמנותי עודד קוטלר כי קיים ביקוש רב למופעים הישראלים וכי בשנה הבאה ייעשו מאמצים להרחבת המופעים לילדים. מנהלו האדמיניסטרטיבי של הפסטיבל ישי עמרמי מסר כי במהלך השבוע הראשון התקיימו 34 הופעות ונוצלו 25 אלף כרטיסים.

כן נמשכת מכירת כרטיסים למופעי הפסטיבל וזאת בניגוד לשנים קודמות בהן המכירה בעת הפסטיבל היתה קטנה מאוד. לפני פתיחת הפסטיבל נמכרו כ־60 אלף כרטיסים ובמהלך השבוע הראשון נמכרו 45,000 כרטיסים נוספים.

هكذا من الاصل

לקראת שנה לנסיגת צה"ל מלבנון: סכנה שתחול הסלמה בטרור השיעי

מאת דן אבידן,
סופר „דבר" לענייני ערבים

ביום חמישי הקרוב, תמלא שנה לנסיגת צה"ל מלבנון. בימים אלה ניכרת תכונה רבה בקרב בני העדה השיעית בלבנון לקראת יום זה. השיעים גורסים, כידוע, שצה"ל נסוג מלבנון בלחץ הטרור השיעי – ולכן הם מתכוונים לחגוג את „יום הניצחון" בטקסים שונים.

בטקסים אלה, תמלא תפקיד חשוב התנועה השיעית „אמל", שהיא גוף ההנהגה המרכזי של העדה השיעית והגורם המוביל במאבקה של העדה לעקעקע רצועת הבטחון הישראלית בדרום לבנון.

לאחרונה, חלו כמה שינויים חשובים במבנה מוסדות ההנהגה של תנועת „אמל". לפני למעלה מחודש, התכנסה במערב ביירות הוועידה הכללית השישית של התנועה. ועידה זאת נערכה על רקע מאבק בין שני זרמים יריבים בתנועת „אמל": הזרם הפרגמאטי, בהנהגתו של נביה ברי, והזרם הראדיקאלי, בהנהגתם של מוסטפא דיראני וזכריה חמזה, המקורבים בהשקפותיהם לארגון „חיזבאללה" הקיצוני.

במהלך הוועידה, התמקד המאבק בין שני זרמים אלה בשני נושאים. האחד נגע בעניין השליטה על מוסדות התנועה והשני נגע בשאלה מה צריכה להיות צורת מאבקם של השיעים בזירה הפנים-לבנונית ונגד רצועת הבטחון הישראלית בדרום-לבנון.

הזרם הפרגמאטי שאף לבסס את מעמדו בהנהגת התנועה, וכתוצאה מכך לחזק את הגישה הגורסת שהמאבק נגד רצועת הבטחון צריך להמשיך להתנהל בצורה זהירה, כדי לא לתת לישראל אמתלה לפגוע בתושבי הדרום, או לכבוש מחדש שטחים שמהם נסוג צה"ל לפני שנה.

הזרם הראדיקאלי שאף להדיח את נביה ברי מתפקידי ההנהגה בתנועה, ולהסלים את שיטות המאבק השיעי בתוך לבנון, ובעיקר נגד רצועת הבטחון הישראלית.

בתום דיוני וועידת „אמל" התברר, שידו של הזרם הפרגמאטי היתה על העליונה. נביה ברי הצליח להיבחר מחדש לתפקיד יו"ר „אמל" והוא אף נבחר לתפקיד יו"ר הלשכה המדינית של התנועה. יתרה מזאת: מספר חברי הלשכה המדינית צומצם באופן נחרץ, ורוב חבריה נבחרו מקרב מחנה תומכיו של נביה ברי.

כמו כן, הוקמו שני גופי הנהגה חדשים: המועצה הדתית וה„גוף למחקרים", ובראשם הוצבו אישים המקורבים לנביה ברי. תפקידם של שני מוסדות אלה הוא לתת גושפנקא הלכתית ואסטרטגית למדיניות שאותה תתווה ההנהגה הנוכחית.

נביה ברי הצליח לחזק את מעמדו האישי בהנהגת תנועת „אמל" ובמקומו מונה לתפקיד זה עאטף עאון מתומכיו המובהקים של נביה ברי. מצד שני, החליש ברי את מעמדם של שני מתנגדיו הראדיקאליים: זכריה חמזה ומוסטפה דיראני.

נצחון על היריבים מבפנים

הראשון נשאר אמנם חבר בלשכה המדינית, אולם איבד את תפקידו כאחראי לעניינים הצבאיים ב„אמל". תפקיד זה נמסר למקורבו של ברי עאקל חאמיה. השני איבד את מעמדו כחבר הלשכה המדינית, אך שמר על תפקידו כאחראי לנושא הבטחון בתנועה.

בצורה זו, השיג ברי מטרה כפולה: הוא פגע במוקדי הכוח של חמזה ודיראני, שהם המסוכנים שבין יריביו בתוך התנועה. יחד עם זאת, נמנע ברי מלסלקם מכל עמדות ההשפעה שהיו להם, כדי לא לתת בידיהם עילה להצטרף לארגון חיזבאללה.

יש להניח, שמתנגדיו של נביה ברי – הן במחנהו של חסן האשם, הן מהחוגים המקורבים לארגון „חיזבאללה" – ינסו לחתור תחת מעמדה של ההנהגה הנוכחית בכל האמצעים העומדים לרשותם, לרבות על ידי נסיונות להתנקש בחייו של נביה ברי.

מבחן התדמית המשפטית

הצלחתו של נביה ברי לחזק את מעמדו בהנהגת „אמל" איננה מהווה, כשלעצמה, ערובה לכך שההנהגה הנוכחית תמשיך לנקוט לאורך זמן מדיניות זהירה כלפי ישראל, לפי תפישתה הפרגמאטית, שכן ישנן כמה סיבות היכולות להביא להקצנה במדיניות זו.

התחרות בין נביה ברי למתחריו הקיצוניים בתוך התנועה ומחוצה לה יכולה לדרבן אותו, ואולי אף לחייבו, לנקוט במדיניות אגרסיווית יותר כלפי ישראל מכפי שהוא התכוון מלכתחילה. הברית ההולכת ומתהדקת בין „אמל" לבין המשטר הסורי מהווה אף היא גורם המדרבן את „אמל" לנקוט מדיניות צבאית פעילה נגד ישראל, כדי לכפות על צה"ל לפנות כליל את דרום-לבנון.

נסיונותיהם הנמשכים של האיראנים לחזק את השפעתם על מנהיגי „אמל" בדרום, ובפרט על המנהיג החשוב דאווד דאווד – יכולים אף הם להביא להסלמה בטרור השיעי. יתרה מזאת, גם ברי ותומכיו, שיצאו, כאמור, מחוזקים בוועידת התנועה נמצאים כיום בעיצומה של בדיקה כיצד לייעל את המלחמה נגד רצועת הבטחון והם יכולים גם מתוך דעתם הם להחריף את המאבק נגד ישראל.

תפילה יהודית-קתולית לזכר קרבנות השואה תופץ באמריקה הלאטינית

ניו יורק, (עסט"א).– נוסח ספרדי של תפילה נוצרית-יהודית משותפת לזכר חללי השואה, פורסם על ידי ועידת הבישופים הקאתולים באמריקה הלאטינית והליגה נגד השמצה של „בני-ברית", והופץ ברחבי אמריקה הלאטינית.

התפילה כוללת תפילה קצרה שהשמיע האפיפיור יוחנן פאולוס באושוויץ ב-1979, קטע מאת הכומר הגרמני מרטין נימולר וכן קטעים מתנ"ך והרהורים על השואה.

„תפילה משותפת" זאת היא אבן-דרך בקידום ההבנה בין הקאתולים ליהודים בדרום-אמריקה, אמר הרב ליאון קלניקי, „מהליגה נגד השמצה" של „בני-ברית".

הוא מסר, כי זו הפעם הראשונה שוועידת בישופים של הכנסייה הקאתולית פרסמה נוסח של תפילה לאיקאתולית. הטקסט הופץ בקרב בישופים באמריקה הלאטינית ובין גורמים קאתולים נוספים.

הבישופים נתבקשו על ידי הכנסייה לבוא במגעים עם ראשי הקהילות היהודיות המקומיות, כדי לערוך טקסי אזכרה משותפים.

מוסקווה מתלוננת: ירדן אסרה פעילי אגודת הידידות ירדן – ברה"מ

מוסקווה, (ע"מ). – פעילי אגודת הידידות הירדנית-סובייטית הם בין אלה שנעצרו לאחרונה בירדן ע"י השלטונות.

סוכנות הידיעות „טאס", שציטטה את העיתון „פראוודה", מסרה על כך והוסיפה, כי „בין הכוחות הפטריוטיים שנעצרו בירדן" נמצאים גם מנהיגי איגודים מקצועיים וארגונים אחרים.

בזמנו, ממשלת ירדן ערכה לאחרונה מעצרים רבים, ואסרה גם פעילים קומוניסטיים.

מוסקווה, המסתמכת על „חוגים מדיניים וחברתיים בירדן", טוענת, כי „המאסרים נעשו בעקבות הפגנות אנטי-אמריקאיות שנערכו בתגובה על התקפה הפיראטית של ארה"ב על לוב והתפרעויות סטודנטים באירביד שבצפון ירדן".

רוב האנשים שנאסרו, מציין „פראוודה", ידועים היטב בחוגים אלה בזכות מאבקם העקבי, שנמשך שנים רבות, „לביסוס העצמאות הלאומית של המדינה" נגד המדיניות האנטי-ערבית של ארה"ב ושל „בעלת בריתה האסטרטגית" ישראל.

חוקרים בארה"ב: כשזקנים מתאהבים הם רומאנטיים ונבוכים

ניו יורק, (ע"צ).– מבוגרים זקנים מתאהבים בדיוק באותו אופן כצעירים, וגם אצלם מלווה הדבר ברטט פיזיולוגי ופסיכולוגי – כך קובעים חוקרים-אמריקאיים, במאמר שהתפרסם אתמול בכתב-העת „סייקולוג'י טודיי" („פסיכולוגיה היום").

החוקרים הגיעו למסקנותיהם על סמך מחקר שערכו ב-45 אנשים, בני 60 עד 92, המנהלים חיים פעילים ומתגוררים באזורים עירוניים בארה"ב.

המחקר העלה, כי גם אצל בני הגילים האלה מלווה האהבה בתופעות של מבוכה, קשיי התרכזות, פעימות לב מוחשות ואי-נחת, בהעדרו של האדם האהוב.

בעלי המאמר מצטטים את דבריו של אחד הנחקרים, אלמן בן 71, שאמר להם: „אני מוסיף להאמין גם היום, כי הדבר הרומאנטי ביותר שיכול להיות בחיים הוא להכנס למיטה עם אדם אהוב".

מחברי המאמר, כולם חוקרים באוניברסיטת מינסוטה, מטעימים, כי יחסי-המין חשובים מאד גם לקשישים, וכי יש שני הבדלים קלים ביניהם לבין יחסי-מין של צעירים: הזקנים אינם חותרים לנישואים בכל מחיר, והם מעוניינים יותר ביחסים לטווח ארוך, לאו דווקא בפרשת אהבים קצרה ולוהטת.

המחקר החדש, עורר הדים רבים בוועידת האגודה האמריקאית של הגמלאים, שהתקיימה השבוע בעיר אנהיים שבקליפורניה.

לפני קהל נלהב של 3,500 מבוגרים וזקנים, הופיעה ד"ר רות ווסטהיימר, הכוהנת הגדולה של פסיכולוגית המין בארה"ב, ועודדה את הנוכחים להמשיך בחיי מין פעילים גם אחרי הפרישה.

מדענים אמריקאים דנים בפיתוח מנועי חלליות למסע בין-כוכבי

פילדלפיה (א.ס.). – כאשר ישגרו סוף סוף בני האדם ספינות-חלל אל הכוכבים, מה יהיה הדלק שיניע אותן? התשובה, לדעתם של כמה וכמה מדענים, היא – אנטי-חומר. שאלת הדלק לספינות העתידיות נדונה, במגוון שאלות עתידיות אחרות, בין תיאורטיקנים שהתאספו בפילדלפיה לכינוס השנתי של האיגוד האמריקאי לקידום המדע.

אנטי-חומר, לפי ההסבר המפושט שנתנו התיאורטיקנים לכתבים שבאו לכינוס, הוא „דמות הראי" של כל מה שממנו מורכבת האדמה בכדור הארץ. אם אמנם יתאמו התיאוריות הסותות את הממשות, הרי משייפגשו החומר והאנטי-חומר, ישמידו מיד זה את זה, תוך שחרור כמויות אנרגיה כבירות.

המסע אל הכוכבים ידרוש כמויות עצומות של אנרגיה. ד"ר פאואל מ„המעבדות האמריקאיות הלאומיות בברוקהייבן" מעריך, כי פצצת המימן הגדולה ביותר שפוצצה מעולם על פני כדור הארץ לא תוכל לספק אלא כאחוז מתצרוכת האנרגיה הכוללת של ספינת-חלל עתידנית.

לדבריו של ד"ר פאואל, אנטי-חומר – או, אם לדייק יותר, אנטי-פרוטונים – הוא התשובה לבעיה זאת.

„אנטי-פרוטונים אינם בגדר אשליה", אמר הד"ר פאואל לכתבים. „מעבדות אנרגיה-גבוהה מייצרות אותם כבר היום. במעבדות כאלה, אוגרים אנטי-פרוטונים בטבעות מאגנטיות. כיום כבר קים הפוטנציאל התיאורטי לשימור כמויות אנרגיה גדולות במיכל קטן, שישמש למערכת הנעה לספינת-חלל.

לאו דווקא חלומות בהקיץ

לדברי פאואל, ספינת-חלל שתצוייד במערכת הנעה על בסיס אנטי-פרוטונים תוכל לטוס במהירות שתגיע ל-עשירית מהירות האור (300,000 ק"מ בשנייה).

ד"ר דייוויד מורגאן, מ„מעבדת לורנס ליוורמור" אמר, כי לדעתו, מנוע אנטי-חומר הוא המתקן היחיד שיספק מאכסימום אנרגיה ליחידת מאסה אשר אפשר להתקינו בספינת-חלל.

ד"ר מורגאן אמר לבאי כינוס האיגוד לקידום המדע בארה"ב, כי לדעתו, יש לשלב במנוע כזה אנטי-פרוטונים עם פוזיטרונים, שהם אנטי-אלקטרונים. התוצאה תהיה אנטי-מימן, שאותו ניתן יהיה –לדעת ד"ר מורגאן – לשלב עם מימן רגיל לשם הנעת ספינת החלל.

כל המדענים שהשתתפו בכינוס בפילדלפיה הדגישו, כי הם מדברים על רעיונות בלבד, וכי איש טרם בנה מנוע אנטי-חומר כלשהו, וכן אין איש בטוח עדיין, כי כאשר ייבנה דגם של מנוע כזה, אמנם יפעל. „עם זאת", הטעים באוזני הכתבים הד"ר פאואל, „אין הדבר כרוך בהמצאת חוקי פיסיקה חדשים".

הד"ר ג'יל טארטר, באוניברסיטת ברקלי, הודיעה לבאי הכינוס בפילדלפיה, כי לאחרונה עוסקים מדענים באוניברסיטאות שונות ברחבי ארה"ב בתכנון פרוייקט גדול לשם סריקת החלל החיצון בחיפוש אחרי אותות של ציוויליזאציות אחרות, אנושיות או לא-אנושיות.

לדברי ד"ר טארטר, ימומש הפרוייקט הזה עד שלהי המאה הנוכחית, אולם חלק מן המדענים מביעים ספקות בהצלחה אפשרית של „מיפוי אותות" זה, בטענה שאפילו ייקלטו אותות כלשהם, לא יהיו בני-אדם בעלי ידע מספיק לפענחם נכונה.

„מה שעושים המדענים היום הוא בגדר צעדים ראשוניים בלבד", אמרה הד"ר טארטר, „בדרך לפרוייקט שיהיה מיפוי כביר של בערכות המיקרוגלים בחלל, תוך חיפוש אחרי אותות כלאביטיים. זהו הפעם הראשונה שהציוויליזאציה האנושית יכולה להרשות לעצמה להרהר במחקר כביר, מתוך סקרנות טהורה, במחקר שייתכן בהחלט שלא ישא פרי משך דורות רבים".

כווית הפקידה: 11 מיליארד ד' בבנק באנגליה

לונדון (ע"מ).- העתון „אלשרק אלג'דיד" מוסר, בהסתמכו על ידיעות מחוגים בנקאיים בבירת שווייץ, כי בנק בריטי קיבל לאחרונה 11 מיליארד דולר מכווית.

נודע כי הריבית שיניב הכסף הזה שייכת למספר מצומצם של אנשי המשפחה השלטת בכווית.

בידיעות אחרות מכווית נמסר, כי המשפחה השלטת „חוששת מכיבוש איראני", ולכן נקטה צעד זה, מטעמי זהירות.

צרפת תתן למצרים 42.5 טונה קמח

קאהיר (ע"צ) – שני הסכמים בדבר הגשת סיוע נחתמו בתחום מוצרי החקלאות והמזון מצד צרפת למצרים – ביום ד' בקאהיר.

לפי ההסכם האחד, יוארך חוזה קרדיט בשווי 300 מיליון דולר בדבר אספקת מוצרי חקלאות ומזון מצרפת למצרים. חוזה זה, הסתיים בסוף החודש, לא נוצל במלואו על ידי מצרים, ולכן הוחלט להאריך את תוקפו עד סוף שנת 1986.

ההסכם השני מתייחס לסיוע שתגיש צרפת למצרים בתחום המזון לשנת 86-1985. במסגרת זאת, תקבל מצרים מהצרפתים 42,500 טונה קמח, ששוויין כ-10 מיליון דולר.

המלך בסוואזילנד אסר השליט הקודם

מבאבאנה (רויטר ועתי"ם).- שליט סוואזילנד לשעבר, הנסיך דלאמיני, הורשע ביום ד' בקשירת קשר להפיל פוליטיקאים יריבים ונידון ל-7 שנות מאסר, כך מסרו מקורות בבית המשפט בבירת סוואזילנד.

הם סיפרו, כי גזר הדין הדהים את הקהל הרב שהיה בבית המשפט שבו ישבו אחדות מנשותיו של הנסיך.

קודם הודיע המלך הצעיר החדש של סוואזילנד, מסוואטי הג', על שינויים פוליטיים מקיפים, ובין היתר ביטל את מועצת המדינה העליונה.

ר"מ ניו-זילנד: לאסור הניסויים הגרעיניים

קלן, מערב-גרמניה (רויטר ועתי"ם). - ראש ממשלת ניו-זילנד, דייויד לאנג קרא אתמול להטיל איסור כולל על הניסויים הגרעיניים ותקף את צרפת על שהיא ממשיכה בניסוייה באלה, באיזור האוקייאנוס השקט. לאנג אמר את דבריו בוועידת „ארגון הרופאים למען מניעת מלחמה גרעינית", המתכנסת בקלן.

הוא הוסיף, כי חתימת חוזה בדבר איסור כזה תהיה הצעד הבודד החשוב ביותר שאפשר לעשות לקראת האטת מירוץ החימוש הגרעיני הכלל-עולמי.

חומייני מינה לצבאו מפקד חדש שכבר הציג תוכנית מתקפה על בגדד

מאת דליה שרון מסורת „דבר" בבריטניה

לונדון (מיוחד ל„דבר"). – מנהיג איראן האייאטולה חומייני, שלא היה מרוצה מביצועי צבאו בזמן האחרון, ציווה להחליף את הפיקוד בצבא. בראש הצבא יעמוד עתה שאמה האני, סגן מפקד „המשמרות המהפכניים", שכבר הציג לפני חומייני ומפקדי הצבא תוכנית למתקפה חדשה נגד עיראק.

מקורות מודיעין בלונדון מוסרים, כי איראן רכשה לאחרונה חלקי חילוף למטוסי „אפ.-4", „אפ.-5" ו„אפ.-14", מסוחרי נשק בקליפורניה ובפיליפינים. כן קיבלה נשק מדרום קוריאה, באמצעות סוחרי נשק אסיאנים.

המקורות טוענים, כי האיראנים קנו מסוחרי נשק איטלקים מתקנים לייצור טילים אנטי-טנקיים דומים לדגמתים אמריקאים.

נמסר, כי המתקפה שתכנן מפקד הצבא החדש תהיה מכוונת ישירות נגד בגדאד. לשם מתקפה זאת, נמסר, גוייסו 75,000 חיילים, חלקם הגדול בני עשרה, וכן רופאים, נהגים ונשים צעירות לתפקידים בעורף.

13 תלמידי בית-ספר סינים טולטלו מרחק 20 ק"מ בסערה

פקינג, („רויטר" ועתי"ם). – בסופה עזה, שהשתוללה באחרונה בנווה המדבר האמי שבמערב סין, „נשאבו" 13 תלמידי בית-ספר אל תוך העלעול, בישאו ברוח למרחק 20 קילומטר, ולבסוף נוחתו ארצה על פני דיונות חול רכות, ללא כל פגע.

עיתון הערב הסיני „סיאניין" מוסר, כי לאחר חיפושים במשך יומיים, נמצאו כל הילדים הנעדרים, ועל גופם נתגלו רק שריטות שטחיות, שנגרמו להם כאשר גילגלה אותם הרוח העזה על פני האדמה.

התעללות בקרב תלמידים העלתה את מספר ההתאבדויות ביפאן

טוקיו, („רויטר" ועתי"ם). – יותר מ-80 ילדים התאבדו ביפאן השנה, בעיקר בגלל התעללות מצד חבריהם לכיתה, או בגלל הישגים ירודים בלימודים – כך מסרה משטרת יפאן אתמול.

המשטרה ציינה, כי במספר זה של התאבדויות יש משום עלייה ניכרת לעומת שנת 1984, כאשר היה מספר המתאבדים מסיבות דומות רק 62.

נמסר, שהתעללות תלמידים בחבריהם היא נגע גובר והולך, הנעשה אלים יותר ונפוץ יותר ביפאן. הדבר הניע את ראשי מערכת החינוך לבחון מקרוב את מבנה השיטה החינוכית במדינה.

המשטרה היפאנית מסרה עוד, כי מספר ההתאבדויות הכולל במדינה – של מבוגרים וילדים כאחד – היה גדול הרבה יותר: 23,599.

המניעים העיקריים להתאבדותם של מבוגרים, לדברי אנשי המשטרה בטוקיו, הם בריאות לקויה, אלכוהליזם, ובעיות נפשיות, כספיות ומשפחתיות.

ארבעה גנבים הואשמו ב„שוד אברים" מפסל עתיק של הקדוש פטרון פולין

וארשה („רויטר" ועתי"ם).– 4 גברים הואשמו בגניבת פסל-כסף יקר ערך של הקדוש הנחשב פטרונה של פולין, מתוך הקאתדראלה בעיר גנייזנו, ובהתכת חלקים ממנו, כך מסרה שלשום לשכת התובע הכללי של פולין.

פסלו של הקדוש וויצ'ך, מהמאה ה-17, נעקר בידי הגנבים מארון מתים מפואר שמעל למזבח הקאתדראלה, בבירה הפולנית לשעבר.

הפסל נרשם על ידי האו"ם כיצירת אמנות דתית חשובה. חלק מהפסל נמצא, אך יתר החלקים הותכו, וגושי הכסף נתגלו במוסך בעיר הנמל גדאנסק, בצפון פולין.

לבנק בת"א למחלקת לביקורת פנימית
דרוש:
תכניתן
* עדיפות לבעלי נסיון קודם, בתחום של עיבוד נתונים או ביקורת ענ"א.
נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים לת.ד. 50166 ת"א מיקוד 61500 ולציין על המעטפה „תכניתן".
— סודיות מובטחת —

לאולם תצוגה ומכירות בת"א
דרושה
דיילת מכירות
העבודה במשרה מלאה ובשעות מפוצלות
תנאים הולמים למתאימה
נא לפנות בכתב יד ובפירוט קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 22252 ת"א מיקוד 61222 עבור „דיילת מכירות"

דרושים/ות:
1. **מאבטחים**
לעבודה קבועה — מתאים גם לסטודנטים
שכר עד 700 ש"ח נטו + הסעות.
* עד גיל 35.
* פרופיל 65 ומעלה.
* רשיון נהיגה — יתרון.
2. **אחראי שער**
עבודה קבועה במשמרות במפעל בטחוני.
שכר עד 700 ש"ח נטו + הסעות.
* עד גיל 40.
* פרופיל 65 ומעלה.
3. **בודקים/ות**
* יוצאי צבא.
* עד גיל 30.
* הופעה נאה.
4. **עובדים/ות כלליים**
תנאים טובים.
* עד גיל 50.
ועדות קבלה תתקיימנה בימים ראשון ושני (1—2.6.86), משעה 11.00 עד 17.30, ברח' שפ"ר 16, תל-אביב (ליד שוק הכרמל).
נא להביא תעודת זהות, פנקס מילואים ו-2 תמונות.

עבור בנק משכנתאות בת"א
דרושים:
1. **כתבנית עברית מעולה**
* השכלה תיכונית מלאה.
* בעלת נסיון קודם.
2. **פקידת קהל**
* בעלת השכלה תיכונית מלאה.
* בעלת ידע בהנהלת-חשבונות ו או מיכון.
* בעלת נסיון בעבודה על מסוף.
נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים לת.ד. 29600, ת"א מיקוד 61294 ולציין על המעטפה את המשרה המבוקשת.
— סודיות מובטחת —

למפעל מזון מבני-ברק
דרוש
משווק
* בעל רשיון נהיגה
* תיכוב בתיים או הסביבה

עתידך אתנו!
אותך אנו מחפשים
עצמאי/ת דינמי/ת
בעל/ת יוזמה ומעוף
נכונות לעבודה קשה
בעל/ת סף תיסכול גבוה
גיל 47—27, השכלה תיכונית מלאה / אקדמאית רצויה.
תינתן עדיפות לבעלי נסיון מוכח בתחום השיווק והמכירות כלכלה או מינהל עסקים.
לקביעת ראיון נא לפנות: לגב' נילי גוטפלד / מר אהרונוביץ שלמה, טל: 03-614740 03-622586

הדסה-נעורים
המרכז הכפרי לחינוך מקצועי הדסה-עליית הנוער
לשנת הלימודים תשמ"ז
דרושים/ות:
* מורה לאנגלית * מורה לפיסיקה
* מורה למתמטיקה * מורה להנהלת-חשבונות * מורה לנגרות (עיוני ומעשי)
* מהנדס אלקטרוניקה להוראה (כתות י"ג—י"ד, טכנאים-הנדסאים)
* הנדסאי אלקטרוניקה להוראה והדרכה
נא לפנות בכתב למחלקת כח אדם „הדסה-נעורים", דואר נעוריה, מיקוד 40298, טלפון: 053-96831.

ליצרן גדול של תרופות וכימיקלים עדינים
דרוש/ה
למחלקת הרכש והיבוא בת"א
פקיד/ת רכש
כישורים הדרושים:
* נסיון קודם ברכש חומרי גלם בארץ ובחו"ל.
* הכרת ספקים בארץ ובחו"ל.
* נסיון במו"מ עם ספקים.
* שליטה טובה באנגלית.
נא לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים לת.ד. 20087 ת"א 61200.

המועצה המקומית יקנעם עלית
דרושים/ות
א. מנהל חשבונות ראשי — מנהל המחלקה להנהלת חשבונות סוג 3 בהנהלת חשבונות, נסיון בהנהלת חשבונות מוניציפלי
ב. עובד קהילתי — למחלקה לשירותים חברתיים תואר ראשון בעבודה סוציאלית-קהילתית.
המעוניינים יפנו למזכירות המועצה ביקנעם עלית טל. 04-993127, 04-993128, 04-993129 או בכתב ת.ד. מס' 1.
אילן גבריאלי
ראש המועצה המקומית יקנעם עלית.

למוסד ציבורי רפואי דתי בירושלים
דרושים לעבודה מיידית
* דובר/ת במשרה חלקית
* מזכירה בכירה (דתית) עברית-אנגלית + הדפסה למחלקת יחסי ציבור.
* עובד/ת מעבדה לרפואה גרעינית
העבודה עם חומרים רדיואקטיביים.
מועמדים מתאימים יפנו בכתב בצירוף קורות חיים בלאום לת"ד 7555 ירושלים, 91074

לחברה תעשייתית באזור המרכז דרוש/ה
מהנדס/ת ייצור
לעבודה בתחומי תפ"י, הנדסת ייצור שונים, עם אפשרויות קידום בעתיד.
נדרשים 2-3 שנות נסיון.
מועמדים מתאימים יפנו בכתב-יד בצירוף קורות-חיים, נסיון קודם ומס' טלפון להתקשרות, אל ת.ד. 3953, פתח-תקוה 49517
— סודיות מובטחת —

לפרוייקט תיירותי דרוש
סוכן/ת מכירות
בעל רכב
קשרים עם משרדי נסיעות — יתרון.
עבודה זמנית ותמורה הולמת למועמד המתאים.
טל: 03-231978 בשעות העבודה.

לחברה לאלקטרוניקה דרושים
1. מהנדס הנדסאי אלקטרוניקה
2. הנדסאי טכנאי אלקטרוניקה
3. שרטט אלקטרוניקה מכניקה
נא לפנות טלפונית 03-491210, 03-491211

למלון פארק נתניה
דרוש
מנהל מכירות והזמנות
בעל נסיון במלון 4 כוכבים
100 חדרים מיזוגים.
053-33347 לגב' בואזיס.

ל„מאכליה" קייטרינג
דרושים:
1. קונדיטור
2. טבח
נסיון בבית-מלון הכרחי
3. ראשי צוותים
לארגון נשאי קייטרינג
בעלי רשיון ג' בלבד
12 שנות לימוד חובה
עדיפות ליוצאי קיבוץ
4. עוזרי טבחים — מתלמדים
לפנות בכתב בצרוף המלצות ל„מאכליה" רח' הבאר 6 קרית-שאול, רמת-השרון טל: 03-497295.

לחברת בניה דרוש
מנהל עבודה
לניהול פרוייקט בניה באפריקה
קורות חיים לת.ד. 7943

למפעל מתכת ברמת-אליהו
דרושים:
1. איש בקורת-איכות
2. איש אחזקה ליום מלא
לפנות טלפונית: 03-9611846, 9610863

לחברת קוסמטיקה דרושות
שתי דיילות יופי
03-227131

מתפנה
מנהל נגריה

לחברת שיווק בת"א
דרושה
מזכירה לניהול משרד
כישורים:
* יסודית — אחראית — מתמידה — אמביציונית
* יכולת מנהיגות וכישור ארגוני
* יכולת לעבוד בתנאי לחץ
* בעלת הספק גבוה בעבודה
* יכולת ניהול מו"מ עם לקוחות
— 5 ימי עבודה בשבוע —
נא לפנות 03-227060 החל מיום א'

למפעל יצרני בחדרה המתבסס על טכנולוגיות מתקדמות — דרושים
* אנשי אחזקה
מעולים
* הנדסאי מכונות
למערך האחזקה. העבודה כרוכה במשמרות.
* מהנדס מכונות
למשרד טכני.
מועמדים מתאימים יפנו בכתב-יד, בצירוף קורות-חיים, נסיון קודם ומס' טלפון להתקשרות, אל ת.ד. 3953, פתח-תקוה 49517, בציון המשרה המבוקשת.
סודיות מובטחת
רק מועמדים מתאימים ייענו.

לבית"ר לרהיטים ומוצרי עץ באזור ת"א
דרושים
* הנדסאי
* טכנאי ייצור
העובדים יועסקו בשיפור שיטות, קביעת תקני זמן ותפ"י בנושאים מגוונים.
בעלי נסיון מוכח בתעשיית העץ מתבקשים לפנות בכתב-יד לת.ד. 16373 ת"א עבור „ייצור"

לחברה בענף המזון
דרוש
מנהל סניף
באזור המרכז
לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים לת.ד. 40013 תל-אביב.

אנחנו והם: סקר חדש של פרופ' סמוחה

הערבי־הישראלי החדש

מגמת עלייה בדו־לשוניותם של הערבים מול ירידה בקרב היהודים •
הערבי החדש בעל השכלה על־יסודית לפחות, שולט בשתי השפות,
בעל תרבות ערבית ותרבות ישראלית ובעל מחויבות גדולה לדמוקרטיה

מאת יוסף [illegible]

מה חושבים ערבים ויהודים, החיים יחדיו במדינת ישראל, באמצע שנות ה־80, על נושאי הלשון והתרבות בחברה המעורבת? מה עמדתם לגבי הסכסוך הישראלי־ערבי (ראה מסגרת נפרדת) – על שאלות אלה ביקש פרופ' סמי סמוחה להשיב בסקר שנערך ב־1985 בקרב מדגמים מייצגים של 1200 יהודים ו־1200 ערבים. הממצאים הוצגו ביום עיון שנערך לזכרו של ד"ר סמי מרעי.

פרופ' סמי סמוחה הזכיר, כי דוקטור סמי מרעי ז"ל דגל בדו־לשוניות של היהודים והערבים בישראל, וטען שנוסף על השפה והתרבות היהודית היו היהודים גם נושאי הלשון והתרבות של ארץ מושבם. בישראל היהודים שהפכו ממיעוט לרוב נורמלי שלים, הולכים ומאבדים את יתרונם ההיסטורי, בעוד שערביי ישראל שהפכו ממיעוט לרוב, הולכים ומסגלים לעצמם תכונה חיונית זו של דו־לשוניות ודו־תרבותיות.

מימצאי המחקר של פרופ' סמי סמוחה אישרו הנחה זו. המחקר העלה, כי 79 אחוז מהערבים יודעים קרוא וכתוב בערבית ו־65 אחוז מהם יודעים קרוא וכתוב בעברית, ולעומתם היהודים במחקר – 93 אחוז יודעים קרוא וכתוב בעברית, אך רק 13 אחוז יודעים קרוא וכתוב בערבית. 69 אחוז מהערבים יודעים עברית כדי לנהל שיחה בנושאים שונים בעברית, לעומת 38 אחוז מהיהודים היודעים מספיק ערבית כדי לנהל שיחה בערבית (ורובם יוצאי ארצות ערב). ובכן, רוב הערבים לעומת מיעוט מהיהודים הם דו־לשוניים. בדיקה לאורך זמן מצביעה על מגמת עלייה בדו־לשוניות של הערבים וירידה בדו־לשוניות של היהודים.

אשר לקריאת עיתונים בשתי השפות, נמצא ש־67 אחוז מערביי ישראל קוראים עיתונים בשפה הערבית או העברית; 29 אחוז קוראים עיתון ערבי, 51 אחוז קוראים עיתון עברי ו־36 אחוז קוראים הן עיתון ערבי והן עיתון עברי. בשיעור קוראי עיתונים עבריים חלה עלייה דרמטית מ־24 אחוז בשנת 1976 ל־51 אחוז בשנת 1985. ידיעת שתי השפות נותנת יתרון לערבים, משום שהם ניזונים ממקורות תקשורת שונים ומגוונים ואינם תלויים רק במקורות עבריים, כמו מרבית היהודים.

ממצאים מעניינים עולים מבדיקת עמדות לגבי מעמדה של השפה הערבית: כל הערבים השיבו כי שתי השפות צריכות להיות שפות שולטות במדינה, ולכך הסכימו רק 15 אחוז מהיהודים. היהודים רואים בשינוי כזה פגיעה באופיה היהודי של המדינה, ועל כן הם מתנגדים לו. עם זאת, תומך הציבור היהודי בהפצתה ובלימודה של השפה הערבית מעל ומעבר למצבה היום. 47 אחוז מהיהודים מסכימים שיש לחייב בחוק ששמות כל הרחובות והישובים על גבי השלטים יופיעו בשתי השפות. 49 אחוז מהיהודים תומכים בהשוואת מעמד השפה הערבית בבתי־הספר היהודיים לזה של האנגלית, אפילו אם יהיה צורך לקצץ במקצועות לימוד אחרים".

ברור מממצאי המחקר, שהיהודים תומכים, עקרונית, בדו־לשוניות אישית כאמצעי להעשרה תרבותית, אך מתנגדים לדו־לשוניות מוסדית, פן תפגע בצביונה היהודי של המדינה.

פרופ' סמי סמוחה מסר, כי ערביי ישראל היום לא רק דו־לשוניים אלא גם דו־תרבותיים, כלומר, נוסף על תרבותם הערבית, הם סיגלו לעצמם דפוסים וערכים של התרבות הישראלית השלטת. הערבים מעוניינים שגם היהודים יהיו דו־תרבותיים, שבצד שתי התרבויות תיווצר תרבות שלישית ליהודים ולערבים והתרבות של ישראל תהיה מעורבת. היהודים מתנגדים או מסתייגים מרצונות הערבים בשאלת התרבות. היהודים מעוניינים לשמור על זהות תרבותית נפרדת, לא ערבית ולא מעורבת.

בסיכום העלה פרופ' סמוחה קווים לדמותו של הערבי הישראלי החדש, ולדעתו, הוא בעל השכלה על־יסודית לפחות, שולט בשתי השפות, נושא תרבות ערבית ותרבות ישראלית, בעל מחויבות גדולה לדמוקרטיה, שבה הוא רואה את אמצעי ההגנה הטוב ביותר עבורו כפרט וכבן מיעוט, רמת שאיפותיו גבוהה, הוא משווה את עצמו עם היהודים, הוא רואה את עתידו בישראל, חש קיפוח ומוכן להיאבק למימוש זכויותיו ולהשגת שוויון. זה אדם גאה, רגיש ובעל כבוד עצמי. הוא רואה עצמו כבן העם הפלשתינאי, נושא התרבות הפלשתינאית ודוגל בפתרון פלשתינאי לסכסוך היהודי־ערבי, כלומר, בהקמת מדינה בראשות אש"ף בגדה וברצועה, לצד מדינת ישראל. פתרון זה נועד לא בשבילו אלא רק בשביל אחיו הפלשתינאי, כי הוא כבר קשר את גורלו עם ישראל. הערבי החדש הוא ישראלי מאוד ופלשתינאי מאוד בעת ובעונה אחת. עבורו ישראליות ופלשתינאיות הן משלימות ולא מנוגדות, כמו שישראליות ויהודיות משתלבות בנפשו של היהודי החדש בישראל.

הערבי הישראלי־פלשתינאי החדש מציג אתגר רציני ליהודים. רוב היהודים פשוט נוהגים להתעלם מהערבים. הערבי החדש דורש התייחסות מצד היהודים ואי־אפשר להתעלם מהדילמות שהוא מעורר. השאלה היא: האם באמת קיימת סתירה בין ישראליות ופלשתינאיות, למרות שהן משתלבות יפה אצל הערבי החדש? האם ניתן להרחיב את גבולות החברה הישראלית, כדי שגם הערבי יוכל להשתייך אליה ללא סייג? מדוע אין מרחיבים את גבולות הקונסנזוס הלאומי, שהשקפותיו של הערבי ייחשבו נסבלות או לגיטימיות ולא כחתרניות? מדוע להמשיך ביחס לערבי כאל לא־נאמן או חשוד באבנות? האם אין מקום לחיפוש נמרץ אחר דרכים לחזק אופיה האזרחי הישראלי של המדינה כדי שיותר ויותר ערבים יוכלו להזדהות עימה? בשאלות קשות אלה טמון האתגר שמציג הערבי החדש ליהודים. הוא מאלץ אותם לבחון מחדש את עמדותיהם לגבי הציונות, אופיה היהודי־ציוני של המדינה, המשטר הדמוקרטי והסכסוך הערבי־הישראלי.

פרופ' גד גילבר מאוניברסיטת חיפה, אשר הרצה על הצמיחה במערכות החינוך בארצות ערב, מסר כי בדור האחרון חלה תמורה בולטת, במונחים כמותיים, בשיעור הלומדים במערכות החינוך בארצות ערב. בולט במיוחד הגידול בשיעור ובמספר הלומדים בבתי ספר תיכוניים – ב־1986 כ־21 מיליון תלמידים בשנות לימוד 7–12 ובמוסדות על־תיכוניים כמיליון וחצי תלמידים בשנות לימוד 13 ומעל זה.

ביום העיון הוקראה גם הרצאתו של ד"ר סמי מרעי ז"ל בנושא "מקורות מתיחות וחיכוכים בין יהודים וערבים במדינת ישראל", ונמסר על הענקת פרס גורמן ואוולין רוטפילד בסך 2,500 דולר לד"ר סמי מרעי על פעלו. ד"ר מרים מרעי, אלמנתו של המנוח, החליטה לתרום את [illegible]ירים להקמת ספריה על שם בעלה בכפר הולדתו, ערערה. הפרס ניתן מדי שנה למחנך ערבי ולמחנך יהודי, המצטיינים בתרומתם למען החינוך לשלום ולדו־קיום בין יהודים וערבים. הפרס למחנך יהודי יינתן בחודש יוני.

פרופ' סמי סמוחה סקר חדש

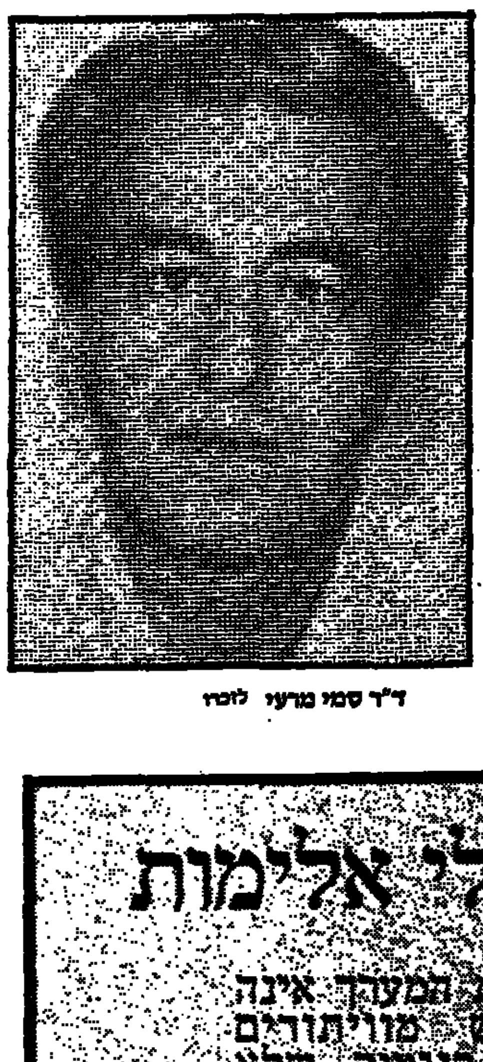
ד"ר סמי מרעי לזכרו

ויתורים בלי אלימות

ממשלה בראשות המערך אינה צריכה לחשוש מוויתורים טריטוריאליים בנימוק שלא תזכה בתמיכת הציבור ■ חוזה השלום עם מצרים הפך יותר ויותר לנושא מוסכם בין היהודים והערבים בישראל

[illegible] 69 אחוז ב־1980 ו־69 אחוז [illegible] ב־1985. פרופ' סמי סמוחה [illegible] השלום עם מצרים [illegible] יהודים והערבים בישראל [illegible]

פרופ' סמי סמוחה: [illegible] שלושה אחוזים מקרב מצביעי המערך, [illegible] אחוזים מקרב מצביעי הליכוד, [illegible] אחוזים מקרב מצביעי המפלגות הדתיות [illegible] 11 אחוז מקרב מצביעי "התחיה" [illegible] "כך" [illegible] בפתרון "כך" לסכסוך הישראלי־ערבי. 20 אחוז לעומת שבעה אחוזים מקרב [illegible] בפתרון תנועת "התחיה", 14 אחוז מקרב המתנגדים לחוזה השלום עם מצרים ותשעה אחוזים מקרב המגדירים את עצמם "דתיים".

[illegible] השלום. 32 אחוז מהערבים [illegible] 28 אחוז [illegible] 17 אחוז של היהודים [illegible]

באשר לנושא השלום עם מצרים, [illegible] אש"ף, [illegible] לשלום, השיבו 49 אחוז מערביי ישראל בזכות האחוז, בסקר קודם שנערך ב־1980, ו־36 אחוז [illegible]

"זכור את אשר עשה לך"

רב סרן בלי רסן?

בצה"ל אין מתכוונים לפעול נגד הרב הצבאי הראשי ביהודה ושומרון, רס"ן שמואל דרליך, שפירסם דף הסברה "מנומק" על מחיית זכר עמלק כמצווה לביצוע. המשטרה, לעומת זאת, תחקור אותו בחשד לפירסום דברי הסתה.

מאת נתן רועי

רס"ן שמואל דרליך, הרב הצבאי הראשי ביהודה ושומרון, החליט לפרסם דף "הסברה יהודית", כדבריו, שבו הוא דן בבעיות בוערות. הכוונה המקורית היתה לפרסם דף "מנומק" היטב על פרשת "זכור" ועל עניין מחיקת עמלק מעל פני האדמה. בעקבות פירסום הדף (המופיע כאן במלואו) הוגשה נגד הרב תלונה במשטרה והוחלט לחקור אותו בחשד לפירסום דברי הסתה על־פי חוקי העונשין.

בצה"ל אין מתכוונים לפעול נגד הרב הצבאי. המשטרה, לעומת זאת, תחקור. אין לדעת אם תוצאותיה יפורסמו או יסתיימו בדרך זו או אחרת. כדי שנזכור ולא נשכח דברים של רב בישראל, אנו מביאים את דבריו במלואם, כפי שהופיעו ב"דף הסברה יהודית" שיצא לאור בפיקוד יהודה ושומרון.

מפקדת יהודה ושומרון
רבנות צבאית
פרשת זכור – עמלק

דף הסברה יהודית

בס"ד

כותרת:

"זכור את אשר עשה לך עמלק בדרך בצאתכם ממצרים": "אשר קרך בדרך ויזנב בך כל־הנחשלים אחריך ואתה עיף ויגע ולא ירא אלקים": "והיה בהניח ה' אלקיך לך מכל אויבך מסביב בארץ אשר ה' אלוקיך נתן לך נחלה לרשתה תמחה את זכר עמלק מתחת השמים לא תשכח": (דברים כ"ה)

"ויאמר, כי יד על כס י־ה מלחמה לה' בעמלק מדר דר" (שמות י"ז ט"ז).

רעיונות ומחשבות

עם ישראל בשבת זו מצווה מן התורה לקרא את פרשת "זכור את אשר עשה לך עמלק" מצווה זו היא לא רק לשם קריאה בלבד אלא היא מצווה לביצוע. נזכור ולא נשכח כדבריו של הרמב"ם בהלכות מלכים ומלחמותיהם "שלש מצוות נצטוו ישראל בשעת כניסתן לארץ. למנות להם מלך שנאמר "שום תשים עליך מלך", ולהכרית זרעו של עמלק שנאמר "תמחה את זכר עמלק" ולבנות בית הבחירה שנאמר "לשכנו תדרשו ובאת שמה".

תפקידו של מלך בישראל ראשית חכמה היא להכרית את עמלק עד לא השאיר לו שריד ופליט, "והחרמתם את כל אשר לו ולא תחמול עליו והמתה מאיש עד אשה, מעולל ועד יונק, משור ועד שה, מגמל ועד חמור" (שמואל א' ט"ו) יש להלחם נגדו מלחמה אכזרית עקובה מדם ללא פשרות, ללא משוא פנים וחמלה, עד עקירתו מן השורש.

מצווה כזו היתה קשה בעבר ונשארה קשה גם בהווה מהבחינה המוסרית רעיונית ערכית ובימינו אלה כשהעולם המוסרי הנאור קבל על עצמו החלטות מפורשות וברורות נגד ג'נוסייד (פשע השמדת עם) ובמיוחד עקב התחושה המוסרית המפותחת בעם ישראל. כאשר כל כאב, כל סטייה קטנה מרגשי המוסר הטוב שטמונים בלבנו, מקפיצים אותנו לזעקה ומחאה נגד מעשים אלה, איך אנו יכולים להכריז על מחיית לאום הסותר כל רגשי מוסר טבעיים? במיוחד כיום השאלה נזקקת לחלל מדי פעם, ובמה נצדיק מצוה הדורשת להשמיד השמדה טוטאלית עם, ולא רק את החוטאים ישירות אלא גם את כל צאצאיהם עד עולם?

שאול המלך אשר היה המלך הראשון בישראל היתה לו הזדמנות פז למחות את שמו של עמלק מתחת השמים ובחמלתו, בהיסוסיו המוסריים, לא הרג בכולם, השאיר את הביזה מן הצאן, ואת אגג מלך עמלק חי. שאול נענש על כך בהדחתו מן המלוכה ובנפילתו במלחמה בצורה טראגית.

התלבטויותיו של שאול המלך זהים בהחלט לשאלות אשר אנו מעלים מידי פעם כשעסוקים אנחנו במצווה זו. "בשעה שאמר לו הקב"ה לשאול לך והכית את עמלק" אמר: ומה נפש אחת, אמרה תורה הביאו עגלה ערופה בנחל, כל הנפשות הללו על אחת כמה וכמה, ואם אדם חטא, בהמה מה חטאה, ואם גדולים חטאו קטנים מה חטאו? מיד יצאה בת קול ואמרה לו: "אל תצדק הרבה" (יומא כ"ב).

במה חטאו כל נפשות עמלק? במה חטאו הבהמות? ומעל לכל במה חטאו הילדים הקטנים? לזאת עונה לו לשאול בורא עולמינו "אל תהי צדיק הרבה" (קהלת ז' ט"ז) כי פעמים רבות ובודאי בנידון דידן "כי רחמי רשעים אכזרי" (משלי י"ב) כדבריו של שלמה המלך החכם מכל אדם. וכן מובא בילקוט שמעוני "ויחמול שאול על אגג" – כל שהוא רחמן על אכזרים. לבסוף נעשה אכזר על רחמנים שלהלן כתוב "ואת נוב עיר הכהנים הרג לפי חרב". לרגשי המוסר המפותחים שיש בנו חייבים אנחנו להיות ביקורתיים, לא תמיד הרחמנות מביאה טוב לעולם. פעמים הרחמנות מביאה לידי אכזריות. פעמים המרחק בין הרחמנות לאכזריות הוא בחוט השערה ולכן צריכים אנו לשקול זאת על פי אמות מידה תורניים מסקדחתינו.

בשנים האחרונות היינו עדים לתפיסתו של אייכמן ימ"ש צורר היהודים אשר הרג ביהודים והקיז את דמם ללא רחם במשרפות הגאזים [illegible] בעשרות אלפי גוויות. יהודים קדושים השם ינקום דמם. אף אדם מישראל לא קבל ומחה על תלייתו של אייכמן ימ"ש שריפת גופתו דק דק, וזריית אפרו הטמא על פני הים כמעשה בלתי מוסרי חס ושלום ההיפך מכך, אין מעשה יותר מוסרי ממשפט זה אשר בצע עם ישראל בדור האחרון.

לו יצויר, שהיטלר ימ"ש וחבר מרעיו היו יושבים לפנינו, האם לא כולנו היינו קמים כאיש אחד להשמידם עד דק? בודאי ובודאי שכך. פה טמון הגיון הצורך של מצוות מחיית עמלק ולא נשקוט עד גמר ביצוע המצווה. סופרו האישי של היטלר ימ"ש בשם רושינג כתב מדבריו בספרו כדברים הללו: "מה הוא המאבק בינינו ובינם? פשוטו כמשמעו גורלו של עולם – לא יתכנו שני עמים נבחרים. היהודי הוא לעג לאדם הוא בריאה של אל אחר זה יצור זר לסדר הטבעי" אלה הם משפטים היוצאים מפיו של עמלק אשר שם לו למטרה לחסל את העם היהודי עד תום. וכדי למנוע את מטרתו המשחיתה המאיימת מצווים אנו למחות את שמו ואת כל אשר יש לו לו זיקה ואפילו המועטת ביותר לעם העמלקי.

למעלה מכל ספק כי בדור האחרון פגשנו את האוייב העמלקי "במלא כוחו והדרו" בדמותה של האומה הגרמנית. כבר בתקופת האמוראים הזהירונו בתלמוד הבבלי במסכת מגילה דף ו' מפני האויב הגרמני – העמלקי האורב לנו בדרך "במדבר העמים" כשאנו בגלות עייפים ויגעים ונחשלים, ומשמיד שליש מן העם באופן שיטתי ואכזרי ללא רחם, מתוך שנאה תהומית שלא חשנו בה מזה דורי דורות.

על הפסוק בתהלים קל"ט "אל תתן ה' מאויי רשע זממו אל תפק ירומו סלה" אומר התלמוד "אמר יעקב לפני הקב"ה, רבונו של עולם "אל תתן לעשו הרשע תאוות לבו, "זממו אל תפק" זו גרממיא של אדום (שם מלכות והיא מאדום, רש"י) שאלמלי הם יוצאים ומחריבים את כל העולם כולו. ר' יעקב עמדין מגדולי התורה באירופה שנפטר לפני 244 שנים עומד ומעיין בגמרא זו ומזהירנו מפני האוייב הלזה "גרממיא" – זו היא גרמניה של אשכנז" הלוואי לו היינו שועים לאזהרתו של גדול זה כאשר בא ונעיין מעט מדעיו בתולדותיו בשורשו עמלק זה, הוא נכדו של הסבא הגדול עשו. עשו הרשע שהיה מוכן כבר בבטן אימו להלחם על הבכורה על חשבון חיי אימו. אשר מכר את בכורתו ליעקב עבור נזיד עדשים מתנכל ליעקב להרגו על לא עוול בכפו. פנים אל פנים מתנהג עשו ליעקב כאחיו אבל בסתר ליבו אורב הוא לו מאחורי גבו להמיתו "ואהרגה את יעקב אחי" "הנה עשו אחיך מתנחם לך להרגך" (בראשית כ"ז).

אותו עשו הערמומי והפתלתול הוא המחנך הרגיל של עמלק נכדו. "אמר עשו לעמלק: כמה יגעתי להרוג את יעקב ולא ניתן בידי תן דעתך לגבות נקמתי". כל "מורשתו" של עשו הועברה לעמלק והוא לדאבון ליבנו ביצע ומבצע צוואה זו ביסודיות. עמלק אשר ביסוד הולדו ישנו שגם זמה. ילד זה מזמן יציאתו לאוויר העולם נקרא בשם ממזר והוא בן ממזרת. עמלק נולד כבן לאוותנו. שומעים אתנו שיא הזמה אחותו היא אימו. אביו הנו אליפז אשר לקח את בתו תמנע לפילגש. יחסי אישות אשר הם גובלים בטירוף ביציאה מצלם האדם לחייתיות.

ותמנע היתה פילגש לאליפז בן עשו ותלד את עמלק (בראשית ל"ו י"ב)

בני אליפז, תימן ואומר צפי וגעתם קנז ותמנע ועמלק –(דברי הימים א' א' ל"ז)

"מלמד שבא על אישתו של שעיר ויצאה תמנע מבינהם, וכשגדלה נעשית פילגשו שאין קלקלה אלא בבני שעיר, ולפי שהיו כולם בני זמה, פירשם הכתוב להודיע (תנחומא וישב) "ויצא הראשון אדמוני" עשו האדמוני שכולו מלא דמים, ושונא הוא דם ברית המילה. שונא את הדם שעומד בגופו של אדם. עשו אשר לא מל בעצמו "ויבטל־מילה מבניו" (פדר"א פ' כ"ט) אינו מוציא את דם [illegible] אשר בו, שונא הוא [illegible] שורש הרע שבעולם אשר אינו מכיר עם מה הוא. כל עצמו של עמלק הרע וכל עמו, לא טובת עצמם הם רודפים ולא שום חשבון אחר יש להם, אלא השנאה בלבד, שונאים את ישראל.

שנאה שאינה תלויה בדבר, שנאה לשם שנאה בלבד, ולכך היא מתקיימת תמיד ואינה בטילה לעולם, ולא יועיל כל התחבולות בעמלק או בישראל, לא חכמה ומוסר ולא מדע והתרבות, לא קירוב ולא ריחוק, שנאת עולם זו היא מעולם ועד עולם, עד שיימחה כליל זכרו.

"קסרי וירושלים – אם יאמר לך אדם חרבו שתיהן אל תאמין, ישבו שתיהן אל תאמין חרבה קסרי וישבה ירושלים, חרבה ירושלים וישבה קסרי תאמין, שנאמר (יחזקאל כ"ו) "אמלאה החרבה – אם מלאה זו חרבה זו, אם מלאה זו, חרבה זו" (מגילה ו') קסרי חרבה היום. קסרי המייצגת את תרבות העמים את תרבות עמלק חרבה ומפני כך קום תקום ירושלים ותבנה ותכונן לעד.

מצווים אנו לזכור ולא לשכוח את אשר עשה לנו עמלק. היום הוא אורב לנו ומחכה לשעת כושר לזנב בנו ולהשמידנו.

זכור, לא תשכח!!

דרליך שמואל. רס"ן
רב צבאי איו"ש

חיילי צה"ל מול מפגינים ערבים נגד הממשל האזרחי. "זכר עמלק כמצווה לביצוע"

מזג האוויר ביעדי הטיסה החשובים של סוויסאיר

אוסלו	14° 6	מעונן
אמסטרדם	20°11	מעונן
בואנוס איירס	18° 8	בהיר
הלסינקי	16°11	מעונן
הונג קונג	29°26	בהיר
וינה	20° 9	בהיר
ונציה	27°11	מעונן
טוקיו	23°13	בהיר
טורונטו	25°12	מעונן
יוהנסבורג	21° 9	בהיר
לונדון	17°10	בהיר
ליסבון	28°13	בהיר
מדריד	34°15	בהיר
מונטריאול	26°12	מעונן
ניו יורק	25°15	מעונן
סאו פאולו	21°17	מעונן
פאריס	26°13	מעונן
פרנקפורט	27°13	בהיר
ציריך	18°10	גשום
ריו דה ז'נרו	30°18	מעונן
סטוקהולם	17°10	בהיר
שיקגו	18°12	מעונן

swissair

לחברנו צבי עופר
אתך באבלך הכבד במות רעייתך
עבריה ז"ל
האגודה לחקר תפוצות ישראל
ספרית עליה ומפעל האנציקלופדיה
המרכז לחקר ולתיעוד יהדות מזרח אירופה
האוניברסיטה העברית בירושלים

בצער רב אנו מודיעים על פטירת יקירתנו
דבורה איזנר ז"ל
לבית רבין מהורודוב
הלויה תתקיים היום יום שישי כא' באייר תשמ"ו 30.5.86 בשעה 10.00 לפנה"צ בבית העלמין בכפר סמיר חיפה.
נפגשים בשער הראשי.
המשפחה

אנו משתתפים באבלה הכבד של
משפחת פונדקי
במות אבי המשפחה וחברנו לעבודה
דוד ז"ל
הארגז בע"מ

לחברנו חיים גולדשטיין
משתתפים בצערך על מות
אמך ז"ל
הנהלת "תנובה אקספורט"

לחברנו שלמה דהן
מנהל הסניף
אתך באבלך במות
אביך ז"ל
בנק הפועלים בע"מ
סניף נהורה
ההנהלה והעובדים

לגבריאל רבן והבנים
אתכם באבלכם על מות
הרעיה והאם
העובדים והנהלת "תרשיש"

לחברנו משה מייזלס
אתך באבלך על
מות הרעיה
ברטה ז"ל
ומשתתפים בצער המשפחה
אגודת העתונאים בת"א

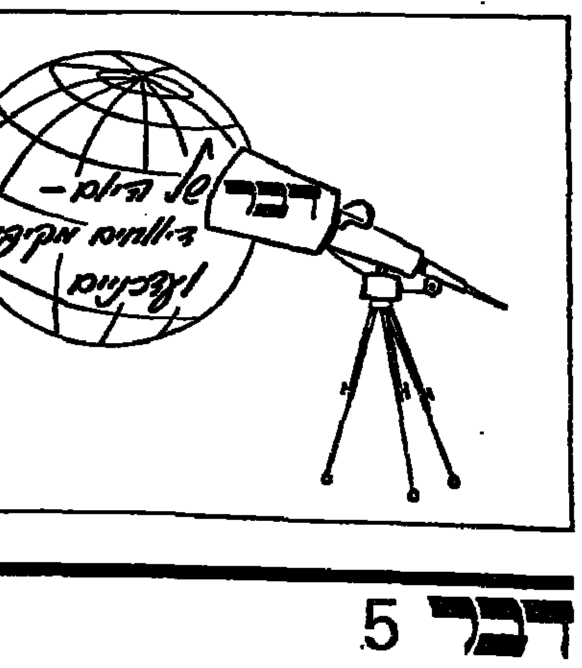

הלוח הכללי
הד כפול והכופל

חקלאות

בעריכת איזיק סרוסי

הצלחה גדולה ביצוא פרחים

התצוגה המרהיבה של פרחי ישראל ב"שבוע הירוק" בגרמניה, שם מציגה ישראל ברציפות מזה 25 שנה, זכתה השנה להצלחה גדולה שבאה לביטוי ב־17 מדליות הצטיינות. במחצית הראשונה של עונת היצוא 1985/1986 יוצא לחו"ל 470 מיליון פרחים בפדיון פר"ב של 59 מיליון דולר. אשתקד בתקופה זו יוצאו 425 מיליון פרחים והתמורה הכספית היתה רק 34 מיליון דולר, ואילו בעונה כולה היתה ההכנסה כ־45 מיליון דולר. ההכנסה הנוספת של 25 מיליון דולר על גידול מועט ביצוא של 55 מיליון פרחים, נובעת קודם כל מן העליה הגדולה בשערי המטבעות האירופיים ושנית מרמת המחירים הגבוהה השנה, בהשוואה לאשתקד. יצוא "אגרקסקו" במחצית הראשונה של העונה גדל, כפי שכבר פורסם, בארבעים אחוז. ההכנסה הגיעה ל־150 מיליון דולר, בהשוואה ל־102 מיליון דולר בתקופה המקבילה אשתקד. מהנהלת "אגרקסקו" נמסר כי את העליה במחירי התוצרת החקלאית הטריה יש לזקוף השנה גם לזכות השיפור שחל באיכות התוצרת. במדקי האיכות על מרבית הגידולים והתשלומים למגדלים בהתאם, הניבו תוצאות משמעותיות. החקלאים נוכחו לדעת כי כדאי להשקיע כל מאמץ למען שיפור איכות הפרי המיוצא וכך גם בבתי האריזה. כתוצאה מכך איכות התוצרת בכללה השתפרה מאוד, מלבד זריג אחד – הפלפל האדום – שסבל השנה מבעיות איכות.

מייצאים בננות להונגריה

על פי הסכם בין "אגרקסקו" ובשיתוף עם חברת כור, נשלחו בחודש שעבר אלף טונות בננות להונגריה וכמות זהה תישלח באוקטובר־נובמבר. המשלוחים יצאו במכולות מקוררות באניות של חברת צ"ים לנמל טריסטה באיטליה ומשם להונגריה.

בשוקי התוצרת החקלאית בעולם

● כמויות מוגבלות של גזר טרי הופקנה השנה לשוקי אירופה ע"י איטליה וספרד, שהרחיבו את שטחי הגידול והנו מתנאי אקלים נוחים. היקף הייצור של הגזר הטרי באיטליה יסתכם השנה בכמאה אלף טונות. איטליה וספרד נוטלות יחדיו כ־70 אחוז מכלל יצוא הגזר לאירופה. לכן, יש חשש סביר כי מחירי הגזר בשווקים יהיו נמוכים השנה בהשוואה לעונה שעברה.

● ספרד הגדילה באופן משמעותי את גידול החסה אייסברג לייצוא. מומחים גורסים כי ייצור החסה בספרד הוא בלתי מתוכנן ובלתי מבוקר. מכל מקום, השפע בחורף־סיצא והאיכות הירודה באיר־גיגא, גרמו לירידה ברמת המחירים בשווקים.

ישראל מכרה במחצית הראשונה של עונת היצוא 3800 טונות ב־516 דולר הטונה, לעומת 3200 טונות ב־555 דולר־טונה בתקופה המקבילה אשתקד.

● לפי הערכת המומחים צפוי השנה גידול באספקת פירות־קיץ מדרום־אפריקה לשוקי אירופה, וביניהם כותים וענבים. ישראל עוקבת בעניין אחר התפתחות אפשרית זו, מחמת החשש מהתחרות בשוק הענבים. דרום־אפריקה משווקת את ענביה מינואר ועד יולי, כשחודשי מארס־אפריל מהווים שיא. בתקופה שבין מאי לאוגוסט, שבה משווקת ישראל, ייצאה דרום־אפריקה בשנת 1984/85 תשעת אלפים ושש מאות טונות ענבים, כ־36 אחוז יותר מאשר בשנה שלפניה. השנה ציווקה דרום־אפריקה לראשונה ענבי סולטנינה וחומסקה ולא גרינבני לגרמניה ולגנובה. הצלחה במכירות צפוי גידול באספקת ענבים מדרום־אפריקה לגרמניה גם בהמשך העונה. השוק הגרמני הוא הגדול באירופה לענבים, אחרי אנגליה, על פי הידיעות איכות תוצרתם מצויינת וזו תהיה בחלק בעיה לייצוא הענבים שלנו.

שחיקת המטבעות האירופיים חדלה לאיים על הרווחיות

"השנה חל שינוי משמעותי חיובי ברווחיות היצוא החקלאי, משום שהשחיקה בערכם של המטבעות האירופיים פסקה וחדלה לאיים על הרווחיות הכדאיות. אך נראה כי רבים אינם מודעים לכך שגם בתקופת המשבר השגו מחירים טובים תמורת התוצרת המיוצאת ורק השחיקה בערך המטבעות פגעה ברווחיות" – אמר אמנון עמיעד, מנכ"ל "אגרקסקו" בטקס חלוקת פרסי החברה ליצואנים מצטיינים. הדובר הוסיף כי אף שהמצב השתנה לטובה, אסור להיות שאננים ולקבל כמובן מאליו שגם בעתיד יהיה המצב דומה. "עלינו להיות מודעים וערים לתחרות הגוברת בשווקים ולמצוא לה פתרון הולם. אף שאנו נמצאים הרחק מהשוק נוכל להתגבר על הקשיים בעזרת חקלאים יעילים ומצטיינים ומערכת־שיווק המתפקדת היטב. ואכן, כאשר אני מתבונן סביבי ורואה את החקלאים שתרמו כל אחד בדרכו לקידום הייצוא החקלאי, אני יודע שיש על מי לסמוך" – אמר עמיעד.

שר החקלאות אריק נחמקין אמר באותו טקס: "מדינת־ישראל חייבת להמשיך לייצא וכיום גם אנשי האוצר שותפים לדעה שיש לעודד את היצוא החקלאי, לשפר בעזרתו את מאזן התשלומים ולהגדיל את ההכנסה למגזר החקלאי. אני יודע שהשוק המקומי טוב ופתוח וחשוב לשמור עליו. אך השוק הזה מוגבל ביותר ולכן צריך לפתח את היצוא, לטפח את המחקר החקלאי ולשפר את מערכת־השיווק. עלינו להשתדל גם להביא להוביל, להמציא ולטפח גידולים חדשים, כך שהחקלאי יוכל להתקיים בכבוד מהיצוא."

במסיבת־עתונאים משותפת, שקיימו לפני שבוע משרד־החקלאות והמועצה לייצור ושיווק פרחים, הגדירו הדוברים עונה זו כטובה ביותר מאז החל ביצוא הפרחים לפני יותר מעשרים שנה. היקף היצוא הכולל של הפרחים יגיע להכנסה פר"ב של למעלה ממאה מיליון דולר, לעומת 70 מיליון דולר בשנה הקודמת.

שר־החקלאות אריק נחמקין הדגיש בדבריו כי להצלחה זו חברו כמה גורמים: העליה הגבוהה בשערי המטבעות האירופיים; הירידה המשמעותית במחירי הדלק והתובלה; כוח־העמידה של החקלאים, שהמשיכו לטפח את הענף, למרות כמעט שלוש שנים קשות שעברו עליו. העקשנות של הנהלת משרד־החקלאות שלחצה על הממשלה והאוצר לתמוך בענף בשנים הקשות ולא נענתה ל"עצות הטובות" לצמצם את היקפו בתמיכים אותו ולחסל את החממות המפסידות. ..נחמקין כי מס־ההכנסה שישלמו השנה מגדלי הפרחים לאוצר יכסה את כל כספי התמיכות שהענף קיבל במשך שלוש שנים, בנוסף לחסכון של שישה מיליוני דולרים, שהיו השנה בתקציב הסיוע לענף והוא אינו זקוק להם. בתשובה לשאלות הביע השר דעתו כי לפחות חלק ממגדלי הפרחים המצליחים יקדישו את רווחי העונה הנוכחית להמשך פיתוח הענף והרחבת שטחי החממות. עם זאת הדגיש כי משרדו לא ירשה הגדלת הענף מעבר למותר, בגבולות של 15 עד 20 אחוז, ובעיקר יעודד הגדלת שטחי הוורדים ולא את הציפורן או הגיפסנית.

שטחי הפרחים תפסו השנה שלושה־עשר אלף דונם וארבעת אלפים ומאתיים מגדלים, כשהמובילים בשוק הם הוורדים, הציפורן הגיפסנית ונוספים עליהם עוד כשבעים מיני פרחים נוספים הכוללים בעיקר סייפנים, עד־עד, גרברה, פרח־שעווה, רוסקס, חרציות ועוד. יו"ר מועצת־הפרחים אריה זייף אמר כי העשרת מגוון הפרחים ליצוא היא תנאי הכרחי לביסוס והגדלת חלקה של ישראל בשוקי הפרחים בעולם. בשנים האחרונות הושקעו מאמצים רבים במחקר ופיתוח מיני פרחים חדשים, שכחלקם כבר הגיעו להיקפי יצוא מסחריים. השנה שווקו כבר במסגרת זו ארבעים מיליון פרח בהכנסה של חמישה מיליון דולר פר"ב וחלקם יגדל בהדרגה בשנים הבאות. התוצאות המצויינות של עונת הפרחים השנה הן־גם תוצאת ייעול הייצור ופיתוח זנים חדשים ולדוגמא הגיעו כבר ליבול מאה אלף וורדים לדונם, לעומת 60 עד 70 אלף בעבר.

85 אחוז מיצוא הפרחים מבוצע במרוכז ע"י מועצת־הפרחים ו"אגרקסקו" ו־15 אחוז ע"י מגדלים פרטיים. בתשובה לשאלה אמר שר־החקלאות כי בדרך כלל הוא בעד ריכוז השיווק של הפרחים בחו"ל, אבל אין הוא מודאג מכך שיהיו גם 10־15 אחוז מגדלים שישווקו באופן פרטי.

מחודש לחודש בחקלאות

מאת איזיק סרוסי

בתמונה: בקר בבית האריזה מהדרין פרי־אור, מקליד את נתוני ארגזי הפרי ליצוא למחשב יבנה.

רווחיות טובה לענף־ההדרים

פרדסי הדרים רווחיים בשנתיים האחרונות, למרות ששערי החליפין של המטבעות האירופיים כלפי הדולר פיגרו מאוד בשנה שעברה ועדיין לא השיגו את הרמה של 1980. בשורה זו הביאו ראשי המועצה לשיווק פרי־הדר – היו"ר ראובן איילנר, המנכ"ל אריה רהב והמזכיר חיים שרשן, למסיבת־עתונאים שנערכה ב"בית־סוקולוב" בתל־אביב. היה זה בתשובה לתביעה שהושמעה לאחרונה מצד קבוצת פרדסנים שהמועצה תבטיח למגדלי־ההדרים מחיר תוצרתם. התגובה לתביעה זו היתה חד־משמעית: המועצה איננה חברה בעלת הון עצמי, היא איננה גוף שמתפקידו לעשות רווחים, או להגיע להפסדים. הבטחת מחיר מינימום דרושה לפשוט יד כלפי הממשלה. לא נעשה זאת וגם אין צורך בכך, כי הפרס הוא רווחי. הפרדס ודאי רווחי, כמובן, בתנאים מתאימים כפי שיוסבר להלן.

● בעונה שעמדה להסתיים בימים אלה, היו אמנם יבולים נמוכים יחסית, מחמת קרה שפגעה בפריחה באביב 1985, אבל המחירים היו טובים. היצוא יסתכם ב־37.2 מיליוני תיבות וההכנסה פר"ב בכ־180 מיליון דולר.

תחשיב הפדיון בשמוטי
(יבול ממוצע 4.5 טונות לדונם, 55 אחוז ליצוא)

80 מחיר מכירה של תיבה	$7.50
הוצ' הובלה, מכס, עמלות, פרסומת, מנוף וכו'	$3.-
עד פר"ב	$4.50
בטוח שער	$0.45
הוצ' אריזה, הובלה, מועצה, קבלנים וכו'	$2.35
בשער הפרדס	$2.60
היינו 34.6% ממחיר המכירה (בשער החליפין האירופי של 1980 כ־40%)	
55% ליצוא = 166 תיבות לפי $2.60	$432
225 ק"ג לשוק מקומי לפי $350	$79
1.8 טון לתעשיה לפי $55	$99
סה"כ תמורה בשער הפרדס	$610
הוצאות עיבוד $250	
הוצאות קטיף $60	$310
רווח לפרדסן	$300

הדוברים הדגישו כי המדובר ביבול ממוצע של ארבע וחצי טונות לדונם, אך ידוע, לפחות, על פרדס אחד במרכז הארץ שהגיע ליבול של כ־ס טונות ו־320 ק"ג לדונם. ומה על אותם פרדסנים שאינם מגיעים ליבול זה? גם על כך תשובת ראשי המועצה חד־משמעית: לפרדס שמצבו שאינו מגיע למינימום יבול של ארבע טונות וחצי לדונם, אין זכות קיום. אם בבעלים להוציא מהפרדס יבול סביר, יש להשקיע בו עבודה ואמצעי מימון. פרדס מעובד יפה, המקבל את המים, הדישון, ההדברה של העשבים והמזיקים, הגיזום וכל שאר העבודות הדרושות, יחזיר לפרדסן את ההשקעה בפל־כפליים. ואכן, בשנים אלו ניכרת התעוררות רבה בין הפרדסנים, שגילו מחדש את ערכו הכלכלי של הפרדס וחוזרים אליו, כולל הקפדה ביחוד על איכות הקטיף ובן שינסוע והחלפת זנים בהתייעצות עם מדריכי הענף וגם שיפור מערכי ההשקיה, בעבר להרכבת־קבע בשיפכות, כדי להפיק ביה.

ראינו בנתונים דלעיל כי מגדלי הממוצע שהגיעו לארבע טונות וחצי לדונם ו־55 אחוז יצוא, הגיעו לריווח נקי של 300 דולר לדונם. לפי חישובי המועצה זוהי תשואה נאה רק אם מייחסים אותה ליום־עבודה (200 דולר) ולא בהת־יחסות להון המושקע (21.4 אחוז על 1400 דולר השקעה לדונם).

התשואה תהיה, כמובן, גדולה הרבה יותר בפרדס עם יבול שש טונות לדונם ואחוז יצוא גבוה יותר.

בשנתיים האחרונות, מסרו אנשי המועצה, נחסכו למען הפרדסנים שניים וחצי מיליוני דולרים ע"י התייעלות בשיעור 15.7 אחוזים. הוצאות המינהלה מסתכמות ב־28 סנט (3.5 אחוזים מטחיר המכירה של התיבה ועוד 10 סנט לפירסומת).

עם זאת הסבירו הדוברים כי אין פירושו של דבר כי נפתרו כל בעיות הענף ואין עוד מה לעשות. להיפך, הענף עדיין מתלבט בבעיות חמורות והראשונה בחשיבותה בימים אלה היא בעיית ההשקיה, לנוכח הקיצוץ של עשרה אחוזים במכסות המים. המועצה ממליצה בפני הפרדסנים שלא לסמוך על ניסים ולהכין במדוקדק את מערך ההשקיה: במצב של מצוקה קשה, אולי עדיף יהיה להוריד מראש כ־20 אחוז מהשטח, כדי להבטיח לשאר שמונים האחוז את ההשקיה האופטימלית הדרושה להשגת היבול המרבי. ענף־ההדרים סובל גם מהרכב חסר של זנים. בשווקים קיים ביקוש רב יותר לזנים הקליפים, הביקוש לאשכוליות הבכוניות עלה במאה אחוז ואנחנו עדיין מפגרים בכבירות לסיפוק דרישות השוק. מבחינה מקצועית ישנה התשובה להרחבת מגוון הזנים, הכמויות עדיין מעטות אך הן תרבינה במשך השנים.

כדי להתמודד בבעיות השוק לנוכח ההתחרות החריפה ברמות המסחר הסיטונאי והקמעונאי והתגבשות גופי ענק שיווקיים מולנו וכן עם כניסת ספרד לשוק המשותף, עובדה תוכנית פעולה לשנים הבאות הכוללת בין השאר: שיפורים בעיבוד הפרדסים ובקטיף להשגת פרי איכות ועליה ביבולים; שינוי שיטות העבודה בבתי־האריזה, לשיפור איכות הפרי; בדיקה מחדש של מדיניות השיווק וחיפוש אחר אפיקי שיווק חדשים; הבטחת אמצעים להמשך המחקר והפיתוח וכן העמקת שיתוף־הפעולה עם "אגרקסקו", בתובלה, בפירסומת, בסניפים ועוד.

התביעה הנשמעת בחוגי פרדסנים מסויימים ליותר עצמאות כדי שהם יהיו כביכול ה"בעלי בתים" על הפרי שלהם ולא המועצה, טומנת בחובה סכנות חמורות – אומרים ראשי המועצה ומדגישים כי תנאי ראשון להישרדות הענף וכדי שיתפוס את מקומו הראוי בכלכלת המדינה וברווחה לפרדסן, הוא שמירה על המבנה הריכוזי שלו, תוך כדי התחרות בין הקבלנים על רמת ועלות השירות לפרדסן.

שרמע פיתח עגורן מערם ממוחשב לחבילות כותנה

עגורן כערם ממוחשב לחבילות כותנה פותח באחרונה בחברת שרמע. המתקן קולט את חבילות הכותנה הארוזות, מערם אותן לרביעיות, בסיוע את הרביעיות החבילות הבודדות זו לזו לבטוח האחסון, מביא את הרביעיה במקום איחסון פנוי בסמוך לרביעיה שהונחה בסבב הקודם וחוזר למפעל לקליטת חבילה נוספת. כל התהליך מבוצע בצורה אוטומטית לחלוטין ללא נוכחות אדם. המתקן מיועד להחליף את שיטות ההערמה והאחסון הידניות המקובלות כיום.

השילוב של מערם המתקן בתוך עגורן שער כשכל הערכת מפוקחת ע"י בקר מתוכנת מקנה למתקן יתרונות מלכים. בראשונה – חסכון בעלות התפעולית עקב ביטול הצורך בשימוש בכח אדם לביצוע פעולות אלו. פעולת הערום נעשית בכנגנון מתוחכם המאפשר לבחור בגהיל כח התביקה, ושינוע החבילות נעשה ללא גלגול או גרירה, וכך נמנעות פגיעות בחבילות או בעטיפותיהן. נפח האיחסון, שנקבע ע"י טווח הנסיעה של העגורה, כמעט שאינו מוגבל ולפיכך ניתן להתאימו בקלות לכל קצב ייצור. לדוגמא, במפעל כותנה המייצר כריכות בנות 1/4 טון בקצב של 30 יחידות לשעה, יוכל לאחסן בצורה אוטומטית תפוקה יומית מלאה בטווח של 100 מטרים מהמפעל.

עקב מיעוט האביזרים הנעים בו בבניה המתקן אמינות הפעלה גבוהה. לעומת מלגזות וזובקים הידראוליים לביניהם, כולם יתרונו של המתקן בעלות תחזוקה הנמוכה ובצריכת האנרגיה המינימלית שלו.

פרטים: אהר קריב, טל. 457729.

ארה"ב "תיפטר" בכל מחיר ממלאי הכותנה המעיק

לפי רו"ח המועצה העולמית לענף־הכותנה יצטמצם בעונת 1986/87 ייצור הכותנה בשלושה מיליוני כריכות ובמקביל תעלה הצריכה בשיעור דומה. לכאורה, בשורה טובה למגדלי הכותנה, אלא למעשה לא תהיה לכך כל השפעה לשיפור מחירי הכותנה בשוקי העולם, הממשיכים לרדת. הסיבה העיקרית לכך היא בעובדה שארה"ב החליטה להיפטר בכל מחיר ממלאי הכותנה הגדולים אצל חקלאיה, תוך תשלום פיצויים בסכומים גדולים מאוד לבעלים. בסוף החודש שעבר הגיע מחיר הכותנה בשוק ליברפול ל־47,50 סנט־פאונד, שהם 1,045 דולר טונה, בהשוואה ל־50,20 סנט בחודש לפני כן ו־66 סנט אשתקד בתקופה זו.

"ידיעון" מועצת־הכותנה מוסר כי תוכנית התמיכה של ארה"ב ביצוא הכותנה שלה היכתה בהלם את השוק. לנוכח הפרסים הידועים כבר נוצרה אווירה כאילו ארה"ב תהיה מוכנה למכור תוצרתה בכל מחיר. עדיין הדבר אינו ודאי, אך בינתיים השתלטה היסטריה ומחמת מגמת הירידה במחירים מפחדים הקונים להתחייב ומחכים לירידה נוספת.

פרסי קרן סם המבורג

הוועדה המקצועית של הענף והנהלת הקרן קבעו את מקבלי הפרס לשנת 1986 למצטיינים בענף: יצחק פרבמן וצוות הכותנה בקיבוץ נגבה; צבי פראק וצוות הכותנה בחברת פיתוח מושבי הנגב. הפרס ע"ש יקה קליינולד מתחנת נהריעד.

ציון מיוחד יקבל צבי ביזמרק מקיבוץ עין־הנציב, על תרומתו הרבה לענף בתפקידו רב־השנים כמנכ"ל מועצת הכותנה.

125 אלף דולר – למחקרים בשיפור איכות הכותנה

תוכנית המחקרים של ענף־הכותנה לשנת 1985/6 בוצעה במלואה הן מבחינה מקצועית והן מבחינה כספית. התוכנית כללה השקיה, הזנאה, אגרוטכניקה והדברת מזיקים. מאמץ מיוחד נעשה לקידום המחקר בבעיות הדברה של מזיקים, העשבים, זנים ושיפור איכות הסיבים. תקציב נוסף בשיעור 125 אלף דולר יוקדש למחקרים בנושאי שיפור איכות הכותנה, כולל השקעה במעבדת ניפוט בסכום של שבעים וחמישה אלף דולר.

הסיוע הממשלתי לענף

בראשית החודש שעבר נענתה הממשלה חלקית לבקשת הסיוע לענף והעניקה לו הלוואה של שלושים מיליון דולר. ההחזר יהיה בחמישה תשלומים שנתיים, ובתנאי הלוואות לייצוא. בעתיד יתקיימו דיונים על המשך צורת הסיוע בהתאם למצבו הכלכלי של הענף. יחד עם זאת נקבע פטור על הריבית לשנה הראשונה. מועצת־הכותנה הביעה תקוותה שמשרד־האוצר יעשה לביצוע מהיר של ההחלטה, עם זאת הביעה מורת־רוחה על שלהחלטת הממשלה הלוואה ניתנה צורה זמנית. של ביקורת מצד שר־האוצר היוצא בכלי התקשורת. המועצה סבורה שיש משגה רציני בכריכת הסיוע לכותנה בחבילה אחת עם הפתרונות שיינתנו לענפים אחרים. הכותנה – אומרים במועצה – היא ענף יצוא בעל סיכויים טובים לעתיד, שנקלע למשבר עולמי כללי בשוק העולמי, שאינו מאפשר גם לייצרן היעיל ביותר להתמודד עם התביעה הבסיסית ושבבות העזרה שנותנות כל המדינות למגדלי־הכותנה שלהן.

חקלא

הנחות עד 10%

חיפה כימיקלים מכריזה על מבצע הנחות החל מ־15 למאי:

★ חנקת אשלגן סטנדרד — 10% הנחה
★ חנקת אשלגן פרילד — 5% הנחה
★ חנקת אשלגן נוזלי — 5% הנחה

ממשיכות ההנחות למתגרים:

★ דשן כל — 20-20-20 — 10% הנחה
★ זרחה 0-61-0 — 10% הנחה
★ מ.א.פ 12-61-0 — 10% הנחה
★ זרחאמון 7-25-0 — 10% הנחה

חיפה כימיקלים

חיפה כימיקלים מחלקת המכירות טל: 04-726051, ת.ד. 1809, חיפה 31018

אַל־אוֹר - היריעה החומה לחיפוי של פוליאון

היריעה השקופה והיריעה השחורה ביריעה אחת.

ניתוב מערכות מדמת

הפיתוח האחרון מבית פוליאון - היריעה החומה
אַל־אוֹר - הדור החדש ביריעות לחיפוי.

אַל־אוֹר יריעה המונעת מעבר אור בתחום הפוטוסינתזה (400-700 ננרמטר) וכתוצאה מכך נמנעת התפתחות עשביה תחת היריעה - כמו ביריעה השחורה. שימוש באל־אור חוסך בקוטלי עשבים (הרבצידים) ובימי עבודה לעישוב.

אַל־אוֹר יריעה המאפשרת העברת אור לחימום הקרקע, בדומה ליריעה השקופה. היריעה החומה פועלת גם כיריעה טרמית - המונעת בריחת קרינה חוזרת בתחום האינפרא־אדום ומביאה לשעות חום רבות יותר תחת היריעה.

אַל־אוֹר היריעה החומה של פוליאון - פיתוח חסר תקדים ביריעות חיפוי לחקלאות. יריעות אל־אור נוסו בהצלחה באזורי הארץ השונים ובחוות הנסיונות של פוליאון ברקאי. לחיפוי מושלם בגידולי פרחים, ירקות וגידולי מטע - אל־אור, כל היתרונות תחת יריעה אחת.

שיטת פוליאון - הפוליאתילן לשרות החקלאי
פוליאון ברקאי. קיבוץ ברקאי 37860. ד.נ. מנשה, טלפון 063-78585/79641

פוליאון ברקאי

שיווק ע"י מנצרי תכן: תל־אביב - רח' הארבעה 12, טל' 03-263267; חיפה - רח' גל 11, חוף־שמן, טל' 04-674283/4; באר־שבע - רח' קק"ל 39, כ"ל 057-39123; ירושלים - אזור התעשיה תלפיות, טל' 02-718211.4. כמו כן ניתן להזמין סחורה באמצעות ארגוני הקניות הגדולים. גלילים בודדים ניתן לקנות במחסני תכן ובמפעל, בימים א'-ה', בשעות 13.00-15.00.

קורץ ובניו
דיזל גנרטורים

STAMFORD

דיזל גנרטורים
לאספקת מאור וכח לשעות חירום

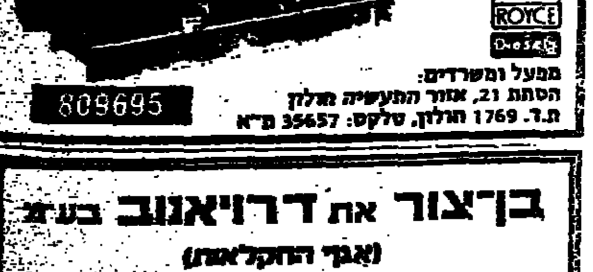

ROLLS ROYCE

מפעל ומשרדים:
הסתת 21, אזור התעשייה חולון
ת.ד. 1769 חולון, טלקס: 35657 פ"א

809695

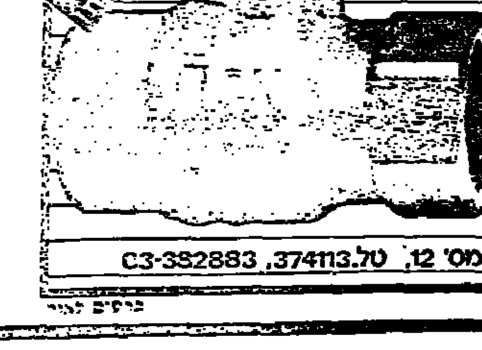

ברזים כדוריים
Sital
לבניה, חקלאות ותעשיה
• מעבר מלא - מידות "¼ - "3
• לחץ עד 64 BAR
• אטמים מטפלון 40°C + 200°C
• הברגות תיקניות B.S.P.T.

פלג תעשיות בע"מ
ת"א רח' 1274, מס' 12, טל. 374113, C3-382883

בן־צור את דרויאנוב בע"מ
(אגף החקלאות)
אזור התעשיה הרצליה, 46722
☎ 052-557851, 052-557952

יצרני: ★ רשתות לשבירת רוח ★ רשתות לחקלאות באיכות מעולה, ברחבים עד 11 מטר, עד 90% צל, מיוצבות נגד קרינה אולטרה סגולית ★ רשתות צל ★ רשתות נגד ברד ★ רשתות הדליה "פולידל" (לפרחים וירקות) ★ רשתות הגנה נגד צפורים (לשסק, לגפן, לגוזת שדה) ★ רשתות הגנה נגד חרקים ● חבלים וחוטים מסוגים שונים ● חבל לזמבות ● חבל להדליה ● חוטי תפירה לחיבור רשתות ● חבל לקשירת ענפים ● חבלי קשירה לשימושים שונים

קבוצת טבעונים מירושלים תגדל לצריכה עצמית ירקות אורגאניים

מאת א. סדומי, סופר "דבר"

קבוצת טבעונים מירושלים תגדל לעצמה ירקות אורגאניים בחלקת קרקע שהועמדה לרשותה ע"י הקק"ל ביערות ירושלים מרחק כרבע שעה נסיעה מהבירה. בסיור שערכנו בל"ג בעומר עם שני אנשי הקק"ל – זאב ססקסור ונתן מאס – היינו בפינת־החמד הזאת ליד עין סטף שליד בריכת־מים בעומק שלושה מטרים, המסגלת לספק־השקיה לששים דונם חקלאות מסורתית עתיקה. במקום בצורי כבר שני זוגות צעירים מעובדי הקק"ל. המעבדים יותר מחמישה דונמים ירקות אורגאניים, ללא ריסוסים וללא דשן כימי ומוכרים תוצרתם לטבעונים בירושלים, מובן אינם יכולים לספק את הקוש. שני הזוגות מתגוררים במקום בקראוואנים ואת האוהלים (עידי וטל בשן) מצאנו בעבה; עוסקים בהדליית חלקת העגבני, מגדלים שם חסה, פטרוזיליה, בצל ירוק, שום, צנוניות, קישואים ועוד. וכן ראינו בקירבת מקום חלקת כרם־ענבים. שני הזוג בעזרים בעשרים במתנדבים מזדמנים, המתגוררים במקום, מקבלים אוכל ונהנים מהחיים באיזור של נוף משגע, –עצי יער ועצי פרי מכל הסוגים (עצי תאנים, שקדים, תותים וכו'). ההשקיה מבוצעת בהצפה, אם בערוגות ובגומות קטנות, כמו בהשקת נטיעות ואשבלתלמים ובלי שום קווי השקיה או מנטרות.

מעיין סטף הינו אתר היסטורי עתיק, עוד מימי בית ראשון, ורק לפני שנים אחדות החלה הקק"ל לטפל בו כאתר תיירות. מושך ומתגר, שעובדים בו במשך השנה מאות רבות של תלמידים המנצלים, בין השאר, בהדרכת אנשי קק"ל, לעבודות תחזוקה שונות לשמירת אתרי הנופש והצגנים, כולל גם נטיעות חורשות בהתמנויות שונות. במשתלות הקק"ל באשתאול וירושלים מגדלים בשנה 1.2 מיליון שתילים של עצי־יער, המספיקים לנטיעת ששת עד שבעת אלפים דונם יער. בס"ה נוטעת הקק"ל במשך השנה בין 18 ל־20 אלף עצי־יער.

בעקבות התקנת מחשב יבמ/36 במהדרין
פרי־אור גדלו היצוא והכנסות הפרדסנים

חברת מהדרין פרי־אור העוסקת בעיבוד פרדסים, באריזה ובשיווק של הדרים ופירות סובטרופיים, מיחשבה את מערך האריזה ותיכנון הייצור בעזרת שני מחשבי יבמ/36 שהוצבו בבתי האריזה המרכזיים של החברה בנתניה ובמושב צפריה.

מיחשוב תהליך אריזת פרי הדר, כ־200,000 טונות בשנה, נעשה בשלושה שלבים: שלב הגעת הפרי לבית האריזה שבו נאגרים במחשבים נתונים על הזן, שם/מספר קבלן הקטיף, שם הפרדס, משקל המיכלים ועוד. שלב הדגימה שבו נלקח מכל משלוח פרי לדגימה כדי לעמוד על אחוז הפרי שנפגע כתוצאה מהקטיף או מנזק כבע או משניהם גם יחד, שלב מיון הפרי באריזתו ורישום כמויות, כאשר שהאריזה נעשית ידנית ובקבלנות, מוקלדים למחשב מספרי האורזים וכמויות הפרי שנארז.

יצוין, כי לוח הזמנים של הקטיף מתוכנן באמצעות המחשב כדי לשמור על טריות הפרי המיועד ליצוא. מיחשוב מערך האריזה בעזרת מחשבי יבמ/36 במהדרין פרי־אור הביא להקטנת עלויות הייצור לבעלי הפרדסים והבקורת הקפדנית על קבלני הקטיף צמצמה את נזקי הקטיף, להגדלת היצוא וההכנסות לפרדסנים (יותר פרי מתאים ליצוא נקטף ונארז) ולהכנסה גבוהה יותר לקבלנים – מאחר שהופחת מספר הקנסות שהוטלו עליהם בגין פגיעה בפרי והתשלומים בוצעו במועדם.

מהנהלת מהדרין פרי־אור נמסר, כי הודות להתייעלות שהושגה עם הכנסת מחשבי יבמ, כוסתה ההשקעה בתום העונה הראשונה להפעלתם.

תכנון חקלאי באמצעות מחשב יבמ

מחשב יבמ/36 משמש במשרדי חברת מהדרין פרי־אור גם ככלי ניהולי לתכנון חקלאי. החברה מתכננת את סוגי הפרי, את שטחי הגידול לכל זן, בונה צפי יבולים, צפי איכות, מתכננת את סוגי המיכלים להובלה, לאריזה ועוד. בעזרת נתונים משוערים אלה ניתן לתכנן הקצאות משאבים כגון: מים, עיבוד האדמה ועבודות חקלאיות אחרות, הזמנת אריזות, הזמנת אמצעי הובלה – משאיות, אוניות ועוד.

בעונה הבעורת ניתן באמצעות המחשבים לאמת תחזיות מול המציאות.

מחברת מהדרין פרי־אור נמסר, כי התכנון החזוי באמצעות המחשב הביאו לכך שהסטיות בין התיכנון העתידי הצפוי לבין המציאות בשטח קטנות ביותר. סטיות אלה נגרמות בעיקר בשל פגעי טבע שעליהם אין לחברה שליטה.

"צדיק כתמר יפרח"...

עץ התמר הוא מצמחי התרבות העתיקים ביותר. מעטים הם עצי־הפרי המשמשים את האדם בתחומים רבים כל כך: הפרי – למאכל; העלים – לקליעת מחצלות, סלים, סנדלים וכדומה; הגזע – לבניין, לגידור, לבניית סירות, להסקה; סיבי הגזע – לייצור חבלים, מילוי מזרנים ועוד ועוד.

מוצא התמר אינו ברור. עוד בימים קדומים מאוד נפוץ העץ באיזור שבין פקיסטאן למרוקו, ובו מגדלים אותו עד היום. כמחצית מעצי התמר בעולם, שמספרם נאמד במאה מיליון, גדלים באיראן ובעיראק. עצי תמר רבים נטועים גם בפקיסטאן, חצי־האי ערב, מצרים, מדינות צפון־אפריקה, בצ'אד ובסודאן. בקליפורניה יש אלפי דונמים של מטעי תמר, הגדלים בשיטות חדישות כמו בארץ, ומטעים כאלה יש גם במקסיקו. בכל המקומות הללו גדל התמר כמעט רק בשטחים מדבריים, חמים מאד ומעוטי גשמים, אך תמיד ליד מקורות מי־השקיה.

רוב ייצור התמרים העולמי, כשני מיליוני טונות בשנה, מיועד לצריכה מקומית בארצות ייצורו ואילו כל הסחר העולמי – שלוש מאות אלף טונות בלבד – נעשה בתמרים יבשים, חוץ מיצוא מצומצם של תמרים לחים (1500 טונות בשנה) מישראל לאירופה.

התמר גדל בארצנו עוד לפני כארבעת אלפים שנה. הדעיו נמצאו בחפירות ארכיאולוגיות והוא מופיע על גבי פסיפסים עתיקים, תבליטים, מטבעות וציורים. היה נפוץ בעיקר בבקעת־כנרות, בעמק בית־שאן, באיזור ירחו (העיר העתיקה בעולם, שנקראה בתנ"ך עיר התמרים), וכן בחצצון תמר, היא עין־גדי באיזור ים־המלח, ובערבה.

התמר נמנה עם שבעת המינים שבהם נתברכה ארצנו בימי קדם. יש המפרשים כי בפסוק "ארץ זית, שמן ודבש" (דברים, ח,ח) הכוונה היא לדבש התמרים. התמר מוזכר רבות בתנ"ך, בעיקר כדימוי: "צדיק כתמר יפרח" (תהילים צ"ב, י"ג). "קומתך דמתה לתמר" (שיר השירים ז', ח'). גם במשנה ובתלמוד מופיעים פרטים רבים על גידול התמר, הטיפול בפרח, הזנים השונים וכו' ומעניין כי הכינוי המקצועי המשמש כיום את מגדלי התמרים בישראל מקורו בכתבים אלה.

עם כיבוש הארץ בידי הממלוכים במאה ה־14 – הושמד בה רוב עצי התמר. נטיעתם חודשה בשלהי המאה הקודמת, אך במיוחד משנות השלושים של המאה הזאת, כאשר הובאו ארצה זנים משובחים מארצות שונות. בתחילת שנות השמונים היו נטועים כבר בישראל שלושה־עשר אלף דונם מטעי תמר והם יותר ממאה אלף עצים, כמחציתם בבקעת־כנרות ובעמק בית־שאן והיתר – בעיקר בערבה. יותר ממחצית השטח מטע צעיר והיבול מגיע לשלושת אלפים וחמש מאות טונות בשנה. התמר זקוק לטמפרטורות רבות להבשלת פריו ולמים בשפע. אולם, הזנים השונים נבדלים בדרישותיהם לחום ולכן מתאפשר גידול התמרים גם באיזור החוף הדרומי של הארץ. פריחת התמר חלה באביב וההבשלה – לפי האזורים והזנים השונים – מאוגוסט ועד סוף נובמבר. בזנים היבשים באזורים חמים מגיע כל הפרי לדרגת צבל על העץ ובפחות חמים משלימים את ייבושו. במיתקנים מיוחדים. בזנים הנאכלים לחים נקטף הפרי בעיקר במצב בוסר ומבחילים אותו בשיטות הבחלה שונות. הזנים היבשים משתמרים חודשים רבים ללא קירור, במתקנים מתאימים ובבית יש לשמרם בכלים סגורים היטב. השימוש העיקרי בתמר – למאכל כמו שהוא. זנים יבשים משמשים גם להכנת ריבות, דבש, סירופ ומשקאות שונים. מייצרים גם תמרים ממולאים אגוזים או שקדים, מצופים שוקולד, תופינים ועוגות. התמרים מהווים מקור טוב למזרי לאשלגן, לברזל, לויטמין ב, הם מבוקשים ע"י צמחונים וטבעונים וייתכן שיש בהם גם סגולות שטרם נחקרו, מבחינת הבריאות. בישראל מייצרים וגם מייצאים לחו"ל תמרים יבשים ביולוגיים, כלומר ללא שימוש בדשנים כימיים וחומרי הדברה. בשנה שעברה יוצאו מאיזור בית־שאן 37 טונות מתמרים אלה, בתמורה ממוצעת של 3100 דולר לטונה. הפרי נמכר לשווייץ, אנגליה, ארצות בנהלוקס וסקנדינביה. השנה, נמסר ממועצת הפירות, יגיע יצוא התמרים הביולוגים לשישים טונות.

"דולר יצוא חקלאי שווה שני דולרים יצוא תעשייתי"

"לתוצרת החקלאית הטריה המיוצאת מישראל לשוקי העולם ערך רב מבחינת יחסי הציבור והמוניטין של המדינה בשוק־חוץ, אבל החשוב ביותר בייצוא החקלאי הוא בערך המוסף הגבוה שלה, המקנה לה מעמד מיוחד מבחינת חלקה במאזן התשלומים של המדינה. אפשר לקבוע בבטחון כי דולר יצוא חקלאי נותן למדינה רווח כפול במטבע־זר מהממוצע של היצוא התעשייתי" – אומר נשיא "התאחדות האיכרים" אליהו איזקסון במאמר הפותח את גליון יום־העצמאות של "אכר־ישראל". בעל המאמר קובל על כך שהמדינה מעדיפה את הסקטור התעשייתי תוך כדי קיפוח בולט של הסקטור החקלאי. הדבר בא לביטוי בולט בחוקי המיסוי הנותנים הנחות מרחיקות לכת הרבה יותר לסקטור התעשייתי בהשוואה לסקטור החקלאי, בהקטנת האשראי לחקלאות ובאי תשומת לב לדרישות החקלאים לעזרה, כדי לעמוד בתנאי התחרות בשווקים הבינלאומיים.

בהמשך מציין איזקסון כי ערכו של היצוא החקלאי תופס 50 אחוז מערכה הכולל של התוצרת החקלאית במדינה ואילו הורדת הרווחיות של היצוא החקלאי גרמה לכך שהאכר מאבד עניין במשקו כמקור פרנסה מבטיח ומתעניין במקורות פרנסה אחרים. מגמה זו באה לידי ביטוי קיצוני בתיעוש חלק מהקיבוצים, בהשקעות כאילו מהירות־רווחים גם בקיבוצים וגם במושבים ובעקירת מטעים והזנחת משקים בכל הסקטורים, כולל מספר לא מבוטל של חבר' "התאחדות האיכרים".

בעל המאמר מתריע נגד המדיניות המביאה, לדבריו, להרס החקלאות ואומר כי מדינת־ישראל אינה יכולה להרשות לעצמה לא מבחינה מדינית וכוודאי שלא מבחינה כלכלית ותברתית, שהחקלאות תקבל תפקיד משני במשק. הגישה של עדיפות התעשיה על פני החקלאות, שהחלה לפני כחמש־עשרה שנה, במקצת... הגישה שלנו היא שלחקלאות עתיד גדול במדינה, כאשר אפשרויותיה בספק מזון מובחר בחודשי החורף לאחד האזורים העשירים והמתועשים בעולם – אירופה המערבית, טרם מוצו. גם לנוכח המשבר הפוקד עכשיו את התעשיה האלקטרונית המתוחכמת מציע בעל המאמר לקברניטי המדינה לחשב מחדש את דרכה ולחזור לראות בחקלאות את התפקיד המרכזי במשק, להחזיר לה את המעמד והאמצעים למחקר ופיתוח שנלקחו במגמה. בסיום אומר איזקסון: צריך שתינתן לחקלאי המדינה ההזדמנות המחודשת להראות את כחו ויכולתו ולחדש את התנופה ההיסטורית שלו שהולה לאחר הכרזת המדינה והשיגה הישגים כבירים.

טפטוף מוטמן בארטישוק הבא ליבולי שיא ולחסכון של 30% במים

השקיית ארטישוקים "בטפטוף מוטמן" הביאה ליבול שיא של 2.5 טון לדונם לעומת טון לדונם מהשקיה מהמטרה – גידול של 60% ביבול לדונם.

זאת מסר החקלאי רג מ"כפר חסידים" ליד חיפה בעקבות פרוייקט שנערך בשנה האחרונה בכפר חסידים, מושב המצטיין בגידול הארטישוק כ־: דונם ארטישוק סגול.

מר רג מסר, כי במסגרת הפרוייקט, שלוה ע"י המדריך יונתן רג מ"נווה יער" וממחלקת החקלאות של מפעל פלסטרו־גבת, נטמנו טפטפות מווסתות "טיף" בעלות ספיקה גבוהה מתוצרת פלסטרו־גבת בעומק של 30 ס"מ באדמה.

הטמנת מגדיל את... כי שיטת הטפטוף המוטמן חסכה 30% מצריכת המים של הארטישוק (הארטישוק ידוע בצריכת מים גבוהה של כ־600–700 קוב מ"ל לדונם).

השקיית הארטישוק בטפטוף מוטמן סמוך לבית השורשים מונעת את שטיפת חומרי ההדברה מהעלים ומקטינה את סכנת התפשטותם של עשבים־רעים בקרבת הארטישוקים.

מר רג מציין, כי שקיה בטפטוף מוטמן תאפשר הבשלה מוקדמת של הארטישוקים 50% עד 60% מהיבולים עד חודש מרץ.

לדבריו, במהלך חג הים נמכר הארטישוק במחירי שיא בעיקר בקרב בני העדה המרוקאית, המאמינים כי לארטישוק תכונות העוזרות ליצירת בנים זכר ולשיפור כח הגברא.

תכנון מערכת השקייה בעזרת מחשב לעזרת החקלאים

מפעל פלסטרו־גבת בקיבוץ גבת, המתמחה בתכנון, בייצור ובהתקנת מערכות השקייה־מתוחכמות, העמיד לאחרונה לרשות החקלאים מחלקה לתכנון השקיה בעזרת מחשב.

מחלקת תכנון ההשקיה־בעזרת מחשב מתכננת פרוייקטים גדולים בארץ ובעולם, ומסייעת לחקלאים בבדיקות ובהכנות תכניות אב להשקיה התאמתן לצרכי־גידולים המשתנים ולתנאי העלויות השונות של תשומות ואנרגיה.

התכנון הממוחשב פועל ב־3 רמות: תכנון השלוחות, תכנון הרשת המחלקת ותכנון רשת ראשית.

החקלאי יכול למחשב את ריכוי התכנון – החל מחישוב אורכי השלוחות בקטרים ובספיקות שונות וכלה בתכנון המחלקים הראשיים.

נתוני השטח נסעים במחשב ותכנון באמצעות מפה טופוגרפית של השטח. המחשב מתכנן את מערכת ההשקיה בצורה אופטימאלית, כך שהעלות (הכוללת הוצאות אנרג') תהיה הנמוכה ביותר.

המחשב מנפיק גם רשימת כמות ומחירים של הציוד הדרוש, מפרשל השטחות הנדרשת (לפי המידה הדרושה) ותכנית הפעלה של מערכת ההשקיה הכוללת ספיקות ולחצים דרושים.

החקלאי המסתייע בתכנית תגיע לחסכון רציני הן בקניית המערכת והן בהשקעה בתשומות וריצה לאורך העונה.

עמודי הבטון להדלייה לגפנים ולגדרות

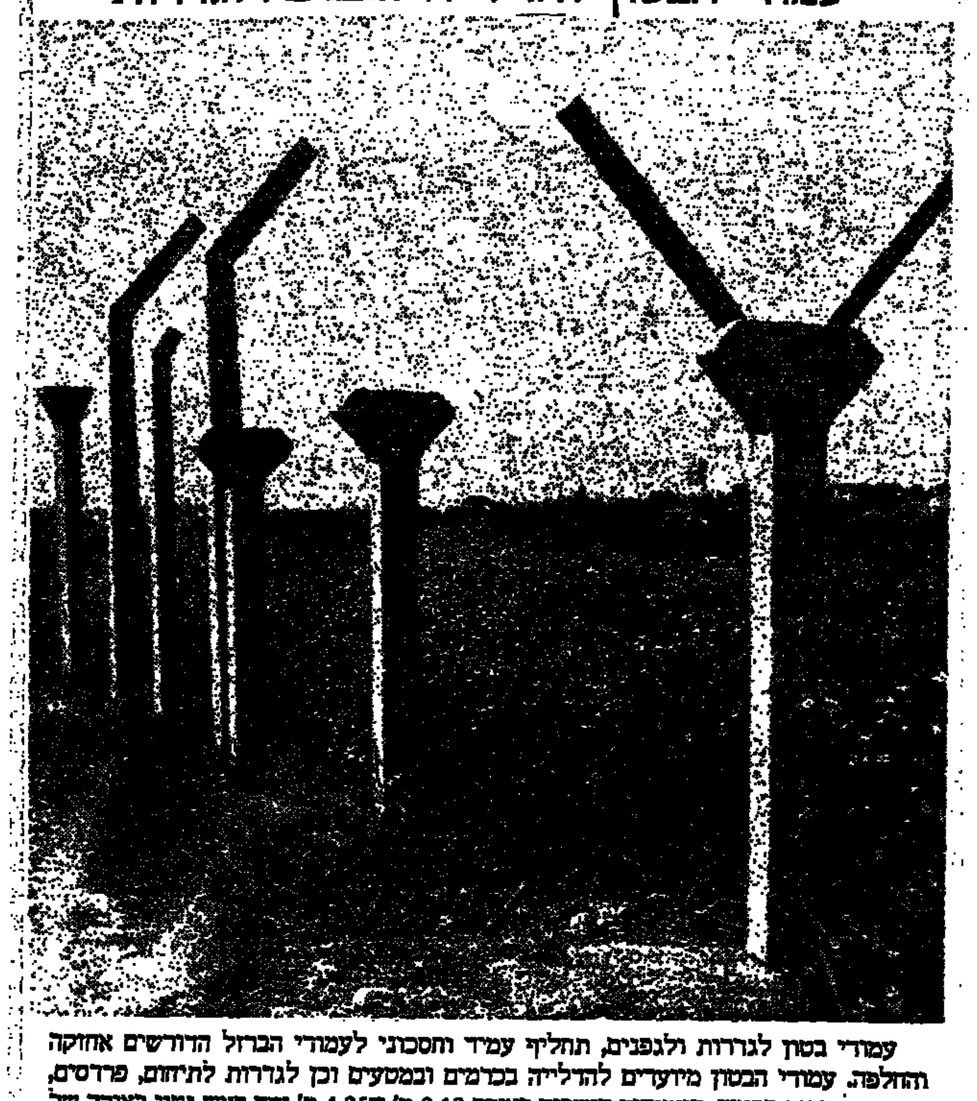

עמודי בטון לגדרות ולגפנים, תחליף עמיד וחסכוני לעמודי הברזל הדורשים אחזקה והחלפה. עמודי הבטון מיועדים להדלייה בכרמים ובמטעים וכן לגדרות לתיחום, פרדסים, מטעים והצרות רביצה. *העמודים הישרים באורך 2.10 מ' ו־4.25 מ' ועם ראש נטוי באורך של 2.60 מ' ו־3.50 מ' עמידים בכל מזג אויר ואינם צורכים אחזקה.*

פרס משרד החקלאות למכונת השקיה משולבת בקר של הורון – פיתוח כחול־לבן

רענן גונדה מקבוץ שער העמקים פיתח מכונת השקיה מיוחדת. הפיתוח המקורי זיכה את קבוץ שער העמקים בפרס משרד החקלאות.

מכונת ההשקיה נקראת קו צינור השקיה, והיא מערכת אוטומטית תנועת בשדות ומשקה אותם. יחודה בחדשנותה ובכשרי־ה המיוחדים. מכונת ההשקיה מפוקחת ונשלטת ע"י בקר מתוחכם C־20 של אומרון יפן, המורכב בתוך המכונה.

מר אילן מישר, מנהל השיווק של חברת הדרן, חברת בת של כלל מחשבים, המייצגת בארץ בלעדית את אומרון יפן מסר כי תפקידו של הבקר הוא לשלוט על נסיעת המכונה. הוא מבטיח נסיעה בקו ישר ללא חריגה מגבולות השדה. וכמ"כ הוא שולט על כמויות המים המושקות.

הבקר תוכנת באופן שמכונת ההשקיה תגיב במקרה שגלגליה נתקעים, או במקרה של חוסר מים. במקרה של תקלה מסוג זה יפסיק הבקר את פעולת המכונה, וישלח במשדר צפצוף למרכז המשק, שם יזועק האחראי לטיפול במכונה.

עמיד אברבנאל, החשמלאי של קבוץ שער העמקים, מסר לכתבנו כי בימים אלה הוא מתכנן באמצעות בקר מסוג C־120 של אומרון יפן קצב לכמויות מים מושקות בשדה.

המערכת המתוכננת תבקר את הספיקה בשדה ותתריע מפני פריצות.

הבקר של אומרון יפן ידמים את משאבות המים במקרה שהספיקה תעלה, כדי למנוע פריצות.

הכח המוביל ג'ון דיר!

טרקטורים ג'ון־דיר הם המובילים ביתרונותיהם הייחודיים, בכושר התמרון בסיבובים חדים, במהירות התגובה של הכח ההידראולי, ובקלות שילוב ההילוכים תחת עומס, אין דומה להם בתא המפעיל הממוזג, השקט, הנוח והמרווח SG2. לבחירה 7 דגמים מעולים מ־66 כ"ס עד 118 כ"ס, מצויידים במנועי דיזל ג'ון־דיר רבי עוצמה.

3640 - 3140 - 3040 - 2140 - 2040S - 2040 - 1640

- תא מפעיל ממוזג SG2, בעל מוניטין עולמי, ייחודי לג'ון־דיר השקט ביותר המצוי בשוק כיום (79.1dB(A) (לפי מבחן OECD).
- הינע קדמי מכני MFWD המשתלב תוך כדי נסיעה בלחיצת מתג חשמלי, עם שיפוע־קסטר של 13° בלעדי לג'ון־דיר, מאפשר היגוי מושלם ונוח ברדיוס סיבוב של 50°.
- ממסרה סינכרונית קלת שילוב תוך כדי נסיעה. לבחירה תוספת היי־לו הידראולית־16 הילוכים קדימה־8 אחורה. כ"כ לבחירה תוספת הילוכי זחילה.
- מערכת הידראולית מרכז סגור מהירת תגובה ובעלת כושר הרמה מוגבר

אמין - חזק - יעיל - נוח!

אצל ג'ון־דיר הקו המנחה-הוא רק מעולה

לקבלת מידע נוסף פנה אל

המשביר המרכזי המחלקה למכונות

תל־אביב, רח' יגאל אלון 76, טל. 03-389333
דרך השלום 12, טל. 03-339731
חיפה, רח' שער פלמר 2, טל. 04-662161

25 שנים אמינות ושרות

JOHN DEERE

לכל טיפה יש "נען"

המטרה
למעלה מ־60 דגמים ייחודיים של ממטירים, לשדה, לגן ולמטע.

טיפטוף
"נען טיף" - השיטה המתקדמת ביותר להשקייה בטפטוף - צינור "נען טיף" עם טפטפת אינטגרלית רגילה ומווסתת. במבחר גדול של ספיקות

מכונת השקייה ניידת
קטנה במימדים גדולה בביצועים.

שרות שדה
תכנון, ייעוץ, הדרכה ולווי אישי.

צינור מטפטף "נען־טיף"

בית היוצר לכל שיטות ההשקייה.

נען-מוצרי השקיה בע"מ

המטרה וטיפטוף
צוות שרות השדה של נען עומד לשרותך
לקבלת פרטים נוספים קבוץ נען 73263, טל' זמני 08-412266
ת"א "נען" דרך בית 28, טל' 03-372544
שרות שדה (24 שעות ביממה) טל' זמני 08-410219

IT 28 18 12

ה־CAT "הכל־יכול"
סידרת המעמיסים החדשה של "קטרפילר"

IT 12	65 כ"ס	משקל 7 טון
IT 18	85 כ"ס	משקל 9 טון
IT 28	105 כ"ס	משקל 11 טון

החברה הישראלית לטרקטורים וציוד בע"מ
THE ISRAEL TRACTORS & EQUIPMENT CO. LTD.

מפיצי CATERPILLAR בישראל

Caterpillar, Cat and ⊞ are Trademarks of Caterpillar Tractor Co.

هكذا من الأصل

هكذا من الاصل

יבנה — עיר ואם בישראל

יבנה במחשבה תחילה

מאת דני צדקוני

נדמה כאילו אין ביבנה דבר שלא השתנה ב־13 השנים האחרונות. אפילו מאיר שטרית הפך מראש מועצה לראש־עיר.

בערב יום העצמאות האחרון חתם שר הפנים על צו המכריז על יבנה כעיר. ביבנה שכבר היתה עיר חשובה ומפורסמת בתולדות עם ישראל, מתכוונים להחזיר עטרה ליושנה.

בסיפור חלוקת הארץ לשבטים לאחר שנכבשה, מוזכרת יבנה בנחלת יהודה. את מקומה המרכזי בהיסטוריה היהודית תפסה כאשר הקים בה רבן יוחנן בן־זכאי את המרכז הרוחני היהודי לאחר חורבן בית שני. מאז חורבן הבית התחלפו ביבנה ובארץ כולה משטרים רבים, מוסלמיים ונוצריים. במלחמת־העצמאות נכבשה העיירה בת 4000 התושבים ללא קרב על־ידי חטיבת גבעתי. תושביה הערבים ברחו לעזה. ב־1949 נשלחו אליה עולים מבולגריה, מצפון־אפריקה ומארצות אחרות. החיים בעיירה ללא אספקת מים, חשמל או שירותים אחרים היו קשים מנשוא. התושבים סבלו מחוסר־תעסוקה ומפגיעתם של מסתננים מהרצועה שהטילו בשנות ה־50 הראשונות את חיתיתם על יושבי הדרום.

ב־1950 התגוררו ביבנה כ־1500 איש. ב־1953 – כשהיא מונה 2300 איש – קיבלה יבנה מעמד של מועצה מקומית. ראש־המועצה הראשון, אברהם טודרוס, משמש כיום כמזכיר האיגוד המקצועי במועצת פועלי אשדוד. במרוצת השנים עלתה יבנה מדי־פעם לכותרות כאשר תושביה הזועמים חסמו את הכביש החוצה אותה ומוביל דרומה, במחאה על המצוקה ששררה במקום.

גם כאשר נבחר לפני 13 שנה צעיר בן 26 בשם מאיר שטרית, לעמוד בראש המועצה, קשה היה להעלות על הדעת את התרחשותה של המהפיכה שהתחוללה במקום. לחולל את

ח"כ מאיר שטרית
ראש העיר יבנה

מה שנראה אז בלתי־ אפשרי, הוא היום אופציה אפשרית לשינוי מצבן של עיירות הפיתוח.

כשנכנס שטרית ללשכת ראש־המועצה השוכנת מעל סניף „בנק הפועלים" במרכז העיירה – אז, שילוב של כפר נטוש, מעברה ושיכון – היתה יבנה ידועה בדימויה השלילי. שטרית, סרן מיל. בחר"פ ובוגר ארבע שנות לימוד במיקרוביולוגיה ומיקרו־כימיה, התחבט בשאלה כיצד לשנות את הדימוי השלילי שנתן את אותותיו מחוץ לעיירה ובתוכה.

באותה תקופה משכו רחובות (שבעה ק"מ מיבנה), ראשל"צ (עשרה ק"מ) ואשדוד (13 ק"מ), זוגות צעירים שעברו אליהן מתל־אביב. יבנה לא רק שלא משכה אליה משתכנים חדשים אלא הבריחה אף את הוותיקים (אלה שעלה בידם לעזוב). שטרית אומר שלמזלו, לא היתה לעיירה תכנית־מיתאר. היא צמחה פרא כשמשרד־השיכון עושה בה כבתוך שלו. הדבר הראשון שעשה ראש־המועצה הצעיר היה לעצור את ההידרדרות הזאת.

שטרית האמין שבכוחה של יבנה להתחרות על משיכת תושבים חדשים לתחומיה, ובכך לשנות את ריבודה החברתי וליצור הרכב של אוכלוסיה עירונית כשל עיר ישראלית רגילה ואינטגרטיבית. מטרה זו היא בת־השגה על־ידי שיפור איכות־ החיים במישור החינוך והדיור. פעילות המועצה בשנות כהונתו הראשונות של שטרית, התמקדה בשני תחומים אלה. שטרית אינו מאמין כי תמריץ כלכלי למשתקעים בעיירות־הפיתוח יפתור את בעייתן. אם לא תשתפר איכות־החיים באותן בסיסי יעזבו המשתקעים החדשים את העיירות כדי שיוכלו להבטיח חינוך ועתיד טוב לילדיהם.

„החינוך", הוא אומר, „הוא המפתח למהפיכה". החינוך הקונוונציונלי של ארבע שעות למידה ביום אינו מספיק ואינו מתאים לאוכלוסיה ולסביבה שלא תמיד תומכת בתלמיד.

על רקע זה נפגש שטרית, מטי"ח (המרכז לטכנולוגיה חינוכית) ואוניברסיטת ת"א, בברכת שר־החינוך דאז, אהרון ידלין. בעקבות מפגש זה הנהיגו ביבנה נסיון לחמש שנים של „הוראה יחידנית" – נ"לי (ניסוי למידה יחידנית). תוכנית זו מאפשרת לתלמיד ללמוד לפי הקצב האישי שלו בכל מקצוע ומקצוע, כשהעקרון העומד במרכז הוא איך ללמוד ולא מה ללמוד. השיטה חייבה בניה מיוחדת של מבני חינוך מתאימים, הנפקת אמצעי למידה ספציפיים והכשרת מורים ומנהלים. הנסיון הצליח.

בסקר בחינות הנקרא בקרב ילדי כיתות ב' שנערך אשתקד, היה אחוז הנכשלים בכל הארץ 13. ביבנה נכשלו רק שני אחוזים, ובכללם תלמידי החינוך המיוחד, שאינם סובלים ביבנה מסטיגמה חברתית מאחר שבשיטת ההוראה היחידנית, הם יכולים ללמוד בכיתות הרגילות, ככל ילד אחר. מערכת החינוך ביבנה (51 כיתות, תשעה בתי־ספר, שתי חטיבות ביניים ושני בתי־ספר תיכוניים ובית ספר מקצועי אחד), מהווה כיום גורם משיכה בשיקוליהם של תושבי העיר ושל אלה החושבים לעקור אליה.

בד־בבד עם המהפיכה בחינוך, עוצבה תוכנית־ האב העירונית בצורה שהרחיקה מהעיר את התנועה הכבדה. אמנם מתכנני מע"ץ חשבו לנצל את רחובה הראשי ממזרח למערב ככביש מחבר לראשל"צ ורחובות עם הכביש המהיר. המועצה התנגדה לתוכנית מע"ץ, ועמדה על־כך שהמחלף ייבנה בכביש המוליך לקריית־המחקר־הגרעיני בנחל שורק ואילו הכביש המחבר בין כביש החוף לכביש המהיר יהיה זה העובר בשוליו הצפוניים של הישוב.

בעקבות המאבק שניהלה המועצה נעשה מרכז העיר למע"ר (מרכז־עסקים־ראשי), בלי צוואר־הבקבוק של נתיב תחבורה בין־עירוני. (דוגמה למה שקורה כאשר נתיב כזה חוצה את העיר, אפשר למצוא בראשון־לציון. שם חוצה כביש־מעבר חומה – הרצל ז'בוטינסקי – את מרכז העיר ופוגע באיכות־ החיים שלה). כדי שהמע"ר לא יהיה מנותק מעוף עירוני, נקבע בתוכנית שאזור „הביצה" השומם במרחב יאוכלס. שטרית לא רצה לבנות ביבנה כבבערים אחרות, בתים רבי־קומות. הוא הבין שאם יבטיח את עתודות הקרקע הגדולות של יבנה לבנייה חד־קומתית, יהיה בכך, בנוסף לחינוך טוב, משום פיתוי למשתכנים חדשים. לשם כך היה עליו לנהל מלחמה עם מינהל־מקרקעי־ישראל ומשרד השיכון. הראשון שוכנע והסכים לקונצפציה, ותרם בכך תרומה סגולית לשינשוגה הנוכחי של יבנה. כשעלה ערך הקרקע כתוצאה מן המדיניות שנוהלה ביבנה, הבין המינהל שלא עשה מיקח טעות.

משרד־השיכון אינו רואה חיים בעין אוהדת את היוזמות היוצאות מיבנה. בלב יבנה, ברוח זערבה, גרות עשרות משפחות בתנאים גרועים. משום שמשרד־השיכון אינו מוכן לפנות אתן, למרות שלפי תוכנית שירכה העיריה בשיתוף על קבלן פרטי (רובינשטיין) לא יצטרך משרד השיכון להשקיע כספים בפינוי.

כשיוצאו למכירה 250 המגרשים הראשונים במסגרת „בנה ביתך", נרשמו 170 רוכשים בלבד. מאיר שטרית נאלץ להידרש מסע שיכנוע אישי כדי שאנשים ירצו להקים בחולות יבנה וילה. כיום מנסים אנשים להשתמש בפרוטקציה כדי לרכוש מגרש ביבנה. בשתי השכונות החדשות גובלות עם הכביש המהיר אשדוד־ת"א מתגוררות כיום 600 משפחות. בשלב הסופי יגורו שם 4000 משפחות. בין המשתכנים נמצאות 600 משפחות שמשרתי צבא־הקבע, קונסול ישראל בלוס־אנג'לס

ביקור ראשי הפדרציה העולמית של יהודות מרוקו בבית ספר „ס" ביבנה

לח"כ מאיר שטרית
ולתושבי יבנה

לרגל קבלכם מעמד של עיר
שאו ברכות

מאיר ניצן
ראש עירית
ראשון־לציון

למאיר שיטרית, ראש העיר
למערכת החינוך ולתושבי יבנה,

ברכות לרגל קבלת מעמד של עיר
ובתקוה להמשך עבודה פוריה
לקידום ילדי יבנה והלומדים בה.

ההנהלה וצוות הפרוייקט להוראה יחידנית

המרכז לטכנולוגיה חינוכית
מיסודה של קרן רוטשילד

עירית לוד
מברכת את
ח"כ מאיר שטרית, ראש עירית יבנה
ואת כל תושבי העיר
לרגל הצטרפותכם למשפחת הערים בישראל

מקסים לוי
ראש עירית לוד

לראש עירית יבנה
ולתושבי העיר

שלוחות ברכותינו החמות
לרגל קבלכם מעמד של
עיר ואם בישראל,
להמשך יחסי שכנות טובים בעתיד.

חברי מושב כפר הנגיד

לח"כ מאיר שטרית
ולתושבי יבנה

שאו ברכה חמה
לרגל קבלת מעמד של עיר

יגאל יוסף
ראש המועצה המקומית
ראש העין
נבחריה ותושביה

לראש העיר
לחברי המועצה
ולכל תושבי יבנה

ברכות
לרגל קבלכם מעמד של עיר
לכו מחיל אל חיל!

ציון
חברה לבטוח בע"מ

לעירנו יבנה
ולח"כ מאיר שטרית

ברכות ביום החג

אבן דרך –
בדרך החינוך, היצירתיות, הייצור והיצוא

אורמת טורבינות בע"מ
פיתוח וייצור יחידות כוח לעבודה רציפה ואמינה ולניצול מקורות חום (שמש, חום גיאותרמי, חום אבוד תעשייתי) ודלקים שונים.
★ סולמת מערכות בע"מ – בריכות שמש ★ אורבט בע"מ – בקרת איכות ממוחשבת ★ אורגניקס בע"מ ביוטכנולוגיה ★ אורט – אורמת – חינוך מקצועי וכללי יבנה

לראש העיר,
נבחרי ותושבי יבנה

שלוחה ברכה
להמשך הדרך
הגבירו חיל!

בית גנות־ברנר

המועצה המקומית
ותושבי פרדס־חנה־כרכור תבור
מברכים
את ח"כ מאיר שטרית,
ואת תושבי יבנה ונבחריה
ומאחלים
המשך שגשוג ופריחה

מיכה גולדמן
ראש המועצה

לתושבי יבנה
ולכל חברותינו

ברכות לחגנו
כה־לחי!

דליה פרץ – מזכירה
ומליאת
נעמת יבנה

לח"כ **מאיר שטרית**
ראש העיר **יבנה**
ולכל תושביה

לחגכם
שאו ברכת
כה־לחי

בידידות
בן לולו שלמה
ההנהלה ותושבי
בית שאן

המועצה המקומית ירוחם

שולחת ברכה נאמנה
לח"כ מאיר שטרית
ולתושבי יבנה
לחגכם
כה־לחי!

ברוך אלמקייס
ראש המועצה
חברי המועצה ותושביה

מ.מ. גדרה
שולחת ברכות
לח"כ מאיר שטרית ותושבי יבנה
לרגל קבלת מעמד של עיר
כה־לחי!

שלום כהן ראש המועצה
וחברי המועצה

לח"כ מאיר שטרית
לנבחרי העיר
ולכל תושבי יבנה
שאו ברכת
כה־לחי!

יורם רבי
ראש עירית
רמלה

לתושבי יבנה ולנבחריה
לחגכם
שאו ברכת כה־לחי!

יוסי גולדברג
ראש מועצת מטולה
ותושביה

לראש העיר ח"כ **מאיר שטרית**

ברכת
תושבי בית שמש ופרנסיה
להכתרת יבנה
כעיר ואם בישראל

עו"ד בן זאב יהודה
ראש מועצת
בית שמש

יבנה – עיר ואם בישראל

האלוף אבן הוא תושב יבנה. אפשר למנות כאן רשימה של תא"לים, אל"מים, נצ"מים, ובעלי דרגות בכירות בצבא ובמשטרה, רופאים ובעלי־מקצועות חפשיים אחרים. אם היה מישהו מספר ב־1973 שתושבים אלה יגורו בעתיד הקרוב ביבנה, אפשר היה בהחלט לחשוב אותו כמי שרואה חלומות באספמיה.

אך לא מדובר כאן בשכונות יוקרה נפרדות. העיר מתוכננת כך שהשירותים יתנו באורח שווה בכל חלקי העיר. הרצף העירוני ואי־הותרת חללים בתוכו מקילים על־כך גם מהבחינה הטכנית.

ב־1973 כשנבחר שטרית לכהונתו הראשונה התגוררו ביבנה 7500 נפש. כיום היא מונה 21 אלף. אם תרצו היא יכולה לשמש עיר־מעבדה לישראל כולה. בשנת 1973 היו 90% מתושביה יוצאי עדות־המזרח. בשנת 1986 היחס הוא חצי חצי. כיום שוב אין העיר סובלת מדימוי שלילי, ולא רק בכדורגל היא שייכת לליגה הלאומית. הדימוי החיובי שלה אינו תוצאה ממסע של יחסי־ציבור אף ששטרית כפוליטיקאי מצטיין בהם. דימוי זה נובע מההצלחה להגשים את מה שנקבע כיעדים.

מסתבר שכוח־אדם מהווה תמריץ ליזמים להקים במקום שהוא נמצא את מפעליהם ולהגדילם. כוח־אדם הוא מוצר של חינוך, חברה וטיפוח. חייל משוחרר החוזר ליבנה לא צריך לחשוב על הגירה ממנה. בעיר פועלים שני אזורי תעשיה המשתרעים על כ־1500 דונם בהם מפעלים לאלקטרוניקה, מתכת, טקסטיל, ומפעלים עתירי־ידע המעסיקים כ־6000 עובדים שרק כ־1500 מהם אינם תושבי העיר.

מאיר שטרית יוצא מרוקו ותניך הארץ הוא שומר מסורת. כראש־עיר וקודם לכן מועצה לא יצא למלחמות נגד הדתיים. אך דעתו נחושה כפי שהוא אומר „לא להיכנע לסחטנות דתית או לאנטי־דתיות..." הסיסמה שלו היא אינטגרציה וסובלנות.

עכשיו, לאחר שצמחה יבנה מכפר נטוש לפני 37 שנה למעמד של עיר, אי־אפשר, אומר שטרית – שאינו עָנָו לגבי חלקו בפיתוחה של יבנה – שהיא תתפתח באותו קצב שאיפיין את 13 השנים הקודמות. „יהיה צורך בקצת בלימה וביתר שמירה על הקיים. קצב הגידול הרצוי עתה, יביא אותה תוך 10 שנים לאוכלוסיה של 30 אלף נפש. ובטווח רחוק יותר, כשתגיע עד לים – 50 אלף.

הים־התיכון מתחיל במרחק של ששה ק"מ מבתי העיר. ושטרית דורש בשביל עירו כברת־חוף. משטח של 10,500 ד' כיום מתוכננת העיר לאכלס שטח של 20 אלף ד'.

קיומה של חנות הספרים „סטימצקי" או מועדון הזמר „הקומה השניה", כמו קבוצת כדורגל בליגה הלאומית, ומועדון צוותא של מפ"ם, הם תופעות טבעיות בעיר שעליה אנו מספרים. יש בה גם חסרונות כמו היעדרו של היכל תרבות מקומי.

בימים אלה נסע ראש העיר, שטרית, למרוקו ממנה עלה בילדותו. שאיפתו של ח"כ שטרית איננה עוצרת ביבנה. היא שואפת להגיע לשולחן הממשלה. הוא סבור שיוכל להיות שר־חינוך, שיכון או פנים טוב. את כשירותו כבר הוכיח במיקרו ועתה הוא שואף ליישם זאת במאקרו. אבל זו כבר אופרה אחרת, שהאוברטורה שלה ביבנה וסופה מי ישורנה.

אורמת – יצואן מצטיין בפעם השניה

מראשוני המפעלים ביבנה

מפעל אורמת טורבינות בע"מ, השוכן ביבנה, נוסד בשנת 1965 על ידי מנהלו, יהודה ברוניצקי, לשם פיתוח טכנולוגיות מקוריות, ולייצור, שיווק ויצוא של מערכות כח לייצור חשמל באמינות גבוהה ממקורות אנרגיה שונים.

למעלה מ־90 אחוז מתוצרת המפעל מיועדת ליצוא. אלפי טורבוגנרטורים אורמת פועלים כיום ברחבי העולם, בתנאי אקלים קיצוניים, חמים או קרים, ומספקים ברציפות ובאמינות חשמל ליישובים ומתקנים מרוחקים ובלתי מאויישים. בערבות השלג באלסקה, בראש המון־בלאן, במדבריות אוסטרליה, במרחבי אפריקה, ואף בקוטב הדרומי פועלות טורבינות אורמת. יחידות עצמאיות אלו פועלות כמעט ללא תחזוקה. הן מאפשרות שימוש בדלקים שונים.

אורמת מייצרת ומייצאת גם יחידות הפועלות ממקורות אנרגיה תחליפיים, אנרגיה גיאותרמית, אנרגית שמש וחום אבוד. באמצעות חברת בת סולמת, פיתחה והקימה תחנת כח 5 מגוואט, המופעלת על ידי בריכות שמש בים המלח, ומתכננת בניית תחנה דומה בקליפורניה.

ארבע תחנות כוח אורמת המייצרות חשמל ממקורות גיאותרמיים ומחום אבוד בתעשיה פועלות בארצות הברית ומספקות חשמל בקליפורניה, יוטה, נבדה וטכסס. שתי תחנות נוספות מוקמות עכשיו בקליפורניה ונבדה. חמש תחנות נמצאות בשלבי תכנון שונים.

אורמת הצליחה להחדיר לשוק הכוח האמריקאי הודות לנסיונה המוכח והמתמשך בייצור, התקנה והפעלה של יחידות כוח, באמינות גבוהה ועם דרישות מינימליות לטיפול אחזקה.

אורמת גם תכננה ומייצרת יחידות כח קונבנציונליות המופעלות על ידי מנועי דיזל ובנזין בהספקים של 1,5 – 6,000KVA לצה"ל, משרד התקשורת וכו'. בכל מטוס כפיר יש שני גנרטורים תוצרת אורמת.

נסיונה של אורמת ביישום רעיונות מדעיים וטכנולוגיים והפיכתם למוצרים תעשייתיים משמש עתה למפעלים צעירים עתירי מדע וטכנולוגיה, אורבוס ואורג'ניקס, שכבר נכנסו למעגל המפעלים המייצאים.

כח האדם באורמת ובחברות הבנות מונה כ־450 עובדים, מדענים, מהנדסים, טכנאים ועובדים מקצועיים.

כמו כן אורמת מפעילה זה 15 שנה את בית הספר התעשייתי אורט־אורמת, בשיתוף עם אורט ישראל ועם משרד העבודה והרווחה. בבית הספר למעלה ממאה תלמידים המקבלים הכשרה במקצועות החשמל, המתכת ולימודים כלליים.

בשנת 1985 הסתכם יצוא המפעל ב־25 מיליון דולאר וזוכה את אורמת בתואר „יצואן מצטיין" זו הפעם השניה.

לראש העיר ח"כ מאיר שטרית
ולכל תושבי יבנה
לרגל הצטרפותכם
לרשת הערים בישראל
שאו ברכות נאמנות
להצלחה ולהמשך התנופה והפיתוח
תעשיות מאיר מולר בע"מ –
מעבדות גריפית
חמרי עזר לתעשיית המזון
אזור התעשיה החדש יבנה, טל' 08-436651/2

לח"כ מאיר שטרית – ראש עירית יבנה
לנבחרי העיר
ולכל תושבי יבנה
לרגל הצטרפותכם
למשפחת הערים בישראל
שאו ברכות חמות להצלחה
ולהמשך תנופת הפיתוח והשגשוג
רמט בע"מ
„רמט" בונים בגבעת העצמאות ביבנה

לח"כ מאיר שטרית
לתושבי יבנה ונבחריה
עם הצטרפותכם
למשפחת הערים בישראל
שאו ברכת שכנים חמה
המשיכו בדרך של שגשוג ופיתוח
ניסן קרופסקי
ראש המועצה המקומית
נס־ציונה

ברכות
לראש העיר ח"כ מאיר שטרית
חג שמח
לתושבי העיר יבנה
קו־אופ – רשת הריבוע הכחול

לתושבי יבנה
ולראש העיר
מאיר שטרית
...ופריצת
ימה וקדמה
ברכות חמות
לרגל הכרזת יבנה לעיר ואם בישראל
תהל מהנדסים יועצים בע"מ

לח"כ מאיר שטרית
ולתושבי יבנה
שאו ברכה חמה
לרגל קבלת מעמד של עיר
עלו והצליחו!
אלי הללי
ראש עירית
דימונה
חברי המועצה ותושבי דימונה

לראש העיר ונבחריה
ולכל תושבי יבנה
עם קבלכם מעמד של עיר
שאו ברכות
להמשך הפיתוח והשגשוג
פרוספר אזרן
ראש עירית
קרית שמונה

לתושבי יבנה
ולנבחריה
עם קבלכם מעמד של עיר
שאו ברכת הצלחה
והמשך שגשוג
ופיתוח
בית „עמידר"

לעירית יבנה
ולח"כ מאיר שטרית
ברכות
לרגל קבלת
מעמד של עיר
מכל ידידיך
במוקד אל־טל
מערכות אזעקה ושרותי מוקד
רחובות, אזור התעשיה דרך יבנה טל 08-462935/6

לידידנו מאיר שטרית
וכל עובדי עירית יבנה
ברכות מקרב לב
עם קבלת מעמד של עיר ואם בישראל
ובמלאת עשר שנים לעבודתנו עמכם בפיתוח העיר
אדי יונתן, יעקב פרייברג
וכל עובדי
יונתן את פרייברג – מהנדסים
יבנה

מועצה מקומית באר־יעקב
מברכת את
ח"כ מאיר שטרית ותושבי יבנה
בחגם – כה־לחי!
איצקוביץ נחום
ראש המועצה
חברי המועצה ותושביה

לתושבי יבנה
ולכל נבחריה
שאו ברכות להמשך הדרך
עלו והצליחו!
משה אלקטלסי
ראש המועצה המקומית גן־יבנה
חבריה ותושביה

לח"כ מאיר שטרית
לנבחרי העיר
ולכל תושביה
ברכות
לרגל קבלכם מעמד של עיר
כה־לחי!
עמיר פרץ
ראש המועצה המקומית
שדרות

לח"כ מאיר שטרית – ראש העיר
ולכל תושבי יבנה
החוגגים
הצטרפותם לשרשרת הערים בישראל
שלוחה ברכה נאמנה
להצלחה ולהמשך השגשוג
יחיאל בנטוב
ראש המועצה המקומית
אופקים
חברי המועצה ותושבי אופקים

לראש העיר ח"כ מאיר שטרית
לתושבי יבנה ונבחריה
ולכל העובדים ביבנה
לרגל קבלת מעמד של עיר
שלוחה ברכה חמה
להצלחה ולהמשך ההתעצמות
דודי יהודה
מזכיר מועצת פועלי יבנה

לח"כ מאיר שטרית
ולתושבי יבנה
ברכות
לרגל קבלת מעמד של עיר
משה סימן טוב
ראש המועצה האזורית
גדרות

ליבנה, תושביה ונבחריה
שאו ברכות עם קבלכם
מעמד של עיר
הגבירו חיל!
נגב תים
צוות לתכנון, יעוץ ומדידות
באר־שבע

תכנית משחקי הגביע העולמי

בית 1

● 31 במאי „אצטקה" מקסיקו־סיטי: בולגריה – איטליה
● 2 ביוני „אולימפיקו" מקסיקו־סיטי: ארגנטינה – דרום־קוריאה
● 5 ביוני „קואטאמוק" פואבלה: איטליה – ארגנטינה
● 5 ביוני „אולימפקו" מקסיקו־סיטי: דרום־קוריאה – בולגריה
● 10 ביוני קואטאמוק פואבלה: דרום־קוריאה – איטליה
● 10 ביוני „אולימפיקו" מקסיקו־סיטי: ארגנטינה – בולגריה

בית 2

● 3 ביוני „אצטקה" מקסיקו־סיטי: בלגיה – מקסיקו
● 4 ביוני „בונבונרה" טוליקה: פרגוואי – עיראק
● 7 ביוני „אצטקה" מקסיקו־סיטי: מקסיקו – פרגוואי
● 8 ביוני „בונבונרה" טוליקה: עיראק – בלגיה
● 11 ביוני „אצטקה" מקסיקו־סיטי: עיראק – מקסיקו
● 11 ביוני „בונבונרה" טוליקה: פרגוואי – בלגיה

בית 3

● 1 ביוני „נירקמפ" ליאון: קנדה – צרפת
● 2 ביוני „איראפואטו" איראפוטו: ברה"מ – הונגריה
● 5 ביוני „נירקמפ" ליאון: צרפת – ברה"מ
● 6 ביוני „איראפואטו: הונגריה – קנדה
● 9 ביוני „נירקמפ" ליאון: הונגריה – צרפת
● 9 ביוני „איראפואטו" איראפואטו: ברה"מ – קנדה

בית 4

● 1 ביוני „יאליסקו" גוודלחרה: ספרד – ברזיל
● 3 ביוני „ה־3 במארס" גוודלחרה: אלג'יריה – צפון־אירלנד
● 6 ביוני „יאליסקו" גוודלחרה: ברזיל – אלג'יריה
● 7 ביוני „ה־3 במארס" גוודלחרה: צפון־אירלנד – ספרד
12 ביוני „יאליסקו" גוודלחרה: צפון־אירלנד – ברזיל
● 12 ביוני „טכנולוגיקו" מונטריי: אלג'יריה – ספרד

בית 5

● 4 ביוני „לה קורגידורה" קוורטרו: אורוגוואי – מערב־גרמניה
● 4 ביוני „אצטקה" מקסיקו־סיטי: סקוטלנד – דנמרק
● 8 ביוני „לה קורגידורה" קוורטרו: מערב־גרמניה – סקוטלנד
● 8 ביוני „נזה" מקסיקו־סיטי: דנמרק – אורוגוואי
● 13 ביוני „לה קורגידורה" קוורטרו: דנמרק – מערב־גרמניה
● 13 ביוני „נזה" מקסיקו־סיטי: סקוטלנד – אורוגוואי

בית 6

● 2 ביוני „אוניברסיטריו" מונטריי: מרוקו – פולין
● 3 ביוני „טכנולוגיקו" מונטריי: פורטוגל – אנגליה
● 6 ביוני „טכנולוגיקו" מונטריי: אנגליה – מרוקו
● 7 ביוני „אוניברסיטריו" מונטריי: פולין – פורטוגל
● 11 ביוני „ה־3 במארס" גוודלחרה: פורטוגל – מרוקו
● 11 ביוני „אוניברסיטריו" מונטריי: אנגליה – פולין

סיבוב שני

● משחק 1: 15 ביוני „אצטקה" מקסיקו־סיטי: מנצחת בית 2 – שלישית בית 4/3/1
● משחק 2: 15 ביוני „ניו קמפ" ליאון: מנצחת בית 3 – שלישית בית 6/2/1
● משחק 3: 16 ביוני „קואטאמוק" פואבלה: מנצחת בית 1 – שלישית בית 5/4/3
● משחק 4: 16 ביוני „יאליסקו" גוודלחרה: מנצחת בית 4 – שלישית בית 6/5/2
● משחק 5: 17 ביוני „אולימפיקו" מקסיקו־סיטי: שניה בית 1 – שניה בית 3
● משחק 6: 17 ביוני „אוניברסיטריו" מונטריי; מנצחת בית 6 – שניה בית 5
● משחק 7: 18 ביוני „אצטקה" מקסיקו־סיטי: שניה בית 6 – שניה בית 2
● משחק 8: 18 ביוני „לה קורגידורה" קוורטרו: מנצחת בית 5 – שניה בית 4

רבע גמר

● משחק א' 21 ביוני „יאליסקו" גוודלחרה: מנצחת מש' 4 – מנצחת מש' 5
● משחק ב' 21 ביוני „אוניברסיטריו" מונטריי: מנצחת מש' 6 – מנצחת מש' 1
● משחק ג' 22 ביוני „קואטאמוק" פואבלה: מנצחת מש' 8 – מנצחת מש' 2
● משחק ד' 22 ביוני „אצטקה" מקסיקו־סיטי: מנצחת מש' 3 – מנצחת מש' 7

חצי־גמר

● 25 ביוני „יאליסקו" גוודלחרה: מנצחת א' – מנצחת ב'
● 25 ביוני „אצטקה" מקסיקו־סיטי: מנצחת ד' – מנצחת ג'

מקום 3־4

● 28 ביוני „קואטאמוק" פואבלה: המפסידות בחצי־הגמר

גמר

● 29 ביוני „אצטקה" מקסיקו־סיטי: המנצחות בחצי־הגמר

מחר: מכבי חיפה – הפועל תל־אביב במסגרת האינטרטוטו

מאת משה כהן

קבוצות מכבי חיפה והפועל ת"א יתמודדו מחר שוב, הפעם במסגרת האינטרטוטו.

שחקני עיד הכרמל הזועמים על האליפות ש„גנבה" מהם, ינסו לגמול לירריביה ע"י הבסתם. מולם תתייצב קבוצה שיכורת־נצחון שבהרכבה יופיעו שחקני נוער רבים. ה„אדומים" ערכו את אימונם הראשון ביום רביעי בלבד ורק ארבעה משחקני ההרכב הראשון נטלו חלק באימון.

בתחילת השבוע הודיעו מנהלי מכבי חיפה שכניסת הצופים למגרש תהיה ללא תשלום.

ספורט בשבת

● אתלטיקה: אליפות הפועל לנוער לזכרו של אריה מאיר תערך מחר באיצטדיון בהדר־יוסף ב־17:30.

● קיאקים: אליפות הפועל בקיאקים אולימפיים תערך ביום שישי (16:00) ושבת (07:30) במרכז הימי בבית ירח.

● שייט: אליפות ההתיישבות העובדת בשייט לדגמים סנוניות, 420, הולנדי מעופף, ליזר, גלשנים, 350 תערך מחר בחוף מכמורת החל מ־10:30.

● מרוץ המכוניות השני בסדרת הראלי־קרוס לעונת 1986 ייערך מחר במסלול החדש בבאר־שבע

פולין ניצחה בגמר הכדורעף

נבחרת הנבים של ישראל בכדורעף הפסידה אתמול לפולין 3:2 במשחק הגמר של אליפות העולם בכדורעף לנבים שנערך ב„בית־הלוחם" באשקה.

ישראל ניצחה במערכה הראשונה (10:15), אך פולין השוותה במערכה השניה (11:15) לאחר שכבר הובילה 3:12, אך התאוששות בשורות הישראלים גרמה להקטנת הפער 14:11. מעודדים מהתאוששותם הצליחו הישראלים לנצח במערכה השלישית בקלות (5:15) אך הפולנים שוב השוו במערכה שקולה ומרתקת – 9:15.

המערכה החמישית והאחרונה היתה שקולה בתחילתה (4:4), אך בהמשך הצליחו הפולנים „לברוח" ולנצח 9:15.

במדליית הארד זכתה מערב־גרמניה שגברה על אנגליה 0:3. חמישית הודגה צרפת לפני ארה"ב.

איטליה מול בולגריה מחר בפתיחת משחקי הגביע העולמי

משחקי הגביע העולמי בכדורגל, הנערכים אחת ל־4 שנים החל מ־1930, יפתחו מחר בערב באיצטדיון אצטקה במקסיקו־סיטי במשחק בין בולגריה ואיטליה.

משחק זה מסקרן לא רק משום שהוא יפתח את משחקי מקסיקו, אלא משום שיהיו בו הצהרות כוונות מצד איטליה שהיא אלופת העולם (ניצחה בגמר בספרד, 1982, את מערב גרמניה 1:3). אין כמעט ספק שהבולגרים ינסו להצר את צעדיהם של האיטלקים, ינקטו בסגנון הגנתי וינסו להפתיע את היריב בהתקפות מתפרצות.

גם אתמול נמשכו משחקי המבחן של הנבחרות ובמה"כ צריך להתייחס לתוצאות כאל מבחן בלבד, ולא להסיק מסקנות נמהרות, כמו מהפסדה של צרפת.

נצחונות לאנגליה ולברה"מ

נבחרת הכדורגל של אנגליה וברית־המועצות השיגו נצחונות זהים (1:4) במשחקי המבחן האחרונים.

אנגליה הכניעה במונטריי את האלופה המקסיקנית 1:4, מצמד שעריו של קרי דיקסון, בארנס וסטיבנס. עשרת אלפים צופים ראו את המשחק. ברה"מ ניצחה במורליה קבוצה מקסיקנית נוספת מהליגה הראשונה, הנושאת את שם העיר לעיני 15 אלף צופים. בלאנוב (20), בלוחין (40), רודיונוב (51) וליטובצ'נקו (81) הבקיעו את השערים.

הסובייטים שיתפו במשחק זה 15 כדורגלנים. את השוער המצויין דאסייב החליף בדקה ה־46 קראקובסקי, שספג את השער היחידי

של המקומיים
קונייצוב החי
בדקה ה־12. ...
לאריונוב בדקה
באלנוב גם כן ...
צרפ...
אלופת אירו...
צרפת, נוצחה ...
המארחת פו...
בשיעור 2:0. ...
בליגה המקסיק...
ארבעה ימי...
הצרפתים בתי...
הנוער המקסיק...
ימים לפני ...
קנדה.
במשחקי ...
ברזובי מקסיק...
מילואי־לוס ...
48 שעות
שביתתם, ניצח...
את מילואי...
דרום־קוריאה
החובבנית קור...
הכביעה את קב...
סאריני 0:5 ...
בוקיני, ברגו, ...
מקסיקו ניצ...
של טיטולא־...
הרופא ...
לקה
רופא נבח...
אנגליה, ורנון:
בהתקף לב, ...
הנבחרת במונט...
הרופא התא...
תפס את המג...
השניה. הוא ה...
חולים פרטי ב...
כי מצב בריאות...

שערו של אוחנה הובקע מנבדל

מאת משה כהן

חבר מועצת עיריית חיפה ניסים שרם מציע להקים ועדה בראשות שופט בדימוס ושבחבריה יהיו שופטי כדורגל בדימוס.

בסמכות הועדה יהיה לפסול תוצאות משחקים אם יוכח שהובקעו שערים לא חוקיים, או שנפסלו שערים חוקיים.

שרם גם פנה בתלונה לשר המשטרה חיים בר־לב כדי שיבדוק את התנהגות השוטרים כלפי 7 אוהדות חיפאיות לפני פתיחת משחק הגמר. לטענת שרם הוכו הנשים באלות ע"י השוטרים בעת ההמתנה בשער הכניסה לאיצטדיון.

אגב, בתכנית „מבט ספורט" ששודרה אמש בטלויזיה, הוכח כי שערו של אלי אוחנה בגמר הגביע בין בית"ר ושמשון, הובקע ממצב נבדל ברור.

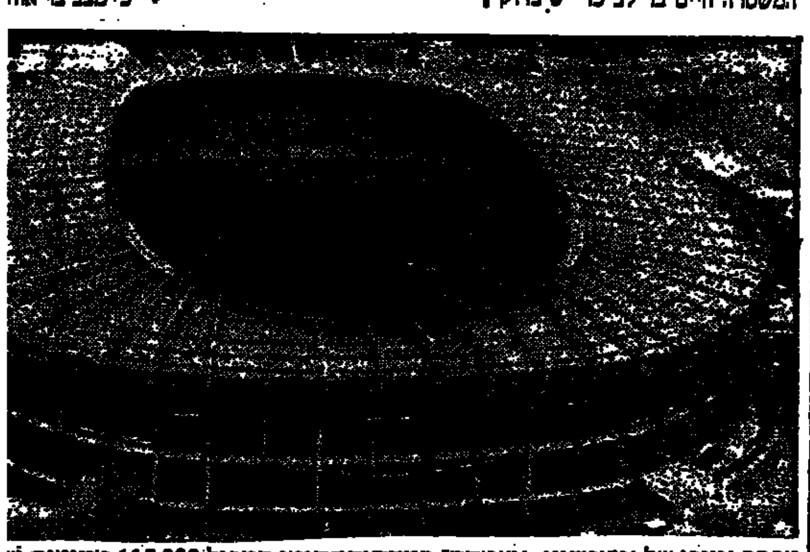

מרחב אוירי של איצטדיון „אצטקה" במקסיקו־סיטי המכיל 115.000 מקומות ישיבה. זה ייערך מחר משחק הפתיחה בין בולגריה ואיטליה וגם הגמר, ב־29 ביוני.

לראש העיר ח"כ מאיר שטרית לחברי העיריה ולכל תושבי יבנה

ברכות

לרגל קבלת מעמד של עיר

כה־לחי!

אחים הגרי
קבלני מים וביוב
ת.ד. 318 יבנה
טל' 08–437708, 08–436503
איתורית – 03־248117, מנוי 3312

לנבחרי ותושבי יבנה

החוגגים הצטרפותם למשפחת הערים בישראל

שלוחה ברכת

כה־לחי!

מדן בע"מ
חברה לקבלנות כללית ולעבודות עפר וכבישים
רחובות, טל' 08–474431

לח"כ מאיר שטרית – ראש העיר לתושבי יבנה ולנבחריה

החוגגים הצטרפות לרשת הערים בישראל

שלוחה ברכת

כה־לחי!

פז שער יבנה המח...
במקום: שרות תדלוק, מסעדת ...
איילון, הקומה מועדון זמר ...
שרותי סיכה ורחיצה ותיקוני ...

קיקי

תעשיות מזון

לראש העיר ח"כ מאיר שטרית ולתושבי העיר יבנה

שפע ברכות בהכרזתכם כעיר בישראל

המשך שיתוף פעולה פורה בעתיד

ההנהלה וצוות העובדים
אזור התעשיה יבנה, טל' 08–436644/5/6

לראש עירית יבנה ח"כ מאיר שטרית ולתושבי יבנה

שאו ברכה חמה

לרגל קבלכם מעמד של עיר

עלו והצליחו!

„סולכביש"
חברה לעבודות כבישים ופיתוח בע"מ
מנהליה ועובדיה
★ בוני שכונות „בנה ביתך" ★

לתושבי יבנה

מיטב הברכות

לרגל קבלכם מעמד של עיר

איחולינו להצלחה ולהמשך התנופה והפיתוח

קדם
חברה לעבודות עפר ופיתוח בע"מ
סוקולוב 15 חולון, טל' 03־887156

לראש העיר ח"כ מאיר שטרית לתושבי יבנה ולנבחריה

עם הצטרפותכם למשפחת הערים בישראל

אנו מברכים ומאחלים לכם המשך שגשוג ותנופה של עירכם

ארד בע"מ
שותפות דליה – ...
מפעלי מדי מים ...

לח"כ מאיר שטרית ולחברי מועצת העיר – יבנה

שלוחה ברכתנו

לרגל קבלת מעמד של עיר ואם בישראל

איחולינו להמשך שיתוף פעולה פורה

עידן הנוי
יחיאל שינדלר – מנהל
מושב בית גמליאל

לעיר יבנה

מיטב הברכות להמשך הדרך

כה־לחי!

קולן אלקטרוניקה
מערכות הגברת קול לארועים ומופעים
נגבה 55 ר"ג, טל' 03–769489

לח"כ מאיר שטרית ולתושבי יבנה

שאו ברכות

ממתכנן לשכת ראש העיר

דניאל שחר – אדריכל ובונה ערים
רח' רפידים 20 תל אביב, טל' 03–497786

לראש העיר יבנה ולכל תושביה

עם קבלכם מעמד של עיר בישראל

שאו ברכות נאמנות

המשיכו בהצלחה בדרככם הפוריה

ספקו
חברה להספקה הנדסית בע"מ
סימון כבישים, תמרורים ואחזקת כבישים
דרך חיל השריון 90 ת"א, טל' 03־372937, 03־379593/8

לתושבי יבנה לעובדי חמן ולראש העיר

שלוחות ברכותינו החמות

לרגל הצטרפותכם למשפחת הערים בארץ

הגבירו חיל!

חמן
הרושת מוצרי נייר בע"מ
מיגוון מוצרי איכות לשימוש במשרד, בבית הספר ובאוניברסיטה.
ת.ד. 202 יבנה 70653, טל' 08־437566/7/8/9

לראש העיר ולנבחריה לעובדי העיריה ולכל תושבי יבנה

מיטב הברכות והאיחולים

לרגל קבלכם מעמד של עיר

כה־לחי!

בן יקר גת
חברה להנדסה ובנין בע"מ
האומנים 7 תל־אביב, טל' 331507

ט.וו.א.: מבצע הוזלה בקו הישראלי

מאת דויד מושיוב

• חברת התעופה האמריקאית ט.וו.א. הנהיגה בימים אלה תעריף מיוחד לנוער בקו ארה"ב־ישראל במגמה לעודד תיירות לישראל. מחיר הכרטיס לבני 12־24 מניו־יורק לתל־אביב 299 דולר בכיוון אחד ו־598 דולר הלוך וחזור. תוקף הכרטיס לשנה. בקרוב תוזיל החברה גם את מחירי הטיסה למבוגרים.

בתוך כך מוסיפה ט.וו.א. טיסה ישירה נוספת בין ניו־יורק ותל־אביב. זו תהיה הטיסה השבועית השניה של החברה בקו הישראלי. טיסות אלה ייצאו מנמל בן־גוריון בימי א' וה' ומניו־יורק לארץ בימי ב' וד'. ההמראה מתל־אביב היא ב־10.15 לפני הצהריים ובניו־יורק ב־7.15 בערב. החברה גם פותחת טיסה ישירה בקו תל־אביב לוס־אנג'לס עם חניית־ביניים בפאריס, אך לא בניו־יורק. טיסה זו תצא בימי ד'.

„חופשות בריאות" ברומניה

לתייר הישראלי המבקר ברומניה מוצע מיגוון של אפשרויות לפעילות כגון ספורט הרֵי החורף: טיולים וטיפוס בהרי הקרפאטים, אפשרויות לדיג בדלתה של הדנובה. בתכנית להקים מרכזים חדשים לספורט מים ולשיט.

רומניה ידועה בתכניות של חופשות בריאות. מרוכזים בה מעיינות מינראליים רבים. מרכזי בריאות אלה ובהוצאותיהם פתוחים לקהל התיירים באתרי המרפא השונים, המטפלים במחלות כליות, כבד, מרה, ליקויי לב, מחלות עור, מחלות ראומטיות, מחלות הקשורות ללב ולכלי הדם.

רומניה מציעה חבילות סיור לשבוע עד שלושה שבועות, המיועדות לאפשר לתייר לקבל מידע על תרבות העם הרומני והישגיו, שהייה באתרי נופש בחיק הטבע, בבתי מלון גדולים בבוקרשט, או בחוף הים השחור.

מגרש ל־1000 מכוניות בתיאטרון הרומי בקיסריה

עונת רִיבוי המופעים הצפויים הקיץ בתיאטרון הרומי בגן הלאומי בקיסריה, הוכשר בימים אלה מגרש חניה ל־1,000 כלי רכב. מגרש זה, הצמוד לתיאטרון, יקל על הציבור להגיע בנוחות אל המופעים. החניה תהיה ללא תשלום.

רשות הגנים גם התקינה באתר שילוט־הסבר חדש ושיפרה את השירותים לקהל ולאומנים. בתיאטרון קיסריה קרוב ל־4,000 מושבים וזה אתר המופעים הגדול ביותר בארץ.

שרות חדש של „שגריר": איתור יעדים וכתובות

טלפון מוזר בשעה 1 אחר חצות, בו ביקשה מנויה של חברת שגריר להיעזר באנשי המוקד כדי לאתר את מקומו של רחוב בוקי בן יגלי בתל־אביב, הדליק בראשו של המנכ"ל שלום סבח רעיון לפתוח שירות חדש הניתן חינם לעשרות אלפי מנויי „שגריר": שרות הכוונה לאיתור יעדים וכתובות.

מנויי „שגריר" יוכלו לפנות 24 שעות ביממה למוקדי החברה בחיפה, בירושלים ובתל־אביב ולבקש את סיועם באיתור כתובות.

25 שנה לשרתון־ישראל

4 מיליון לינות של תיירים היו ב־25 שנות קיומו של מלון שרתון בתל־אביב. שרתון היתה רשת המלונות הזרה הראשונה שהגיעה לישראל, והחוזה איתה נחתם בשנת 1961. את המלון חנך ראש הממשלה דאז דוד בן גוריון.

לרגל יום ההולדת ה־25 של הרשת בארץ הגיע לישראל נשיא שרתון העולמית ג'ון קפילסט, שהיה מנכ"ל שרתון בתל־אביב לפני 20 שנה. במסגרת החגיגות השבוע נערכה מסיבת חוף מול המלון. מסוק הדריך עוגת יום הולדת ענקית, שחולקה בין מאות הילדים שהשתתפו באירוע.

לרשת שרתון העולמית 500 בתי־מלון ב־63 ארצות. באחרונה החלה לפעול גם בסין. הירידה הדרסטית בתיירות מארה"ב פגעה בעיקר במלון שרתון־פלזה בירושלים, בה פחת מספר התיירים האמריקאיים ב־40 אחוז. בשרתון תל־אביב פחת מספר התיירים מארה"ב רק ב־10 אחוזים.

רבנים לעידוד התיירות

ועידת מועצת הרבנים הקונסרבטיבים, שהתקיימה לפני כמה ימים בניו־יורק, החליטה לקרוא לכל הרבנים חברי התנועה לפעול אישית לשם ארגון קבוצות מקרב קהילותיהם לסיורים בישראל.

בעקבות כנס רבנים שהתקיים בישראל בחודש פברואר, הודיעו 110 מתוך 200 המשתתפים, כי כבר אירגנו קבוצות מקרב אנשי קהילותיהם, שיגיעו לישראל הקיץ.

ג'ון טראורתי (משמאל) עם מנכ"ל „אל על" רפי הר־לב בביקור במרכז החברה בנמל ברגוריון צילום יעקב כץ

חצי מיליון דולר החזיר השנה סוכן אמריקאי לצליינים שביטלו ביקוריהם

מאת אריאלה זולטן

חצי מיליון דולר החזיר באחרונה סוכן הנסיעות האמריקאי ג'ון נוחורתי, לחבריהן של 55 קבוצות צליינים, שביטלו ביקוריהם בישראל בעקבות גל הטרור האחרון. נוחורתי עורך עתה את ביקורו ה־180 ב־20 השנים האחרונות. בעשר האחרונות הביא 3000 צליינים בשנה לישראל. הוא מעריך, שאם יעבור הקיץ בשלום, תתאושש התיירות לישראל בחורף; אם תהיה תקרית נוספת, יעברו שנים עד שיחזור המצב לקדמותו.

נוחורתי מספר, כי גל הביטולים האחרון התעורר לאחר רצח הצליין הבריטי בעיר העתיקה בירושלים. באותו היום, שוחח עם קבוצת אמריקאים במאמץ לשכנע אותם לבקר בישראל. „יותר בטוח שם, מאשר בערים שלנו", אמר להם. שעה קלה אחר כך הודיעו תחנות הרדיו על הרצח.

הדגש על הבטחון

הפעם בא נוחורתי בראש קבוצה של 45 כמרים, עתונאים וסוכני תיירות, המייצגים קהילות המונות 4.8 מיליון איש במערב ארה"ב. בין היתר מונה הקבוצה שמונה בעלי רשתות טלוויזיה ו־22 תחנות רדיו. בין האורחים שלושה שחורים ואף יפאני אחד. שלושה מהכמרים מרכזים 10,000 איש במיסות ימי א' שלהם.

נוחורתי, המתמחה בהבאת צליינים, אומר, שלכמרים השפעה עצומה. הם ועוזריהם מתייצבים אישית בראש הקבוצות. בנוסח, „אני עומד לעלות לרגל למקומות הקדושים הקיץ. מי שרוצה יכול להצטרף אלי". הם מזמינים אישית את בני קהילתם להצטרף למסעות העליה לרגל, רושמים אותם ומקבלים מהם מקדמות ומזמינים את הסיורים אצל נוחורתי או דומים לו. משום כך חשוב כל כך לשכנע את הכמרים, ראשי הכנסיות, באפשרות לבקר בישראל בבטחון.

נוסף על המקומות הקדושים מבקרת הקבוצה שבאה עם נוחורתי גם במרכז „אל־על", נפגשת עם המנכ"ל רפי הר־לב המוכיח על סידורי הבטחון והבטיחות הקפדניים בחברה. לפני חודש נערך ביקור דומה ב„אל־על" על־ידי 108 רבנים, שבאו לארץ בסיור דומה. לדברים שנשמעו היתה השפעה רבה. כמה מהם אף פירסמו מאמרים בנושא בטחון הביקור בישראל.

הבדלי גישה: יוון כמשל

בין הגורמים הישראליים יש הבדלי גישה ניכרים. במשרד התיירות סבורים, כי מסע פירסום רעשני ויקר בהשתתפות אישית של השר אברהם שריר עשוי לשנות את המגמה. ב„אל־על" מעריכים, כי צריך להוריד את הראש, לתת לגל העכור לעבור ולחדש את התנופה אחר כך בהדרגה ובצורה מאופקת. „אל על" מדגישה את הטיסות הישירות ללא חניית־ביניים בקו הטרנס־אטלנטי ולטיסות אלה אכן יש ביקוש עצום.

במסעות שריר שנויים במחלוקת חריפה גם בקרב גורמי תיירות לא־ממשלתיים. במיוחד נמתחת ביקורת על נסיונותיו להביא לשיתוף פעולה עם היוונים, שנפגעו הרבה יותר קשה מישראל, למעשה הכי קשה בכל אירופה. אמריקאים רבים, שהיו מוכנים אולי להסתכן לבוא לישראל, מסרבים כלל לשמוע על יוון. מדוע איפוא צריכה ישראל לסייע למדינה עוינת זו, שאפילו יחסים דיפלומטיים אינה רוצה לקיים איתנו? שואלים המבקרים.

„משטרת תנועה ארצית" – סיסמה שגועה

מאת אריה ארד

הקמתה של משטרת תנועה ארצית ירדה סופית מהפרק – הסתבר השבוע בפגישת כתבי התחבורה עם שר המשטרה חיים בר־לב. לדעתי, טוב שירדה.

רעיון נפל זה נולד במטה משמר הגבול בסוף שנות השבעים, בימים שניצב צבי ברזאני היה מפקדו. הימים היו ימי שיא בתאונות הדרכים והמשטרה עמדה חסרת אונים מולן. ברזאני, שהיה רגיל עוד מימי שירותו בצבא להיות „ראש גדול", לחפש אתגר ומשימה, „מגע עם אויב" – אם מותר לומר כך – ביקש להיחלץ למלחמה בתאונות בלהט האופייני לו. הוא האמין, שיצליח בראש אנשיו להסיג את מלאך המוות, במקום שהצלחת האחרים היתה חלקית ביותר.

סיסמה יוצאת לדרך

לברזאני היה יסוד סביר באר להניח, שהוא יצליח במשימה. עמד לרשותו חיל מאורגן במסגרות צבאיות מורכבות מאנשים צעירים יחסית. כתוצאה ממבנה החיל אפשר להשיג בו יותר מקצועיות ויותר משמעת. אם נוסיף על כך את גורם המנהיגות, שטופח בקפידה במשמר הגבול – יותר מאשר ביתר חלקי המשטרה – יובן, מדוע חשב המפקד, שיוכל ל„אויב".

אולם לברזאני היתה בעיה: כיצד ישכנע את צמרת המשטרה המסורתית להפקיע מידיה את אכיפת חוקי התנועה ולהעבירה לידי משמר הגבול, שהתמחה בטיפול בבעיות בטחון שוטף. לצורך זה, ולצורך זה בלבד המציא את הסיסמה של „משטרת תנועה ארצית", מונח השאוב מן הסיטור האמריקאי.

שתי התפתחויות

עוד הוא ממציא את הסיסמה, קרו במשטרה שני דברים. ראשית, ראש אג"ם החדש, ניצב דוד קראוס, כפי שהיה אז, שירש את התפקיד מניצב חיים אביגעם שלא היה שוטר ביטחון, גיבש הצעת מיבצע למלחמה בתאונות. כך עבדו אז במשטרה, בשיטה של מיבצעים. משאישר המפקח הכללי דאז רב ניצב חיים תבורי את ההצעה, החלה עקומת התאונות בירידה מתמדת, למעט חריגות סטטיסטיות מפעם לפעם. המיבצע הזה איפשר לתבורי, שסבל מדימוי גרוע שלא בצדק, לסיים שירות של שלוש עשרות שנים בהצלחה מסויימת.

עם פרישתו של תבורי נכנס לתפקיד המפכ"ל ב־1 בינואר 1980 רב־ניצב הרצל שפיר, שפתח מיד בהכנת תכנית עבודה רב־שנתית מקפת. במסגרת הדיונים לגיבושה של תכנית זו הגיש משמר הגבול כבר בשבוע השני של ינואר את תכנית משטרת התנועה הארצי. בתום שלושה חודשי דיונים דחה שפיר את התכנית. „למשמר הגבול אני מועיד תפקיד מרכזי בבטחון הפנים ובתחומים הקשורים לכך", אמר שפיר. „נושא התנועה הוא עניינן של היחידות המקומיות." שפיר הפסיק את שיטת המיבצעים, אך מספר התאונות המשיך לרדת.

כל אחד והסיבה שלו

עם צאת 1980 סולק שפיר מהמשטרה. התעוררות מחודשת סביב „משטרת תנועה ארצית" חלה לאחר העברתו של ניצב ברזאני למטה הארצי לתפקיד ראש אג"ם בסוף 1982. עכשיו הוא כבר היה מזוהה עם הרעיון והתאהב בסיסמה, שהמציא בנסיבות אחרות – אם כי הפעם כבר לא חשב להטיל את הנושא על משמר הגבול. גם משרד התחבורה, ליתר דיוק מינהל הבטיחות החדש בראשותו של משה עמירב, אהב סיסמה זו וגם שר הפנים והמשטרה יוסף בורג אימץ אותה – כל אחד והסיבה שלו.

למשה עמירב היה תקציב, שבעזרתו רצה להרחיב את ממלכתו. במשטרת ישראל השפעתו של מינהל הבטיחות שולית: אבל במשטרת תנועה ארצית, הוא, המשרד והשר יכלו להיות גורמים מרכזיים. ד"ר בורג שמח להשיג תקציב נוסף למשטרה ובו בזמן הבין, שהסיסמה של „משטרת תנועה ארצית" קוסמת לדעת הקהל הנאורה, המבקשת תמיד־תמיד פתרונות קלים לבעיות מורכבות. כך נכפה על המפכ"ל אריה איבצן לאמץ את הרעיון. אימץ אך לא ביצע.

שונאי הסיסמאות מגיעים לצמרת

בינתיים, בסוף 1984 בא שר משטרה חדש ולפני שנה גם מפכ"ל חדש. בו בזמן פרשו מתפקידיהם ניצב ברזאני וכעבור זמן גם משה עמירב. גורל מוזר והפכפך זימן עתה לצמרת המשטרה שלושה שונאי סיסמאות – השר בר־לב עצמו, המפכ"ל דוד קראוס וראש אג"ם החדש ניצב משולם עמית – ו„משטרת התנועה הארצית" אכן אינה אלא סיסמה ריקה, רעיון השאוב ממציאות שונה בתכלית מכל בחינה.

בארה"ב, שם נוצרה „משטרת הכבישים", אין משטרה אחת. יש בה משטרה פדראלית המאגדת בתוכה את אגף החקירות הקיים במשטרת ישראל ואת השב"כ; משטרות מדינתיות ומשטרות עירוניות. בין הערים יש אוטוסטראדות לאורך מאות קילומטרים. יש גם שוני בין התקנות הנוהגות במדינות שונות ורבות מהן אינן מכירות אפילו ברשיון נהיגה, שהוצא באחרת. העמדתו לדין של נהג העובר ממדינה למדינה כרוכה לעתים בהליכי הסגרה, אולי הוא אזרח ארצות הברית של אמריקה, אבל לא של מדינת ניו־יורק או קליפורניה.

אפילו תזמורת המשטרה

יתירה מזאת, ארה"ב היא מדינה גדולה, ועשירה, היכולה להרשות לעצמה מבנה משטרתי מפואר כזה – מפואר הן מבחינת ההתמחות והמיומנות והן בבחינת המשכורות ומקורן. ישראל הקטנה זקוקה למשטרה קומפקטית, שאנשיה רב־גוניים ושאפשר להעבירם ממשימה למשימה ללא הכשרה נוספת. למשטרת ישראל דרוש פיקוד אחיד, שיוכל לבחון בראיה כוללת את סדר העדיפות המשתנה במהירות ובחריפות, לעתים לא רק מדי יום ביומו אלא משעה אחת לאחרת. זה מחייב להעביר מפעם לפעם שוטרים ממשימה דחופה וחיונית למשימה דחופה וחיונית יותר ובמנה למשימה בוערת, כל זה בתנאים של מחסור חריף בכח אדם, כאשר אין לעתים מנוס מלשלוח אפילו את אנשי תזמורת המשטרה למשימות סיטור. יש מצבים והם אינם חורגים משיגרת היום־יום, שבהם עיסוק במשימה חיונית של אתמול, נראה לפתע תפל לעומת מטלה פתאומית שצצה השד־יודע־מנין.

משטרה קטנה, כ־5000 שוטרים מיבצעיים בלבד, נאלצת שוב ושוב לאמץ את כל כוחה כדי לעמוד במטלות המינימום ההכרחיות. במצב זה אי אפשר ובוודאי לעולם לא יהיה אפשר לקיים יחידה העוסקת בענייני תנועה בלבד ובשום דבר אחר. זה יהיה בזבוז משווע, הכרוך בהקמת שורה שלימה של מפקדות חדשות במקביל למפקדות הקיימות.

ומה יהא על הפיקוד האחיד? האם יהיה בכל אזור מפקד אחד לענייני תנועה ומפקד אחר, מקביל, לכל יתר התחומים? ואם יהיו שניים, מי יתאם ביניהם? כאילו צינורות? או שירושלים תפקד ישירות על כבישי הגליל, הנגב והערבה במין מוטת שליטה מוזרה, שאין כמותה בעולם? כפי שאומר השר בר־לב, „זה טירוף, ממש שגעון".

הארגון הקיים – המירב האפשרי

האמת היא שהארגון הקיים מבטיח את המירב האפשרי בתנאי משטרת ישראל. הא ראיה, בחמש השנים האחרונות חזר מצב התאונות לרמה של 1967, כאשר היו במדינה אולי מחצית כלי הרכב בהשוואה לשנה הנוכחית.

כיום עוסקים בענייני תנועה 1100 שוטרים ב־250 כלי רכב. נכון, שמפעם לפעם נאלץ מפקד מחוז או מרחב ליטול אנשים אלה כדי לסייע בהגנה על קלנוע בפתח תקווה, באבטחת משחק כדורגל מרכזי, לשמירה על איכות זרה המבקרת בארץ או לחיפוש נערה שלא חזרה לביתה. זה מה שיש, כי ממשלת ישראל אינה רוצה או אינה יכולה להקצות יותר כסף למשטרה.

אין פטנטים קלים

נכון, שלעתים אין שוטרי התנועה חרוצים, כפי שהיינו רוצים. אולם זו בעיה משמעתית. במשמעת תמיד טוב לעסוק, אבל לשם כך אין צורך במשטרת תנועה ארצית.

גם נכון שבחודשים האחרונים חלה עליה, אולי דרמאטית, בתאונות. אולם, ב־1985 נוספו 45 אלף כלי רכב חדשים, בלי תוספת הולמת בתשתית ובכוחה של המשטרה. אדרבא, מצב התשתית הולך ורע, הולך ורע. הממשלה אינה רוצה או אינה יכולה להשקיע יותר בסלילת כבישים חדשים, בהרחבת הקיימים או אפילו בתחזוקתם. הצעת החוק הפרטית של חברי הכנסת אוריאל לין ודב בן־מאיר, האמורה לחייב את האוצר להקצות 20 אחוז מכל הכנסותיו ממסי רכב למימון נושא הכבישים, נתקעה בכנסת כאבן שאין לה הופכין.

אין איפוא פטנט קל למלחמה בתאונות. זו בעיה, שיש להתמודד אתה במשולב בכלים שונים. משטרה היא רק אחד מהם, אולי אפילו לא העיקרי. „משטרת תנועה ארצית" היא גם זה לא – זו סתם סיסמה שאין באחוריה ממש.

תל־אביב העיר הבעייתית ביותר מבחינת תאונות

מאת אלי חביב

מחקר שנערך בטכניון קובע, כי „עלות התאונות המתרחשות בתחומי תל־אביב מסתכמת ב־19.5 מיליון דולר, בממוצע לשנה".

עורכי המחקר, ד"ר בקר וד"ר כהן, מציינים, כי בחישוב לתושב מגיעה העלות ל־95 דולרים, לעומת 12 דולר לנפש בממוצע הארצי. המסקנה, שאליה הגיעו החוקרים בסיום מחקרם היא, שתל־אביב היא העיר הבעייתית ביותר מבחינת מספר תאונות הדרכים בשנה ומבחינת עלותן – הן במונחים מוחלטים והן בחישוב לתושב.

לעבור את המשבר בשלום

מאת קולין מארשל, מנכ"ל „בריטיש איירווייז"

ידוע לכל כי תעשיית הנסיעות נמצאת בקשיים הקיץ. יש יותר מסיבה אחת לכך. המצב הבטחוני הוא הגורם העיקרי. ברחבי העולם אירעו [?] פיגועי טרור, כדי שהאנשים יחששו מפני מה שעתיד לקרות עכשיו. אף שייתכן שאין כל יסוד לחששותיהם, התיירים אינם נוטלים סיכונים ובארה"ב רבים נשארים בבית.

גם האסון הגרעיני ברוסיה הוסיף לקשיים. ומעל לכל, הנפילה בערך הדולאר הרתיעה תיירים מצפון אמריקה.

אין זו רק בעייתה של „בריטיש איירווייז". חברות תעופה, סוכני נסיעות, סוכנויות השכרת רכב – כל מי שמחייתו תלויה בתיירים, מרגיש את הקשיים בשבועות האחרונים.

נפגענו פחות מאחרים

עד כה, אנחנו נפגענו פחות מהאחרים. מרבית המתחרים בנו בעולם סבלו יותר מאתנו. למרות זאת, גם עסקינו הושפעו במידה לא קטנה מהמצב, בעיקר בצפון אמריקה, שם בדרך כלל אנו מקבלים כרבע מכלל ההכנסה השנתית מנוסעים. הנסיגה הזו השתקפה גם במטענים שאנו מובילים וגם בהזמנות לשבועות הקרובים.

יותר מכך, הנסיגה באה בדיוק בתקופה האמורה להיות הרווחית ביותר, שבה אנו מצפים להסוך כספים, שיעזרו לנו להעביר את חודשי החורף הרגועים יותר.

איש אינו יודע עד מתי יימשך המצב הזה. אנו מקווים, שהבעיה תיפתר תוך זמן קצר וכי הציבור יחזיר לנו את אמונו בשבועות הקרובים. אבל איננו יכולים להיות בטוחים בכך.

דאגה לתזרים המזומנים

גם אם נאמץ את ההערכה האופטימית ביותר, סביר שתהיה ירידה של 10 אחוזים בהיקף עסקינו בקיץ הנוכחי. אסור לנו לתת מענה מוגזם למצב, אבל גם איננו יכולים להתעלם ממנו. אנו זקוקים לכספים האלה.

כבר עשינו צעדים כדי להגדיל את הכנסותינו ולהגביר את הפיקוח על ההוצאות. בארה"ב פתחנו במסע כדי לשכנע את האמריקאים, כי בריטניה ו„בריטיש איירווייז" יהיו מקומות בטוחים ומסבירי פנים. בבריטניה יצאנו במסע מכירות תחת הכותרת „אמריקה בהישג יד", תוך הסתמכות על מסע פרסום המדגיש את כדאיות החופשות המוצעות על־ידינו.

נקטנו גם אמצעי חירום כדי להסוך בהוצאות. אנו בוחנים מחדש את כל פעילויותינו, כדי למצוא היכן ניתן לצמצם או להשאיר על כנם את תדירות טיסותינו, בלי לפגוע בתזרים המזומנים של החברה. בתוך כך, כל המחלקות ב„בריטיש איירווייז" נצטוו לבחון את תוכניות ההוצאות שלהן ולהפסיק פעילות שאינה הכרחית. איני יכול למסור פרטים מלאים על היקף פעולות החסכון האלה, משום שחלק מתוכניותינו נועדו לשעת חירום. נתוני ההזמנות הקרובים יוכלו ללמד אותנו, אם מסתמנת התאוששות בקרוב. לא נרצה לצמצם את יכולת הפעולה שלנו, בדיוק כאשר יתחילו הנוסעים לחזור אלינו.

לא ברמת השירות וברמה הטכנית

עם זאת, אני מכיר בכך, שטובת החברה, הנוסעים וכל מי שעובד ב„בריטיש איירווייס" דורשת, שבהקדם האפשרי יידעו הכל כיצד המצב הזה משפיע עלינו ועל עסקינו. אין ספק שכולנו ב„בריטיש איירווייז" ניפגע במידה מסויימת מהמצב ואני מבטיח, שלא נשתהה במסירת העובדות, ברגע שנחליט על דרך פעולה.

אני מבטיח, שבדבר אחד לפחות לא נפגע: לא נוריד את רמת השירות לנוסעים ואת הרמה הטכנית. עלינו למשוך נוסעים מהחברות המתחרות, בכך שנהיה חברה טובה יותר, לא גדולה יותר.

לקראת מהפיכת תעריפים

מאת יפה אברמוביץ'

שיטת התעריפים הקיימת בתעופה האזרחית מגיעה כהדרגה לקיצה ואם לא יודרו המיטחים לגבש שיטה חדשה, עלול להשתרר תוהו ובוהו.

השיטה הנוכחית מבוססת על שני מתנות עיקריים בקרב הנוסעים. על איש העסקים, הנוסע ממקום למקום מתוך הכרח כדי להסדיר את ענייניו; על תיירים הנוסעים להנאתם מתוך רצון ובחירה. חברות התעופה מבססות את התנועה על איש העסקים ומאלצות אותו לשלם בעד הטיסה כולה, בעוד שהתיירים משלמים מחיר שולי, המגיע לכדי שליש או אף פחות משווי המושב שלהם.

נכון שאיש העסקים, המשלם „מחיר מלא" מקבל הרבה יותר מסמקבל התייר. תמורת ה„מחיר המלא" הוא מקבל כרטיס שתוקפו לשנה, הוא יכול לבצע מספר לא מוגבל של חניות־ביניים, לשנות בלי הרף את מועדי הטיסות ואת יעדיו ובתוך כך לעבור מחברה לחברה: הוא יכול ליטול איתו משטן רב יותר. השירות שיינתן לו סביב ותוך כדי הטיסה משופר בהרבה. השאלה היא, אם זקוק הוא לכל זה.

לשלם בעד מה שקונים

איש עסקים היוצא בבוקר מפאריס ללונדון ושב בערב לביתו אינו זקוק לכרטיס שתוקפו לשנה, אינו זקוק לחניות־ביניים וברוב המקרים אינו משנה את מועד טיסתו. אין הוא נוטל עימו אלא את תיק הג'יימס בונד ובו מעט מסמכים. גם טיב המזון במטוס אינו חשוב כל כך, למי שמבילא אבל ארוחת בוקר בבית ופת ערבית הוא רוצה לאכול בחברת בני משפחתו, לא במטוס. חשובה לו רק ישיבה נוחה כדי שיוכל לנצל את זמן הטיסה לעבודה. מדוע עליו לשלם פי שלושה מכה שישלם תייר הלוקח איתו שתי מזוודות, אך מקבל מושב פחות נוח?

מסתבר, שאנשים רבים מתחילים להתקומם נגד שרירות הלב בקביעת תעריפי הטיסה, כאשר חברות התעופה מאלצות את הנוסע לשלם בעד סחורה שאין הוא זקוק לה. אשר על כן, בהסיבות התעריפים של חברות התעופה מתחילים לדבר במיבנה חדש, שעל פיו ישלם הנוסע רק בעד הסחורה הדרושה לו. שיטה הדומה יותר לתעריפי הרכבת מאשר לתעריפי הטיסה המיושנים, הלקוחים מעולם שהיה ואיננו עוד. בשיטה החדשה ישלם הנוסע תעריף בסיסי שווה, שעליו יתוספו תשלומים נוספים בעד שירותים נוספים: תוספת בעד השירות המשופר שמעניקות מחלקת עסקים או מחלקה ראשונה, תוספת בעד מטען מעבר לתיק הג'יימס בונד, תוספת בעד טיסה בשעת עומס, תוספת בעד חניות־ביניים, תוספת בעד שינוי מועד הטיסה או יעדה.

הניסוי של אל־על

בסוף השנה שעברה הנהיגה „אל־על" שינוי כזה בקו הטרנס־אטלנטי. כל נוסע, גם אם רכש את הכרטיס הזול ביותר, יכול תמורת תוספת של 180 דולר לטוס במחלקת עסקים. בחודש שעבר אומצה שיטה זו גם בקוי „אל־על" ו„איר פראנס" מתל־אביב לפאריס. ההצלחה הרבה בשני קווים אלה בדרבנת את „סוויסאיר" ליזום הנהגתו של הסדר דומה בקו תל־אביב־ציריך ויתכן שלא ירחק היום וגם כאן יוכל אדם לקנות כרטיס קבוצתי ולטוס תמורת תשלום במחלקת עסקים. „סוויסאיר" כבר הנהיגה בקו ז'נווה־פאריס לא רק תעריף מוזל כאמור אלא גם כרטיסיות למספר טיסות, שמחזיקיהן ייקבעו בעתיד – דבר ייחודי, שאינו קיים בשום קו אחר בעולם; אולם בקו ז'נווה־פאריס נוספת לה רכבת מהירה, ט.ז'.וו. שגם כמותה אין בעולם המתחרה קשות בחברות התעופה.

חידושים אלה מבשרים את השינויים הדרושים הצפויים ללא ספק בעולם התעופה. אירופה עוסקת עתה ביוזמת „בריטיש איירווייז" ברעיון יסודי על ליברליזציה, אין ספק שרעיונים אלה יקיפו לבסוף גם את מבנה התעריפים הכיוסן.

בתגובה על הצעה אמריקאית להשתיל מערכות ישראליות ב„אף 16"

נשיא הטכניון: אי־אפשר לפתח מערכת אוויוניקה חדשנית בנפרד מהמטוס

מאת אריה ארד

„אי־אפשר לפתח מערכת אוויוניקה חדשנית בנפרד מגוף המטוס", אומר נשיא הטכניון, הפרופסור לאווירונאוטיקה יוסף זינגר. כך הגיב פרופ' זינגר על הצעה אמריקאית, שפורסמה השבוע ב„דבר", כי ישראל תרכוש מטוסי „אף 16" במקום ה„לביא" ותשתיל בהם את מערכות האוויוניקה שלה. „שום יצרן לא יאפשר להשתיל במטוס שלו אוויוניקה שונה", אומר פרופ' זינגר. „זה לא יעיל מבחינה הנדסית, ולא כדאי מבחינה כלכלית".

נשיא הטכניון, שהיה בעשור הקודם סמנכ"ל התעשיה האווירית למחקר ופיתוח והיה אחראי על פיתוח ה„כפיר", מתאר כ„שגיאה לוגית" את הרעיון להשתיל מערכות אוויוניקה, במטוס שלא פותח לצרכיהן. „מטוס קרב הוא מערכת נשק משולבת, שאין אפשרות הנדסית וכלכלית להשתיל בה מערכות שלא תוכננו לצרכיו," אומר זינגר.

האמריקאים לא הסכימו

לספר „דבר" נודע ממקור אמריקאי מוסמך, כי השתלת מערכות אלקטרוניות ישראליות ב„אף 16" כבר נבחנה בעת תיכנון המטוס לפני עשר שנים. אז ביקר בארץ ראש מינהלת פרוייקט ה„אף 16", גבראל אברמסון, ובחן מספר מערכות שהוצעו להשתלה. אף על פי שגילה עניין רב במערכות הללו ואף הודה, כי לפחות אחת מהן עולה על המערכת האמריקאית המקבילה, דחו לבסוף האמריקאים את ההצעות הישראליות. יצרני המטוס טענו, כי אין אפשרות הנדסית וכלכלית להשתלת המערכות הישראליות ב„אף 16".

עלות הפיתוח – עלות רכישה

פרופ' זינגר מגלה, כי לפני שהוחלט על פיתוח ה„לביא" בדקה מערכת הבטחון שלוש אפשרויות: פיתוח עצמי, ייצור מטוס זר – כדוגמת ה„אף 16" בארץ וקניית מטוס בארה"ב. נמצא, כי פיתוח עצמי וקניית מטוס מגומר עולים אותו הדבר ואילו ייצור מטוס זר בארץ יעלה הרבה יותר.

לספר „דבר" נודע ממקור אחר, כי מערכת הבטחון הגיעה למסקנה דומה בשנות ה־60. שמעון פרס שהיה סגן שר הבטחון באותם הימים אמר אז, כי פיתוח וייצור של מטוס ישראלי יעלה יותר מאשר פיתוח וייצור מטוס מיראז', אולם מהותית יהיה מחירו למערכת הבטחון שווה, מפני שהייצור הצרפתי גם מרוויח על המטוס שהוא מוכר לנו.

לדברי פרופ' זינגר יש למטוס הישראלי יתרון גדול בכך שהוא מתוכנן בדיוק מידבי את הדרישות המבצעיות של חיל האוויר, תוך ניצול אופטימלי של הנסיון שהצטבר אצלנו. „שום יצרן לא היה מוכן להתאים את מטוסיו, בלי שיגבה בתמורה מחיר גבוה," אומר פרופ' זינגר. הוא מסכים, כי כאשר מדובר במטוס ישראלי, אפשר גם לבצע בו הרבה יותר מהר וגם יותר זול שינויים תוך כדי מהלך חייו.

„מלחמת הכוכבים" – 10 הצעות

דברי פרופ' זינגר נאמרו בעת ביקור כתבי תעופה בפקולטה לאווירונאוטיקה בטכניון. במהלך הביקור נודע, כי בפקולטה כבר נערכים ניסויים והכנו מחקרים שונים לקראת דגמים עתידיים של ה„לביא". "ה'לביא' אכן יומריא ובעקבותיו תמריא התעשיה הישראלית כולה", אומר נשיא הטכניון.

פרופ' זינגר סבור, כי „טוב עשתה ישראל שהצטרפה לתכנית ההגנה האסטראטגית, הכנויה, 'מלחמת הכוכבים'. שילובה של ישראל יתרום רבות לפיתוח הטכנולוגי שלה ויפתח בפני המדע המחקר שלה גישה לטכנולוגיות חדישות ולמשאבים גדולים. אסור שלא נשתתף בפרוייקט הזה".

במהלך הביקור נודע, כי הטכניון הגיש עשר הצעות לראשי הפרוייקט בתחומי החשמל, הפיזיקה, מדעי המחשב, ושימוש בלייזר להנעה.

תענוג בריא במעיינות המרפא והנעורים ברומניה

ב־1986 תוכלו להנות משנת בריאות במחירים מוזלים.
טיפולים למשך שלושה שבועות באתרי המרפא והבריאות הידועים בעולם:
• פליקס והרקולנה - טיפולים במחלות ריאומטיות.
• קובסנה, וטרה דורני וטושנד - טיפולים לחולי לב וכלי דם.
• קלימנשטי, גובורה ואולנשטי - לטיפולים בחולי כליות ומערכת העיכול.
• סובטה - טיפול בבעיות גינקולוגיות.
בלעדי לרומניה:
• טיפולים בג'רוביטל H_3 ואסלויטל כנגד תופעת הזדקנות.
• טיפולי פל־אמר לפתרון בעיות ריאומטיות כרוניות.
• טיפולים באולקוסילוניל - לסובלים מכיב קיבה.
• טיפולי ד"ר בוריץ' - לבעיות ריאומטיות.

לידיעתך: היוצאים לרומניה פטורים מתשלום 20% היטל על כרטיסי טיסה

המחיר לשלושה שבועות החל מ־307 $

להזמנות פנה לסוכן הנסיעות שלך.
למידע נוסף כתוב או צלצל אל משרד התיירות הרומני.

גזור ושלח
לכבוד משרד התיירות הרומני
רח' בן יהודה 1, תל אביב 69181. טל' 03-663536
אבקש לשלוח אלי חוברת מידע על אתרי המרפא ברומניה.
שם ______
כתובת ______

נפסקה צבירת הכספים בקרנות

מאת חדוה בר

יום המסחר האחרון של השבוע עבר על שוק המניות במגמה מעורבת המלווה בצימצום נוסף במחזור העסקות.

במניות הבנקים של„הסדר" נרשם בנטו עודף הצע של 440 אלף ש"ח. המניות העיקריות נסחרו תוך יציבות בשערים עם תנודות עד 0.5%.

התשואה הדולרית במניות ה„הסדר" נקבעה ברמה של 11.5 עד 11.9 אחוזים.

קרנות הנאמנות – צבירה אפס

במערכת קרנות הנאמנות נרשמה אתמול צבירה אפס, שמקורה בקיזוז בין ביקושים והצעים באותו היקף. ייתכן שהפעילות הרלילה בשוק המניות וכך גם ביתר השווקים הסולידיים, נובעת מצימצום ניכר בהיקף פעילותן של קרנות הנאמנות במהלך הימים האחרונים. זאת כתגובה לירידה בהיקף הכספים הזורמים אליהם עד לכדי רמה של „אפס" ביום המסחר של אתמול.

עם זאת, עדיין קיימת בשוק ציפיה לקראת מבצע הקרנות של „פועלים" „מזרחי" ו„איגוד" החל ביום א' הקרוב. מכיוון ש„מבצע השיווק" של הבנקים הגדולים ידוע כטוב, יש סיכוי שמבצע ההפצה יזרים כספים חדשים לשוק ההון ובכך יתן תנופה מחודשת לשוק המניות – תנופה שהשוק מאוד זקוק לה שאם לא כן, שוק המניות עלול להיות במגמה של ירידות שערים כבר ביום ב' הקרוב.

יציבות בצמודים

באגרות החוב הצמודות למדד נרשם בנטו עודף היצע זעיר של 0.3 מיליון ש"ח. ומרבית הסדרות נסחרו תוך יציבות בשערים.

גם באגרות החוב הדולריות נרשמה יציבות בשערים וזאת בעקבות עודף ביקוש נטו של 0.8 מיליון ש"ח.

פולגת - ליגת

למרות הגידול ברווחי חברת „פולגת" אתמול נרשם למניות בנות 4 שקלים עודף היצע. נראה שההיצע למניות אלו מקורו בראשוני המשקיעים אשר הכינו שלמרות הרווח הנאה – 1.2 מיליון דולר, שווי החברה הינו מוגזם. חברת „פולגת" נסחרת בבורסה לפי שווי דולרי של כ־52 מיליון דולר. כלומר, המכפיל המתואם הינו מעל 40.

לעומתן, חברת „ליגת" הציגה הפסד, אך חלה ירידה בהיקף ההפסד לעומת השנה הקודמת. למניות אלו נרשם אתמול עודף הצע של 900 ע"נ. נציג בנק הפועלים קלט את ההצע ללא שינוי בשער, ומחזור העסקות בהן הסתכם ב־4.0 אלפים ע"נ.

שוק של פריקטים

בריצה אחר מניות „פריקטים" נתגלו אתמול מניות חדשות וזאת לעומת פריקטים אחרים שנזנחו.

בין ה„פריקטים" הנרשים ניתן לציין את מניות „מרכזית למסחר" בהן נרשם אתמול עודף ביקוש חריג של 3.0 אלפים ע"נ ושערן עלה ב־10%.

„פריקטים" ישנים שהתעוררו אתמול מחדש הן מניות „ספקטרוניקס", שריכזו עודפי ביקוש גדולים ושעריהן עלו ב־2.8 ו־2.6 אחוזים בהתאמה. כך גם במניות „פטרוכימיים" ששערן עלה ב־4.8% בעקבות עודף ביקוש של 25.0 אלף ע"נ.

מבין המניות שננזחו יש לציין את מניות „החברה לישראל" בהן עודף הצע של 1.0 אלף ע"נ גרם לירידת שערן ב־6.5%. גם במניות „אלקו" חלה אתמול רגיעה. עודף ביקוש של 500 ע"נ סופק במהירה ע"י כל סוחרי הבורסה.

מניות „גולדפרוסט" אשר היו במצב של עליות שערים מאז פרסום הדו"חות הכספיים ירדו אתמול ב־10%, תוך מחזור עסקות מלא.

בוטלה עיסקת ניקוב – י.ל.ן

בהמשך להודעת החברה בקשר לחתימת הסכם לרכישת י.ל.ן מחשבים ותוכנה בע"מ, כפוף לאישור מועצות המנהלים של הצדדים, החליטה מועצת המנהלים של „ניקוב" מחשבים לא לאשר את הסכם הרכישה.

יצויין שמאז ההודעה של חברת ניקוב בדבר כוונת רכישה של י.ל.ן עלה שווין של מניות „ניקוב" בבורסה בעשרות אחוזים.

רווח קטן בציון

חברת הביטוח ציון החזקות השיגה רווח של 200 אלף דולר בשנת 1985 לעומת הפסד של 3.25 מיליון דולר בשנה הקודמת. הנהלת החברה החליטה למזג את פעילות שתי חברות הביטוח ציון ויהודה.

הפסד מתואם באמפא

לחברת ההשקעות אמפא נרשם בשנת 1985 הפסד של 247 אלף דולר לעומת רווח של 880 אלף דולר בשנה הקודמת.

שערי המניות

בנקים מסחריים

שאינם בהסדר ההצמדה

אוה"ח ש	18200	13.0	-600	-3.2	-23.0
המספנות 0.1	1095	1400			-812
המספנות א 0.5	739	2792	+14	+1.9	+3181
המספנות אופ 2	820	1000	+50	+6.5	+2993
כללי לא בהסדר	27400	66.0			-120
בנק צפ' אמריק 1.	— הפסקת מסחר —				
בנק צפ' אמריק 5.	— הפסקת מסחר —				
בנק צפ' אמ אופ1	— הפסקת מסחר —				
הבינלאומי 5.0	3588	1225	-62	-1.7	-11585
פ.יב"י 0.5	4090	2264	+50	+1.2	+1937

כלולים בהסדר ההצמדה

אידיבי רג 100.0	82220	428	+320	+.4	+734
אידיבי ב 100.0	82201	1.0	+1		+2.0
אידיבי בב א 2.0	510000				
אגוד דשה	61300	82.0			-82.0
דיסקונט ב	105530	2.0			-5.0
דיסקונט א	105370	195			-195
דיסקונט שה ב	12400	32.0			-32.0
המזרחי ש	33980	1061			-1061
המזרחי ב	34000	2.0			-2.0
המזרחי שה 9	15490	10.0			-10.0
הפועלים בבב	118000	1.1	+2000	+1.7	+1.0
הפועלים ש	55550	1685	-280	-.5	-928
הפועלים ב	55910	169			+41.0
כללי א 1.0	143050	7.0			-7.0
כללי אופ 9	139300				
כללי שה 5	108450	6.0			-6.0
כללי שה 7	6950	80.0	+149	+2.2	+102
כלל 100.0	35380	2318			+45.0
כלל שה 9	47850	313			+187
כלל שה 11	13570	513			+450
מימון וסחר 1.0	47500	100			-200
מימון וסחר 5.0	24700	1.0	-100	-.4	-1.0

בנקים למשכנתאות

אדנים 0.1	13600 תב	48.0	-1100	-7.5	-108
לאומי משכנתא' ש	5075	213	+25	+.5	+266
לאומי משכנתא' ב	5150	254	+30	+.6	+132
כרמל ש	4445	350	+140	+3.3	+312
כרמל שה 1	2920	50.0			
בנין ב' 5.0	8500	112	-212	-2.4	-67.9
פת משכ ש	1382	625			-314
משכן ב-ש	2569	705	-51	-2.0	-873
עצמאות 0.1	8160	365	+260	+3.3	+161
טפחות מבוכ ש	14500	10.0			+1.0
טפחות רג ש	14680 תב	86.0	+981	+7.2	+259
טפחות שה 1	7650				
טפחות שה 2	3811	78.0	+1		+195
יעסור 1.0	2039 כו		-108	-5.0	-1683
יעסור 5.0	808	1544	-59	-6.8	-4765
מירב 1.0	4780	317	-20	-.4	-98.0

מוסדות מימון

שלמון א ש	380	12106			-48.0
ההקלאות מבכ א	66000	7.5	+396	+.6	+1.5
ההקלאות מבכ ג	— לא נסחר —				
לאומי תעשיה א ש	5250	130	+20	+.4	+84.0
פתוח תעשיה מבב	— לא נסחר —				
פת תעש בב ג	— לא נסחר —				
פת תעש בב גג	— לא נסחר —				
פת תעש בב גג1	— לא נסחר —				
פת תעש בב ד	— לא נסחר —				
פת תעש בב דד	— לא נסחר —				
מרכז קבלנים 5.0	571	2325	+6	+1.1	+870
תיירות בב	— לא נסחר —				
כלל ליסינג א0.1	8740	75.0	-110	-1.2	-213
כלל ליסינג ב0.5	6820	123	+120	+1.8	+77.0
כלל ליסינג אג"ח	10999	14.0			-25.0

ביטוח

אררט 0.1	999 תב	1022	+48	+5.1	+1420
אררט א 0.5	475	1352	-12	-2.5	-1577
בטוח משנה 0.1	1085	513	+25	+2.4	+322
בטוח משנה 0.5	355	1970	-15	-4.1	-1150
הדר 1.0	400 תב	6485	-21	-5.0	-3342
הדר 5.0	220	16226	-7	-3.1	-5765
הסנה	545	16810			+2799
המניקס 0.1	1600	821			-62.0
המניקס 0.5	869	362			-212
המסחר-הראל 1.0	7400 תב	326	+600	+8.8	+587
המסחר-הראל 5.0	3310 תב	667	+295	+9.8	+1550
ירדניה 0.1	— הפסקת מסחר —				
ירדניה 0.5	— הפסקת מסחר —				
מנורה 1.0	7524 *	75.0	-396	-5.0	-42.0
* ביצוע חלקי 77.30%					
מגדל 5.0	3685 תב	207	+335	+10.0	+177
סהר ג 1.0	4400	318			-99.0
ספרייס 0.1	2720	361	+120	+4.6	+415
צור ש	2198	1157	+68	+3.2	+957
ציון החזקה 1.0	— הפסקת מסחר —				
ציון החזקות 5.0	— הפסקת מסחר —				

מסחר ושרותים

מסחר

אינטרנאבא 1.0	4730 תב	12.0	+430	+10.0	+112
אינטרנאבא 5.0	1370	650			+90.0
אינטרנאבא אופ 1	899	450	+17	+1.9	+215
כאיר עורא 1.0	4600	42.0	-199	-4.2	-64.0
כאיר עורא אופ 1	4150 תב		-250	-5.7	-15.0
כתה 1.0	— הפסקת מסחר —				
כתה 5.0	— הפסקת מסחר —				
כלל סחר 1.0	965	2860	+22	+2.3	+1328
קריסטל 1.0	5883	413			-225
רפק 0.1	35000 תב	6.0	+2000	+6.1	+10.0
רפק 0.5	11135 *	23.0	+530	+5.0	+19.0
* ביצוע חלקי 82.00%					

שופרסל א 2.0	5390	528	+50	+.9	+416
שופרסל ב 10.0	3460	1581	+20	+.6	+714

שרותים

דלק ג ש	5820	1806	+100	+1.8	+2049
הראל 1.0	2580 תב	136	-200	-7.4	-234
הראל 5.0	1305	36.0			+16.0
ספנות הספקה 0.1	16160 תב	64.0	+1000	+6.6	+75.0
ספנות הספ' 0.5א	5480 תב	1780	+360	+7.0	+1274
קידר 0.1	2750 תב	1185	-251	-8.4	-2651
קידר 1.0	406	18202	+6	+1.5	+3314
חברת החשמל 0.1	— הפסקת מסחר —				
מחסני ערובה 0.1	5800	162			-102
מחסני ערובה 0.5	1940	1012	+22	+1.2	+1436
קונסורטיום 0.1	1841	610	+18	+1.0	+800
קונסורטיום 0.5	1085 תב	1141	-65	-5.7	-1789
קופל 1.0	— הפסקת מסחר —				
קופל אופ 1	— הפסקת מסחר —				

מלונות ושרותי תיירות

גלי זוהר 1.0	8820 תב	83.6	-980	-10.0	-120
גלי זוהר 5.0	3812 תב	160	+347	+10.0	+674
מלונות דן 1.0	3939	71.0	+123	+3.2	+46.0
מלונות דן 5.0	2700	210	-50	-1.8	-210
חוף האלמוג 0.1	4950	80.0			+138
כנס 1.0	2673 תב	159	+129	+5.1	+700
מלונות ירדן 1.0	3309 קז		+158	+5.0	+1775
מלונות יהלום 1	— הפסקת מסחר —				

מחשבים ושרותי מחשב

רמה מיכון 1.0	4049	72.0	-150	-3.6	-372
ת.י.ל.ן 1.0	11500	3.0			-2.0
יעבא 1.0	3875	116			+23.0
יעבא אופ 1	3452	16.0	+102	+3.0	+60.0
כלל מחשבים 1.0	7210 תב	77.0	+350	+5.1	+129
מ.ל.ל. 1.0	9300	25.0	+400	+4.5	+199
מ.ל.ל. 5.0	4600	280	+40	+.9	+200
משוב מחשבים 1.0	2700	171	-51	-1.9	-51.0
ניקוב מחשבים 1.	— הפסקת מסחר —				
ניקוב מחשבים 5.	— הפסקת מסחר —				
תים מחשבים 1.0	1800	138	-59	-3.2	-165
תים מחשב אופ 1	17800	8.0			+8.0

מקרקעין ופיתוח

נדל"ן בינוי ופיתוח

אברהם גיבור 1.0	400 תב	1500	+20	+5.3	+2053
אברהם גיבור 5.0	297 תב	1905	+27	+10.0	+2176
ארץ מבנים 1.0	750	357			-26.0
ארץ מבנים 5.0	373	2236	+3	+.8	+629
אזורים 1.0	645	12791			-3000
אילון 1.0	371	7992	-7	-1.9	-6150
אילון אופ 1	1390	100	-21	-1.5	-597
אל-רוב 1.0	3620	185	-100	-2.7	-185
אל-רוב 5.0	3629		-41	-1.1	-100
אמנונים 1.0	2050	143			-84.0
אמנונים אופ 1	1800	33.0			-33.0
אפריקה 1.0ש	33450	57.0	-200	-.6	-83.0
אפריקה 1.0שה	24400	353	-190	-.8	-437
אפריקה אופ 5	19010	71.0	+9	+.1	+69.0
אזרים 1.0	2270	635			-94.0
אילון 1.0שה	2480	1031	-20	-.8	-924
אילון 5.0שה	1330	1101			+51.0
בן-יקר גת 1.0	3590	285	+148	+4.1	+914
ברנוביץ 1.0	4400	265	+200	+4.8	+235
ברנוביץ 5.0	2870	197	+70	+2.5	+96.0
דנקנר 1.0	4840	117	-60	-1.2	-158
דרוקר 1.0	460	1250	-28	-5.7	-3827
דרוקר 5.0	345	1475	-5	-1.4	-655
דרוקר אופ 1	270	1108	+1	+.4	+2347
הדעה 0.1	7150	5.0	+250	+3.6	+5.0
הדעה 0.5	4514	250	+174	+4.0	+230
ת.ל.ב. 0.1	— הפסקת מסחר —				
ת.ל.ב. 0.5	— הפסקת מסחר —				
גבעות הבנין 1.0	2670	1463	-30	-1.1	-1124
גב-ים 0.1	4400	210	+170	+4.0	+33.0
גב-ים 0.5	2540	694	-6	-.2	-299
הכשרת הישוב 1.0	51000	316	+800	+1.6	+249
ישפרו 0.1	2715	315	+65	+2.5	+117
ישראלום 1.0	1500	874	+50	+3.5	+446
ישרס 10.0	13260	67.0	+260	+2.0	+43.0
כנן פיתוח 1.0	7925	43.0			-15.0
כלל נדלן 0.1	341	10684	-9	-2.6	-7939
לוביר 1.0	4673	54.0			-54.0
לוביר 5.0	1800 תב	771	+101	+5.9	+405
מ.ת.ב. 1.0	3200 תב	1301	+228	+7.7	+1071
מאגרי בניה 1.0	600	1864	+1	+.2	+1275
מאגרי בניה אופ1	463	2995	-3	-.6	-2946
מהדל בכון 1.0	— הפסקת מסחר —				
מישנאל 5.0	300	3566	-6	-2.0	-4624
מברק 5.0	683	1724	-1	-.2	-762
מר-לו 1.0	560	872			-198
לוינסקין 1.0	466	1019	-12	-2.5	-1019
לוינסקין 5.0	126.0	15494			+1246
ליפשיץ 1.0	1358	1523	-5	-.4	-1048
ליפשיץ 5.0	635	3533			-1320
נאות אביב 0.5	29000	26.0	+900	+3.2	+28.0
נכסי אזורים 1.0	701 תב	3767	-39	-5.3	-5778
סהר החזקות 1.0	11350	31.0	+200	+1.8	+51.0
סהר החזקות 5.0	8000	154	+149	+1.9	+94.0
סולל בונה מבב א	— הפסקת מסחר —				
מקפ 1.0	4500				
מקפ 5.0	2664 תב	456	-296	-10.0	-431
עמר וסולע 1.0	780	560	-10	-1.3	-43.0
קוגרה 0.1	1900	213	+18	+1.0	+61.0
קוגרה 0.5	922	588			-178
רובינשטיין 1.0	3395	100	-5	-.2	-119
רובינשטיין 5.0	2105	512	+54	+2.6	+478
רסקו במבט	6460 תב	80.0	-440	-6.4	-228
רסקו רג	6800	173			-2.0

חקלאות

מטעי הדר 0.1	2755	136	+5	+.2	+46.0
מטעי הדר 0.5	1560	707	+59	+3.9	+761
מהדרין 0.1	6950	482	+40	+.6	+221
נכסי הדרים 1.0	1080	3927	-20	-1.8	-3096
פרי אור 0.5	2730	464	+40	+1.5	+636
עב-הר 5.0	15400 תב	698	-1500	-8.9	-435

תעשייה

מזון וטבק

אבאם 1.0	1518 קו		+73	+5.1	+85.0
גולדפרוסט 1.0	2236 תב	1394	-249	-10.0	-1344
גולדפרוסט 5.0	1197 תב	2007	-133	-10.0	-1897
גולדפרוסט אופ 1	1167 כו		-133	-10.2	-676
דובק בב ש	4000	360	+50	+1.3	+202
דובק בב ב	3960	236	+20	+.5	+110
וגלכל 1.0	1287 תב	1942	+102	+8.6	+4571
וגלכל 5.0	755 תב	2382	+40	+5.6	+2373
פרי-הז 1.0	2200	329	-100	-4.4	-103
פרי-הז 5.0	1755	96.0			-14.0
כנפי בירה 1.0	14800	43.0	-100	-.7	-46.0
כנפי בירה 5.0	9318	139	+400	+4.5	+116
יבור 1.0	1895	792			-92.0
יבור א 5.0	1066	1950	+50	+4.9	+2065
כן 1.0	10460	46.0			+44.0
כן 5.0	5600	121			+101
כפרוסט 1.0	8120	280			-281
עלית 0.1	14650	165			+63.0
עסיס ב 0.5	43400	88.0			-17.0
שלמה אנגל 1.0	2100	104			-66.0
שמן מבוב ש	7500 תב	434	+489	+7.0	+307

טקסטיל והלבשה

אינטר 1.0	835	1594			+836
אופיס 1.0	1720	268			-118
אופנת ברוך 1.0	2500	423	+77	+3.2	+163
אופנת ברוך 5.0	1595	156	-5	-.3	-145
אתא 1.0	— הפסקת מסחר —				
אתא אופ 1	— הפסקת מסחר —				
ארגמן רג ש	11730	174	-420	-3.5	-355
דלתא-גליל 1.0	4840	405	+41	+.9	+221
דלתא-גליל א 5.0	3490	328	+15	+.4	+514
כפרית בפוזר 1.	1620	28.0	-78	-4.6	-28.0
כפרית בפוזר 5.	740 תב		-40	-5.1	-189
כפרית אופ 1	541				
וישלנו 1.0	3800	180			-48.0
וישלנו 5.0	2850	380	+80	+2.9	+360
ודינגן 1.0	5100	157			-90.0
זיקית 1.0	7650 תב	115	+378	+5.2	+485
זיקית 5.0	6800	56.0	+250	+3.8	+204
כיתן-כותנה 1.0	— הפסקת מסחר —				
כיתן-כותנה אופ 1	— הפסקת מסחר —				
להדיה 0.1	1880	74.0	-10	-.5	-74.0
להדיה 0.4	860	1397	+15	+1.8	+1874
ליגת 1.0	1205	3950			-902
כיס גליקו 1.0	795	318	+15	+1.9	+1153
מקס 0.1	25745	51.0	-1355	-5.0	-132
מקס 0.5	11550	149	+200	+1.8	+31.0
עיט 1.0	13000	45.0	-370	-2.8	-60.0
עיט 5.0	6601	333			+177
עבק 1.0	2268	1362	-20	-.9	-985
פולגת א 0.1	9640	450	+100	+1.1	+421
פולגת ב 0.4	6500	1233			-330
פוליגון א 0.5	7000	183			-44.0
פרגוד 1.0	2096	271			+14.0
גיבור סבירינה	14700	226	+600	+4.3	+276
תעש רוגוזין 1.0	3985	806			-128

מתכת ומוצרי

אופטנטו 5.0	2065	183			-93.0
אורדן 10.0	11100	355	+50	+.5	+273
אורדן 50.0	9300	82.0	-300	-3.1	-108
כבלים ש	13300	30.0	+325	+2.5	+9.0
התכוף 1.0	12200	89.0	-300	-2.4	-152
התכוף 5.0	7300	200	+100	+1.4	+223
קומפאוה פח 1.0	1250 תב	8730	+80	+6.8	+14597
קומפאוה פח 5.0	895 תב	1475	+60	+7.2	+2465
מורגן 1.0	829 תב	458	-70	-7.8	-1568
מורגן אופ א	630	500			+166
מתכת כרום 1.0	2600	1871			-256
כבלי ציון 1.0	2295	754			+230
כבלי ציון 5.0	881	1913	-10	-1.1	-1779
כבלי ציון אופ 3	708	1780	-7	-1.0	-1222

קרמני 1.0	910	617	-40	-4.2	-320
קרמני 5.0	495 תב	1198	+25	+5.3	+1809
בוטשטן 0.1	17650	10.0	-500	-2.8	-15.0
בוטשטן 0.5	7140	122	-221	-3.0	-122
עיד 5.0	1799	557			+184
מקר מלרה 1.0	7200	173	-200	-2.7	-223
קינג 1.0	1200	716	-60	-4.8	-1500
קינג 5.0	720	1727			-2007
קליל 1.0	3820	111	+150	+4.1	+419
קליל 5.0	2180	374	+100	+4.8	+452
שלדות 5.0	2150	296	+39	+1.9	+35.0
תעשיות לכיש 1.0	1550	1234	+70	+4.7	+1102
תעשיות לכיש 5.0	700 תב	5673	+50	+7.7	+7677

חשמל, אלקטרוניקה ואופטיקה

אלביט 5.0	437000	26.0	-4000	-.9	-22.0
אלקו 0.1	8950	51.0	-50	-.6	-54.0
אלקו 0.25 ש	3835	588	+5	+.1	+522
אלקו 0.25 ב	3740 תב	75.0	-220	-5.6	-75.0
אלקטרה 0.1	14421	51.0	-759	-5.0	-40.0
אלקטרה א 0.5	6700	131			-83.0
אלרון 3.0	386500	3.0			-3.0
אריה 0.02ש	30300	57.0	+300	+1.0	+49.0
כלל תעש אלקטרו	2600	1323	-1		-1253
ספקטרוניקס 1.0	2514	2967	+68	+2.8	+5757
ספקטרוניקס 5.0	1680	4993	+43	+2.6	+6903
פריכטנגר 1.0	2200	292			-165
פריכטנגר 5.0	1190	1580			-27.0
ציקלון 1.0שה	2833	514			+62.0
ציקלון 5.0שה	1431	501			+44.0
קונטסון אלק 1.	4950 תב	465	+450	+10.0	+583
קונטסון אלק 5.	3100	200	+25	+.8	+84.0
ת.א.ת. 1.0	3900 *	293	-150	-3.7	-320
* ביצוע חלקי 90.20%					
ת.א.ת. 5.0	1715	744	-70	-3.9	-854
ת.א.ת. אופ 1	15200	10.0	-200	-1.3	-7.0
תדיאה 1.0	6466	15.0	+266	+4.3	+10.0

מוצרי בניה

אי.פ.כלל בניה1.	768 תב	12739	-45	-5.5	-9719
אלקול 5.0	10450	129	+422	+4.2	+80.0
אקרשטיין 1.0	1490	471			-87.0
אקרשטיין 5.0	1185	240	+15	+1.3	+47.0
בטון תדיר 1.0	12600				
בטון תדיר 5.0	— הפסקת מסחר —				
בר-סון 1.0	4180 *	36.0	-220	-5.0	-39.0
* ביצוע חלקי 57.10%					
בר-סון 5.0	1382 מו		-73	-5.0	-726
המסלול 1.0	— הפסקת מסחר —				
המסלול 5.0	— הפסקת מסחר —				
מרומאסבסט 1.0	8400	18.1	+209	+2.6	+35.3
מרומאסבסט 5.0	2682	98.0	+128	+5.0	+448
מ.ל.ם. 1.0	1042	1210	+10	+1.0	+479
מ.ל.ם. 5.0	587	26.0	-26	-4.2	-304
מודול השק בתעש	3700	214	+50	+1.4	+268
מוזאיקה ולפמן 1	— לא נסחר —				
מוזאיקה ולפמן 5	11090	5.0	+440	+4.1	+5.0

כימיה, גומי ופלסטיק

אגן 5.0	20500	310	+500	+2.5	+434
אליאנס ב 200.0	1600	1738	+6	+.4	+1589
גל תעשיות 1.0	10200	85.0			-20.0
גל תעשיות 5.0	5100	887			-197
דקסטר 1.0	4260	42.0	+127	+3.1	+45.0
רשנים 0.1	6250	119			-159
רשנים 0.5	1669	1136	+14	+.9	+1197
חיפה כימיקל 10.0	844	5357			-347
כבע ש	54800	62.0	+150	+.3	+18.0
כבע אופ 4	49300	9.0	+150	+.3	+4.0
ליפסקי 1.0	1660	1049	+30	+1.8	+164
ים המלח 0.1	14900	465			-154
פטרוכימיים 10.0	525	16819	+24	+4.8	+25284
מקסימה 1.0	8350	19.0	-40	-.5	-19.0
מקסימה 5.0	2975	478			-547
נקה כמיקל 1.0	3680	188	+40	+1.1	+150
סנו 1.0	9400	40.0	+99	+1.1	+33.0
סנו 5.0	5990	175			-162
קים כימיקל 1.0	6100	35.0	+90	+1.5	+50.0
ת.ג.ל. 1.0	2900	239	+10	+.4	+319
ת.ג.ל. 5.0	1751	202	+41	+2.4	+136
תיא 5.0	4900 תב	68.0	-400	-7.6	-136
פרוטארום 10.0	11000	18.0	-350	-3.1	-93.0
תדר א 5.0	4990	358	+130	+2.7	+356

עץ ומוצריו, נייר ודפוס

דפרון 1.0	5302	218	+52	+1.0	+107
דפרון 5.0	3077	108	+147	+5.0	+317
ה.ס.ז. 1.0	2950	227	+100	+3.5	+92.0
יאה 1.0	5500	77.0	+79	+1.5	+97.0
לבידי אשקלון 1.	492	3842	-3	-.6	-4522
לבידיאשקלון אופ1	795	881	-8	-1.0	-442
מולט ב 0.5	25500	13.0	+500	+2.0	+30.0
מפעלי ניר 10.0	213100	267	+2600	+1.2	+174
מקגנדיה 1.0	3600 תב	1118	-400	-10.0	-1914
רים 0.1	5321	157			-30.0
רים 0.4	3030	468	+70	+2.4	+534
תעל ב 0.2	13800	219			+5.0

תעשיות שונות

אלקוית 1.0	4440 תב	387	+220	+5.2	+526
אלקוית 5.0	3266	80.0	+10	+.3	+31.0
אגודן 1.0	4571	142			-106
אגודן 5.0	2270	384	+10	+.4	+363
הפניקה יור 1.0	8500	27.0	-100	-1.2	-17.0
דיקה 1.0	7050 תב	158	+637	+9.9	+467
דיקה 5.0	3119	788	+119	+4.0	+329
פולק 1.0שה	7660	40.0	-340	-4.3	-85.0
פולק 5.0שה	4760	125			+4.0

השקעות תעשיה

מרכזית ב 0.1	6930 תב	1570	+630	+10.0	+3013
מר בכ' 1.0	52000 תב	.7	-	-8.8	-1.5
כלל תעשיות 1.0	1428	11016	+12	+.9	+6205
מאגרי תכנולוגיה	460	2076			+606
מאגריטכנו אופ 1	385	500	-16	-4.0	-501

דלק ונפט

דלק חיפושים0.1	2990	1470	+90	+3.1	+1647
דלק חיפושים0.5	1700 תב	3526	+90	+5.6	+4087
דלק נפט אופ 2	880 תב	6358	+75	+9.3	+8733
פז חיפושי נפט	12800	54.0	+500	+4.1	+81.0
סראויל 1.0	1769	98.0			-2.8
סראויל 5.0	880	516	+25	+2.9	+259
י.ר.א.ל 5.0	1560	1352	+40	+2.6	+2418
מ.נ.ג. 1.0	2528	375	-110	-4.2	-436
מ.נ.ג. 5.0	1155	1465	+25	+2.2	+1020
סיסמיקה 1.0	— הפסקת מסחר —				
סיסמיקה 5.0	— הפסקת מסחר —				
מראויל ב 0.3	3300	30.0	+14	+.4	+14.0
צפון אמר נפט 1.	240	1570	-11	-4.4	-2274
צפון אמר נפט 5.	173.0	2867	+3.0	+1.8	+1747
צפון אמר אופ 2	450	465	-15	-3.2	-698
נפטא ש	15800 תב	6	+20000	+8.2	-9

נסחרות במט"ח

בזית ב	228				-3980

מזרחי השק ש	16735	27.0			-18.0
מור השק אגח 124	10300				
חירון 1.0	2090	200	+40	+2.0	+335
חירון 5.0	760	2353	+11	+1.5	+1778
יצוא ש	12000	118	+400	+3.5	+106
ירדן א 0.1	5654 תב	907	+514	+10.0	+1085
כלל ישראל 10.0	834	2862			-5242
כלל ישראל 50.0	675	1469	-14	-2.0	-1755
לנדקו 0.1	10350	18.0			-17.0
לנדקו 0.5	3046 תב	293	-339	-10.0	-251
מנור 0.1	570	3874	+7	+1.2	+2654
מנור א 0.5	365	1448			-1080
עוז השק ב 0.1	4216 קז		+201	+5.0	+1115
עוז השק. 0.5	1930 תב	1476	+176	+10.0	+2262
פז השק ש	26400	121			-254
פכה 0.1 א	10000	128	-220	-2.2	-265
פכה 0.5	5025	1229			+73.0
פרוין ב 2.5	3237	2438	+120	+3.9	+2230

מחקר ופיתוח

אבצעים מתוחכמים	— הפסקת מסחר —				
גליל טכנולוגיות	440	1624	-11	-2.4	-2165

חברות להשקעה

השקעה ואחזקות

אוניקו ש	6500	791	+32	+.5	+53.0
אי.די.בי פתוח 2.0	3940	1735			+156
אינקובה 0.1	1913	1036			-239
אינקובה 0.5	1035	857	+35	+3.5	+1239
אלגר ש	8400	314	-118	-1.4	-461
אלגר ב	8880	217	-20	-.2	-17.0
אלרן ש	3150	5406	+64	+2.1	+8591
אלרן ב	3219 קז		+153	+5.0	+5075
אמיסר בב' 1.0	— הפסקת מסחר —				
אפיק 1.0	— הפסקת מסחר —				
אפיק 5.0	— הפסקת מסחר —				
בחלת 1.0	1612	50.0	-5	-3	-32.0
חברה לישראל 1.0	8117	699			+321
חברה לישראל 5.0	4800 תב	578	-332	-6.5	-983
חלפסון 0.1	112860	6.8	-5940	-5.0	-9.1
חלפסון 1.0 ש	30000	165	+1000	+3.5	+251
אמפא א 0.5	— הפסקת מסחר —				
פועלים השק ש	5710	3595	+190	+3.4	+3845
לאומי השק 0.1	4911	224			+376
דיסקונט השק ש	2500	4292	+35	+1.4	+2325

שערי מטבע חוץ ביום 29.5.86

המטבע	השינוי	בנקנוטים לאומי קניה	בנקנוטים לאומי מכירה	בנקנוטים הפועלים קניה	בנקנוטים הפועלים מכירה	בנקנוטים דיסקונט קניה	בנקנוטים דיסקונט מכירה	העברות והמחאות לאומי קניה	העברות והמחאות לאומי מכירה	העברות והמחאות הפועלים קניה	העברות והמחאות הפועלים מכירה	העברות והמחאות דיסקונט קניה	העברות והמחאות דיסקונט מכירה	שער יציג
1 דולר ארה"ב	+0.006	1.46	1.53	1.46	1.52	1.45	1.52	1.4803	1.4987	1.4813	1.4997	1.4788	1.4974	1.4893
1 ליש"ט	+0.008	2.18	2.29	2.18	2.28	2.18	2.28	2.2190	2.2466	2.2202	2.2479	2.2174	2.2453	2.2330
1 מארק גרמני	—	0.64	0.67	0.64	0.67	0.63	0.67	0.6476	0.6556	0.6488	0.6569	0.6468	0.6550	[illegible]
1 פרנק צרפתי	—	0.20	0.21	0.20	0.21	0.19	0.21	0.2033	0.2058	0.2033	0.2059	0.2030	0.2056	0.2045
1 גולדן הולנדי	—	0.57	0.60	0.56	0.59	0.56	0.59	0.5758	0.5829	0.5773	0.5845	0.5746	0.5818	0.5795
1 פרנק שוויצרי	+0.001	0.77	0.81	0.77	0.81	0.76	0.80	0.7816	0.7913	0.7839	0.7937	0.7803	0.7901	0.7865
1 כתר שוודי	—	0.20	0.21	0.20	0.21	0.19	0.21	0.2034	0.2060	0.2036	0.2061	0.2032	0.2058	0.2047
1 כתר נורבגי	—	0.19	0.20	0.19	0.20	0.18	0.20	0.1917	0.1941	0.1919	0.1943	0.1915	0.1939	0.1929
1 כתר דני	—	0.17	0.18	0.17	0.18	0.17	0.18	0.1751	0.1773	0.1752	0.1774	0.1748	0.1770	0.1761
1 מארק פיני	—	0.25	0.29	0.27	0.29	0.27	0.29	0.2815	0.2850	0.2812	0.2847	0.2811	0.2846	0.2832
1 דולר קנדי	+0.009	1.06	1.11	1.06	1.11	1.05	1.10	1.0754	1.0888	1.0749	1.0883	1.0735	1.0871	1.0818
1 דולר אוסטרלי	+0.004	1.00	1.10	1.03	1.11	1.03	1.11	1.0666	1.0798	1.0675	1.0808	1.0653	1.0787	1.0734
1 ראנד דרום אפריקאי	+0.005	0.46	0.53	0.36	0.64	0.30	0.55	0.6365	0.6444	0.6331	0.6410	0.6361	0.6441	0.6411
10 פרנקים בלגיים	—	0.31	0.33	0.31	0.33	0.30	0.32	0.3147	0.3186	0.3175	0.3215	0.3166	0.3206	0.3190
10 שילינגים אוסטריים	—	0.91	0.95	0.90	0.95	0.90	0.95	0.9206	0.9320	0.9203	0.9318	0.9193	0.9309	—
1000 לירטות איטלקיות	—	0.93	0.98	0.93	0.95	0.92	0.98	0.9441	0.9558	0.9449	0.9567	0.9430	0.9549	0.9501
100 ינים יפאניים	—	0.86	0.90	0.56	0.90	0.86	0.90	0.8723	0.8831	0.8736	0.8845	0.8711	0.8821	0.8775
1 דינר ירדני	-0.024	4.19	4.45	3.99	4.25	4.05	4.27	—	—	—	—	—	—	4.2296
10 לירות לבנוניות	+0.003	—	—	—	—	0.30	0.50	—	—	—	—	—	—	0.4681
1 לירה מצרית	+0.005	0.78	0.52	0.72	0.76	0.72	0.78	—	—	—	—	—	—	0.8857

דולר יציג 1.4810 — **דולר נוסעים 1.76** — **דולר שחור: 1.61-1.59**

שערי אגרות חוב

הסדרה	השער	השינוי בנק
4% מלווה פיתוח (100% הצמדה)		
ש4001	500000.0	
ש4002	535479.0	
ש4003	540244.0	
ש4004	635913.0	
4.25% מלווה מדינה (שניא)		
ק-301 תשואה 3.71%		
4101	293.7	+.1
ק-302 תשואה 3.11%		
4102	120.9	+3.3
4103	116.1	+3.3
4104	112.4	+3.2
ק-311 תשואה 4.07%		
4201	100.5	+.5
4202	98.6	+.5
4203	96.7	+.5
4204	93.3	+.4
ק-321 תשואה 3.68%		
4301	109.9	+.1
4302	104.7	+.1
4303	103.9	+.1
4304	102.2	
3% מלווה מדינה (גליל)		
ק-201א תשואה 2.20%		
ש3601	33354.0	+14.0
ק-201ב תשואה 2.21%		
ש3602	30744.0	+13.0
2027 א תשואה 2.14%		
ש3603	28688.0	+13.0
ק-202ב תשואה 2.27%		
3604	25641.0	+11.0
ק-203א תשואה 2.46%		
ש3605	23225.0	-125.0
ק-203ב תשואה 2.33%		
ש3606	22000.0	-206.0
ק-203 תשואה 2.49%		
ש3607	20313.0	-123.0
ש3608	19231.0	-119.0
ק-204 תשואה 2.49%		
ש3609	18307.0	-57.0
ש3610	16511.0	-53.0
ש3611	15950.0	-52.0
ש3612	15486.0	-53.0
ק-205 תשואה 2.47%		
ש3613	14877.0	+7.0
ש3614	14282.0	+6.0
ש3615	13186.0	+6.0
ש3616	12071.0	+5.0
ק-206 תשואה 2.50%		
ש3617	11368.0	+51.0
ש3618	10788.0	+49.0
ש3619	9930.0	+46.0
ק-207 תשואה 2.70%		
ש3620	9285.0	+4.0
ש3621	8820.0	+4.0
ש3622	7952.0	+3.0
ק-208 תשואה 2.65%		
ש3623	7467.0	+3.0
ש3624	7049.0	+3.0
ק-209 תשואה 2.59%		
ש3625	6593.0	+76.0
ש3626	6099.0	+71.0
ש3627	5656.0	+67.0
ק-210 תשואה 2.58%		
ש3628	5210.0	+62.0
ש3629	4882.0	+59.0
ש3630	4616.0	+57.0
ק-211 תשואה 2.82%		
ש3631	4181.0	+2.0
ש3632	3936.0	+2.0
ש3633	3718.0	+2.0
ק-212 תשואה 2.78%		
3634	3283.0	+2.0
ש3635	3104.0	+1.0
ש3636	2989.0	+1.0
ק-213 תשואה 2.76%		
ש3637	2868.0	-27.0
ש3638	2670.0	-25.0
ש3639	2444.0	-24.0
ק-214 תשואה 2.84%		
ש3640	2003.0	-37.0
ש3641	1736.0	-32.0
ק-215 תשואה 2.74%		
3642	1562.0	-4.0
ש3643	1356.0	-3.0
ק-216 תשואה 2.73%		
3644	1209.0	-7.0
3645	1091.0	-5.0
4.25% מלווה מדינה (גליל)		
ק-341 תשואה 4.22%		
3826	95.6	-.3
3827	93.8	-.2
3828	90.5	-.2
ק-251 תשואה 4.10%		
3701	870.9	-25.1
ק-252 תשואה 2.70%		
3702	736.5	+.3
ק-253 תשואה 4.27%		
3703	601.4	-8.1
3704	514.7	-7.0
ק-261 תשואה 4.20%		
3751	272.6	-4.2
ק-262 תשואה 4.23%		
3752	109.6	+.1
3753	104.9	
ק-263 תשואה 4.31%		
3754	94.6	-.3
3755	91.0	-.3
3756	87.8	-.3
ק-271 תשואה 4.00%		
3901	103.3	
3902	98.4	+.1
3903	97.6	
3904	96.1	+.1
4% מלווה פיתוח (90% הצמדה)		
ש3107	— הפסקת מסחר —	
ש3108	242001.0	+1.0
ש3109	239001.0	+1.0
ש3110	237600.0	+100.0
ש3111	231600.0	+100.0
ש3112	229000.0	
ש3113	231200.0	
ש3114	224100.0	+100.0
ש3115	222500.0	+1500.0
ש3116	214100.0	+100.0
ש3117	224100.0	+100.0
ש3118	216500.0	
4%-6%-7% מלווה פיתוח המירה (80% הצמדה)		
ש3201	188700.0	
ש3202	185200.0	+200.0
ש3203	186000.0	
ש3204	182000.0	+1000.0
ש3205	178000.0	+500.0
ש3206	175500.0	
ש3210	171200.0	+200.0
ש3211	168001.0	
ש3212	170500.0	
ש3213	161000.0	
ש3214	154500.0	
6%		
ש3501	154000.0	
ש3502	153000.0	
ש3503	136000.0	
ש3504	134200.0	
ש3505	130500.0	
7%		
ק-701 תשואה 2.61%		
ש3521	130304.0	+58.0
ש3524	118219.0	+53.0
ק-702 תשואה 2.56%		
ש3522	125325.0	+160.0
ש3523	118467.0	+157.0
ק-703 תשואה 2.53%		
ש3525	116140.0	+30.0
ש3526	116005.0	+21.0
ש3527	113705.0	+20.0
ש3528	115627.0	+30.0
ק-704 תשואה 2.68%		
ש3529	115095.0	-433.0
ש3530	112408.0	-423.0
ש3531	112163.0	-442.0
ש3532	108881.0	-429.0
ש3533	108744.0	-445.0
ש3534	102604.0	-423.0
ק-705 תשואה 2.65%		
ש3535	102776.0	+183.0
ש3539	96794.0	+176.0
ק-706 תשואה 2.71%		
ש3536	102545.0	-438.0
ש3537	102451.0	-439.0
ש3538	96433.0	-413.0
ש3540	96265.0	-428.0
ש3541	95024.0	-414.0
ש3542	92905.0	-428.0
ש3543	88402.0	-409.0
ק-707 תשואה 2.66%		
ש3544	88599.0	+40.0
ש3546	86420.0	+39.0
ש3547	86262.0	+38.0
ש3548	86154.0	+39.0
ש3550	81659.0	+36.0
ש3551	81400.0	+36.0
ק-708 תשואה 2.73%		
ש3545	86102.0	+17.0
ש3549	81355.0	+15.0
ש3552	74692.0	+13.0
ש3554	74561.0	+13.0
ש3555	74561.0	+13.0
ק-709 תשואה 2.75%		
ש3553	74313.0	+33.0
ש3571	67265.0	+30.0
ק-710 תשואה 2.72%		
ש3556	71095.0	+13.0
ש3558	71092.0	+7.0
ש3559	68506.0	+6.0
ש3560	67649.0	+12.0
ש3561	67495.0	+12.0
ק-711 תשואה 2.70%		
ש3557	71496.0	+111.0
ש3572	67878.0	+107.0
ק-712 תשואה 2.53%		
ש3573	67897.0	-126.0
ש3574	62616.0	-116.0
ש3577	62572.0	-119.0
ש3578	57831.0	-111.0
ק-713 תשואה 2.72%		
ש3575	62107.0	-97.0
ש3576	61965.0	-96.0
ש3579	57221.0	-93.0
ק-714 תשואה 2.71%		
ש3580	53256.0	-299.0
ש3581	48427.0	-280.0
ש3582	44679.0	-266.0
ש3583	41536.0	-254.0
ק-715 תשואה 2.66%		
ש3584	39579.0	-275.0
ש3585	37546.0	-268.0
ש3586	34010.0	-249.0
ש3588	33967.0	-254.0
ק-716 תשואה 2.71%		
ש3587	34015.0	+86.0
ש3591	31006.0	+82.0
ש3592	30978.8	+82.0
ש3593	30915.0	+81.0
ק-717 תשואה 2.75%		
ש3589	30917.0	+14.0
ש3594	29484.0	+11.0
ש3596	29387.0	+13.0
ש3597	29507.0	+13.0
ק-718 תשואה [illegible]		
ש3590	30815.0	-69.0
ש3595	29377.0	+65.0
5% מלווה פיתוח [illegible]		
ק-101 תשואה 2.60%		
ש2001	127183.0	+354.0
ש2002	126895.0	+355.0
ק-102 תשואה 2.75%		
ש2003	121913.0	+218.0
ק-103 תשואה 2.50%		
ש2004	122951.0	+309.0
ק-104 תשואה 2.50%		
ש2005	115734.0	+765.0
ש2006	115601.0	+793.0
ש2007	113403.0	+781.0
ק-105 תשואה 2.44%		
ש2008	112869.0	+897.0
ש2012	110511.0	+905.0
ש2015	111166.0	+928.0
ק-106 תשואה 2.73%		
ש2009	113239.0	+51.0
ק-107 תשואה 2.76%		
ש2010	112658.0	+42.0
ש2011	110473.0	+41.0
ש2013	110378.0	+42.0
ש2014	111071.0	+50.0
ק-108 תשואה 2.50%		
ש2016	112213.0	+273.0
ש2018	109371.0	+274.0
ש2021	105908.0	+275.0
ק-109 תשואה 2.73%		
ש2017	108349.0	+48.0
ש2019	108109.0	+48.0
ש2020	104945.0	+46.0
ק-110 תשואה 3.02%-		
ש2022	112653.0	+33.0
ק-111 תשואה 2.70%		
ש2023	99507.0	+45.0
ק-112 תשואה 2.30%		
ש2024	93917.0	+723.0
ש2027	90627.0	+721.0
ש2031	83982.0	+712.0
ק-113 תשואה 2.70%		
ש2025	93499.0	-66.0
ש2026	93244.0	-67.0
ק-114 תשואה 2.65%		
ש2028	90261.0	-1716.0
ש2030	85858.0	-1689.0
ק-115 תשואה 2.60%		
ש2029	85525.0	+38.0
ש2033	78761.0	+35.0
ש2035	72318.0	+32.0
ק-116 תשואה 2.65%		
ש2032	83633.0	+571.0
ש2034	79027.0	+554.0
ש2036	72559.0	+523.0
ק-117 תשואה 2.28%		
ש2037	69436.0	+30.0
ש2052	60210.0	+26.0
ק-118 תשואה 2.72%		
ש2038	68977.0	+31.0
ש2040	66435.0	+24.0
2051	64869.0	+30.0
ק-119 תשואה 2.00%		
ש2039	67471.0	+26.0
ש2041	65903.0	+28.0
ק-120 תשואה 1.81%		
ש2053	61352.0	+26.0
ק-121 תשואה 0.60%		
ש2054	* 58537.0	+1594.0
ש2056	* 54265.0	+1516.0
ש2058	* 49446.0	+1415.0
ש2060	* 45700.0	+1342.0
ק-122 תשואה 2.46%		
ש2055	55605.0	+25.0
ש2057	51472.0	+23.0
ש2059	46810.0	+20.0
ק-123א תשואה 1.01%		
ש2061	34448.0	+14.0
ק-2123ב תשואה 0.32%-		
ש2062	33105.0	+972.0
ק-2123ג תשואה 0.50%		
ש2063	30643.0	-458.0
גלים		
ב 17	103.5	
ב 18	101.2	
ב 19	102.1	
ב 20	104.1	+1
ב 21	— הפסקת מסחר —	
ב 22	103.2	+1.0
ב 23	96.5	
ש24	95.0	28/05
ש25	96.0	+.4
ש26	95.8	+1.0
ש27	93.7	-1.0
ש28	94.0	28/05
ש29	95.8	-1.0
ש30	101.9	28/05
ש31	98.7	-1.4
32	93.1	
33	97.0	12/05
2	94.0	28/05
34 מר"ג	103.0	
אגרות חוב צמודות לדולר (100% הצמדה)		
ק-601 תשואה 4.00%		
סר 2501	155.8	+.9
סר 2502	153.2	+.9
סר 2503	148.3	+.8
ק-602 תשואה 5.00%		
סר 2504	146.3	
סר 2505	140.7	-.1
ק-603 תשואה 4.80%		
סר 2506	136.2	-.2
סר 2507	131.5	-.2
ק-604 תשואה 2.90%		
סר 2508	105.4	-1.8
"שחקים"-צמוד דולר ריבית קבועה		
ק-901 תשואה 7.05%		
7001	237.7	+1.3
7002	230.5	+1.4
ק-902 תשואה 6.81%		
7003	229.2	+1.4
7004	211.6	+1.3
ק-903 תשואה 6.72%		
7005	198.4	+1.7
ק-904 תשואה 6.90%		
7006	185.9	+1.3
ק-905 תשואה 6.86%		
7007	173.6	+1.3
7008	165.0	+1.2
ק-906 תשואה 6.90%		
7009	159.7	-.6
ק-907 תשואה 6.90%		
7010	150.9	+1.0
ק-908 תשואה 7.05%		
7011	141.9	+.8
7012	137.0	+.8
ק-909 תשואה 6.91%		
7013	130.1	+.9
ק-910 תשואה 6.99%		
7014	113.0	+.7
ק-911 תשואה 6.99%		
7015	97.1	+.6
7016	96.5	+.5
7017	95.9	+.6
7018	95.7	+.6
7019	96.1	+.6
7020	95.9	+.5
7021	95.0	+.5
7022	97.6	+.6
ק-951 תשואה 7.06%		
7201	97.1	+.6
7202	95.7	+.6
7203	95.5	+.6
7204	95.9	+.5
7205	96.1	+.6
"אלברט" צמוד דולר ריבית משתנה		
ק-801 תשואה 1.60%		
ש6101	12651.0	+314.0
ק-802 תשואה 1.88%		
ש6102	7693.0	+189.0
ק-803 תשואה 1.88%		
ש6103	6893.0	+123.0
ק-804 תשואה 2.12%		
ש6104	6273.0	+43.0
ש6105	5966.0	+41.0
ק-805 תשואה 2.30%		
ש6106	5707.0	-7.0
ש6107	5545.0	-7.0
ק-806 תשואה 2.17%		
ש6108	4050.0	+48.0
ש6109	3885.0	+45.0
ש6110	3791.0	+45.0
ק-807 תשואה 2.18%		
ש6111	3150.0	+38.0
ש6112	3051.0	+37.0
ק-808 תשואה 2.41%		
ש6113	2865.0	
ק-821 תשואה 2.71%		
ש6151	827.3	+28.4
ש6152	792.0	+27.2
ק-822 תשואה 3.22%		
ש6153	662.7	-3.6
ש6154	651.0	-1.7
ק-823 תשואה 3.08%		
ש6155	433.4	-2.4
ק-824 תשואה 3.28%		
ש6156	342.7	-.2
ק-825 תשואה 3.20%		
ש6157	256.1	+1.4
ש6158	242.8	+1.4
ק-826 תשואה 3.14%		
6159	206.3	+1.2
ק-827 תשואה 3.19%		
6160	194.8	-1.7
6161	188.5	-1.4
ק-828 תשואה 3.15%		
6162	178.8	+1.8
ק-829 תשואה 3.30%		
6163	156.7	-1.7
6164	150.4	-1.6
ק-830 תשואה 3.32%		
6165	143.5	-.8
ק-831 תשואה 3.19%		
6166	134.8	-.9
6167	131.8	-.9
6168	129.8	-.9
ק-832 תשואה 3.32%		
6169	121.8	-.5
ק-833 תשואה 3.25%		
6170	114.4	-1.7
ק-834 תשואה 3.11%		
6171	83.8	+.8
6172	82.6	+.8
ק-851 תשואה 3.26%		
6801	87.6	-.8

פק"מ נייד
השקעה כדאית לטווח קצר בריבית משתנה
ריבית בפק"מ ל-7 ימים או ריבית בהרווח קבוע מה פריים הגבוה מבין השנים
בנק לאומי

קרנות נאמנות

שם הקרן	מחיר [illegible]	מחיר הפדיון
אב	3956.81	3899.44
אבוקה	31172.05	30862.95
אגמ	200.53	196.61
אדיר	1328.68	1302.23
אדם	1726.87	1693.91
אופיר	1546.96	1516.69
אור	418.62	409.86
אורין	160.41	157.15
אורלי	20990.52	20732.80
אורן	604.83	593.02
אייל	3015.81	2956.78
איילת	3876.61	3791.00
איריס	4026.35	3937.47
איתן	580.02	567.95
אלון	509.15	498.56
אלמוג	591.41	579.80
ארז	677.28	664.38
אש	120.18	117.55
אשל	167.21	163.93
אתגר	193.41	191.48
בדולח	1762.39	1728.53
בוס	385.51	378.00
בזק	391.17	383.39
ביקת	773.14	757.89
ברוש	1161.83	1139.16
גבע	—	—
גדון	585.26	573.74
גיא	—	—
גיל	2249.65	2206.81
גלית	512.93	506.75
דובדבן	287.93	285.21
דוכיפת	549.36	538.56
דולב	199.64	195.44
דורון	1242.15	1218.59
דתן	221.64	217.37
דליה	399.20	391.34
הדר	3411.84	3348.87
הילל	284.21	278.65
הרים	29386.43	29259.42
ורד	403.57	395.62
זהבית	2513.77	2458.58
זהר	—	—
זיו	—	—
זמיר	683.95	670.76
זמירה	136.48	133.47
חלפית	111.38	110.91
חלמיש	565.75	554.57
חן	110.25	109.79
כוסמת	1206.10	1178.43
טל	4083.71	4034.54
יובל	649.24	636.57
יהלום	1642.26	1611.20
יסודות	32959.44	32662.89
יקרה	560.93	546.37
כוכב	788.74	773.71
כחל	122.77	120.36
כלנית	440.67	432.00
כנפה	635.16	631.76
כרמל	119.19	116.77
כתר	918.19	900.08
להב	3464.61	3398.03
למסקע	97253.29	95407.61
לפיד	10545.55	10502.46
לקב	1483.78	1453.73
לכם	790.52	774.58
מבטר	973.29	954.05
מבטח	2781.10	2754
מגד	203.02	200.12
מגוון	2646.20	2621.5
מגל	621.72	609.61
מוד	1216.20	1199.20
מורן	653.15	646.88
מטח	24677.73	24031.16
מיטר	747.65	735.22
מלקה	3132.30	3071.90
מנייר	663.48	650.85
מקשה	822.01	806.17
מרגנית	1026.37	1006.63
מרום	952.81	934.20
נגוה	—	—
נבון	638.41	626.30
נטע	383.28	375.66
נילי	—	—
נביה	439.95	431.29
נטלה	121.60	119.21
סלע	821.15	804.65
סנונית	572.55	561.31
ספר	616.30	606.48
ספיר	542.10	539.40
עדיף	656.68	646.33
עדית	1724.87	1691.09
עידן	5855.27	5770.67
ענבר	1204.26	1177.37
ענת	2062.23	2044.27
עפרוני	550.89	538.76
עשהאל	150.23	147.25
פרא	1244.17	1219.53
פנינה	542.67	531.87
צופית	533.36	522.86
צבי	850.29	832.02
צמרת	6352.93	6262.93
צפורת	1524.90	1494.99
קלע	1730.16	1721.52
רקפת	15721.80	15586.64
רקמת	519.79	509.56
רשף	668.67	654.40
שביט	640.52	627.95
שהם	851.7	831.02
שילה	32020.61	31401.34
שביר	69127.11	67773.20
שגב	573.56	565.37
שסק	584.63	570.32
שקד	164.68	161.41
תאבה	177.67	176.92
תבור	755.79	746.45
תדהר	372.33	370.48
תהילה	97.29	95.16
תירוש	412.59	407.57
תמר	163.72	160.12
תנה	179.52	178.19
תרשיש	1297.48	1272.02
תמי	384.86	379.31

ההצעות "הלוהטות" ביותר בעיר!

לעבודה מעניינת לתקופה ממושכת בחברות לטכנולוגיה מתקדמת ובתנאים טובים.

* מעבדות תמלילים עברית אנגלית י.ב.מ. פי.סי. (P.C), תכנות א—ב או וואנג (WANG).
* מזכירות עברית אנגלית מנוסות כולל הדפסה.
* כתבניות עברית אנגלית מעולות
* כתבניות עברית מעולות

נכונות לעבוד משרה מלאה, 5 ימי עבודה, באזורי ת"א, פ"ת, הרצליה וחולון.

לפנות: למנפאואר, בן־יהודה 12 ת"א. א'—ה' 08.00—14.00 טל: 03-298877

...ועל הקורס המתקדם לעיבוד תמלילים, של מנפאואר, שמעת כבר?

היפרכל קניון איילון

דרושים

- **קופאיות**

לעבודה במשמרות בוקר ואחה"צ לסירוגין, אפשרות העסקה במשרה חלקית.

- **עובדי/ות קפיטריה**
- **קלדנית**
- **עובדי/ות מעדניה**

מועמדים מתבקשים לפנות למנהל ההיפרכל במקום

אוטובוסים:
דן: 20, 23, 40, 42, 67.
אגד: 75, 315, 525, 131.

למחלקה משפטית של מוסד פיננסי גדול בת"א

דרוש/ה

משפטן/ית

בעל/ת רשיון עו"ד או העומד/ת לקבלו עד חודש יוני 1986

נא לפנות בכתב עם פרוט תולדות חיים, נסיון מקצועי וציוני התמחות וכן לצרף לפנייה גליון ציונים מהפקולטה למשפטים לגבי כל שנות הלימוד לת.ד. 7095 תל־אביב עבור מספר 62 מיקוד 61070.

למועמדים בעלי כישורים מתאימים יינתנו תנאים טובים.

למוסד ציבורי גדול

דרושים אקדמאים

עדיפות לבעלי תואר בהנדסת תעשיה וניהול לקורס תכנות ונתוח מערכות לקראת השתלבותם לעבודה כתוכניתנים ולאחר מכן כמנתחי מערכות.

המועמדים יתחייבו להמשך שירות במקום העבודה.

לפנות בטלפון: 205838 205693.

לסוכנות בטוח בר"ג

דרושה

פקידה למחלקת תביעות

בענף האלמנטרי.

נסיון הכרחי.

נא לפנות טלפונית: 734327, 734332 03-727979

לחברת תיירות ניכנסת בתל־אביב (רחוב דיזינגוף)

דרוש/ה

מנהל/ת חשבונות ראשי/ת

ידיעת השפה האנגלית הכרחית.

לפנות בכתב יד ת.ד. 2152 נתניה עבור חברת תיירות.

לתהל

דרושה

נערה

בגיל 17 - 16

לעבודות משרדיות

לפנות למנגנון, אבן גבירול 54 ת"א

לחברה גדולה בענף הריהוט

דרוש:

סוכן מכירות

באזור ירושלים

* מוטיבציה גבוהה.
* נסיון קודם.
* בעל רכב פרטי.
* תנאים טובים למתאים.

נא לפנות בכתב לת.ד. 23032, ת"א 61230 עבור "מס' 243".

לדיפלומט המרוקים בע"מ

דרושים:

1. **מחסנאי**
   * ידע בניהול מחסן ונסיון קודם הכרחי.
   * רשיון נהיגה ג'.

   תנאים טובים למועמדים.
2. **אנשי מכירות**

   לעבודה באזור המרכז והצפון
   * נסיון קודם הכרחי.
   * תנאים טובים למועמדים.
3. **סדרן/יות סחורה**
   * לסידור וארגון סחורה.
   * למשרה חלקית עם שעות עבודה גמישות.

   לאזור המרכז והצפון
   תנאים טובים למועמדים

לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים לת.ד. 3036, רמת־גן 52150

מזכירה

מנוסה, שפת אם אנגלית, הדפסה עברית/אנגלית, ידע במעבד תמלילים — יתרון. ליום עבודה מלא.

מאיזורי: רחובות, ראשל"צ, אשדוד, יבנה.

טל: 08-473734, 461717

לחברה לעבודות תשתית תקשורת

דרושים

עובדים להתקנות

כישורים:
* נסיון קודם לא הכרחי
* עד גיל 30
* מגורים באזור ת"א
* טלפון בבית רצוי
* רשיון נהיגה הכרחי
* אחרי שרות צבאי מלא.

מר ושותי 03-229631

לטופר — ורונלד ששון

דרוש/ה

תדמן/ית להגדלות והקטנות

נסיון קודם הכרחי.
משרה מלאה. תנאים טובים.
סודיות מובטחת.

נא לפנות לעמלית.
טלפון: 9—03-254678

לחברה העוסקת ביעוץ ניהולי

דרוש

מהנדס תעשיה וניהול

צעיר ודינמי

נסיון בארגון ושיטות מגורים באזור תל־אביב. תחילת העבודה מיידית.

אפשרות קידום.

לפנות מיום ראשון בטלפון: 03-482217

לחברת אלקטרוניקה דרוש:

עוזר מחסנאי / פקיד מכני

לסיוע בניהול מחסן מכירות מלאי ממוחשב.

הכישורים הדרושים:
— ידע ונסיון בעבודה דומה — נסיון בעבודה עם עמילי מכס — ידע טוב בשפה האנגלית.
— כושר לניהול מו"מ עם לקוחות — אחריות והתמדה בעבודה.

נא לטלפן (03) 371614 או לכתב ת.ד. 18055 תל־אביב 61180.

לחברת ספנות דרוש

מנהל חשבונות סוג 2

5 שנות נסיון

לפנות: טלפון 03-664971

לחברת בלדרות דרושה גובה אחראית במשרה מלאה

כישורים:
ידע בהנהח"ש * ידע בעבודה על מחשב * דייקנות * אנגלית * יכולת לעבודה אינטנסיבית ומאומצת.

לפנות לענת 03-383339

למפעל כימיקלים בת"א

דרושים

עובדי ייצור

(מפעילים)

טל' 03-822383 בשעות 15.00—8.00

למפעל בסגולה פתח־תקוה

דרושה

מזכירה מנוסה

לניהול משרד כולל הדפסה בעברית ובאנגלית

*

לפנות ת.ד. 16194 ת"א עבור "מזכירה"

לחברה בינלאומית:

למשרדנו בת"א:

* **פקידת יבוא־יצוא**

ידיעת אנגלית + הדפסה

למשרדנו בלוד:

* **פקיד/ה רישוי**

ת.ד. 50321 תל־אביב 61500

לקייטנת צבר באלוני יצחק

דרושים

סטודנטים/ות, סמינריסטים/ות לעבודה בחודשי יולי־אוגוסט לקייטנה בתנאי פנימיה

פרטים 063-99871

לחברה קבלנית לעבודות בניה ולפרוייקטים הנדסיים

דרוש/ה

מזכיר/ה מקדם/ת מכירות

במרכז הארץ. רשיון נהיגה לרכב הכרחי

נא לפנות בכתב בצירוף קורות חיים ונסיון קודם אל: ת.ד. 540 כפר־סבא

למושב קדש־ברנע ליד מסוף ניצנה

דרוש

איש מטעים

נסיון 3 שנים בכרמים + מטע

לפנות לטל. 057-77278 או 057-79107 מיום א'.

קיבוץ החותרים

מעוניין

במורה

לכתה א'

למטרות קליטה

נא להתקשר לדרורה גליק טלפון 04-570161

לעבודה בטחונית בחו"ל

לתקופה עד שנתיים

דרושים

בוגרי ימ"מ

עדיפות לקצינים בוגרי יחידה לאבטחה ודוברי אנגלית מעולה. עדיפות לבעלי משפחות.

לפנות בכתב בצירוף קורות חיים ופירוט יתר על נסיון במחוזי + 2 תמונות + 50 ש"ח עבור בדיקה גרפולוגית + הוצאות, לת.ד. 4319 רמת־השרון.

תנאים מעולים למתאימים.

לחברה קבלנית דרושה

מזכירה

לניהול משרד. שעות העבודה 8.00—16.00

לפנות בכתב יד לת.ד. 9166 ת"א מיקוד 61091.

טלפון — 03-778750 לא בשבת.

דרושה בחצי משרה

דיאטיקנית מוסמכת

לפנות: לאמרכ"ל בייח ליכטנשטטר למחלות ברוניות ת"א, רח' ויאליהו, שד' החייל 4. 03-331414

לדניש פלום לסניף כיכר המדינה בת"א

מוכרות לחצי משרה

לפנות טל': 03-447958 לזהבה

דרוש/ה

עובד/ת לעבודות יד ולאריזה

03-651155

למפעל באיזור פתח־תקוה

דרושה במשרה מלאה

עוזרת למזכירות לשכת המנכ"ל

* שליטה בעברית ובאנגלית — הדפסה יתרון.
* הפעלת טלקס ומעבד תמלילים יתרון.

6 ימי עבודה

מועמדות בעלות הכשורים הנ"ל מתבקשות לפנות בכתב, בציון השכלה ונסיון לת.ד. 3119, תל־אביב 61030 ל"מזכירות מנכ"ל"

— סודיות מובטחת —

לחברה מבוססת המשווקת מוצרים לבניה

דרושים:

* **אחראי מחסן**

  נסיון בניהול מחסן, יכולת בניהול צוות עובדים.
* **מוכר/ת לאולם תצוגה**
* **פקיד מכירות**

  נסיון בניהול מו"מ עם לקוחות, ידע בהנהח"ש.

עובדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב לת.ד. 588, בני־ברק.

לחברה קבלנית לנקיון

דרושים

1. **מפקח אזורי**

   למשרה מלאה באזור תל־אביב
2. **מפקח/ת אזורי/ת**

   בעל/ת רכב למשרה חלקית שעות אחה"צ

לפנות בכתב בצירוף פרטים אישיים, רקע, נסיון לת.ד. 3133 רמת־גן מיקוד 52521.

ליגת תעשיות בע"מ קרית־גת

דרוש/ה

מתכנת/ת

בשפת R.P.G.2

בעל/ת נסיון של שנתיים לפחות לעבודה על י.ב.מ. S/34

על המועמדים לפנות למחלקת כ"א ת.ד. 120 קרית־גת טלפון 051-882711

מגבות ערד בע"מ למפעלנו בערד

דרוש

מכונאי

למכונות זולצר או זאורר

תנאים טובים למתאימים.

לתושבי חוץ יינתן סיוע ודיור

לפנות לפנחס 1—057-950830 בבית 057-950807.

לטופר

דרושים

1. **קלדנית**

   עם נסיון של שנתיים ובוגרת תיכון.
2. **פורס בד למכונה אוטומטית**
3. **גזרנים,**

   רצוי עם נסיון בציור.

טלפון: 03-217737, 03-216778

לחברת מלונות דן

דרוש/ה

שליח/ה

עם ידע בסיסי באנגלית

מתאימים בלבד יפנו למח' כ"א

טל' — 641104

לאופנת פיצי

דרושות

תדמניות

מנוסות למודלים

תופרות

למודלים מנוסות

תנאים כצורים למתאימות

ת"א, רח' חפץ חיים 10 (פינת נחלת־יצחק 56) 03-210766.

לחברת ייצור ושיווק ידועה

דרוש

איש מכירות

לחנויות לציוד משרדי

בעל כושר מסחרי ונסיון במכירות

נא לפנות לאהובה 03-262047

למחלקת בנוי בענף מינהל בת"א

דרוש/ה

עובד/ת אדמיניסטרטיבי/ת

למשרה חלקית (75%)

התפקיד כולל ריכוז, ניהול ותיפעול עבודות מטה. ניהול חוזים והתחשבנות לספקים. ניהול מלאים. הקמת מערכות ממוכנות.

הכישורים הדרושים: השכלה אקדמאית במדעי החברה בתחום כלכלה ו/או מנהל עסקים. עובד עצמאי. נסיון בעבודה אדמיניסטרטיבית. נסיון בעיבוד נתונים. ידע טוב באנגלית ובעברית (בע"פ ובכתב).

מועמדים יפנו בכתב עם פירוט קורות חיים הנסיון קודם ליבם ישראל, יח' בינוי — עבור חיים כץ ת.ד. 53666 תל־אביב 61330.

IBM יבם

סעם - אספניה

אוטומוטורס בע"מ לרגל הרחבת מוסכנו המרכזי בחולון

דרושים:

לאחר שרות צבאי

* **מכונאים**
* **פחחים**
* **חשמלאים**

נא לפנות טלפונית 03-338955/6/7 לטיטה.

לחברת שיווק ארצית

אנשי מכירות

לאזורים: באר־שבע, גוש־דן, חיפה

בעלי רקע מסחרי עם רשיון נהיגה, עד גיל 35

נא לפנות לת.ד. 3288, חדרה.

— סודיות מובטחת —

דרושים

מדריכים/ות מחשב

ברמה גבוהה

לתמיכה ולהדרכת מערכות מחשב אצל לקוחות

הכישורים הנדרשים:
* נסיון של שנתיים לפחות בעבודה בביטוח אלמנטרי
* ידע כללי בהנהלת חשבונות
* הכרת ותיפעול של מערכות מחשב

— סודיות מובטחת —

לפנות לטל. 03-330714, 03-332808, 03-335518.

לחברת השקיה גדולה

דרוש

מומחה חקלאי

בעל נסיון בקידום מכירות לעבודה בארה"ב

* תואר ראשון בחקלאות — הכרחי
* נסיון מוכח בהשקיה ודישון ירקות ופרדסים באמצעות מערכות טפטוף.
* יכולת ניהול משא ומתן באנגלית.
* נסיון בהדרכה חקלאית
* נסיון בעבודה בחו"ל
* יציאה מידית

מועמדים יפנו בכתב יד בצרוף קורות חיים לת.ד. 33263 ת"א. לציין על המעטפה עבור "מומחה חקלאי".

לחברת בניה גדולה

דרוש/ה

מנהל/ת - חשבונות

הכישורים הדרושים:
* סוג 3 בהנה"ח.
* נסיון של שנתיים לפחות בעבודות שונות בהנה"ח.
* נסיון בענ"א.
* גיל עד 35.

תנאי השכר יקבעו בהתאם לכישורים.

הצעות נא להפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים לת.ד. 392 ת"א ולציין מכרז 2/86.

קבוץ מעיין ברוך

מחפש

מלווה/מטפל לנכה צה"ל

לאחר שירות צבאי, רווק, בעל רשיון נהיגה, בריאות טובה, מגורים במקום.

להתקשר טלפונית 069-42540 בשעות: מ־18.00—22.00 מיום א'.

אסטרונאוטיקס

מהנדס/ת תוכנה בכיר/ה

לאפיון ופתוח תוכנה לעבוד [illegible]

מהנדס/ת ספקי כח

להשתלבות בצוות העוסק בתכנון ופתוח ספקי כח צבאיים מתוחכמים לפי טכנולוגיות מתקדמות.

— נסיון של שנה אחת לפחות בפתוח ספקי כח ממותגים.
— רקע באלקטרוניקה אנלוגית ו/או בתחום .R.F
— ידיעת השפה האנגלית — זוכות.

5 ימי עבודה בשבוע.

תנאים מצוינים למתאימים המתאימים.

סודיות מובטחת.

לפנות לאסטרונאוטיקס, אגף המרכז, רח' [illegible] 22 בני ברק. ת.ד. 882 מיקוד 51261.

או טלפונית [illegible]

לחברה מסחרית גדולה בענף הרכב

דרושים:

1. **מוכר**
   * בעל נסיון מוכח
   * השכלה תיכונית
   * הופעה נאה
2. **מחסנאי חלפים**
   * רצוי בוגר קורס מפט"ים
   * נסיון בחלפי רכב

נא לפנות לטלפון 9—779111.

לעיתון יומי גדול

דרוש

מנהל חשבונות

בעל נסיון בעבודה במחשב

נא לפנות בצרוף קורות חיים לת.ד. 9155 תל אביב מיקוד 61091 — עבור מנהל חשבונות.

לחברה גדולה בענף המזון

דרוש

לסניף תל־אביב והמרכז

מחלק

* נסיון מעשי מוכח בחלוקת מזון.
* רשיון נהיגה ג'.
* הכרת אזור המרכז.
* ערבות בנקאית הכרחית.

להתקשר טלפון 03-331360

האגודה לקידום החינוך — ירושלים

מדרשית "עמליה" — תיכון דתי לבנות

דרושות לפנימיה — לשנה"ל תשמ"ז

* **מדריכות חברתיות**

(רווקות, מגורים במקום)

מועמדות בעלות השכלה והכשרה מתאימה למילוי התפקיד, מתבקשות לפנות מיד בכתב יד, בפירוט תולדות חיים, השכלה ונסיון קודם ובצירוף תצלומי תעודות, אישורים והמלצות, לפי הכתובת:

ת.ד. 16223, בית הנ, ירושלים 91161.

דרושה

פקידה להנהלת חשבונות

סוג 3 (אפשרי 2 עם נסיון) עדיפות לנסיון בעבודה במחשב.

עבודה בתל־אביב 8.00—4.00 (בקיץ עד 3)

בהצעות נא לפנות בכתב יד לת.ד. 109 תל־אביב עבור בן טוב עם ציון מספר טלפון והמשכורת מבוקשת.

לחברת שיווק בשטח הציוד המדעי באיזור תל־אביב

דרוש

איש מכירות

בשטח ציוד אלקטרו־אופטי

ידע בתחום הפיסיקה — הכרחי.

תנאים טובים

סודיות מובטחת.

נא לפנות בכתב: ת.ד. 146, הרצליה מיקוד 46101 עבור מספר 7.

למנטפילד בע"מ

חב' לתובלה בינלאומית

דרושים:

* **פקידת יבוא**

  בעלת נסיון קודם בתובלה + ידע באנגלית.
* **פקידת כללית**

  ידע באנגלית + טלקס
  בעלת נסיון.

שעות העבודה 8.00—16.00

לפנות לטלפון 03-204424

שירות התעסוקה לשירותך

שירות התעסוקה

מחפש/ת עבודה נאותה? באזורי המרכז יש כעת אפשרויות רבות בקטיף, סיקוח, בקורת טיב, אריזה ועוד.

מחפש/ת עבודה?

אנו נעזור לך בעבודה, ייעוץ תעסוקתי, הכוונה לקורסים מקצועיים. גם אתה תוכל למצוא עבודה מתאימה לך, במגוון ההצעות שבירחון.

הזדמנות שווה לכל

איזור ירושלים

- קונדיטור למסעדה 5310/27
- גזרן 5311/27
- מסגרים רתכים מפעל מתכת 5312/27
- מונטג'ר 5313/27
- מזכירות, אנגלית 5313/27
- לבורנטית תעשייתית + נסיון 5315/27
- נקבניות דסקטים + נסיון 5315/27
- נגרים 5316/27
- טייחים 5317/27
- סייעת שיניים 5318/27

איזור תל־אביב

- מכונאי רכב - משטרת ישראל 5319/27
- מסגרים מפעל לציור מתכת, 5320/27
- טבח(ית) ומלצר(ית) 5321/27
- קופאיות, וקצבים ללא הגבלה רשתות השווק. 5322/27
- מחסנאי מקצועי 5323/27
- נגרים מקצועיים, לנגריה בת"א 5324/27
- מנהל חשבונות סוג 3, לחברה למערכות מחשב 5325/27
- תופרות וחייטים מפעל אופנה לגברים, 5326/27
- קבלן צבעיה לבניין, לקבלן שיפוצים 5327/27
- לחברת שמירה, שני אנשים לעבודות שמירה ופיקוח 5328/27
- מקדמי מכירות לחברת "רב בריח", 5329/27
- איש מכירות חשמל ותעשייה, חברה בת"א 5330/27
- מחסנאי צעיר הוצאת ספרים ת"א, 5331/27
- כתבנית, (עברית טובה) למשרד ת"א 5332/27
- תופרות זיגזג, אוברלוק לבית אופנה בת"א 5333/27
- מזכירה אנגלית עברית בית מלון 5 כוכבים, ת"א 5334/27
- חרטים מקצועיים, לבית מלאכה לעיבוד שבבי, ת"א 5335/27

איזור חיפה

- מסגר מכונות בעל נסיון - מפעל 5336/27
- מסגרים רתכים בעלי ידע בשרטוט, 5 שנות נסיון - בתי מלאכה 5337/27
- כרסמים, חרטים בעלי נסיון - בתי מלאכה 5338/27
- רתך בלחץ גבוה 5339/27
- עובדות נקיון, ½ משרה, בשעות אחה"צ - מוסד ציבורי 5340/27
- תופרות - בתי מלאכה 5341/27
- אחיות מעשיות - מוסדות סיעוד 5342/27
- דפוס אופסט - בתי דפוס חיפה 5343/27

איזור דן

- אור יהודה – נגרים עובדי פוליטורה, גורנים, סורגים, מסגרים כרסם, רתך CO2 5345/27.
- רמלה – תופרות, הנדסאי ייצור, לבורנט כימי תעשייתי, חשמלאים מוסמכים, נגרי רהיטים, מנהל/ת חשבונות סוג 3 5346/27.
- רמת גן – מכונאי רכב 5347/27.
- לוד – טכנאי אלקטרוניקה, הנדסאי מכונות 5348/27.
- טכנאי כימיה, רתכי נקודות, סטודנטים לשמירה, 5349/27.
- מנהל חשבונות, סוג 3 ופקידי בקורת קופות 5450/27.

עובד בלתי מקצועי!

בלשכות העבודה תמצא הצעות עבודה רבות המיועדות לבלתי מקצועיים בענפי התעשייה, המלונאות והשרותים.

איזור עמק יזרעאל

- מזכירה, אנגלית שפת אם, + הדפסה למפעל במגדל העמק 5451/27.
- מכונאי תעשייה, בעפולה 5452/27.
- מזכירה, אנגלית שפת אם, + הדפסה בעפולה 5453/27
- חשמלאי תעשייה, בעל נסיון, למפעל במגדל העמק 5454/27

איזור אופקים

- הנדסאי טכנאי אלקטרוניקה עם ותעודה 5455/27
- חרטים, כרסמים, לטיפול בנתיבות 5456/27

אזור השומרון

- מסיק דוודים (קצין מכונות ימי), • מכשירנים מפעל 5457/27.
- מכשירנים 5458/27.
- מנהל תפירה מפעל בחדרה, 5459/27.
- תופרות 5459/27
- מבלטן (פרדס חנה) 5460/27.
- טכנאי אלקטרוניקה (פרדס חנה) 5461/27
- הנדסאי (פרדס חנה) 5462/27.
- תמחירן (פרדס חנה) 5463/27
- רתך אורגן (פרדס חנה) 5464/27

אזור השרון הצפוני

- חדרניות 5465/27
- תופרות למתפרות 5466/27 נתניה.
- עוזרי טבחים, תפבן לעבודות בניין, בנתניה 5467/27.
- מסגרים, נגרים, למפעל בכפר יונה 5468/27.
- מסגרים, פלחנות מנוסות, למפעל בתל־מונד 5469/27.
- תופרות לאופנה - בקדימה 5470/27.
- מסגרים למפעל - בקדימה 5471/27.
- חרט, מכונאי אחזקה, חשמלאים, עוזרי חשמלאים למפעל באבן יהודה 5472/27.

איזור באר שבע

- מעבדות תמלילים באנגלית 5473/27.
- הנדסאי מכונות 5474/27.

איזור הגליל המערבי

- טכנאי או הנדסאי, בעל נסיון, מפעל פלסטיקה בכרמיאל 5475/27.
- מבלטן, בעל נסיון, מפעל פלסטיקה בכרמיאל 5476/27
- תופרות בעלות נסיון, מפעל קונפקציה עכו 5477/27.
- קונדיטור, בעל נסיון, בית הארחה בשבי ציון ליד נהריה 5478/27
- מעצב מודלים מפלסטיק, בעל נסיון, מפעל תעשייה נהריה 5479/27

איזור הגליל העליון

- חרטים וכרסמים מקצועיים, בעלי נסיון, למפעלים באיזור 5480/27
- חותכים ולוטשים מקצועיים, למפעל יהלומים בחצור 5481/27
- מסגרים מקצועיים, בעלי נסיון, למפעל באיזור שפוט חצור 5483/27
- מבלטן מקצועי, בעל נסיון, למפעל ושיפוץ באיזור שפוט חצור 5484/27

איזור השרון הדרומי

- לבורנטית רפואית, בעלת נסיון, למוסד רפואי, לחצי משרה 5485/27
- מלחימות רצוי בעלות נסיון, למפעל אלקטרוניקה בפתח תקוה (3 משמרות) 5486/27.
- מחסנאים טכנאים, אחרי שרות צבאי, למפעלים בפתח תקוה 5487/27.
- מלגזנים מנוסים, למפעלי תעשייה בפתח תקוה 5488/27
- מפעילי קו ייצור, למפעל ייצור לבידים, בפתח תקוה 5489/27
- פקידת מזכירה, בעלת נסיון, בהנה"ח לחברת הנדסה בפתח־תקוה 5490/27
- עובדי ייצור למפעל בפתח תקוה (3 משמרות) 5491/27
- עובדות ייצור, למפעל טכסטיל בפתח־תקוה (2 משמרות אפשרי משמרת אחת אחה"צ) 5492/27
- מנהלי חשבונות, סוג 2 ו־3, (בעלי נסיון של 5־2 שנים לפחות) למפעל תעשיה בפתח־תקוה ובירוחם 5493/27
- טכנאי ייצור, בעל נסיון למפעל ביהוד 5494/27

- טכנאי פנימית, בעל נסיון בעבודות צפויים למפעל ביהוד 5495/27
- מזכירה בכירה, בעלת ידע בהדפסה ודבור באנגלית 5496/27
- חוקר פלילי, בעל נסיון מהצבא או מהמשטרה, עד גיל 35 למוסד ליינוץ 5497/27

איזור הדרום

- טכנאי שיניים בעל נסיון אשדוד 5498/27
- פועלים בלתי מקצועיים, למפעל מתכת, קרית מלאכי 5499/27
- תופרות, למפעל טכסטיל, קרית מלאכי 5500/27
- פועלים/פועלות לעבודה במשמרות, מפעל מזון קרית מלאכי 5501/27
- חרש/כרסם, למפעל לכלים חקלאיים, קרית מלאכי 5502/27
- לבורנטית כימית, למפעל יבנה 5503/27
- לבורנטית, למפעל מזון יבנה 5504/27
- עובדים בלתי מקצועיים לעבודה במשמרות למפעל למוצרי פלסטיקה בקרית מלאכי 5505/27
- קלדנית בעלת ידע מלאי והנה"ח, מפעל חשמל יבנה 5506/27
- מסגר מכונות במסגריה יבנה 5507/27
- דפסים, מולטיניק, מפעל ביבנה 5508/27
- מסגרים, למפעל מתכת, יבנה 5509/27
- תופרות, למפעל טכסטיל יבנה 5510/27
- מסגר למפעל יבנה 5511/27
- חשמלאי תעשייה, למפעל מזון יבנה 5512/27

כל הצעת עבודה המנוסחת בלשון זכר, מתכוונת גם ללשון נקבה ולהיפך.

בפרטים נוספים גש ללשכת התעסוקה במקום מגוריך הבא אתך תעודת זהות וכל תעודה המעידה על השכלה, מקצוע, נסיון, וכן תלוש זה.

30.5.86 תאריך

סדרה מס' 27

מבוקש: יש עבודה – עבודה

מס׳ המשרה ....

שם ....

טלפון ....

כתובת ....

הזדמנות שווה לכל

מעסיק אין לשירותך

באיתור ובמיון כוח אדם מתאים ובהכשרתו. התקשר ללשכת התעסוקה הקרובה והודע לנו על כל משרה פנויה.

תוכל לקבל סיוע ממלכתי משמעותי לקליטת עובדים חדשים ובהכשרה נוסף מסולם באזורי פיתוח במוקדי אבטלה ולעולים.

לעשה במנהל חשבונות וזבוב...

(טקסט המודעה)

מנפאואר MANPOWER

תל אביב: (03)298877 באר שבע: (057)79523 רחובות: (08)461717 ירושלים: (02)233436 חיפה: (04)530051

מנהלים בע"מ

איתור ומיון מנהלים ועובדים בכירים

למפעל תעשייתי באזור ירושלים

דרוש

מנהל כח אדם

טיפול בנושאי כח אדם, יחב"ע, מינהל.

דרישות העיסוק: השכלה אקדמאית רלבנטית. נסיון בניהול כח אדם, רצוי מאוד בתעשיה. מגורים בירושלים הכרחיים.

המועמד המתאים יפנה בכתב יד בצרוף קורות חיים ונסיון בעבודה אל "מנהלים", ת.ד. 4665, תל־אביב 61046.

סודיות מובטחת

MENAHALIM LTD. EXECUTIVE RECRUITMENT AND SELECTION

לרגו LARGO

ללרגו מחשבים בע"מ

דרושה

מזכירה/עוזרת

למחלקת מכירות למוסדות גדולים. לסיוע במכירות, כולל הדפסה. עדיפות להכרת IBM PC

טל. 285151 לאלה

למפעל גדול באזור אשדוד העוסק בעיבוד ירקות

דרוש

מנהל יצור

- נסיון מוכח של 3 שנים לפחות בתפקיד דומה.
- גיל עד 45.

לפנות בכתב בצרוף קורות חיים לת.ד. 4353 חיפה 31040 עבור 2184

לחברה אמריקאית־ישראלית, מהמובילות בעולם בתחומה, העוסקת בפיתוח וייצור של מערכות מחשבים מתקדמות בתחום התקשורת, תוכנה וזמן אמת ועיבוד ספרתי

דרוש להקמת פעילות חדשה של אותה

מנהל פרויקט פיתוח

בעל אחריות ניהולית כוללת, לפרויקט בהיקף של עשרות שנות אדם בתוכנה ובחומרה לזמן אמיתי. הפרויקט מקיף תחומי ידע מגוונים: ארכיטקטורה של מערכות מחשב, מערכות הפעלה, הנדסת תוכנה, מתודולוגיות פיתוח, עיבוד ספרתי של אותות ותמונות, תקשורת נתונים ועוד. הפרויקט כולל מערכת מחשב מרכזית ועשרות תחנות קצה.

סודיות מובטחת

יזרעאל — ליד ראשל״צ

דרושים עובדים למחלקת ייצור והרכבה

- תנאים טובים
- 5 ימי עבודה בשבוע

לפנות במקום או לטלפון 804696-6-7

לחברת אלטו מערכות

דרושים

אלקטרונאי עם רקע בחשמל וידע באחזקה ציוד מחשבים.

מסגרים עם רקע בחשמל להתקנה הגורים אורטורים לצביעת רכב.

אנשי אחזקה להידראוליקה/פניאומטיקה עם רקע טוב בחשמל.

טלפון: 03-700831 לסיגל

למפעל תעשייתי באיזור המרכז העוסק ביצור מוצרים אלקטרוניים צבאיים

דרוש/ה

מנהל/ת חשבונות

- סוג ד' * נסיון בתעשיה
- נסיון בניהול חשבונות בעזרת מחשב

5 ימי עבודה בשבוע • תנאים טובים למועמד המתאים

נא לפנות בכתב עד, בצירוף קורות חיים, לת.ד. 2932 תל־אביב 61028.

– סודיות מובטחת –

DB

דן אנד ברדסטריט (ישראל) בע"מ

רח' התעשיות 105 תל־אביב, מיקוד 61200

לחטיבת ההוצאה לאור דרוש/ה

גרפיקאי/ת ביצועיסט/ית

הכישורים הנדרשים:

- נסיון בתהליכי הפקת מודעות פרסום בשחור לבן ובצבע, תהליכי הפרדות צבעים, סימון כתב לסדר.
- יכולת עבודה בצוות.
- ידיעת אנגלית - יתרון.

תנאים:

- משרה מלאה
- 5 ימי עבודה בשבוע.

נא לפנות טלפונית למימי 03-216121

הקשר שלך אל עולם העסקים

כיף לעבוד במלון בלו ביי

למלון "בלו ביי" בנתניה

דרושים

- מנהל מזון ומשקאות
- מטר"די
- קפטנים

פרטים במח' כח־אדם טל. 053-37131 בין השעות 09.00-15.30

ישרוטל ניהול מלונות בע"מ

אשת

ייעוץ ואיתור ניהולי ובכירות

לבית תוכנה גדול

דרושה

מזכירה

בעלת יוזמה ותושיה, שתשמש מזכירה למספר מנהלים.

כישורים: • בעלת נסיון קודם במזכירות.
- שליטה מלאה ביבוא אנגלית ועברית.
- תועדף מועמדת השולטת באנגלית כשפת אם.

היקף: משרה מלאה, 5 ימים בשבוע.

מיקום: רמת גן.

נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים אל "אשת" – מיון ואיתור מזכירות בכירות, פינסקר 12 תל־אביב 63421.

סודיות מובטחת

---

pilat פילת

למפעל עתיר טכנולוגיה באזור ירושלים

דרוש

הנדסאי/מהנדס מכונות

על המועמד המתאים תוטל האחריות לניהול בית מלאכה מכני, חידוש ומשוכלל, ניהול המשרד הטכני המפעלי ותמיכה במחלקות ההנדסה והפתוח.

המועמד המתאים יהיה הנדסאי/מהנדס מכונות, בעל נסיון מוכח בתחומים המתאימים. יתרון לבעל נסיון בתעשיה עתירת הטכנולוגיה.

נא לפנות בכתב יד בפרוט מקסימלי של השכלה ונסיון בעבודה לפילת בע"מ, דרך פ"ת 53, תל־אביב 67138 נא לציין על המעטפה "הנדסאי/מהנדס מכונות" מס' משרה 1440

סודיות תשמר בקפידה

לחברה תעשייתית מהגדולות בארץ

דרוש

מנהל פרויקט ענ"א

לפיתוח מערכות ממוחשבות לתעשיה

נסיון מוכח של 5 שנים ומעלה במיקום מערכות תעשייתיות ממוחשבות וניהול מערכות מידע.

בעל נסיון בניהול פרויקטים

נא לפנות לת.ד. 1144 תל־אביב 61010 עבור "מנהל פרויקט"

המועצה המקומית המחלקה לחינוך קרית־מלאכי

דרושים:

1) **מנהל לבית־ספר תיכון**

מקיף כללי בקרית־מלאכי.

א. בעל תואר אקדמאי, רצוי תואר שני ונסיון בניהול.
ב. רשיון הוראה קבוע + נסיון של 6 שנים לפחות.

2) **מנהל למרכז טכנולוגי**

מקצועי (מת"ם)

מהנדס או הנדסאי במקצועות החשמל והאלקטרוניקה.

נא לפנות לרוקמור רפי רחמים טלפון 055-81333, 055-81256 טלפון בבית 055-82021

יוסי ונונו ראש המועצה

ברמת־גן, ליד הבורסה

דרוש

מנהל חשבונות מדופלם

נסיון של 5 שנים לפחות, בחברת יבוא

5 ימים בשבוע, משרה מלאה

– סודיות מובטחת –

משרד פרסום צעיר ודינמי

מעוניין ב —

- ★ תקציבאי מנוסה ודינמי
- ★ גרפיקאי/קופירייטר

למשרד אדריכלים

דרוש

אדריכל פנים

עם נסיון

דרוש

- ★ מכונאי טרקטורים
- מוסמך

04-942236

דרושים

1) אנשי מכירות
2) מתכנתים עצמאיים

P.C.

לרבלון ישראל בע"מ

דרושות

יועצות יופי

בעלות הופעה נאה ונסיון בעבודה.

לאיזור גוש דן והשרון, חיפה והצפון הרחוק.

טלפון 03-282141

למשרד רואי חשבון

דרוש:

פקיד לטיפולים עם מוסדות

דרושים למתפרה בת"א

1. עובדות לניקוי וקיפול בדים
2. עוזר מחסנאי

03-839429

למשרד שמאים

דרוש

שמאי אלמנטרי

מנוסה

03-615271

03-615275

סטודנט מעבדת שיניים בע"מ

דרוש

סוכן מכירות ושיווק דנטלי

עדיפות לבעל נסיון

03-241208/6

פסיכולוג

דרוש

בעל תואר שני

065-41426

065-40764

למכללה טכנולוגית גדולה באיזור תל־אביב

דרוש

ממלא מקום מנהל מרכז הוראה

מועמדים בעלי תואר אקדמאי ונסיון יפנו בכתב תוך ציון קורות חיים ונתונים אישיים, לת.ד. 9227 ת"א עבור "מ"מ מנהל".

— סודיות מובטחת —

לבית ספר תיכון תורני נסיוני בירושלים

דרושה

סגנית למנהלת במשרה מלאה

לחברת תכנון בהנדסת חשמל בתל־אביב

דרושים:

1. טלפוניסטית / פקידה
2. שרטטת — עם נסיון (עדיפות לנסיון בעבודה במחשב)
3. הנדסאי חשמל

עם נסיון בתכנון מתקני זרם חזק

לפנות טלפונית ל: 03-5462034, 03-451680

בימים א'–ה' בין 9.00 — 14.00

לאופנת אופיום דרושה

מודליסטית

משתלת בונסאי ישראל בע"מ

עובדות זמניות וקבועות

רצינות מאזור רעננה / כפר־סבא

דרוש/ה

הנדסאי/טכנאי

אלקטרוניקה או פיקוד ובקרה

לכפר הילדים והנוער "נוה מיכאל"

דרושים:

- ★ מדריכים
- ★ מדריכות–מטפלות
- ★ מדריכות–מחנכות
- ★ אמהות בית
- ★ עובדים סוציאליים.
- ★ אחות מוסמכת.

שרות בתי הסוהר
מחלקת כח אדם

דרושים

מועמדים לעבודה כסוהרים

שרות בתי הסוהר מציע לך להצטרף לשורותיו למילוי תפקידים שיש בהם ענין, אתגר ומילוי משימה לאומית חשובה.
עסוקו של סוהר הוא רב גווני והוא כולל אבטחת מתקנים וטפול באסירים עליהם הוא מופקד. למועמדים המתאימים מוצעת משכורת בהתאם לאופיו המיוחד של השרות, קביעות בעבודה, הטבות ותנאים סוציאליים משופרים. וכן מסלולי הכשרה וקידום מגוונים המבטיחים רמה מקצועית גבוהה.
השכר צמוד לשכר משרתי הקבע בצה"ל.

הכשרה וקידום
במסגרת השרות תשובץ במסלולי הכשרה בהתאם לכישוריך ותוכל להתקדם בתפקיד בדרגה ובשכר (תלקח בחשבון דרגתך הצבאית) וכן מתקיימים קורסים מקצועיים, ימי עיון והשתלמויות

מסלולי הכשרה לחוגרים וקצינים

מסלול קצינים
1. קורס קצינים יעודי (לתפקידי אבטחה)
2. קורס קצינים בסיסי (לתפקידי מינהלה)
3. קורס מפקדי אגפים.
4. קורס קציני מטה.
5. קורס קצינים בכירים (פו"מ)

מסלול חוגרים
1. קורס הכנה לסוהר
2. קורס סוהרים
3. קורס משקים
4. קורס נגדים

אם הנך עונה על התנאים הבאים:
1. השכלתך – תיכונית
2. גילך עד 35 שנה
3. סיימת שרות סדיר בצה"ל (רצוי ביח' שדה) – פרופיל צבאי 86

אנא פנה אל:
לשכת הגיוס, הקריה ת"א, רח' מקלף 3 טל' 03-255357, 03-251128 קבלת קהל מ-08.00–15.00.
תשומת לב הפונים: חובה להצטייד בתעודת זהות, פנקס מילואים ותעודות המעידות על השכלה ונסיון.
זכור! היום זה אתגר להיות סוהר.

נציבות שירות המדינה
מינהל המחקר החקלאי
מודיעים על
משרות פנויות במינהל המחקר החקלאי

מכרז פנימי

חוקרים/ות
בדרוג עובדי מחקר ביחידות:
- 1/86 • מכון לגדולי שדה וגן ב"מרכז וולקני" בית-דגן
- 2/86 • מכון לחקר הצומח ב"מרכז וולקני" בית-דגן
- 3/86 • תחנת נסיונות אזורית גילת (ע"י אופקים)
- 4/86 • תחנה לפיזיקה ולקליטת מים "דורי" (ע"י מושב דור)

מכונאים/ות
- 5/86 • תחנת נסיונות אזורית נווה־יער (ע"י בית שערים)

הדרישות למכרזים הנ"ל
1/86 : תואר שלישי בביולוגיה מולקולרית...
2/86 : תואר שלישי במדעי החיים...
3/86 : תואר שלישי במדעי החקלאות...
4/86 : תואר שלישי בביולוגיה או בחקלאות...
5/86 : תואר שלישי...

• כמשרות מוקטסות עובדים או אין לחם כל עדיפות

אורט ישראל – המשרד הראשי
דרוש

מפקח למקצועות המחשב

בעל תואר אקדמאי ונסיון בהוראה בתחומי המחשב.

נא לפנות בכתב לת.ד. 16487 תל-אביב 61160, המח' הטכנית, סדרנות עבור "מפקח".

למועצה המקומית באר־יעקב
דרושים עובדים סוציאליים
לעבודה כוללנית ופרוייקטים מיוחדים.
בעלי השכלה בעבודה סוציאלית יפנו למחלקה המקומית בטלפונים: 08-229138, 08-236595 ...

מנהלת חנות

לחברה העוסקת בשיווק כשרותי רפוס.
דרישה אחריות רבה ויכולת לעבודה עצמאית והפעלת צוות.
נסיון קודם בעבודה דומה רצוי אך הכרחי.
המועמדות תעבור מבחני התאמה.
מועמדים בגיל עד 35...

לחברה ארצית לעבודות חשמל
דרושים

1. מהנדס/הנדסאי
עם נסיון לקידום מכירות של ציוד מיתוג ובקרה.
באיזור המרכז.
לפנות 04-211321

2. חשבולאים
בעלי נסיון מאיזור תל-אביב.
03-737156, 03-723320

דרוש טבח
להדרכה בשנת הלמודים תשמ"ז ...
064-33381, 053-33381
23564

דרושים
בבת־ים
מלצרים/ות
לקבלת ראיון להתקשר לטלפונים
595111 866235 (מלבד שבת)

דרוש/ה
גרפיקאי/ת
לבית דפוס
לעבודות גרפיקה ומונטג'
להתקשר לטלפונים 33264803-331361

למוסד חינוכי
דרושה
מזכירה
לשעות בוקר
* נסיון קודם הכרחי
* ידע בהדפסה
עברית
טל' 452428
03-5461153
לפנות לורה.

למוסד במרכז הארץ
דרושים

1. מהנדס
אלקטרוניקה-חשמל
2. מהנדס
הבטחת-איכות

קורות חיים יש לשלוח לת.ד. 39020 תל-אביב

לחברה מסחרית
עוזרת למנכ"ל
בוגרת תיכון עם שליטה מלאה באנגלית
כתיבה...
עברית ואנגלית
03-662202 לאירית

למתנס ולבית הנוער
דרוש/ה
רכז/ת נוער
8.00–12.00

למפעל תעשייתי גדול
בענף המתכת באזור חיפה
דרושים/דרושות

1. מהנדס/ת מטלורג
לתפקיד: רמ"ד מעבדות ותמונה הנדסית.
כישורים: • בעלי נסיון קודם בתעשיה • שליטה בשפה האנגלית • עדיפות לבעלי רקע בכימיה • יוצא צבא.

2. הנדסאי/ת כימיה
לתפקיד: אחראי/ת על בדיקות כימיה במעבדת חומרים.
כישורים: • בוגר/ת מכון טכנולוגי בארץ • בעל רקע בכימיה אנליטית • עדיפות לבעלי נסיון בהפעלת ספקטרומטר • יוצא צבא.

רק העונים על הדרישות הנ"ל, יפנו בכתב עם פרוט קורות חיים לת.ד. 3218 חיפה, 31032.
— סודיות מובטחת —

דרוש
מונטאז'ר
מעולה,
תנאים טובים
03-813691

לקונצרן תעשייתי ומסחרי ארצי
דרוש

קצין בטחון

הכישורים הנדרשים:
* רקע בטחוני בצה"ל, או במשטרת ישראל.
* נסיון פיקודי.
* נסיון בפיקוד בתחום הבטחון הפיזי.
* נכונות לעבוד משעות "ספורות".
* אישור מגורים במרכז.

המועמדים המתאימים העונים לדרישות הנ"ל מתבקשים לפנות בכתב בצירוף קורות חיים וכו' לת.ד. 17261 תל-אביב 61261 עבור "קצין בטחון" — סודיות מובטחת.

למוסד חינוכי
דרושים מורים
1. מורה למתמטיקה
2. מורה לאנגלית
3. ...
15564

לבי"ס החקלאי עיינות — נעמת
דרושים לשנת תשמ"ז

* **מורים**
במקצועות: עברית, אנגלית, תנ"ך, חינוך גופני, כלכלת בית, תפירה, ריתמיקה.

* **מדריך חברתי**
לפנימיה
מגורים במקום.
מועמדים בעלי נסיון והכשרה, יפנו בכתב להנהלת עיינות...

לחברת **קירת**
חברה קבלנית לבניה בע"מ
דרוש
מנהל עבודה מנוסה - לבנין
לעבודות באזור ים המלח
747094, 03-747044

למפעלי מתכת נצר סרני
דרוש

מהנדס מכונות
או
הנדסאי בכיר
לתכנון

נסיון 5 שנים לפחות
יתרון ליוצא משא"א חיל"ה
טלפון: 08-226262, 08-241367

למעבדת מחקר ופתוח דרושים:

1. מהנדסי אלקטרוניקה מתמטיקאים
– לצוות עיבוד אותות בשלבי הקמה
– כישורים דרושים: התמחות ו/או נסיון קודם בעיבוד אותות

2. מהנדסי מחשבים/בוגרי מדעי המחשב
– לצוות העוסק בגרפיקה ממוחשבת
– עדיפות לבעלי נסיון בעבודה עם מחשבי DEC (VAX/VMS)
ו/או נסיון בגרפיקה ממוחשבת.

* על המועמדים להיות לאחר שרות צבאי מלא.
* חיילים וקצינים לקראת שחרור מוזמנים להציג מועמדותם גם אם מועד השחרור מרוחק.

* יש לשגר קורות חיים מלאים כולל לימודים ונסיון מקצועי בצירוף הפרטים הבאים: ת.ז., תאריך ומקום לידה, תאריך עליה, מספר אישי, שם האב, כתובת, מצב משפחתי, לת.ד. 33684 תל-אביב, מיקוד 61333 עבור תוח.

– מודעה זו מיועדת לנשים וגברים –
– סודיות מובטחת –

אם–

– אתה מחפש שינוי, לתחום שונה ומעניין;
– אתה מעוניין להביא לידי ביטוי את כשרונך וכישוריך;
– אתה שואף למלא תפקיד, שבו אתה קובע את סדר יומך, מציב מטרות ופועל למימושן;
– אתה נכון להתמודד עם אתגרים, לעבוד קשה, להתעקש – ולהצליח;
– אתה מעריך את יכולתך, מעונין למצוא לה ביטוי בתפקיד הולם, ולהתקדם;
ומעל לכל – אם חשוב לך לעשות למען בטחון המדינה

אנו זקוקים לך!

ומציעים לך שכר הולם, קביעות בעבודה, תנאי שרות מיוחדים (לרבות רכב צמוד).

פנה נא אלינו, רק אם אתה:
• בן 32–23.
• בעל השכלה אקדמית, או לפחות תיכונית מושלמת.
• לאחר שירות מלא בצה"ל (רצוי כמפקד) ובעל בריאות תקינה.

כתוב נא לת.ד. 17171 ת"א 61171 עבור "מודעת מצב" ...

ראש אינדיאני

דרושות
חופרות מודלים מנוסות
לעבודה עם אתגר
נא להתקשר מיום א'
טל' 612358 לרחל

Rosh Indiani

בני משה קרסו בע"מ
למוסך המרכזי — רנו בתל-אביב
דרושים לעבודה קבועה

* **מכונאי רכב**
לדיזל ולבנזין
בעלי סיווג גבוה

* **חשמלאי רכב**

מועמדים יפנו אישית למנהל השרות
רח' ריבל 24 תל-אביב

digitronics
בקבוצת לאומי ושות'

לחברה המובילה בישראל לייצור ושיווק צורבי זכרונות לתעשית האלקטרוניקה דרושה/ה

מנהל/ת מכירות ישראל

כישורים:
* מהנדס/הנדסאי אלקטרוניקה
* נסיון מוכח במכירות

תנאים מעולים למועמד המתאים

נא לפנות טלפונית או בכתב אל דיגיטרוניקס רח' גלגלי הפלדה 25 הרצליה ב' 46722 טל' 052-559616, 052-559670

שווק ע"י digelec ברחבי העולם

ELBIT
דרוש
מהנדס אלקטרוניקה
מתחיל,
להפקיד "מהנדס מכירות" למעגלים משולבים.
טלפון: 052-556666
לפנות לרביד.

למשרד נסיעות
דרוש/ה פקיד/ה
בעל/ת תעודה מומחה

נסיון קודם בעבודה עם קבוצות יוצאות
משרה מלאה. לפנות בכתב בצירוף קורות חיים ונסיון קודם בעבודה
ת.ד. 3316.

אוניברסיטת תל-אביב
בית הספר לחינוך – היחידה לתכנון ולפיתוח – תכניות לימודים
דרושים/ות:

1. עובד/ת הוראה בכיר
לרכוז ופיתוח חומרי לימוד למחוננים
בתכנית לימודים חדשה להוראת המדעים לבתי ספר יסודיים.
השכלה אקדמית M.A. ומעלה. נסיון.

2. עובד/ת הוראה בכיר
לחכשרת מורים בתכנית לימודים חדשה בהוראת המדעים לבי"ס יסודיים.
השכלה אקדמית M.A. ומעלה. נסיון.

3. מזכיר/ה חוזר/ת לחודש
על מעבד תמלילים בעברית רצוי גם אנגלית, משרת מלאה.
נא לפנות טל: 420763, 420461, 03-...
• בכל המשרות העובדים יועסקו על פי חוזה מיוחד בתקציב ריעוני

לחברה גדולה למוצרי צריכה
דרוש

עוזר מחסנאי

הכישורים הנדרשים:
* השכלה תיכונית
* נסיון בעבודה דומה
* בעל רשיון רכב

אנו מבטיחים עבודה באווירה נעימה

המעוניינים יפנו בכתב עד צירוף קורות חיים ונסיון וכן מספר טלפון לתקשורת לת.ד. 1157 ת"א 61010
— סודיות מובטחת —

בית הספר החקלאי מקוה ישראל
דרוש/ה

חשב/ת שכר

עם ידע בהנהלת חשבונות
אפשרות לתנאי משרה
השכר לפי הדירוג האחיד
נא לפנות בכתב לביה"ס החקלאי מקוה ישראל דואר חולון מ. 58910 או טלפונית
03-842050, 03-853710

migada
מיגדה בע"מ קרית ויצמן רחובות
migada ltd. kiryat weizmann, rehovot, israel

למפעלנו העוסק בייצור ציוד רפואי לשימוש חד־פעמי
דרושים

מנהל מחלקה לאולם הייצור

כישורים: הנדסאי מכונות/ייצור • ניסיון מוכח של 3 שנים לפחות בניהול מחלקה במפעל תעשייתי • יכולת עמידה במצבי לחץ • יחסי־אנוש טובים.

הנדסאי ייצור

כישורים: נסיון מוכח של שנתיים לפחות בתחומי הנדסת ייצור במפעל תעשייתי • יחסי־אנוש טובים • רקע טכני יתרון.

* תנאים טובים למתאימים *
5 ימי עבודה בשבוע

מועמדים מתאימים יפנו בכתב־יד בצירוף קורות־חיים ונסיון קודם אל "מיגדה בע"מ" ת.ד. 211, רחובות 76101, עבור "חרושת" בציון המשרה המבוקשת.
סודיות מובטחת

לבית ספר תיכון המקיף ע"ש דנציגר בקרית-שמונה
דרושים:

מורים/ות
לשנה"ל תשמ"ז

במקצועות הבאים: מתמטיקה, ביולוגיה, כימיה, תושי"ע והיסטוריה, ספרות, ספרות, פסיכולוגיה ותורת חינוך, אנגלית.
המעוניינים באתגר חינוכי ומוכנים להשקעה בעבודה יפנו למנהל בית־הספר מר ירון שור טלפון בבית־הספר 069-42870, 069-40345.
טלפון בבית 069-49592
למתאימים ינתן סיוע בדיור ובהטבות

למשרד פרסום צעיר, דינמי ומתפתח
דרוש/ה

איש/אשת יחסי ציבור

לטיפול בפרויקטים ייחודיים ומעניינים בתחומי קשרי עתונות וקידום מכירות.
● נסיון של שנתיים לפחות ● רכב חובה
עדיפות לבוגר/ת קורס לפרסום ויחסי צבור.
טלפון 03-843794

דרושים
אורגים
לעבודה במשמרות
תנאים טובים למתאימים
אדגר תעשיות טקסטיל
קרית־אריה פתח־תקוה
לפנות ליצחק טל' 03-9224915.

Gali
למפעלי „גלי ספורט"
דרושים/ות

1. **מבקר/ת טיב**
למתפרות חוץ. נסיון בענף הטקסטיל הכרחי.

2. **עוזר למנהל רכש**
עדיפות לבעלי נסיון במצבעות בענף הטקסטיל.

3. **עוזר/ת להגדלות**
לחדר דיגום, רקע בגזירת מודלים — יתרון!

4. **בחור צעיר ודינאמי**
לאחר שירות צבאי. רקע בטקסטיל — יתרון, רשיון נהיגה — הכרחי!

נא לפנות טלפונית 03-9610545 לישרית.

חברה ותיקה לתובלה בינלאומית
בעלת סוכנויות בחו"ל
מחפשת

איש/ת מכירות

דינמי ושאפתני

* בעל נסיון ברכישת מטען אווירי
* שליטה מלאה באנגלית
* בעל רכב

רק בעלי נסיון ייענו
נא לפנות ת.ד. 11333 ת"א מ. 61112 עבור "365"

לחברה לשיווק תמרוקים
דרושים/ות

סוכנים/ות נכורצים/ות

לשיווק מוצרים בשיטה חדשנית בכל רחבי הארץ.
עדיפות לבעלי רכב וקשרים עם ארגונים.
המעוניינים/ות יפנו לטלפון 03-291904 לקביעת ראיון.

אוניברסיטת בר־אילן

מכרז 1/86

מודיעה על משרה פנויה של:

עוזר לסמנכ"ל לכספים

100% משרה

הכישורים הדרושים
* מנהל חשבונות מדופלם (לפחות)
* בעל ידע ונסיון רב במערכת פיננסית ממוחשבת בהיקף גדול
* עריכת דוחות כספיים
* מיסוי

● נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים, תעודות, המלצות ומספר המכרז אל: מחלקת המנגנון, אוניברסיטת בר־אילן, ר"ג
● פרטים נוספים: טל' 358039, 718532

למפעל לייצור ציוד לול באזור פתח-תקוה
דרוש

איש מכירות

בעל נסיון בנושא חלול
ידיעת השפה האנגלית, הכרחית
עדיפות לבוגר הפקולטה לחקלאות
לפנות: ת.ד. 271 בני־ברק 51102
עבור „איש מכירות"

לחבי בניה
דרושה

קבוצת שלד

לעבודה באזור הערבה
נא לפנות בין השעות 08.00—15.00
לטלפון 03-4581116

למשרד רואי חשבון בתל-אביב
דרושים

* **בוחנים/ות**
בשלבי סיום הלימודים נסיון שנתיים הכרחי.

* **בוחן**
רקע ונסיון מוכח בבקורת בהתיישבות העובדת.

טל': 03-661779, 03-661780, 03-661781

דרושה
פקידה למחלקת מכירות
עם ידע בתחום רפואת השיניים
רצוי סייעת לשעבר.
אירה ניר 03-5462887
בין השעות 9.00—12.00

לחברת בטוח בת"א
דרוש/ה

פקיד/ה
למחלקת בטוח חיים,

עם נסיון של שנתיים לפחות.
נא להתקשר טלפונית 03-430911
למח' בטוח חיים.

למושב פארן בערבה
דרושים:

1. גננת מנוסה
לשנת הלימודים תשמ"ז

2. מטפלת מנוסה
לפעוטון
לעבודה מיידית!!

טל' 1—057-81320 עד 12.30
ובערב 057-81313

גוראל הודיע – חרף היתר ביהמ"ש

קנסות יוטלו על בתי קולנוע בחיפה שיופעלו בלילות שבת

מאת אריאלה ראובני, סופרת „דבר"

ראש עיריית חיפה, אריה גוראל, זימן אמש לישיבתו נציגים של התאחדות בתי הקולנוע בעיר, והודיע להם כי הוא נאלץ להפעיל את חוק העזר העירוני ולהטיל קנסות על בתי הקולנוע שיופעלו בלילות שבת, חרף ההיתר שנתן בית המשפט לפתיחת בתי הקולנוע בלילות שבת.

גוראל הסביר כי אין מנוס מלהטיל קנסות, כדי לשמור על ההסכם הקואליציוני עם הדתיים וכדי לקיים את חוקי העזר העירוניים האוסרים הפעלת בתי־קולנוע בלילות שבת. גוראל גם ביקש מבעלי בתי הקולנוע שלא לפתוח אולמות נוספים בלילות שבת, נוסף על חמשת האולמות שעליהם הוסכם בפגישה בין הצדדים לפני כחודש ימים. נציגי התאחדות בתי הקולנוע כחו על ההחלטה להטיל עליהם קנסות, וטענו כי ניתן היתר מבית המשפט המחוזי להפעיל את כל בתי הקולנוע בעיר.

עם זאת, הם ציינו כי כדי לא להתסיס את האווירה בעיר בין דתיים לחילוניים, ישקלו באהדה את פנייתו של ראש העיר.

סופרת „דבר" מציינת כי משלחת של כ־40 רבנים מחיפה נפגשה שלשום בירושלים עם שרים וח"כים דתיים ודנה עימם בדרכי המאבק בחילול שבת בחיפה ובערים אחרות. סוכם כי לפני חג השבועות ייערך בחיפה מפגן מחאה בהשתתפות שרים וחברי כנסת דתיים נגד פתיחת בתי־קולנוע בלילות שבת בעיר. בינתיים, מופעלים כאמור בחיפה חמישה בתי־קולנוע בלילות־שבת והסדר זה ניכנס כבר כמעט לשיגרה.

ועדת הכספים אישרה הסדר התשלומים עם קופ"ח – עפ"י דו"ח גדיש

(ע). – מנכ"ל משרד הבריאות, פרופ' דן מיכאלי, הביע סיפוק רב מהחלטת ועדת הכספים לאשר את ההסדר שמטכב עם קופ"ח הכללית על פי דו"ח גדיש ואת החלטת הממשלה להגיע להסדרים דומים עם שלוש הקופות האחרות (לאומית, מכבי ומאוחדת).

הסדר זה מתייחס להסדר החובות בעבר, התקציב השוטף, הסדר משטר תשלומים שוטף – הכולל בתוכו קיזוז של תשלומים עבור שירותים שהקופות מקבלות מהממשלה או מבתי החולים הציבוריים.

ההסדר עם קופ"ח הכללית ייכנס לתוקפו מיד עם החתימה על ההסכמים – אמר פרופ' מיכאלי שרואה בסיכום זה הישג גדול המקדם את הסדרת התקציב והמימון של מערכת הבריאות מכאן ולהבא. כן ימנע משברים שעברה המערכת בשנה האחרונה.

שנת מאסר לנוהג בתקופת פסילת רשיון

(ע). – שנת מאסר בפועל נגזרה אתמול על אברהם האדרי תושב נוה נאמן שבהוד השרון, לאחר שהורשע בבית־משפט השלום בכפר־סבא בנהיגה בזמן פסילה ללא רשיון וללא ביטוח.

רשיונו של הנאשם נשלל ממנו בשעתו למשך 8 שנים בגין גזר דין אחר שניתן נגדו.

שופט בית משפט השלום בכפר־סבא, אהרון כהן, גזר עליו 12 חודשי מאסר בפועל ו־12 חודשי מאסר על תנאי למשך 3 שנים ופסל את רשיון הנהיגה שלו לתקופה נוספת של 9 שנים מיום גזר הדין.

50 שנה לפטירת „חלוץ העיתונות העברית" צוינו בבית־סוקולוב

(ע.) דמותו של נחום סוקולוב כעיתונאי וכמדינאי הועלתה אתמול אתמול, במלאת 50 שנה לפטירתו, בכנס שנערך ב„בית סוקולוב" בתל־אביב, מטעם אגודת העיתונאים, ועדת העורכים והתוכנית ללימודי עיתונאות של אוניברסיטת תל־אביב, בנוכחות עיתונאים וסטודנטים.

יו"ר ההנהלה הציונית אריה דולצין אמר, כי סוקולוב היה סופר, עיתונאי, דיפלומט ומדינאי, ובכל תפקיד היה המוכשר והמבריק ביותר. הוא נאם כווירטואוזיות ב־7 שפות. בספריו ובמאמריו עסק בנושאים מגוונים, החל מדברי הגות ציונית וספרות יפה ועד מדע.

„סוקולוב היה אבי חלוץ העיתונות העברית החדשה. ערך את העיתונים „היום", „הצפירה" ו„העולם". הוא יצר את הקורא העברי החדש. היה ספוג בתרבות מזרח ומערב אירופה ובקיא בתרבות ישראל" – אמר אריה דולצין, שגם העלה קווים לדמותו כמדינאי, אשר פיתח את הדיפלומטיה הציונית וייצג את העם היהודי בכבוד.

הדליקה שלא היתה

(ע.) – בוחות גדולים של כבאים, משטרה ומד"א חשו אמש למפעל „אמקור" בעקבות הודעת־שווא אנונימית בדבר דליקה שפרצה במקום.

רק לאחר שהגיעו למקום כוחות העזרה הראשונה התברר כי היתה זו „מתיחה" וכי דבר לא אירע.

המשטרה פתחה בחקירה.

חברת הפירסום נכנעה ללחץ הדתיים

בגדי הים ייעלמו תוך חודש מתחנות האוטובוסים בערים

מנכ"ל „פוסטר מריה": „אין שום היגיון לכך שאנחנו נהיה אלה שנשמור על עיקרון חופש הביטוי כאשר את המחיר רק אנחנו משלמים"

מאת יקיר צור, סופר „דבר" בירושלים

בחודש הקרוב ייעלמו מנוף הערים ומתחנות האוטובוסים הפירסומות לבגדי ים.

חברת „פוסטר מריה", בעלת הזיכיון לפירסום בתחנות האוטובוסים, החליטה – בלחץ החוגים הדתיים – לא להאריך את חוזי ההתקשרות עם יצרניות בגדי הים.

החברה פירסמה העונה את בגדי הים של חברות „גוטקס", „דיוה", „סמאש" ו„פלפל". החוזים אמורים להסתיים ב־15 ביוני והחברה דחתה בקשות שונות להארכת החוזים, בתואנה של חוסר מקום או בגלל דגמי בגדי ים שנראו להם חשופים מדי. במקרה אחד הודיעה החברה על קיצורו בשבועיים של חוזה שהיה אמור להסתיים בסוף יוני.

מנכ"ל „פוסטר מריה", עמנואל שלם, אומר כי לחברה גרמו נזקים הנאמדים בעשרות אלפי דולרים כתוצאה מהתנכלויות לפירסומות בתחנות האוטובוסים. המשטרה אינה מסוגלת למנוע את השחתת התחנות ואת המחיר משלמת החברה.

ההחלטה שלא להאריך את חוזי הפירסום נובעת, לדברי המנכ"ל, משיקולים מסחריים בלבד. „אין שום היגיון לכך, שאנחנו נהיה אלה שנשמור על עיקרון חופש הביטוי, כאשר את המחיר רק אנחנו משלמים". הוא הוסיף כי גם להבא תפעל החברה למיתון משרדי הפירסום שרוצים להתבלט על־ידי פירסום תמונות פרובוקטיביות. חוץ מזה, אומר המנכ"ל – אף אחד עוד לא הוכיח שתמונות נועזות מביאות לתוצאות טובות יותר במכירת המוצרים.

ראש הממשלה, שמעון פרס, השתתף אתמול בטקס חנוכת גן נר – ישוב חדש למרגלות הגלבוע, הקרוי ע"ש הלורד ג'אנר. מימינו הלידי ג'אנר (צילום: נתי הרניק)

תיאטרון חיפה ביקש לקבל פס הקול ובו התבטאויות השחקנים

יו"ר המועצה לתרבות ואמנות ביקש מדורון תבורי ויוסף אברורדה להגיש תצהירים על מה שאירע בשיקאגו

מאת אריאלה ראובני, סופרת „דבר"

במסגרת החקירה של משרד החינוך בעניין התבטאויותיהם של שני שחקנים בתיאטרון חיפה, יוסף אברורדה ודורון תבורי בעת מסע הופעות של התיאטרון בארה"ב והמועצה שהגיעו נגדם, כי בדיון מכובי היחסי בין ישראל לגרמניה הנאצית, ביקש נעם סמל מהנהלת הפסטיבל בשיקאגו את פס הקול של הדיון כדי להוכיח את טענתם של השחקנים כי לא אמרו את מה שיוחס להם.

על־פי דיווח שהגיע ללשכת שר החינוך, אמר השחקן דורון תבורי בראיון ל„שיקאגו טריביון", כי „בכל ישראלי מסתתר נאצי קטן" ואילו השחקן יוסף אברורדה אמר בדיון שנערך בתום הצגת „גיטו" בשיקאגו ובהנהייתו של ירון לונדון כי „ישראל של שנות ה־80 מזכירה את גרמניה הנאצית". שני השחקנים הכחישו, כאמור, את הדברים שיוחסו להם וטענו כי הם התבססו על עובדות לא נכונות.

השבוע נפגשו מנכ"ל התיאטרון בחיפה נעם סמל והמנהל האמנותי של התיאטרון, גדליה בסר, עם יו"ר המועצה לתרבות ואמנות, אבנר שליו והם בנושא ההתבטאויות של שני השחקנים. כפי שנודע, ביקש שליו מבעלי התיאטרון, כי שני השחקנים יגישו תצהירים על מה שקרה בשיקאגו. בשבוע הבא תערך [illegible] [illegible] של התיאטרון [illegible] בנושא ההתבטאויות של שני [illegible] בארה"ב.

חבר מושב חצבה תובע סניף בנק הפועלים על ייעוץ שגרם לו הפסד

מאת אמיר רוזנבליט, סופר „דבר"

„מדובר בייעוץ רשלני, ובל מומחה סביר, כדוגמת עובדי הבנק, לא היה מעלה על דעתו לתת חוות דעת וייעוץ כמו אלו שניתנו לי" – כך אומר אשר אזולאי, חבר מושב חצבה שבערבה, בתביעה כספית שהגיש השבוע נגד בנק הפועלים בערך על הפסדים בשיעור של כ־50 אלף דולר, שנגרמו לו, לדבריו, בעקבות מפולת המניות הבנקאיות באוקטובר 1983.

בכתב התביעה שהוגש לבית־המשפט המחוזי בבאר־שבע, טוען אזולאי כי באמצע שנת 1983 השקיע כ־80 אלף דולר ברכישת מניות של בנק הפועלים בסניף עדר. מנהל הבנק ויועצת ההשקעות של הסניף הבטיחו לו שהכנייה תשמור על ערכה גם במקרה של מפולת ו/או פיחות ותיתן תשואה ריאלית. „מנהל הסניף" – אומר אזולאי בתביעתו – „הודיע לי שמדובר בערך כספי מובטח, משום שבנק יתמוך בכל מקרה במניותיו".

בספטמבר 1983, כאשר שוק המניות החל לגלות סימני עצבנות, טוען התובע כי מנהל הסניף יעץ לו לא למכור את מניותיו, אמר לדבריו: "אין לך מה להיבהל, המניות בטוחות ובמיוחד לאנשי מושב חצבה", אשר קיבלו הבטחה מהנהלת הבנק לפיה אם יפלו המניות, המושב על חבריו יקבלו את מלוא ערך המניות לפני הנפילה וכן הצמדה לדולר. אזולאי מציין כי בעקבות הבטחותיו של מנהל הבנק הוא החליט לא למכור את מניותיו.

באי־כוחו של התובע, עו"ד נחמן דברת מבאר־שבע, טוען כי בעקבות הפסקת הוויסות של מניות בנק הפועלים ירד ערכן באופן דרסטי והנזק הכספי שנגרם לשולחו, נכון ליום הגשת התביעה, נאמד ב־73,945 ש"ח, שהם כ־50 אלף דולר.

עוד נאמר בכתב התביעה „בנק הפועלים הפר התחייבות ברורה וחד־משמעית כלפי הלקוח, כמו גם את חובת הנאמנות אותה הוא חייב כלפיו בכך שמנעו ממנו להציל את השקעתו במניות בנק הפועלים לאחר השקעה של כספו הוא".

[illegible]

ראשי היהדות הרפורמית בארה"ב מתכננים בניית מרכז בישראל

(ע.) – ראשי היהדות הרפורמית בארה"ב הודיעו אתמול על כוונתם להקים בירושלים „מרכז לפעולה דתית" דוגמת המרכז שהקימו בוואשינגטון. המרכז עתיד להוות מיפגש לדעות שונות של אזרחי ישראל למען השגת חופש הדת והזהויות היהודיות השונות בארץ – אמרו.

ראשי היהדות הרפורמית מתחו ביקורת חריפה על הממסד האורתודוקסי הדתי, אשר „משליט בנוקשותו את רצונו ומפר את עקרונות מגילת העצמאות המבטיחה חופש דת ומצפון לכל אזרח".

הדוברים ציינו כי הם עוזבים את ישראל בתחושה של עידוד מן ההישגים במדינה ויפעלו לקידום העלייה, חיזוק הביטחון וייצוב הכלכלה.

שוב התנכלות לעצים מוגנים בחורבות בית־אשל

מאת אמיר רוזנבליט סופר „דבר"

בפעם שני תוך חצי שנה, נעקרו השבוע בידי אלמונים כ־100 שתילי עצים מוגנים מאיזור חורבות בית אשל, שמדרום לבאר־שבע.

הישוב הנטוש שהיה אחד משלוש נקודות הישוב שהוקמו לפני קום המדינה במסווה של תחנת ניסיונות חקלאית, מוחזק כיום על־ידי הקק"ל. ליד שרידי המבנים נסעו עצי אשל ואקליפטוס על־ידי תלמידי תיכון בבאר־שבע. במשטרת באר שבע הוגשה השבוע תלונה על עקירת העצים. לטענת איש הקק"ל בדרום, גדעון ספיר, מדובר במעשה חבלה מכוונים המתבצעים כנראה על ידי בדואים המתגוררים באזור.

שני אחים מעכו חשודים באספקת הנשק לרצח האסיר עמר בפסח

(ע.) – תושבי עכו, מאיר וייצמן (33) ואחיו נסים (26), חשודים באספקת הנשק שבו נורה למוות האסיר חיים עמר בחג הפסח. הם נעצרו אתמול בבית משפט השלום בחיפה ל־15 ימי חקירה.

רס"ר סמי איליה טען בבית המשפט, כי קיים חשד ולפיו סיפקו שני האחים את הנשק לרוצחים שחיסלו בירויות בליל ה־30 באפריל את האסיר, בעת שזה עשה דרכו בחוצות שכונת צור שלום בקרית ביאליק, לאחר שקיבל חופשת חג מן הכלא.

בא־כוח המשטרה הציג בבית המשפט מידע „סודי וחסוי" שיש בו, לטענתו, כדי לקשור את האחים לפרשת הרצח.

שני החשודים הכחישו בפני השופט עמירב רנד כל קשר לאשמה המיוחסת להם וטענו כי זה כשנתיים לא ראו את האיש שהמשטרה טוענת כי סיפקו לו את הנשק לצורך ביצוע הרצח.

השופט ציווה על הארכת מעצרם בציינו ששוכנע שבידי המשטרה תשתית של חומר לחשדות שהועלו כנגד שני האחים.

המהנדס בחו"ל – ההליכים עוכבו

(ע.) – בית־המשפט המחוזי בחיפה נענה אתמול לבקשת היועץ המשפטי לממשלה, פרופ' יצחק זמיר, וציווה על עיכוב ההליכים הפליליים נגד מהנדס האלקטרוניקה צבי ראם (56) בשל העדרו של הנאשם מהארץ.

היועץ המשפטי לממשלה הודיע לביהמ"ש, כי ההליכים המשפטיים נגד המהנדס, המואשם בעבירות מרמה והפרת אמונים בתאגיד ובגניבת ציוד מחברת „אמפא", יחודשו עם שובו של הנאשם לארץ.

כתב האישום בפרשה זו הוגש לבית המשפט המחוזי בחיפה בחודש ספטמבר 1982 מבלי שהתביעה הכללית הגישה בקשה למעצר הנאשם או שחרורו בערבות והנאשם לא חוייב בערבות כלשהי, שהבטיח הופעתו לדין.

השופט, חיים פיזם, נענה לבקשת היועץ המשפטי וציווה על הפסקת ההליכים בתיק פלילי זה שבו נשמעו כבר כמה מעדי התביעה ולאחר שהנאשם כפר בזמנו באשמות שיוחסו לו בכתב האישום.

„הקבוצה לאחווה" ערכה מסע קניות בחנויות ערביות ליד בית הדסה

מאת אריאל בקיעמי, סופר „דבר"

קבוצה ערבית יהודית הנקראת „הקבוצה לאי־אלימות אחווה ושלום" ביקרה אתמול בחברון וערכה קניות בחנויות הערביות שמאחורי בית הדסה.

כארבעים אנשים מן הקבוצה הגיעו אתמול אחר הצהריים וביקשו להזדהות עם בעלי החנויות הערבים בחברון, שחנויותיהם גודרו בינואר על ידי כוחות הביטחון.

אנשי הקבוצה קראו אתמול לאנשים נוספים ללכת בדרכם ולקנות גם כן מבעלי החנויות הערבים שמאז גודרו חנויותיהם פסקה תנועת הקונים במקום. הקבוצה היהודית־ערבית שביקרה אתמול בחברון ביצעה בס"ו בשבט האחרון טקס נטיעות ליד הכפר הערבי קטנה הסמוך לקיבוץ מעלה החמישה ואולם מינהל מקרקעי ישראל הודיע כי האדמה שעליה נערכו הנטיעות שייכת לו והרים את השתילים.

נבון: טרם הגיעה השעה לשידורי בוקר בטלוויזיה

ירושלים, 29 (עתים).- סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות, יצחק נבון, אינו סבור כי הגיעה השעה לפתוח בשידורי בוקר בטלוויזיה הכללית והלימודית.

יועץ השר לענייני שידור מר ישראל כהן מסר כי עמדתו של השר בעניין זה אינה קשורה כלל בויכוח מי משתי התחנות תפעיל שידורים, אלא נובעת מתוך ספק אם בכלל יש לפתוח כעת בשידורי בוקר בארץ. כהן ציין, כי ככל הידוע לו טרם נדונו בפורום מוסמך ההשלכות העלולות להיות לשידורי בוקר על היוצאים לעבודה על התלמידים על החיילים, וכלל לא ברור האם כדאי להפיק שידורים חיים בבוקר עבור מיגזר קטן באוכלוסיה.

בעוד שלרוב הציבור יגרמו השידורים לשיבושים בסדר היום. עוד אמר יועץ השר כי נבון סבור כי לפני שמתחילים בשידורי בוקר יש להעלות את הרמה בשידורים הקיימים בערב ומבל מקום בשעה של קיצוצים בתקציב וכוח האדם חובה הן על הטלוויזיה הכללית וכן על הלימודית לשפר את תכניותיהן הקיימות ולא להיגרר להרפתקה חדשה שכלל לא ברור שהיא נחוצה בשעה זו.

נהג „אגד" נהרג ושניים נפצעו בהתנגש אוטובוס במשאית

מאת שמעון וייס, סופר „דבר" בצפון

נהג אוטובוס „אגד" נהרג ושני נוסעים אחרים נפצעו קשה בהתנגשות חזיתית שאירעה אתמול בבוקר בין אוטובוס לבין משאית בכביש טבריה־בית השלום „פוריה".

כתוצאה מהתאונה הקטלנית נהרג הנהג פסי רוק בן 22 מנתניה. כל הנפגעים הועברו לבית־החולים „פוריה", משם נמסר כי מצבם של שני הפצועים קשה. מחקירה ראשונה של המשטרה עולה, כי נהג האוטובוס שהסיע חבילות ובהם את עיתוני הבוקר לצפון הארץ נרדם על ההגה. האוטובוס סטה לנתיב הנגדי והתנגש במשאית עמוסת חיטה השייכת לעמק הירדן.

שחל: תחנת כוח סולרית תופעל בנגב תוך שנתיים

מאת שמואל תגר, סופר „דבר" באילת

שר האנרגיה, משה שחל, הודיע אתמול באילת כי תוך שנתיים תופעל בנגב תחנת הכוח הסולרית הראשונה.

מסתבר כי ההשקעה בתחנה בסך של 90 מיליון דולר בתפוקת 25 עד 30 מגווט יקרה פי שלושה מהקמת תחנת פחם או מזוט. התחנה, שתתפרש על שטח של כ־600 דונם, תוקם כנראה באיזור אילת או ירוחם והיא תספק חשמל זול בעיקר בשעות השיא במשך היום.

תפקידה של תחנה מודרנית זו הוא לייצב את המערכת הסובלת מצריכת שיא בשעות הצהריים בארץ. בתחנה יועסקו כ־60 איש וכאמור היא תוקם תוך שנתיים באתר שיבחר.

ערב הצדעה להפועל ת"א – ביולי

(עתים). – ערב הצדעה לאלופת המדינה בכדורגל – „הפועל" תל־אביב – ייערך בתחילת יולי.

תחילה התכוונו המארגנים לקיימו ב־10 ביוני, בהיכל התרבות, בהשתתפות אמנים ידועי־שם, אוהדי הקבוצה, אך נאלצו לדחותו מאחר שבאמן האלופה, דוד שוויצר, ישהה באותה עת במקסיקו לרגל משחקי גביע העולם וגם חלק משחקני „הפועל" תל־אביב ייעדרו מן הארץ במהלך חודש יוני.

לחברינו **מרים ואשר שטיינר**

ברכות מזל טוב להולדת הבת

נכדה לשרה ומנחם שטיינר

בית „דבר"

לחברנו **יונה ז'ורב ומשפחתו**

מזל טוב להולדת

הנכד **לידן**

אח לעידן

בית „דבר"

מוסף

מחשבים וטכנולוגיה מתקדמת

מתפרסם היום ב„דבר השבוע"

ראה עמודים 28 – 37

זמני הדלקת נרות

פרשת השבוע

כ"ב באייר תשמ"ו – פר' בחוקותי

זמני הדלקת נרות

ערב שבת	
ירושלים	7.00
תל־אביב	7.16
חיפה	7.12
מוצ"ש	
ירושלים	8.20
תל־אביב	8.18
חיפה	8.23

בעז"ה

המחלקה הדתית · המדרשה ליהדות בבית־ברל · הרשות המרכזית לחינוך רעיוני

סמינר תלת־יומי במדרשה ליהדות בבית־ברל

ליו"ר הועדות הדתיות שליד מועצות הפועלים

יתקיים בימים: א–ג, כ"ג–כ"ה באייר תשמ"ו 1–3.6.86

בתוכנית:

★ יעדי המדרשה ליהדות בהסתדרות – זכריה תמי

★ זהות הערכים ביהדות ובהסתדרות – שמעון אבדומר

★ ההסתדרות כתנועה חברתית – אביהו זהרית

★ דפוסי מנהיגות בקהילה הדתית – ד"ר ישראל ליטל

★ הפעולה הקהילתית בהסתדרות ובתי־כנסת כמרכזים קהילתיים – משה בן־יעקב

★ תפקידיה של הועדה הדתית במועצת הפועלים – נסים כהן

★ תפקיד החברה הדתית בהסתדרות – רות תוברה

★ תקשורת בין אישית ביהדות – מ. בן־יעקב

הסמינר ינוהל ע"י הרצאות וקבוצות דיון

חטיבת הצנחנים משחררי ירושלים

במלאת 19 שנה לשחרור ירושלים ע"י חיילי החטיבה מזמינה מפקדת החטיבה את חיילי החטיבה בעבר ובהווה לקחת חלק באירועים לציון הלקה של החטיבה בקרב ולהעלאת זכרם של הנופלים

האירוע יתקיים ביום ה' ה־5 ביוני 1986 כ"ז באייר תשמ"ו

סדר היום:

שעה	מקום	ארוע
14.30	הר־הרצל	אזכרה לנופלים
15.30	אנדרטות גדודיות	מפגש המשפחות עם נופלי הגדוד
17.00	גבעת־התחמושת	עצרת ממלכתית
18.00	גבעת־התחמושת ובחורשה באזור אתר ההנצחה	מפגש רעים במסגרות גדודיות ויחידות חטיבתיות

להתראות

מפקדת החטיבה

ההסתדרות הכללית של העובדים באר"י

מפעל תרבות וחינוך בע"מ · המח' לנופש עיון וטיול · בשיתוף המרכז לתרבות ולחינוך

פותחים בהרשמה

למפעל הנופש והעיון ירושלים קיץ 1986

מחזורי נופש של שבוע ימים יתקיימו בתאריכים 3–30.8.86 **במלון זוהר**

(חדרים ממוזגים עם שרותים צמודים).

בתכנית: **הרצאות, טיולים, הצגה, תכנית אמנותית וחברתית ועוד.**

לפרטים והרשמה נא לפנות למפעלי תרבות וחינוך בע"מ, רח' ויצמן 32 ת"א, טל' 03-257813

17% הנחה לנרשמים עד לתאריך 05.06.86

ספרו המבוקש של פרופ' **מריאן רבינוביץ**

גילו של אדם

שאזל בתוך שבועות, הופיע זה עתה במהדורה שניה

בהוצאת „עם עובד"

כולנו מאזינים ל–

רדיו סיטי RADIO CITY

תחנת השידור

בכבלים, מס' 1 בישראל.

דיזנגוף סנטר, תל־אביב, טל' 201102

דבר היום

היזהרו מיועץ משפטי האומר הן

היועץ המשפטי לממשלה פרופסור יצחק זמיר כבר מכהן בתפקידו יותר משבע שנים ולא פעם עמד במבחנים קשים למען ביצור הדמוקרטיה. אבל דומה כי את שירותו החשוב ביותר לשלטון החוק הוא עושה עתה, בשלהי כהונתו, הודות לעמידתו בפרשת ראש השב״כ וספיחיה. זמיר היה מועל בתפקידו אילו הסכים למנוע חקירה בחשדות שיוחסו לנושאי משרה בכירים בשירות הבטחון. גם אנשים שהצטיינו בפעולתם לטובת המדינה אינם מחוסנים מפני חקירה ובירור משפטי. עלינו להחזיק טובה לזמיר, שלא נרתע מפני עימות עם הממשלה ועמד על קיום הכלל הגדול, ש״הכל שווים לפני החוק״.

אך במקום לקבל את עמדת היועץ המשפטי ולהשלים עמה אנו עדים לנסיונות לערער את מעמדו ולהכפיש את דמותו. ואם כי היועץ המשפטי לממשלה, ככל נושא משרה, איננו מחוסן מפני ביקורת עניינית אין הממשלה רשאית לעקוף אותו. לכן עוררה תמיהה הדאגה הידיעה על מינוי ד״ר אמנון גולדנברג ליועץ לשר המשפטים יצחק מודעי. ידיעה זו לא הוכחשה ביד, ורק לאחר שגברה הביקורת בחוגים משפטיים הבהיר ד״ר גולדנברג כי לא קיבל מינוי כזה. יש לציין כי שר רשאי לשאול לדעתו של כל יועץ ולהחליף דברים עם כל מומחה. אבל לשר המשפטים ולממשלה יש רק יועץ משפטי אחד, המכהן בתפקידו בתוקף מינוי שקיבל כחוק. ואפילו אם דעתה של הממשלה איננה נוחה מהמסקנה המשפטית של היועץ המשפטי אין היא רשאית לפנות למשפטן אחר, כדי לקבל חוות דעת הפוכה. ועדת אגרנט, שדנה בשנת 1962 בסמכויות היועץ המשפטי, קבעה כי חוות דעתו של היועץ המשפטי לממשלה בשאלה משפטית משקפת, בבהינת הממשלה, את המצב המשפטי. כלומר, על הממשלה לנהוג לפי חוות דעת זו. גם אם תריסר פרקליטים מומחים חלקו עליה דעתו של היועץ המשפטי היא המכריעה. מטעם זה מקובל שרשות ממשלתית איננה רשאית לעקוף את היועץ המשפטי ולבקש, ללא רשותו, חוות דעת מעורך דין פרטי.

במקום ללכת בדרכים עקלקלות ולנסות לכרסם במעמדו של היועץ המשפטי היה שר המשפטים יצחק מודעי מיטיב לעשות אילו החיש את הטיפול במינויו של יועץ משפטי חדש. כמעט ארבעה חודשים חלפו מאז הודיע זמיר על כוונתו לפרוש מתפקידו, ואם כי בינתיים התחלפו שרי המשפטים היתה שהות מספקת למצוא מועמד מתאים ליועץ משפטי.

הממשלה תשגה אם תנסה לבחור במועמד שיהיה אומר הן. בן־גוריון התנגד בשעתו להעמיד לדין את איסר בארי על חלקו בפרשת טוביאנסקי. אבל היועץ המשפטי הראשון יעקב שמשון שפירא עמד על דעתו ובן־גוריון ויתר. לאחר זאת אמר בן־גוריון: ״אשרי העם שיש לו תובע כזה״. חברי ממשלה, הטוענים שהם מוקירים את בן־גוריון, אולי ילמדו מכך את הלקח הראוי.

איש אמת / יזהר סמילנסקי

מבלי לדעת יותר ממה שהתפרסם כרגע, נראה כי לוז כל פרשת השב״כ שנסערה לאחרונה, הוא – האמת.

ראש השב״כ חשוד, לכאורה, בהעלמת האמת, בטשטוש האמת, ובזיהוי לא־אמת.

אי־אפשר שמפקד הבטחון יתהלך בינינו חשוד בשקר. באין אמת קודם הכל, שצריך להבטיח.

קולו של בן־גוריון חוזר פתאום מלפני שלושים שנה: הגא, הקירות אמת, האמת קודמת לכל, אין בטחון בלי אמת, אין פיקוד בלי אמת, ואין מדינת־ישראל בלי אמת.

ולאחר שהיועץ המשפטי לממשלה הושיטן – הוא, ראש השב״כ, צריך להיות מעוניין, ראשון לפני כל אדם, להוציא לאור את יושרו ואת דברו אמת.

הוא, לפני כולם, איש אמת.

פתאום, אחרי שנה, התחיל המצפון להעיק / טלי זלינגר

שתיקות רועמות

העובדות קשות ומחייבות טיפול, אפילו הנסיבות והמניעים שהביאו לחשיפתן מעוררים תמיהות. בגלל הסודיות רוב הציבור אינו יודע כי הוא חשוף בשבוע האחרון למידע חלקי היוצר, במידה רבה, תמונה מעוותת

כבר שישה ימים ברציפות מנהלים הציבור־מימשל־תקשורת דרשיח של אילמים עם הגוף השותק ביותר, ועכשיו גם המותקף ביותר במדינה, השב״כ. אף שאיש מבין כל הגורמים המתבטאים איננו שוכח להזכיר את תרומתם/חשיבותם/אומץ לבם/תושייתם של אנשי שירות הבטחון הכללי, מהווה תזכורת זו רק מבוא ופתיחה להרצאה טעונת־דגשות, בדרך כלל, על החוק והצדק ועל קרבנות משבשיו. אנשי השב״כ, גם אם ירצו להשתתף בוויכוח – הגובל לפעמים בכמעט־היסטריה המולידה הרבה הגזמות, סערות ולפעמים גם השמצות – אינם יכולים לומר דבר. לא רק שאסור להם, הם גם אינם יודעים איך עושים את זה. כוחו של הרגל השתיקה.

העגומה והקשה ביותר של הריגת המחבלים והעדויות בוועדות. לא יתכן שלא ידע, הרי עם הידע הזה הלך אל הסמכויות המשפטיות. האם בהצתה מאד מאוחרת הוא תפס שהיה כאן דבר מירמה המחייב טיפול? במעשה שאפשר להגדירו ״בגידה״ על־פי הקוד של הארגון שבתוכו חי ופעל בהצלחה גדולה חזק עצמו, עשה האיש שימוש מאוחר במה שידע כל הזמן. מבחינתם, סביר להניח שהבגידה היא כפולה וקשה – באיש ובארגון הניזוק קשות. אולי ייסרו מצפונו באיחור? ואולי יש התאמה בין עיתוי הגשת החומר לבין אורך הנשימה של מי שסבלנותו לרשת את ראש הארגון עמדה לפקוע? ״היורש״ חזק בתור בתיזמון מעורר תמיהות, שיש לו אולי גם הקשרים פוליטיים ושייכות – כמו כל דבר אחר עד לאחרונה – למלה שהיה בה בדרך־כלל כדי להצית לבבות: ״הדוסטיה״. האם, מותר לשאול, היתה לראובן חזק איזו סיבה לחשש שיצחק שמיר, בשובו ללשכת ראש הממשלה, לא יפקיד בידיו את ראשות השב״כ? אין זה סוד שארגון כמו שירות הבטחון הכללי הוא גוף מגובש וסגור הרמטית. יש לו נורמות משלו, גזורות מאופי הפעילות ומחוייבות מציאות, קשה ולא בעימה למשמע ככל שתהיה. בתוך המגרש הזה היה ראש השירות דמות ידועה במרובע, ישר דרך וקפדן להחריד ממש, שניסה – בתוך מרחב התימרון האפור בין החוקי לרק כמעט־חוקי – לשמור על הצלם. גם אם היתה התחלקות ותקלה מצידו בשלב הראשון, אפשר וצריך לסלוח. אבל שרשרת מעשיו מאוחר, יותר אם אמנם נעשה,

שב״כ חיים לכל חי

אכן מעוררת תמיהות, יוצקת עצב ומעוררת אמון. אין באלה לשנות את ההתרשמות כי מסוף העירנות האישית, שניתו וניגר מהמצעים שפתחו ״הפורשים״, נובל ברצח אופי ומלמד על מה שהוא טבעי ובלתי נמנע אך חשוב שיובהר: על מתחים אישיים וחיסול חשבונות. מרגע שהחליטו מי שהחליטו, אפילו במסגרת חיסול החשבונות, להוציא את החומר אל היועץ המשפטי, התחיל תהליך שאין ממנו דרך חזרה. אנחנו, הציבור, לא רוצים לדעת למה יצא, אלא איך קרה־שבך־קרה. והמימשל, הדרג המדיני, חייב לנו תשובות. אולי הוא חייב לעצמו תשובות, איך נהג בשלומיאליות שהביאה את העניינים לכלל דירדור כזה, המהווה, אכן כן, פגיעה קריטית ממש בארגון, שהיא פגיעה קריטית בהחלט בבטחון כולנו.

השימוש בטיעון הבטחוני איננו נעשה פלסתר. רק מי שמכיר קצת את השב״כ יודע להעריך את עוצמת הנזק הקריטי לתיפקודו מעצם החשיפה. והו זעזוע שיכול לפגוע בעבודת היום־יום של שורותיו ועלול לסרס את יכולתו לשנים בעקבות נזקים מצטברים. אין אולי תשובה לשאלה, אבל ראוי שתישאל – איזה נזק גדול יותר? זה שהיה נגרם אילו התברר שראש השב״כ פעל לא נכון באותו לילה ליד האוטובוס? זה שהיה נגרם אילו, באמצעות טיוח, היה דבר ההתחמקות מאחריות נשמר בתוך הארגון ומפחית מאמינות ראשו? זה שהיה נגרם לו היה נחקר? זה שנגרם מהפרסום והחשיפה? אין לדעת. כך או כך או כך, יש בהחלט היבטים בטחוניים מובהקים ומכריעים לכל הפרשה, ונראה שהיועץ המשפטי לממשלה מבין אותם. אחרת איך אפשר להסביר את העובדה שפרופ׳ זמיר עצמו הציע לפני זמן־מה לראש הממשלה עיסקה שלפיה ייסגר התיק אם ראש השב״כ יתפטר? אין זאת אלא ששוכנע כי תהיה פגיעה בבטחון המדינה, אף שהיום הוא עומד על כך שאין בזה פגיעה. אם לא כך עוד אפשר לחשוב שגם היועץ המשפטי לממשלה היה מוכן ״למכור את הצדק״ במחיר שעליו החליט, ראשו של אברהם שלום, מתוך הנחה, לפני בדיקה, שהחומר שבידיו נכון.

קרוב לוודאי שלא יימצא אדם הצרך לדמותה ולעתידה של המדינה, שלא יראה הכרח בבדיקת החשדות בדבר העלמת ראיות ועדות שקר של נושא תפקיד בכיר ורגיש כמו זה של ראש השב״כ. זאת משום החשש מפני התקדים ועל בסיס האמונה בשלטון החוק ובדוגמה האישית של אישיות שהיא גם מפקד. אבל ישנם, בוודאי, רבים שאינם יודעים אפילו כי בשטף המלל והאינפורמציה המוורם עליהם השבוע, הם מקבלים תמונה חלקית בלבד. תמונה מעוותת במידה רבה, שגם, אם אין בה כדי לשנות עובדות בסיסיות, היא מעוררת שאלות כרוכר הנסיבות והמניעים שיצרו את הסיטואציה העכורה, קשה והרסנית כמות שהיא.

בארגון זה עלה פתאום קול. השתיקה הופרה ותיבת פנדורה עלתה על גדותיה. מדוע? לב הציבור הולך שבי אחרי שני דברים, שבמקרה הזה הם נראים מנוגדים – הבטחון ועשיית הצדק. מי שאחראים להעברת המפתח לתיבה לידי שלטון החוק עושי הצדק נראים בעיני הציבור כרודפי אמת ועכשיו גם כקרבנות ששילמו במשרותיהם, אנשים טובים שתרמו הרבה לבטחון. אבל האם יהיה זה בלתי רלוונטי לחלוטין לשאול ולתמוה איך קרה שעובדות שהיו ידועות למפגחי התיבה מאז מחצית שנת 1984 קיבלו מימד של פגיעה בחוק ועיוות צדק המחייב מעשה רק בסוף שנת 1985? מה קרה בשנה וחצי שבין אירועי האוטובוס והחקירה שלאחריהם לבין המפגש בין חושפי הפרשה בשב״כ, אנשי צמרת בארגון, עם נציגי החוק? אחד מכוכבי הפרשה הזאת ענה על התמיהה שהוצגה בפניו במלים: ״מה זה משנה״?, לאמור: העובדות קשות מאד כשלעצמן ומחייבות טיפול בלא קשר לנסיבות ולמניעים שהביאו לחשיפתן.

אמת ויציב, ובכל־זאת, אם כולם כבר יודעים הכל, זכות הציבור לדעת שיש כאן תמיהה. לא מן הנמנע שפתרונה טמון במה שככל הנראה מניע את כל הגלגלים בכל הזמנים – רדיפת כוח. ראובן חזק ודאי ידע לאורך כל הדרך את כל נפתולי הפרשה

למנוע חקירה לא הצליחו / חנה זמר

מי מחפה על מי

אם לשפוט על־פי התוצאות הרי הטיפול של הדרג המדיני בפרשת השב״כ היה גרוע. אפילו גרוע מאוד. הדרג המדיני, משמע ״הקבינט״ – אך בעיקר השר הממונה, הלא הוא ראש הממשלה, והשר הנוגע בדבר, הרי הוא מי שהיה ממונה על השב״כ בעת האירוע ובשלבי החקירה הראשונים.

צאו וראו מה הניב הטיפול: מן החקירה שאותה ביקשו למנוע, לא יהיה מנוס. ההנחה שאותה הביע השבוע שר המשפטים בפומבי, שלפיה יורשו של פרופ׳ זמיר ״יעצור את התהליך שבו פתח זמיר, היא הנחה מופרכת. שום יועץ משפטי לממשלה לא יוכל לעשות כן, ואנחנו צריכים לקוות – חרף הנטיה לסחר־מכר קואליציוני במינויים הבכירים העומדים להכרעה בימים אלה – כי היועץ המשפטי החדש אכן יכבד את עצמו וירצה שיכבדוהו גם אחרים. מינויו של אמנון גולדנברג כיועץ לשר המשפטים בעניין השב״כ אמנם עושה רושם של חוליה נוספת בשרשרת ההתחמקויות, אבל ספק אם היא תשנה הרבה.

למנוע חקירה לא הצליחו. לעומת זאת הצליחו לגרור את הפרשה אל הפומבי, דבר שבוודאי לא התכוונו אליו ושמוטב היה כי לא יקרה, אם לדבר בלשון המעטה. ומשקרה הדבר, והתעורר ויכוח, יצרה הסנגוריה האומללה על עמדת הדרג המדיני את הרושם המטעה כאילו יש סתירה בין חוק ובטחון. חמור מזה, היא יצרה רושם כאילו יש סתירה בין בטחון לדיווח אמת. דבר אבסורדי כשלעצמו.

את כל הסיבוכים המסעירים והמזיקים האלה אפשר היה למנוע, אילו טיפלו בעניין בעוד מועד בקצת יותר רגישות, בקצת יותר תבונה. כאשר העלו בכירים בשב״כ את טענותיהם בדבר ״תפירת״ עדויות, צריך היה להיות ברור שאי אפשר לטאטא אותן אל מתחת לשטיח. עם כל ההערכה לראש השב״כ – ולא שמעתי איש מטיל ספק במסירותו, באמינותו ובהגינותו – גם המערערים לא היו קוטלי קנים, לא במעמד ולא בסגולות אישיות. הם גם יודעים היטב שכאשר מעלים חשדות צריך לספק גם ראיות. ממילא אי אפשר לפטור בלא־כלום טענות בעלות אופי חמור כל כך.

הפער בין כובד ההאשמות לבין קלילות התגובה הוא מדהים. היתה זו תגובה בלתי־נורמטיבית, שהרי פרס ושמיר צריכים לדעת כי דיווח אמת איננו נוגד את הבטחון אלא הוא ממש תשתית הבטחון. ככל שאני מהרהרת בתגובה הזאת, ככל שאני מנסה לצרף אינדיקציה אחת לדעותה, לפרש דברים נרגשים אבל בלתי־רלוונטיים שנאמרו בפומבי וגם דברים תמוהים שלא־בפומבי, אינני יכולה להשתחרר מן ההרגשה כי פרס ושמיר לא נחרדו מפני שלא הופתעו, מפני שהיה בנראה מישהו (או מישהם) שכן קיבל דיווח אמת ושסמך ידיו על מסירת גירסה מפוברקת לגופים חוקרים ושיפוטיים.

אולי כן ואולי לא. מעניין לי לדעת? ומעניין ליועץ המשפטי לדעת, הרי לא יספרו לו. בין כה ובין כה, כאשר הועלו החשדות, צריך היה להתייחס אליהם. ההתייחסות היתה כאל מרד שהביא להדחות. השאר כבר ידוע, אך מן הראוי להזכיר כי היועץ המשפטי לא פנה למשטרה אלא לאחר שאחד המודחים פנה לבג״צ.

ליטים למרנו כי היועץ המשפטי היה מוכן לוותר על החקירה אילו התפטר ראש השב״כ מתפקידו. אברהם (איי.בי.סי.) שלום סירב לעשות כן, ולדעתי בצדק: הגם שתקופת שירותו באופן טבעי איננה רחוקה מסיומה, התפטרות בנסיבות הנתונות היתה מתפרשת כהודאה וכבניעה. נוסף לכך היא לא היתה פותרת דבר, ולא פוטרת מהחובה לבדוק. יותר משתמוה הסירוב, תמוהה הצעתו של זמיר.

אבל אפשר היה להקים ועדה מכובדת שתבדוק את ההחשדות. אילו הוקמה כזו לפני שלושה חודשים, היא היתה עושה את מלאכתה מחוץ לזרקורי הפרסום, ונזק החשיפה לא היה מצטרף לנזקי הזעזועים הפנימיים. ההנחה שהסוד היה נשמר איננה אבסטרקטית: עובדה היא שגם בלי ועדה שום דבר מן הסערות המתרחשות לא הגיע לידיעת הציבור במשך חודשים ארוכים. (אפילו חברי ממשלה, ובהם בכירים למדי, לא ידעו עליה, ואולי בזכות זו לא דלפו הדברים החוצה).

עכשיו כולם יודעים. אנחנו, ידידינו ואויבינו. לא ברור כמה זה מעסיק אותם, אבל אותנו זה מעסיק. אנשים מדברים על זה לא רק בטרקלינים אלא גם באוטובוסים ובסופרמרקטים, מתוך תהייה וסקרנות, ובאותה עת גם כבני סמכא ובעלי דעה. כולם שואלים שאלות, אבל גם מספקים תשובות. וכולם גם מרגישים שהנושא הזה לא היה צריך להתגלגל החוצה.

כאשר תתחיל החקירה אפשר יהיה וצריך יהיה להחזיר את הנושא אל מאחורי דלתיים סגורות. מבחינה זו בוודאי שוועדת חקירה טובה מחקירת משטרה. ולא רק מבחינה זאת. עם כל הביקורת הקשה, ולפרקים מוצדקת, שנשמעה על ועדות החקירה של אגרנט ושל כהן ושל בייסקי, עדיין במקרים מהסוג הזה יש לוועדת חקירה יתרונות על פני חקירה משטרתית. למשל, אינני חושבת שצריך להכעות את ראש השב״כ. בחקירה משטרתית קשה שלא לעשות זאת, ואילו בוועדת חקירה כל התקדימים מאפשרים שלא לעשות זאת. אך העיקר הוא שוועדת חקירה תוכל להוציא מתוק מעז, ותוך כדי בירור חשדות נגד אנשים לעמוד על נהלים מוסדיים ועל נורמות קיימות, ולהצביע על מה שראוי לשינוי ולגישה חדשה. אולי כל המערכת תצא נשכרת מכך.

באשר לראש השב״כ עצמו, חקירה כזאת היא אחד הסיכונים המקצועיים שבאחרים מהם הוא מורגל. די להזכיר לו, כי עמיתיו כראש הפירמידה של מקצוע המודיעין בישראל – שני שלישים מהאלופים שכיהנו כראשי אמ״ן – ״גמרנו לא טוב״. גם אם לא היו גרועים מן השליש האחר.

מדוע, בעצם, אני מנסה לנחם את האיש שהאשמה כל כך לא־מלבבת מופנית אליו? פורמלית, מפני ששום דבר עוד לא הוכח. מעשית, מפני שאני מאמינה שקיבל ״אור ירוק״ לעשות את אשר עשה, אם עשה. ואם אמנם כך הדבר, הרי הדרג המדיני איננו מחפה עליו, אלא הדברים בדיוק הפוכים. אולי.

צו היושר וצו הרחמים / עמוס עוז

חמש שאלות ושיר אחד

״חייב עם להילחם על החוק כמו על חומותיו״ (ההוגה הירקליטוס מאפסוס, לפני כאלפיים וחמש מאות שנה).

״אין צורך לזעזע את מערכות הבטחון והמשפט בגלל שני מחבלים״ (ההוגה יצחק שמיר בימים אלה).

א. צדק מול בטחון?

האם עלינו להשעות את שלטון החוק בגלל מצב הבטחון? או להזיק למערכת הבטחון בשם עליונות החוק? אלה ואלה דברי הבל: החוק הוא הבטחון. באין שלטון־החוק אין בטחון לא ליחיד ולא למדינה. שלטון החוק הוא איפוא, בין היתר, בעייה בטחונית עליונה מפני שלכל אורך ההיסטוריה מדינות אשר חדלו להיות מדינות־חוק חדלו, כעבור זמן מה, להיות. נקודה.

ב. האם מותר לרצוח רוצחים?

בשנת 1960 הורה ראש הממשלה ושר הבטחון דוד־בן־גוריון לראש זרועות הבטחון איסר הראל ללכוד את אדולף אייכמן ולהביאו חי, בריא ושלם לישראל כדי להעמידו לדין. ולעשות זאת בלי לפגוע באיש, גם לא בבני משפחתו של רוצח־ההמונים. בכך חיזק בן־גוריון כלל יהודי ואנושי פשוט ומוחלט: אסור לרצוח רוצח לאחר שנתפס. דין יהיה, ולא נקמה. כי אין נקמה. מה שנכון לגבי אדולף אייכמן נכון גם פי ששה מיליון לגבי שני הרוצחים מן האוטובוס של אשקלון.

ג. מי צודק?

במדינת ישראל, כברוב המדינות המתוקנות, קיימת ״חוקת השיפוט הצבאי״. זאת — בגלל ההכרח לקיים מערכת שיפוט נפרדת לאנשים לובשי מדים ונושאי נשק הפועלים במציאות שונה מאוד מן המציאות האזרחית. כשהם מואשמים, אסור להם לכנס מסיבות עתונאים. אסור להם להתראיין. אסור להם לגולל את הידיעה כולה ולהסביר את נסיבות מעשיהם.

הגינה של חוקת השיפוט הצבאי צריך לחול גם על אלה המשרתים בלי מדים בזרועות החשאיות, מפני שכאשר מועלות נגדם תלונות בפומבי מצבם הציבורי והמשפטי קשה אולי אף יותר ממצבו של חייל לובש מדים.

פרשת ראש שירות הבטחון הכללי חושפת איפה פרצה חוקתית מכאיבה אשר ראוי היה לתת עליה את הדעת עוד לפני שנים רבות, עם הקמתן של הזרועות הללו. לו, למשל, היה אייכמן נפצע או נהרג במהלך חטיפתו – האם נכון היה להעמיד את מבצעי הפעולה בפני בית דין פלילי רגיל?

יש צדק נחרץ בעמדתו של היועץ המשפטי לממשלה היוצא להילחם על כך ששום אדם לא יעמוד מעל לחוק.

יש צדק נחרץ גם בעמדתו של ראש הממשלה האומר כי חקירה ודין אכן יהיו. אבל קיום הליכים משפטיים רגילים, חקירה משטרתית, כיסוי עתונאי, משפט פלילי, עלולים לפגוע בזכותו של אדם ליהנות משוויון לפני החוק.

והיכן אין צדק?

אין צדק במצב החוקתי הנוכחי שאינו מאפשר ללוחם בלי מדים להישפט בפני ערכאה הערוכה ומסוגלת להעניק לו מה שמעניק החוק לכל לובש־מדים.

ד. מה לעשות?

מה לעשות איפוא? אולי האפשרות הפחות־גרועה היא שהאיש אשר נגדו הועלו חשדות קשים ישעה את עצמו מתפקידו עד לבירורן המהיר, החשאי והחוקי של ההאשמות. יש לקוות שינוקה מכל רבב ויוכל לשוב במהרה למילוי תפקידו. אולי נכון יהיה, שנשיא בית המשפט העליון – בהיותו ראש הרשות השופטת – יקבל עליו לקבוע מה היא הערכאה המתאימה למקרה זה. אחר כך, ובהקדם, חייבת הכנסת לסתום את הפירצה ולחוקק חוק אשר יקבע אחת־ולתמיד כיצד וכפני מי תתבררנה בעתיד תלונות נגד לוחמים אלמונים שאינם לובשים מדים אבל חלות עליהם חומרות ציבוריות קשות אולי יותר מאלה החלות על לובשי מדים.

ה. ושוב פטריוטים מול תבוסתנים?

״המקהלה הפטריוטית״ קמה בימים אלה לצווח במלוא גרונה כי יש נאשמים – ויש נאשמים. אין זאת תופעה חדשה: גם בפרשת ארגון הטרור היהודי, גם בפרשיות של חיילים שנאשמו בפשעי מלחמה, גם בפרשת האחריות העקיפה לטבח בשתילה ובסברה, נזעקה אותה מקהלה לשטוף את מוחנו בנימוקי־הבל ובדמגוגיה זולה בנוסח ״ייקוב הבטחון את הדין״. שוב ושוב מבקשים מאתנו להשעות את ספר־החוקים, להעניק שריון אישי, פלדלת עם דבר־בדיקה לכל שהואשם בפשע הנובע מ״אהבת ישראל״. במקרה שלפנינו, אין ספק שהמקהלה האווילית הזאת עושה שירות הדוב לאיש שמדובר בו: אני מאמין כי ראש שירות הבטחון הכללי לא ביקש מידי הגברת גאולה כהן רשיון להרוג ערבים כטוב בעיניו בתוקף היותו גיבור, מסור, צנוע, או בתוקף היותנו במצב חירום תמידי.

אין כאן מחלוקת בין נאמנים לבין בוגדים, ולא בין פטריוטים לבין תבוסתנים. יש ריב בין הגורסים כי במלחמה הכל מותר – לבין אלה המאמינים כי שום מטרה אינה מקדשת את כל האמצעים.

איש היה בארץ ישראל השלמה ונתן אלתרמן שמו, איש אשר גם הגברת כהן ומר מילוא וודאי לא יטילו ספק בלאומיותו הנלהבת. אלא שמלבד שלמות הארץ החשיב האיש הזה גם שתיים או שלוש שלמויות אחרות. וכן כתב נתן החכם בשירו ״על זאת״:

״... אבזרית מלחמה. המטיף דתמים
באגרוף מפניה יוזהר.
אך על כן צו היושר וצו הרחמים
לו יהי בה כמוה: אכזר!

ולקול המפייטים רק על קטב – תרדה
והנדמים לה רק דבש על מירדה
לו יוכנו בירה עונשים של פלדה!
בתרידין צבאיים של שדה!

ומלחמת העם, שעמדה לבלי חת
מול שבעת הגייסות של מלכי המזרח
לא תיחת גם מפני ״אל תגידו בגת...״
כי איננה פחדנית כדי קריח.״

כל השאר לא מעניין / מייק לוין

גביע עולמי

ממחר יהיה העולם כולו מחובר למקלטי הטלוויזיה למשך חודש ימים. סוקרטס, רומינגה, פלטיני, מרדונה יעשו את הכותרות. 24 נבחרות כדורגל לאומיות הגיעו לגמר. אחת מהן תהיה אלופת העולם

מה כבר לא אמרו על הכדורגל. ביתן לומר שהשתמשו כבר בכל הסופרלטיבים האפשריים: שגעון, מחלה, סם, היידק, הכל, פחות או יותר, נכון. הכדורגל מסריף את החושים, אבל מי שלא חי את זה לעולם לא יבין.

ביום שלישי השבוע זכתה בית״ר ירושלים בגביע זו השנה השניה ברציפות. שבוע קודם לכן העפנו את מכבי תל־אביב הגאה מחצי הגמר. הנצחון על שמשון בגמר השכיח את הכל. מפקד השב״כ, היועץ המשפטי, שלטון החוק, רוטציה – כל אלה נרחקו לקרן זווית אי שם בשולי התודעה. לפני המשחק חשבתי רק על מצב רגלו של אלי אוחנה, והאם יופיע סמי מלכה בהרכב הפותח. השאלה העיקרית: כמה נכבים לשמשון?

ברגעים נדירים של התפכחות, אני שואל את עצמי מה, בעצם, לי ולכל אוהדי בית״ר. רובם המכריע חרותניקים שרופים, שאת האי־דיאולוגיה שלהם אני מתעב, ואת המדיניות שהם דוגלים בה אני רואה כאסון. אבל כשבית״ר עולה על המגרש אני באקסטזה. ״יאללה, בית״ר לשחק״, אני צווח בקול מטורף עם שאר השרופים. בית״ר ירושלים נשארה החוליה היחידה והאחרונה המחברת אותי עם עברי הרוויזיוניסטי. הצלחתה שלה, ממש בסוף העונה המקומית, היא בדיוק הגשר הדרוש לי לקראת משחקי הגביע העולמי. בית״ר לוקחת את הגביע, אני בעננים, וכל כוכבי־העל בעולם עדוכים כדי לפתוח בחגיגת הכדורגל הגדולה, הנערכת בכל ארבע שנים.

העולם כולו יהיה מחובר למקלטי הטלוויזיה בחודש הבא. מאות מיליוני אפריקאים, אירופים, אסייתים, אמריקאים, לטינו־אמריקאים – בעצם מי לא? כולם ייהנו ויגתחו את ביצועי סוקרטס הברזילי, רומינגה הגרמני, פלטיני הצרפתי, מארדונה הארגנטיני ורבים אחרים. גם אנחנו נהיה מיוצגים שם. אמנם לא על המגרש, אבל משלחת מכובדת של עסקנים ואנשי תקשורת יתהכנו עם אלה הבאיישים את צמרת הכדורגל העולמי. טוב, אולי לא כדאי להיות קטנוניים. נעבור אל העיקר.

עשרים וארבע נבחרות לאומיות הגיעו לגמר במכסיקו. אין ״פייבוריטית״ ברורה, המועמדות לזכיה הן גרמניה, ארגנטינה, ברזיל, איטליה ואולי גם אנגליה. גם דנמרק, צרפת, הונגריה ואורוגוואי עשויות להפתיע. העובדה שהמשחקים נערכים במקסיקו נותנת יתרון לקבוצות הדרום־אמריקאיות, אבל כפי שכותבים עתונאי הספורט (והם יצרו שפה עברית חדשה במדינה, די בשירות צבאי קצר כדי לעמוד על כך) ״הכדור הוא עגול״. אפשר לראות בכדורגל רק משחק, אבל במשחק הזה טמון הרבה יותר מזה. וזה כולל גם הרבה מאוד כסף, כבוד, תהילה. מי אינו זוכר את מעמד משחק הגמר בספרד 1982, כשנשיאה הקשיש של איטליה הגיע לאיצטדיון לעודד את נבחרתו. השחקנים שיזכו בגביע יהפכו לגיבורים לאומיים בארצם, חשבון הבנק שלהם יטפח לממדים אדירים. משחקי הגביע העולמי נותנים סיכוי לשחקנים אלמונים להפוך לכוכבים ידועי שם. המצטיינים במיוחד יזכו גם לחוזים שמנים מקבוצות עשירות.

נדידת שחקנים מארץ לארץ ומיבשת ליבשת הפכה כבר לשיגרה. מארדונה הארגנטיני שיחק בברצלונה הספרדית, וכיום בנפולי האיטלקית. רומינגה הגרמני משחק באיטליה; שוסטר, גם הוא גרמני, בספרד; ארצ׳באלד הסקוטי מופיע גם הוא בברצלונה, וגם מאמנה הוא אנגלי, טרי ואנבלס.

משחקי הגביע העולמי מעלים לעתים גם מדינות קטנות על המפה. ב־1950 הדהימה אורוגוואי הזעירה את העולם, כשגברה בגמר שנערך בברזיל על המדינה המארחת 1:2. תוצאה זאת התקבלה כאסון לאומי בברזיל וכהתלהבות חסרת תקדים באורוגוואי, שכבר זכתה בעבר בגביע ב־1930. באנגליה, ב־1966, הצליחה צפון־קוריאה האלמונית להדיח את איטליה ברבע הגמר, ואילו בספרד לפני ארבע שנים עוררה אלג׳יריה סנסציה וניצחה את גרמניה 1:2.

אין ספק שבחודש הקרוב ייווצר מעין מכנה משותף אוניברסלי, שיקיף את הפאבים של אנגליה, השווקים של בגדד, הביסטרואים של פאריס והמזללות של שוק מחנה־יהודה בירושלים. בכל המקומות האלה, ולא רק בהם, יהיה הגביע העולמי נושא השיחות המרכזי, אולי אפילו הבלעדי. מרבית המשחקים ישודרו ב־1 אחר חצות, כך שרבים יאחרו לעבודה ויגיעו עם עיניים אדומות. מארדונה, סוקרטס, זיקו, מולבי, ינסן, בלוחין ואחרים יעצבו את ההיסטוריה של החודש הקרוב.

כל השאר לא מעניין.

هكذا من الاصل

...בל צמא, לכו לשתות מים" / שמעון וייס

לעשות מקלחת בזוגות

...ו לדוברה הוותיק והמנוסה של חברת ...ת", מרדכי יעקובוביץ', אזל מלאי ...קים", כשניסה לשכנע את הציבור הרחב ...נה לא יתוסף בצריכת המים – לא יהיו מים ... הקיץ. רבים הורגלו לכך שיעקובוביץ' ...ארטיסט סוגר את השיברים, אבל תמיד יש ...פני כמה ימים כינס קבוצת עתונאים ליד ... המים של אתר "ספיר" בצפון הכנרת חורק ... את הרעיון האחרון שהיה לו בארסנל. ...", אמר לעתונאים, "שאפשר להתרחץ אפילו

כנרת יש רק אחת

...לא די בחורף השחון, התברר שגם הכנרת ...ה השנה, וגם זו תוצאה של מספר שנים ...ת מגשמים. השבוע החל התהליך שכמבנו ...ם כל יודעי דבר – התאיידות כי הכנרת ...ת הקיץ ומפלס הכנרת החל יורד בדרך ...יה הממוצעת בקיץ, המגיעה לכחצי מטר ... תהליך ההתאיידות. נכון להשבוע, עומד ...ם על מינוס 211.18 מטר וזהו, כאמור, רק ...ולה. כבר עתה ברור כי "מקורות" תשאב ... מהכנרת רק שליש מהכמות הרגילה – ...מיליון קוב בלבד במקום 440 מיליון קוב ...ה רגילה. לא רק הכנרת מתייבשת. גם ...באגרי המים העיליים ברחבי הארץ ריקים ... לגמרי וכמה מהם ריקים כדי מחציתם. ...גברר שאפילו בשומרי המסורת לא ...שבים, שאחרת לא היה המפלס הנמוך ...כוציא מכלל שימוש את קיר ההפרדה ...נפרד בטבריה. החרדים בטבריה יצטרכו, ..., להסתפק במקלחת הביתית. לא בזוגות, ...

בזוגות ובשלושה, שום אסון לא יקרה, העיקר שיחסכו במים". העתונאים צחקו, יעקובוביץ' לא צחק, ולמחרת בעתונים זכה לכותרות בולטות. האיש יודע את מלאכתו. לו רק היו שומעים לעצתו.

הסנה משובע יעקובוביץ' שאם לא נחסוך ולא נשמור – לא יהיו מים כבר בראשית הקיץ וחברת "מקורות" תפסיק, בלית ברירה, את אספקת המים. "המצב החמיר במיוחד השנה לא רק מפני שלא ירדו גשמים בחורף האחרון", הוא מסביר, "אלא משום שנוצרה הצטברות של מספר שנים ללא כמות משקעים מספקת, שאילצה אותנו למשיכת יתר על

בחמש השנים האחרונות נרשמה רק שנה אחת כשנה גשומה ונורמלית. הגרעון הגדול במשק המים שווה היום לכמות תצרוכת המים השנתית של המדינה

מים כבכן האדמה ללא כיסוי משמים, בכיוון שהטבע לא דאג להחזיר בי גשמים". מזכיר את הבנקים וה"אוברדרפט", אבל עם מים.

מתברר כי בחמש השנים האחרונות נרשמה רק שנה אחת (לפני שנתיים) כשנה גשומה ונורמלית. כל השאר היו שנים שחונות, שיצרו את הגרעון הגדול במשק המים, השווה כיום לכמות תצרוכת המים השנתית של מדינת ישראל – 1.6 מיליארד מטר קוב מים. כבר עתה ברור כי נזדקק למספר שנים של גשם חורפי מבורך, ואולי אף מעבר למוצע הגשם השנתי, כדי לכסות את הגרעון הגדול.

מיעוט הגשמים והמאזן המוחד יצרו גם מצב הידרולוגי קשה ביותר, בעיקר לאורך רצועת החוף ובאזור חדרה, שם ירדו מפלסי מי התהום אל מתחת לנקודה הנמוכה ביותר שנרשמה אי־פעם. התוצאה: סכנה המורה של חדירת מי ים מלוחים לתוך בארות המים המתוקים. באר כזאת איננה ניתנת עוד לשימוש, ואיש "מקורות" מגלה כי כבר עתה אבדו לנו עשרות בארות מים מתוקים שהומלחו בשל מיעוט הגשמים. "בארות אלה יוצאות משימוש משום שמי התהום הם מקור מים מרכזי בארצנו – ואנו נאלצים לספק פחות ופחות מים", אומר יעקובוביץ'. הסנה, וזה עוד גילוי חדש, לראשונה באו קום המדינה, צפויים קשיים רבים באספקת מי שתיה לאזורים וישובים שמעולם לא נתקלו בקשיי יום־יום כאלה – כרמיאל, מעלה אדומים, נצרת, עפולה, ישובי העמק ואפילו ירושלים. "בעצם", אומר מנכ"ל "מקורות" יחזקאל זכאי, "אנחנו צופים קשיים באספקת המים בכל רחבי הארץ, ואני מזהיר את הרשויות המקומיות שאם יחרגו ממכסותיהן, מה שהן עושות בדרך כלל, 'מקורות' לא תהסס לסגור את השיברים". עד כמה האיומים הללו משפיעים, יכולה להעיד העובדה כי בחודש אפריל החורף חרג המגזר העירוני ברשויות המקומיות במכסותיו ב־21 אחוז, למרות הקיצוצים והאיומים... אגב, שר החקלאות אריק נחמקין החליט לקצץ עשרה אחוזים ממכסות המים למגזר החקלאי, שפירושם 180 מיליון קוב מים. "גם על זה נקפיד מאוד השנה", אומרים אנשי "מקורות".

הכל מסכימים שהחורף האחרון הצטיין ביובש וגורם לקשיים רבים בעיקר אצל החקלאים. הוויכוח מתחיל בהגדרות. אנשי "מקורות" אומרים: לא שנת בצורת, רק שנה שחונה. סגן שר החקלאות, אברהם כץ־עוז, נחרץ: שנת בצורת בין הקשות ביותר בשלושים־וחמש השנים האחרונות. מי צודק? כץ־עוז: "בעבר היה צורך בהכרזה של שר החקלאות, אבל זה ארבע שנים, מאז קיים חוק הבצורת, אין עוד צורך בהכרזה ודי שהחקלאים מזמינים את הוועדה המיוחדת של משרדי החקלאות והאוצר לשדותיהם וביחוד הם קובעים אם מדובר מתבואות־בצורת בהתאם לכמות המשקעים שירדה בחלוקתם".

בחודש פברואר האחרון (!), עוד בטרם הסתיים החורף, הזמינו חקלאי הנגב את הוועדה המיוחדת לקביעת הבצורת, כדי שתבדוק מקרוב אם שטחיהם

כרמיאל, מעלה אדומים, נצרת, עפולה, ואפילו ירושלים צפויים להיתקל בקשיים יום־יומיים באספקת מי שתיה. „אם הרשויות יחרגו ממכסות המים נסגור את השיברים", מזהירים ב„מקורות"

נגועים בבצורת. כל כך שחונה היתה השנה, וכל כך מיואשים היו החקלאים, עד שהקדימו ואירחו את אנשי האוצר ומשרד החקלאות בעיצומו של החורף. ירדו הפקידים לנגב, הסתובבו בין שטחי האדמה היבשה והודיעו, כמעט כבפוי: יכול להיות שזו שנת בצורת, אבל צריך לחכות. כעבור חודש ירדו שוב, ואז נוכחו לראות שהחיטה אכן קמלה ונותר רק לשלוף את האישורים ולחתום עליהם. למחרת היום עלו הטרקטורים והקומביינים על השטחים שהוכרזו כנגועי־בצורת ואת מה שנותר מהם קצרו לתחמיץ בשביל הפרות שברפת. בשטחים שאפילו תחמיץ אי אפשר היה להוציא, פשוט עלו המחרשות והפכו את האדמה. עכשיו מחכים החקלאים בנגב להמחאות הכספיות ממשרד האוצר על חשבון פיצויי־הבצורת.

לא רק הם מחכים. כמעט בכל חלקי הארץ נפגעו החקלאים מהבצורת ואושרו להם פיצויים כספיים בהתאם לכך. במשרד החקלאות מעריכים, נכון להיום, כי כ־350 אלף דונם מכלל כמיליון דונם תבואות חורף וחציר נפגעו מן הבצורת, ואם ניקח בחשבון כי כמאה אלף דונם תבואה הושקו בהשקיה מלאכותית ולא משמים, כי אז אפשר להבין את ממדי הבצורת והפסדיה. כץ־עוז, איש בספוא בנשמתו בהיותו חבר קיבוץ וחקלאי שנים רבות, יודע שבשביל החקלאי אין בפיצויים הכספיים כדי לנחם. ערכם של הפיצויים לא ריאלי מבחינה כספית, שלא לדבר על כאב הלב למראה התבואה שהכזיבה.

מתברר שאת עיקר המכה קיבלה הכותנה, ואחת התוצאות הישירות מן היבול הדל (נוסף על מחירי השוק העולמי הירודים) היא ההחלטה להפחית בכמאתיים אלף דונם את שטחי הכותנה ברחבי הארץ. עתה נותרו פחות מחצי מיליון דונם כותנה – ענף שהתפתח כה יפה בשנים האחרונות בארץ ושיפר לא אחת את מאזן מטבע החוץ של ישראל. השנה זו לא שנת הכותנה של ישראל.

נכון לעכשיו מונה רשימת האזורים נפגעי הבצורת את הגליל התחתון, עמק בית־שאן, לכיש והנגב הצפוני. במשרד החקלאות אין מוציאים מכלל אפשרות כי במרוצת החודש הקרוב תתפח הרשימה ותקיף אזורים נוספים. מה שכבר ברור הוא שאזורים בצפון הארץ נפגעו לא פחות מאלה שבדרום, שכן לעזרת הנגב באו עשרים מילימטרים הגשם שירדו באזור באמצע אפריל והרוו מעט את האדמה. גם בשפלת החוף סייע גשם אפריל במעט. כדי להימנע מבצורת כמעט מדי שנה, גם בשנים ברוכות בגשמים, נקבע לפני מספר שנים בה שקדרי בפי החקלאים „קו הבצורת" וזהו קו גיאוגרפי המשך מנירים שבנגב דרך אורים, משמר הנגב, להב ורביד שמצפון־מזרח לבאר שבע. ודומה מקו זה, כך החלט, אין זורעים תבואות חורף ובכך מונעים כמעט „על בטוח" בצורת שנתית. אנשי שדה־בוקר, למשל, מגדלים את שטחי הכותנה וגידולי ההודף באזור קרית־גת.

בעוד פחות מחודש יחל שר החקלאות בבדיקה יסודית ומסכמת של מצב שדות התבואה החורפית, החיטה, החציר והכותנה ברחבי הארץ. מימצאי בדיקה זו הם שיקבעו באורח סופי אם השנה

כ־350 אלף דונם מכלל כמיליון דונם תבואות חורף וחציר נפגעו מן הבצורת. כ־100 אלף דונם הושקו בהשקיה מלאכותית. הפיצוי הכספי שקיבלו החקלאים לא סייע לשברון הלב למראה השדות שיבשו

האחרונה תיכנס לקטגוריית שנות הבצורת, או שמא תהיה זו שנה גבולית. בחברת „מקורות" כבר בטוחים שאין זו שנת בצורת. שנה קשה – כן. שנת בצורת וקבלת פיצויים – זה עוד לא. אולי לא רוצים ב„מקורות" להעיב כבר עכשיו על חגיגות היובל של החברה בשנה הבאה.

...ש יישאר מחוץ לרשימה / עליזה ולך

סידור „עבודה"

...י המושב השני של הוועידה ...הירו רבים כי במרכז החדש ...צרו את מעמדם. ראשי כל ...ליקות ידעו להוכיח כי עלה ...ור ייצוגן. אך הגדלת כוחם ...רכז עדיין אינה מקדמת את ... סיכוייהם להעתיק את ...עור־כוחם ברשימה לכנסת

...כלו על רשימת הח"כים של מפלגת ... הסתכלו עליה טוב טוב, כדי שיקל עליכם ...את ההבדלים בינה לבין רשימת המועמדים ...עבודה" לכנסת הבאה. ברשימה שירכיב ... החדש של מפלגת העבודה לקראת הבחירות ...לא תמצאו כשליש מהח"כים המוכרים לכם ... הנוכחית. ה„סידור" יתחיל כבר באותיות ... בהמשך לא תהיה שמחה. הוא לא יפסח גם ...ים. לכמה מהח"כים הרוצים להאריך את ... החיים שלהם בכנסת הייתי מציעה לחפש ...מרכז הליברלי. שם סיכוייהם לפאר את ...ה בכנסת גדולים יותר מאשר במרכז ...

...יה שמה שהיה לא יהיה עוד כבר חרדה ...ם של רבים מבין חברי המרכז, אך היא ...עורפלת ודומה בגלל רפיון הפעילות ...נית מאז תום המושב השני של הוועידה. ... מתענגים הכל על כך שכשליש מחברי ... החדש הם פנים חדשות, המשקפות את ... הגילי והדמוגרפי הפוקד את המפלגה ... של מזכ"לה עוזי ברעם. בינתיים מחככים ...רבים את ידיהם בשביעות־רצון מביטול קו ...ב־דפרס בהרכב החדש של המרכז ומן

האפשרות למוביליות רבה, שאינה מוכתבת מראש. בינתיים רוממות בשורת הדמוקרטיזציה בפי כל, ואת צפנותיה תרות הגודל מרחיקים.

אחרי המושב השני של הוועידה, לפני כשבועיים, הצהירו רבים וטובים כי במרכז החדש ביצרו את מעמדם. ראשי כל הקליקות ידעו להוכיח כי עלה שיעור ייצוגן. הגדלת כוחם, במרכז, ילמדו הללו, עדיין אינה מקדמת את סיכוייהם להעתיק את שיעור־הכוח שהם מנכסים לעצמם ברשימה לכנסת. לשם כך, ייווכחו, יהיה עליהם להביא גדודים ממושמעים מצד אחד, וכשרון חיזור מצד שני. במרכז החדש תפרח החברות, תברוח התלויה בדבר, ואפילו הנה בבלי תהיה מרוצה מהליכות החיזור שיתורגלו בו.

לבחירת המרכז קדם, כידוע, שינוי שיטת בחירת מועמדי המפלגה לכנסת. לא־עוד ועדה מסדרת, הבוללת את נאמנותם של רבים. כל כך, אלה המבקשים להיכלל ברשימה, נבנעים בל־בד – שלישיה או רביעיה היושבת על הקופה. מעתה ואילך יצטרך כל מי שרוצה להיות חבר־כנסת להוכיח קודם כל שהוא ראוי לשליחות הזאת, וחוץ מזה יהיה עליו לאחוז בשום הכרעת גורלו של האחר. לא צריך להיות נביא כדי לשער שעל 40־50 המקומות הריאליים יתמודדו פי חמישה מועמדים. הצפיפות תהיה גדולה במיוחד בקטע הבחירות האישיות־חשאיות במרכז – בשלב הראשון על ההיכללות ברשימה, ובשלב השני על הדירוג בהרכב. גם את אלה שייבחרו לרשימה יהיה קשה למצוא בשורת המתנדבים לאייש את המקומות 45־50 ברשימה לכנסת.

אף שבהכללה נאמר שהמרכז החדש ואופן בחירתו ביטלו את משטר המחנות וה„כוכים" במפלגה, רק תמים יזלזל בהשתייכות קולקטיבית כזאת או אחרת, בין למחנה, בין לחוג ובין לכתה. מי שעיניו בראשו צריך קודם כל למפות את המרכז לגופים ולהעריך את כוחם ואת האינטרסים שלהם. בנדון זה פועל עקרון היחס ההפוך. טועה זה שחושב שמפני ששיעור־כוחו במרכז נאמד בכך וכך אחוזים, הוא יצליח להעביר בהצבעה חשאית־אישית מספר גדול של נציגי מחנהו. ההיפך הוא הנכון: דרושה זיקה קולקטיבית הדוקה ומיעוט מועמדים: מקסימום זהות עם מחנה מול מינימום נציגים לרשימה.

למשל, שני חוגים בדור ההמשך של מפלגת העבודה יכולים להחליק על כרסם בשביעות־רצון מגידול ייצוגם במרכז החדש: חוג „משוב" וחוג „הכפר הירוק". הללו ישתפו פעולה זה עם זה, ויחד ימנה כוחם יותר מ־100 חברי מרכז. הם יהוו מחנה שכדאי לכרות אתו ברית. תיאבונם השלטוני של שני חוגים אלה מנוגד לגודל גייסותיהם והם יציבו לבחירה רק שני מועמדים: ח"כ חיים רמון, מטעם חוג „הכפר הירוק", ויוסי ביילין מטעם „משוב".

עוזי ברעם. מנהיג של רענון ומהרפי

לעומתם, גם חוג „דור ההמשך" יכול להתגרר בכמה עשרות נציגים במרכז, אלא שבשורותיו יש כמה וכמה חברים הלוטשים עיניהם למקום טוב ברשימה לכנסת. יהיה קשה להבכיח את הכללת כולם בשיתוף־פעולה עם מחנה אחר.

כלל זה נכון גם כשמדובר ב„מחנה רבין". מחנה זה, כידוע, לא התפרק ושמר על כוחו במרכז החדש. בתור שכזה הוא מושא לחיזור ושיתוף־פעולה עם קליקות אחרות, מה גם שהוא כבר הוכיח את אכיבותו ב„סיפוק הסחורה" בבריתות שעשה לקראת הבחירות לוועדה המרכזת, הראשונות בשיטת הבחירות האישיות־החשאיות במרכז. אלא שב„מחנה רבין" יש לא מעט מועמדים פוטנציאליים, והם עשויים לנטרל זה את זה כשיגיעו למיקוח.

כרגע נראה שמחוזר במיוחד יהיה מזכ"ל המפלגה עוזי ברעם. מעמדו של ברעם התבצר עוד קודם שהסתגר להרכיב את הרשימה המרכזית של חברי המרכז. אגב, לזכותו ייאמר שלא נקם בלא־תומכיו בהדביקו אותה ולא העניש את יריביו במאבקים שניהל בשנות פעילותו במפלגה. הפררוגטיבה בהרכבת הרשימה הקבלות שיש לו על קולגיאליות יגודדו סביבו מחנה, גם אם לא פורמלי. כידוע, אין דבר מצליח כמו ההצלחה, ובעלי חושים פוליטיים בריאים כבר איתרו קרינה חזקה שלה סביב ברעם.

התק"ם, אף הוא מחנה מגובש ומוגדר בייצוגו, יהיה גם כן פרטנר לעסקות. אפשר לצפות שברשימה הבאה יגדל מספר שליחיו לכנסת, אם יתמודדו יעקב צור ואברהם כץ־עוז (קצלה) על מקומם לא במחוזם אלא במרכז. המחוזות הגדולים – תל־אביב, חיפה וירושלים – ישחקו גם הם במגרש הבריתות, והצלחותיהם בהכללת נציגיהם תלויות בבירת גיבושם הפנימי ובריסון התיאבון של מועמדיהם, חלקם מטעם עצמם.

באופן פרדוקסאלי אפשר לומר, שהפורום ההסתדרותי – המכונה בשעות מהנה קיסר – לא ישתתף במשחק. כוחו במרכז אמנם רב, אך מלבד ישראל קיסר עצמו, שמקומו משוריין ברשימה, אין להם מועמדים מוסכמים על הכל, ובעיקר לא על קיסר, כדי שתהיה להם מוטיבציה לכרות ברית אינטרסנטית עם מישהו.

בד בבד עם השינוי הקוסמטי של המרכז והרפורמה באורחות עבודתו ובשיטות הבחירה לכנסת ראוי היה שייעשה מאמץ ארגוני נוסף, מבני, כדי לתקן עיוותים, שחלקם היסטוריים ואחרים נקבעו בוועידה. שינוי הכרחי כזה נוגע למבנה המחוזות ולאופיים, והוא יעלה בקנה אחד עם שינוי שיטת בחירת המועמדים לכנסת. כיום יש במפלגת העבודה 17 מחוזות: 15 טריטוריאליים ושניים חורגים, התק"ם ותנועת המושבים. החלוקה הטריטוריאלית עושה עוול לנגב, למשל, מחוז בחירה עצום מבחינה גיאוגרפית ומקופח מאוד בייצוג, לעומת מחוזות גיאוגרפיים מזעריים, שנוצרו עקב ירידיות בין־אישיות מקומיות, והרבו את הייצוג המצטבר שלהם. יתר על כן, בחלק מהמחוזות אין מועמדים טבעיים הולמים, ושיבוצם ברשימה נותן את ביטויו בתפקוד הלקוי של הסיעה בכנסת. חלוקה־מחדש של המחוזות, לטריטוריאליים ופונקציונאליים, עשויה להשביח את הנבחרת הפרלמנטרית שתרכיב מפלגת העבודה.

חלוקה כזאת גם תתקן „קלקול" שהוועידה החליטה עליו. בהצעה שהובאה לאישור הוועידה דובר על כך שמבין 54 המקומות הראשונים ברשימה לכנסת ייבחרו 26 מועמדים בבחירות אישיות־חשאיות במרכז המפלגה, 23 ייבחרו בהצבעה חשאית־אישית במחוזות; 5 מקומות ישוריינו למועמד לראשות הממשלה, שיקבע את השני והשלישי, למזכ"ל המפלגה ולמזכ"ל ההסתדרות, בתוקף תפקידיהם. על־פי הצעת נציג התק"ם אימצה הוועידה, בסופו של דבר, את ההחלטה הקובעת שוויון בין נציגות המחוזות לנציגות התק"ם, 23 מועמדים, שריון גם ליו"ר הכנסת, מתוקף תפקידו.

סקירת המועמדים האפשריים מטעם המחוזות מפגינה, כאמור, חולשתם היחסית לעומת היצע המועמדים במרכז, ואפילו יתרון של 3, כמו בהצעה המקורית, יכול היה לאזן את המצאי. יתר על כן, בשיטת הבחירה הנדרשה של המועמדים לרשימה לכנסת יש מקום לבטל את השריון המסורתי לנשים ולצעירים, שנשמר בהרכבת המרכז ותרם לריבוי צעירים ונשים בו בהשוואה למרכז היוצא. חלוקה־מחדש למחוזות יכולה איפוא, לבלום זעזועים על־ידי יצירת מחוז לצעירים ומחוז לנשים, למשל. אגב, כיוון שהוועידה שכחה לבטל את מחסום 60 האחוזים למכהנים שתי קדנציות ורוצים להיכלל ברשימה לכנסת גם הלאה, יש להניח שבמרכזו החדש יוכנס גם תיקון זה.

...ע לפריס לדבר עם פלשתינאים / ויקי שירן

לא למות, לא לקבור

...בת המאמר, ויקי שירן, קרימינולוגית ...ות דוברת תמיר לשעבר, השתתפה לפני ...יים במשלחת של 5 ישראלים שהוזמנו ...לקיים דיאלוג עם אינטלקטואלים ופעילים ...נאים. חמשת הישראלים הם ממוצא ... פעילים למען השגת שוויון בין העדות. ...ינאים עמם נפגשה ויקי שירן הינם ...ם לאש"ף ושמותיהם אינם לפירסום.

...י להרחיק עד פריס כדי למגוש פלשתינאים, ...ע מהפארסה, מפני שהפלשתינאים ישנם גם ...קות מכפר־סבא. אבל המיפגש הוא אחר. כאן ...יגת הכיבוש, או אתה מהסודות־הנפש שלה: ... נציגת האויב־שותף לעתיד. ובעיקר, שם ...ינאים שוים באמת להביט בי ונגדי בעין ... אוהדת או סקרנית.

...שתינאים שפגשנו אינם יושבים ישיבת קבע ... רובם גדל והתחנך בארצות המזרח התיכון. ...עילים למען העם הפלשתינאי והשלום. לא ...את הזכות לכתוב כאן בתיאורי צבע, נוסח ...שום, גבה קומה מציץ במקטרתו ואמר..." או, ...ר להם כפיות, לאינטלקטואלים שפגשנו...". ...תמצת רשמים ודעות, שלהם ושלי.

...תי לארץ בערב יום הזכרון לחללי צה"ל. לא ... בכך סמליות, מפני שהמתים והנכים גדלים ...שנה לשנה. נכון, בשמם אני צועקת, ובשמי. ... מפני שנאמר שהקריבו את חייהם למען ...; ובשמי, מפני שכאן אני חיה וכאן אני ...להיות לעולמים.

...ולוגיית המהות הנשגב אינה מדברת אלי. ...עבר לסבל ולעוול כלפי אחרים, קיים בי ... הברוד והבושה שלא למות ולא לקבור. וגם ...סכים לאפרטהייד ההולך ומתגשם בין יהודים .... יש להוסיף שצעידתי לעבר פריס עקרה גם ...וסום ה„אין ברירה". שכן, המסרב למות ...ות ישראל העתידית, ללא קריאת תיגר, ... כאן כשפן ופחדן, כי „אין ברירה". לי יש.

...עתי לפריס נשאתי בכלי את ההכרה בזכות העם הפלשתינאי לחיות במדינה משלו, בגבולות מוכרים ובטוחים, לצד מדינת ישראל וכמוה. ההתחשבנות מי טעה ומי רימה ומי הולך שולל, שורי הרכוש האבוד לערבים ויהודים – אלה הם לבו של משא ומתן. אך זכותם להיות ריבונים ובני חורין היא עקרון בסיסי. נשאתי בכלי גם את הרצון לדיאלוג עם אש"ף. תושבי השטחים, רובם ככולם, מצהירים כבר שנים כי אש"ף הוא נציגם היחיד. אם כן, הוא היחיד היכול להגיע להסדר שלום ולכבד אותו. הסכם ישיר עם הפלשתינאים יוציא את

כמזרחים שהשתחררו מביזוי המזרחיות שבתוכם אין בנו פחד ואימה מן המזרח. ההתערות באיזור תסייע לנו להשתחרר מהסגידה לתרבות המערב כדי להעמיק בתרבות היהודית העצומה ולבנות נדבך ישראלי מקורי

הערמונים מן האש ויותיר את כל השועלים, מחוסיין ואסד ועד קדאפי וחומייני, בזנבות מרוטים.

לא ייצגתי שם אלא את עצמי. לאחר שמרדתי במוסכמות שקריות של החברה הישראלית והשלמתי עם אי־הלגיטימציה מצידה, באתי בכלים מלאים בשלי. עם זאת, ידעתי שמזרחיים רבים בבית שותפים לדעותי ולרצונותי.

מדוע „מזרחיים?" מפני שהשלום עם מדינות האיזור עובר דרך הפלשתינאים והשלום עם הפלשתינאים עובר דרך המזרחיים בישראל. אין זה סותר את העובדה שאחוז האשכנזים המבטא עמדות שלום גבוה מאחוז המזרחיים, המזוהים ברובם עם עמדות הגוש הלאומני. אלא שיש בכך לומר ששינוי מהותי ועמוק במדיניות הישראלית יוכל להתרחש רק כאשר יתרחש שינוי כזה בקרב המזרחיים.

כיום האינטרס שלהם לשלום הוא כפול. האחד, לחיות בביטחה, והאחר, לשנות את מצבם המעמדי הנחות במבנה החברתי. במצב הנוכחי, ועל־פי פילוסופיית „המבצר", תמיד ישננו להם כי צו העדיפות העליון הוא הבטחון וההגנה על „הישגי הבטחון". יתרה מזו, נכזבה אמונתם כי כוח העבודה הערבי הזול ישמש להם מקפצה לשינוי מעמדי. היום הם רואים כי כוח זה הוא בר־תחרות להם על מקומות העבודה, מפני שתמיד יהיה מי שמעוניין להרוויח יותר. מזרחיים רבים בעיירי פיתוח ובשכונות מתחילים להתפכח ולחפש אחר האינטרס האמיתי שלהם. הם אלה שיצטרכו להוביל להגשמתו.

הפלשתינאים שפגשנו מחכים, בלב ולב, ליד המושטת של המזרחיים. מצד אחד, מרגישים קירבה אלינו; מצד שני, „אתם הלא אומרים את הדברים הכי נוראים עלינו". אין הם מאמינים שייתכן לתקוע טריז בין מזרחיים ואשכנזים: הם מצפים שהמזרחיים יתנו כיוון שונה וחדש בשאלת הדו־קיום בין יהודים וערבים.

★

„האם אפשר להאמין לערבים?" שואל הישראלי בדאגה. תוך זמן קצר עד להתמיה אנחנו משוחחים, ישראלים ופלשתינאים, בקירבה ובידידות. מתבדחים, צוחקים אותו צחוק גדול, רחב לב, אופטימי. כשהם מתווכחים אתנו הם מדברים בלהט, במלים גדולות, ומפעם לפעם מרפרפים קוי עלבון עדינים על פניהם. ויש המדברים בלגלוג קל, בעייפות, בחיוך מתנשא המסתיר כעס. במיוחד כאשר אתה מסביר את פסיכולוגיית הפחד והקרבן של היהודי. נוכח עיניהם אתה מרגיש כמי ששר את שירת הקוקו הנגול. קוקו או לא, גם דמנו הוקז לא בידי נסיכי ביצות. אנחנו ממשיכים לדבר על פסיכולוגיה עד שמישהו מפטיר לבסוף: „רק לכם יש פסיכולוגיה? ואנחנו מה? לא בני־אדם? לכם אפשר להאמין? ההיסטוריה שלנו רצופה עוול, כאב ופחד מכם".

החיים, לפי הדובר הפלשתינאי, הם רעידת אדמה פסיכולוגית כאז באו היהודים הציונים לאיזור. „מבחינתנו", הוא זועם, „ישראל היא האיום הגדול ההולך ורוצה לזרוק אותנו אל המדבר". בין ישראל למדינות ערב הם מרגישים כמו בין הקלגס למגף. לפתע, ברגע שבא מעצמו, אנחנו מהלכים להפסיק לשקול סבל. להפסיק להוריש סבל. הם כנים ואנושיים מאד. עייפים, רוצים לחיות. כבוני.

★

מהו אופי השלום שרוצים הפלשתינאים שפגשנו? יש בהם המדברים על חזון של מדינה דו־לאומית, כאשר יהודים וערבים יוכלו להתיישב כאוות נפשם – בחברון, בשכם, ביפו או בכרמיאל. כל אחד יצביע לפרלמנט שלו ובאה גאולה לעולם. איני רוצה בכך, אמרתי, וזהו קו אדום. הם אמרו: חזון לטווח ארוך, שיתאפשר רק מתוך הסכמה הדדית. אמרתי: תשאירו לנכדינו ולנינינו לבנות את חזונם, אם ירצו בכך.

דווקא הפלשתינאים המזוהים עם אש"ף מדברים על שתי מדינות החיות זו לצד זו. נדמה לי שההבדל הוא לא במידת החלום או הערמומיות כביכול, אלא בכך שאנשים המרגישים אחריות על עמם ומקדישים את חייהם לכך הם ריאליים ופרגמטיים, כפי שהיו רבים ממנהיגי הישוב היהודי ומדינת ישראל.

חזון השלום שהציגו היה חדש במיבד האוריינטליזם שבו. אנו רואים את ישראל כמדינה מזרח־תיכונית ורוצים להתערות באיזור, למען רווחתו ושגשוגו. אנו רוצים שהאינטרסים של מדינת ישראל יהיו תלויים בסעודיה, סוריה, ירדן, מצרים והמדינה הפלשתינאית שתקום. כל מדינות האיזור יוכלו לכרות ביניהן בריתות הגנה וכלכלה. בשביל מדינת ישראל יש בכך פתיחת שווקים עצומים למסחר ולמכירת ידע. עצמאותן הכלכלית של ישראל ומדינות האיזור תלויה ביכולתן להשתחרר מהאינטרסים של המעצמות כדי לקדם ולהעשיר זו את זו.

כמזרחיים שהשתחררו מביזוי המזרחיות שבתוכם, אין בנו פחד ואימה מן המזרח. להיפך, אנו אוהבים גדולים של המזרח, ומכירים גם את פגמיו ובזוזיו. אנו מכירים ומוקירים את ערכיהם ותרבותם של עמי האיזור, ויודעים שתור הזהב בספרות העברית, למשל, נבע מחיים של שיתוף פעולה

דווקא הפלשתינאים המזוהים עם אש"ף מדברים על שתי מדינות החיות זו לצד זו. ההבדל הוא לא במידת החלום או הערמומיות, אלא בכך שאנשים המרגישים אחריות על עמם ומקדישים את חייהם לכך, הם ריאליים ופרגמטיים

יהודי־מוסלמי. אנו יודעים ליטול גם מן המערב מלוא חפניים ההולמים לנו. מדע, טכנולוגיה, ערכי בשטר ומינהל.

התערות באיזור תסייע לנו להשתחרר מהסגידה לתרבות המערב כדי להעמיק בתרבות היהודית העצומה ולבנות נדבך ישראלי מקורי ההוזר לאקלים, לקצבים, לריחות ולרוח המזרח התיכון. שהרי כאן עתידים שורשינו להצמיח לעולמים.

הפלשתינאים ששוחחנו אתם היו שותפים מלאים לחזון הזה. גם הם רוצים ומאמינים בשגשוג כלכלי משותף ובניתוק חוט המריונטות הקושר את כולנו למעצמות. אינשאללה, אינשאללה.

אחד מהם הציע, משועשע: החזון שלי ששתי המדינות שלנו יהפכו למוזיאון חי ויחיד מתיירות. הארץ הזאת כה קדושה לרוב אוכלוסי העולם, אתם תוכלו להקים את ישראל התנ"כית ואנחנו את פלשתין הקדומה. כמו אז, היהודים יתהלכו בבגדי כוהנים ואנחנו בג'אללאבות גדולות. אני נשבע לכם, צחק, ביחד נעשה הון.

הלוואי, לימדנו אותו לומר בעברית, הלוואי. החיוך והצחוק לא היו זקוקים, כמובן, לתרגום.

★

סיפורי פיות, יאמרו הקוראים, כמה נאיביים וכמה קל להוליך אותם שולל.

ומה עם הטרור? ואבו־נידאל? ואבו־עבאס? והאמנה הפלשתינאית? מישהו כבר פרסם מאמר והגיב בנימת זלזול אבהית על הנסיון של „תעמולת האויב" להשתמש ב„עדות המזרח".

כמה נאיביים, אמרו לנו כמה פלשתינאים בכיוון. מן הנסיון – רק מלחמות גדולות ממתנות את הישראלים. אין זה איום כמובן, הוסיפו בעייפות, גם אנחנו מאבדים את דור הבנים.

יש לנו עוד תשובות, אך הרשימה כאן מחויבת ל־1,000 מלים, ותגובות אי־האמון מובנות לי. כאשר נסדק עולם ישן של דעות ואמונות, הפחד מבקש לטייה במהירות. גדולתם של מנהיגים היא באומץ לבם לצעוד לפני המחנה. אנו עומדים לבקש משמעון פרס, ראש ממשלת ישראל, להכריז בו־זמנית עם מנהיג אש"ף (באמצעות המדיה, נוסח בגין־סאדאת) על הכרה הדדית בזכות שני העמים לחיות בשלום ובבטחון, בשתי מדינות זו לצד זו, על פתיחת משא־ומתן ישיר והפסקת כל הפעולות העוינות.

אם לא יעשה זאת הוא, יום יבוא והעם יצמיח מנהיגים הראויים לכך.

בבריטניה תאצ'ר כבר לא כל כך זוהרת / „אקונומיסט"

אדם הגון עם שאיפה נחושה לשלוט

בגיל 28 נבחר לראשונה לפרלמנט. חסר מעצורים בשאיפתו האישית להיות ראש ממשלה, ניל קינוק, לא רק הביקורת על מרגרט תאצ'ר, הוא הגורם לעליית כוחו ולתחייה של ה„לייבור" הבריטי

פחות משלוש שנים אחרי התבוסה המוחצת בבחירות הכלליות, ה„לייבור" הוא כעת המפלגה הפופולארית ביותר בבריטניה. אחת הסיבות העיקריות לתחיית המפלגה היא הכשרון שגילה מנהיגה, ניל קינוק, בטיפול בסיעותיה המסוכסכות. האם התכונות הנדרשות כדי להנהיג את מפלגת ה„לייבור" זהים לתכונות הנדרשות להנהגת המדינה?

אם ברצונך לשמור על יחסים ידידותיים עם ניל קינוק, אל תשאל אותו לדעתו על ממשלת קואליציה. בבריטניה פועלות שלוש מפלגות, ולכן הסיכויים כי אחת מהן תזכה לרוב מוחלט בפרלמנט הם קלושים למדי. אולם קינוק מסרב לדון בפומבי או באוזני פרטי בהשלכותיה של עובדה זו: בעיסקה שתאפשר לו לשבת בדאונינג סטריט, יהיו שותפים, כמעט בוודאות, עמיתיו לשעבר מה„לייבור", הנמצאים עתה במפלגה הסוציאל־דמוקרטית.

אחת הסיבות לכך היא שהוא שונא את חברי המפלגה הסוציאל־דמוקרטית, שלדעתו בגדו באגף המתון בתוך ה„לייבור". סיבה אחרת היא שהוא מאמין – ורוצה שאוהדיו יאמינו – כי ה„לייבור" יוכל לזכות ברוב מוחלט, לכשתפרוש תאצ'ר למעונה הכפרי. סיבה נוספת – אך בה לא יודה לעולם – היא שהוא מעצב את מפלגת ה„לייבור" כך שתקרוץ למצביעים אשר ב־1983 תמכו ב„ברית הליברלית־סוציאל־דמוקרטית". הוא כמעט והצליח לשכנע את מפלגתו לאמץ מרצונה בדיוק אותה מדיניות שקואליציה היתה מאלצת אותה לבלוע. הוא יודע שזהו תנאי מוקדם הכרחי כדי לשכנע את הבוחרים כי יכולים הם לשוב ולהפקיד את ניהול המדינה בידי ה„לייבור".

על־פי כל קנה־מידה פוליטי, זהו הישג ראוי לציון. קינוק לא היה חבר ממשלה מעולם. נאומיו מגושמים והוא אינו מצטיין במקוריות מחשבתית. אבל הוא מעל לכל אדם הגון. הוא לא הכביר מלים – כפי שהיו עושים פוליטיקאים אחרים במעמדו – על נושאים כגון שביתות אלימות או המיליטנטים במפלגתו. הגינות זו נובעת מחינוך אופייני בקרב המנהיגים הפועליים הבריטים. הוא נולד ב־1942, בן יחיד להורים ממעמד הפועלים בדרום־ויילס. אמו היתה אחות מחוזית; אביו היה כורה, עד שנאלץ לעזוב את המכרה בגלל מחלה. הם החדירו בבנם תכונה, שניתן אולי לתארה במשפט „צעד קדימה, אבל לעולם אל תשכח מאין באת".

דרום־ויילס היא מרכיב חיוני בפוליטיקה של קינוק. כאן, במשך כמאה שנים, נמהל בחלב האם הסוציאליזם הבריטי מרגם ה„כנסיה ומרקסיזם". אך לא היה זה סוציאליזם מיושן. קינוק רואה את עצמו בראש ובראשונה כתוצר של מדינת הסעד הבתר־מלחמתית. את בריאותו הטובה ואת האפשרות שניתנה לו ללמוד באוניברסיטה הוא זוקף לזכות הרחבת אפשרויות הבחירה, מדיניות שהאחראית לה, לדעתו, ממשלתו של קלמנט אטלי. רבים מנאומיו המרגשים – וקינוק יכול להיות נואם טוב, כשאינו מכביר במלים – נוגעים בנושא זה.

כעת הוא מתגורר עם אשתו הנחושה, גלניס, ועם שני ילדיו באילינג, רובע מכובד במערב לונדון. הוא אינו להוט אחרי האופנה ואינו אקסצנטרי. שלא כמו מייקל פוט, קודמו בהנהגת ה„לייבור", הוא יופיע בטקס יום הזכרון אך ורק במעיל שחור וחמור ובנעליים מצוחצחות היטב; ולא מפני שזה עושה רושם טוב בטלוויזיה, אלא מפני ששום לבוש אחר לא יעלה על דעתו.

ואולם אדם אינו נעשה מנהיג מצליח בזכות היותו הגון. תכונה בולטת אחרת של קינוק היא מה שיריביו מכנים כתכנונות ומניפולאטיביות. הוא עשוי להודות בכך שהוא חסר־מעצורים, הן בשאיפתו האישית להיות ראש ממשלה והן בהכרה כי עליו לעצב מחדש את מפלגת ה„לייבור" כדי לממש שאיפה זאת. מעולם לא הורגש צורך בתכונה זו כמו בשלוש השנים האחרונות. ב־1983 ה„לייבור" השיג רק 27.6 אחוז מכלל הקולות, ונדמה היה כי הוא ממשיך את נסיגתו הממושכת אל תוך ערי התעשיה הפועליות והגוועות של הצפון בוויילס ובסקוטלנד. אחרי 1983 היה סביר להניח, כי בהיותו לכוד בין הפופוליזם של תאצ'ר מצד אחד וכוח־המשיכה של ה„ברית" לגבי מצביעי ה„לייבור" המתונים מצד שני, ימשיך ה„לייבור" בנסיגתו עד שיהיה למפלגת שוליים, כדוגמת המפלגה הקומוניסטית הצרפתית.

דיבורים בנוסח זה חלפו עברו. קינוק עדיין לא הצליח לקדם את ה„לייבור" לעמדה, שממנה יוכל לכבוש את הרוב המוחלט בפרלמנט הבא. לשם כך, על ה„לייבור" להשיג 40 אחוז בממוצע בסקרי דעת הקהל. אבל הוא הכשיל את נסיונה של ה„ברית" לתפוס את מקום ה„לייבור" כאופוזיציה העיקרית לשמרנים. למרות עליית חלקה של ה„ברית" בקרב המצביעים האנטי־שמרנים בבחירות־המשנה מאז 1983, בשום מחוז לא היה בכוחה למלא את מקום ה„לייבור" כאופוזיציה הטבעית לשמרנים, להוציא מחוזות הדרום המערבי.

חלוקת כוחות במפלגה

הצלחת ה„לייבור", צנועה ככל שתהיה, אינה רק פרי עמלו של קינוק. עקב מדיניותה של תאצ'ר, וחשוב מכך, עקב הסגנון של ממשלתה, נדחפו רבים ממצביעי ה„לייבור" לשעבר – חברי מועצות מקומיות ועובדי ממשלה שהתקרבו לעמדות ה„ברית" – חזרה לזרועות האמונה הישנה והמוכרת. ה„ברית" על שני חלקיה גם לא הצליחה לנצל את מרבית ההזדמנויות שעמדו לרשותה, כאשר עמדה, בתחילת הקדנציה, בפני ממשלה חסרת אחריות ובפני מפלגת „לייבור" מעורערת. אבל יתרונות אלה שזכה להם ה„לייבור" אינם יכולים להסתיר את העובדה, כי תחייתה של המפלגה לא היתה מתרחשת לולא קינוק.

הצלחתו של קינוק נעוצה, בראש ובראשונה, באבחון מדויק של מטרותיו לאחר שנבחר להנהיג את ה„לייבור" באוקטובר 1983. המטרה היתה לא כל כך להחזיר את הבוחרים ל„לייבור", כמו להחזיר את ה„לייבור" לבוחרים: המטרה היתה להפוך מפלגה המרבה לעסוק בעצמה למפלגה הרוצה לזכות בבחירות. ב־1983 סיים ה„לייבור" ארבע שנים של הליכה סביב טבורו־הוא. קבוצה אחת רצתה לנקום על „המכירה הכללית לקפיטליזם", שבוצעה בתקופת וילסון־קאלאהן. קבוצה אחרת, שרבים מחבריה עזבו ב־1981 כדי ליצור את הגרעין למפלגה הסוציאל־דמוקרטית, קצה נפשה בהידרדרות לקראת „כלכלת־מצור", לקראת מדיניות הגנה, שהיתה עלולה להביא, לדעתם, לפירוק הברית האטלנטית ולהכפפת החירות הכלכלית לשגיונותיהם של איגודי העובדים. דעתו של קינוק על השנים האלה היתה שאנשים רבים מדי העדיפו את שאיפותיהם האישיות על פני טובת המפלגה.

כשנבחר קינוק לראשונה לפרלמנט (בגיל 28, באחד־ממחוזות הבחירה ה„בטוחים" ביותר של ה„לייבור"), הוא נחשב כאיש האגף השמאלי. אבל נאמנותו למפלגה זכתה להערכה מצד אנשים כג'יימס קאלאהן ומייקל פוט. ב־1980, הוא כבר איבד – למרבית השמחה – את אמונו של הגרעין הקשה של השמאל ב„לייבור". בוועידת המפלגה ב־1981 הוא סירב, יחד עם כמה מידידיו מהשמאל, לתמוך במועמדותו של טוני בן מנהיג השמאל לסגנות הנהגת המפלגה, מועמדות שנדחתה ברוב זעום.

האנטאגוניזם של קינוק כלפי השמאל – במקרה של בן היה לכך גוון אישי מובהק – נובע ממה שהוא מכנה חוסר הריאליזם של הפרוגרמה השמאלית. הוא לועג להבטחה לספק מיליון מקומות עבודה חדשים מדי שנה, או להבטחה לבטל את בית־הלורדים תוך שבוע. אבל גם אילו רצה להתרחק מהשמאל של ה„לייבור" (והוא אינו עושה זאת ולא עשה זאת מעולם), הוא היה מוצא שזהו מהלך הרסני. פעילי ה„לייבור" הם אנשים המגדירים את עצמם כשמאליים הרבה יותר ממה שהיתה אי־פעם ממשלה של ה„לייבור". לו היה משליך מעליו את השמאל לאחר שהיה למנהיג המפלגה, הוא היה נכנס לעימותים נוספים, שבכמה מהם הוא היה עלול להפסיד. כמו כן, אילו היה משליך מעליו את הימין היו שורות הסוציאל־דמוקרטים מתמלאות.

במקום זאת, עודד קינוק פרגמנטציה בתוך השמאל. הוא עשה זאת על־ידי תמיכה באותם אנשי

אשתו של ניל קינוק תומכת נלהבת בפירוק חד־צדדי של הנשק הגרעיני. לבעלה, כמו רבים מהפוליטיקאים הבכירים ב„לייבור", מחוייבות לנאט"ו ולכוח הרתעה בריטי עצמאי. קינוק מחפש נוסחה שתהיה מקובלת על כל ה„לייבור" בלי טשטוש הנושאים וחילוקי הדיעות בשאלות הנוגעות לבטחון והגנה

שמאל ריאליסטים – בעיקר אנשי ממשל מקומי – שהתאכזבו מעמדות השמאל הנוקשה ומחוסר היכולת של ה„לייבור" להכניס את השמרנים בבחירות. מבין אנשים אלה, הבולט ביותר הוא דייויד בלאנקט, ראש המועצה העירונית של העיר שפילד. הוא הצליח להעביר לקינוק את אהדתם של אלה שעמדו בראש „הממשלות הגולות הקטנות" של ה„לייבור" בשנות שלטון השמרנים. כוכבים עולים אלה ניסו לשכנע את הבוחרים כי פוליטיקה מקומית עשויה להיות עניין משעשע, תוך שילוב תרבות עם כלכלת־מקרו. הם הסיבה העיקרית לכך שבקרב המצביעים הצעירים, ה„לייבור" מוליך ברוב עצום. הם כולם קינוקאנים נאמנים.

האתגר מצד „מיליטנט"

מבחנה הקשה ביותר של טאקטיקת הפרגמנטציה של קינוק היה בנושא „מיליטנט", קבוצה טרוצקיסטית, השולטת עדיין במועצת העיר ליוורפול. בוועידת המפלגה אשתקד הוא יצא בהתקפה נגד הקבוצה. אף שהעתונים דיברו על קינוק חדש, נוקשה, לא היה בהתקפתו על הקבוצה שום שינוי ערכין. קינוק מעולם לא חיבב את דעותיהם של ה„מיליטנטים" וסלד מהטאקטיקה שלהם.

פיצול השמאל היה רק חצי המערכה. על קינוק היה גם לשכנע את האגף הימני־מרכזי – שכוחו רב בקרב חברי הפרלמנט ועקב כך גם בממשלת הצללים (שאותה בוחרים רק חברי הפרלמנט) – ליצור ברית עם השמאל ה„ריאליסטי". גם בכך הוא הצליח. ג'ון סמית, המרשים ביותר מבין דוברי ה„לייבור" בפרלמנט, הוא אחד הבודדים מצוות ההנהגה של ה„לייבור" שישב בעבר ליד שולחן הממשלה. הוא אהב את התפקיד והיה רוצה לשוב אליו. יכולתו ונסיונו עולים על אלה של קינוק, אבל הוא תמך באמונות בעמדתו של קינוק בדבר שמידת האגפים השונים בתוך המפלגה. כשהזדמן להופיע בתוכנית טלוויזיה יחד עם קן ליווינגסטון, המנהיג השמאלי של מה שהיתה מועצת העיר לונדון, התקשר סמית לליווינגסטון מבעוד מועד, כדי לוודא שלא יסתרו איש את דברי רעהו. ליווינגסטון ציין כי שום פוליטיקאי מהאגף הימני של ה„לייבור" לא עשה כך מעולם.

בזכות הברית בין המרכז־ימין לשמאל הריאליסטי, נהנה קינוק מהשפעה אישית על סניפי המפלגה, שהיא עתה גדולה יותר ממה שידעו כל מנהיגי ה„לייבור" מאז קלמנט אטלי. מחיר האהדה הזו הוא מעין חלל בתחום המדיניות. ה„לייבור" עדיין מרבה בתכניות מדיניות, אבל הוא למד לעטוף אותן בעטיפות שיריביו אינם מצליחים להסיר. התחום היחידי שבו לא הספיקו לקינוק הזיוכים בלבד הוא תחום מדיניות ההגנה.

אבן הנגף הגדולה

שאלת ההגנה היא שאלה מרכזית ומעוררת מחלוקת אצל ה„לייבור". במפלגה תמיד היתה תמיכה חזקה בפירוק חד־צדדי של הנשק הגרעיני; אחת התומכות הנלהבות ביותר בפירוק חד־צדדי היא אשתו של קינוק. אך לרבים מהפוליטיקאים הבכירים ב„לייבור" יש מחויבות עתיקת יומין לנאט"ו ולכוח הרתעה בריטי עצמאי. במשך השנים איבדה המפלגה קולות בגלל ההתפתלויות ושינויי הכיוון בנושא ההגנה יותר מאשר בגלל כל נושא אחר. תחת קינוק, כל מדיניות חדשה חייבת להיות מקובלת על כלל המפלגה, ובאותה עת עליה להיות די ברורה כדי להציגה בפני הבוחרים.

העמדה הנוכחית של ה„לייבור" עומדת בהצלחה במבחן הראשון, אבל בקושי רב. הדבר הראשון שתעשה ממשלת „לייבור" יהיה לבטל את טילי ה„טרידנט" – התחליף לטילי „פולאריס" הבריטיים – שהוזמנו על־ידי תאצ'ר. בנושא זה אין מתעוררת כל בעיה: שני אגפי המפלגה מסכימים על כך, וכן גם הליברלים, הסוציאל־דמוקרטים, וכמה מהשמרנים. הדבר השני יהיה, לפי המדיניות הרשמית, להוציא מהשירות את טילי „פולאריס", אם הם לא יאספו בעקבות הסכם בין־מעצמתי לפני שה„לייבור" יעלה לשלטון.

הנושא השלישי עשוי להיות מביך יותר. מדובר בכך, שבריטניה תיפטר „מהנשק הגרעיני האמריקאי ומהמערכות השיגור הגרעיניות האמריקאיות". אותו מסמך מחייב את המפלגה לסלק את כל „הנשק הגרעיני האמריקאי והבסיסים הגרעיניים האמריקאיים" ואבחנה מילולית זו היא חשובה. כל החוגים במפלגה סבורים שמפלגת רוב של ה„לייבור" תצטרך להיפטר במהירות מטילי שיוט. הספק מתעורר בנוגע לבסיסים אמריקאיים בבריטניה. מדיניות הלייבור רואה בבירור נוכחות נמשכת של יחידות אמריקאיות בבריטניה, ואנשי האגף הימני תוהים אם לא כדאי להתחייב לתמוך בבסיסים אמריקאיים לא־גרעיניים. האבחנה חשובה, משום שהוגי מדיניות ימניים אלה טוענים, שאם תושג הסכמה על יתר מרכיבי המדיניות, ואם הבסיסים האמריקאיים יוכלו להישאר במקומם, ואם קינוק יצליח לשכנע את הבוחרים במחוייבותו לנאט"ו – הרי מדיניות ההגנה של ה„לייבור" לא תהווה מכשלה בעת הבחירות. ואמנם, בהתחשב בסערה שהתעוררה בבריטניה לאחר שתאצ'ר איפשרה לאמריקאים להפציץ את לוב מבסיסים בריטיים, אולי לא יהיה צורך למלא את התנאי השני מהשלושה. הכל תלוי, אם כן, ביחסו של קינוק לנאט"ו. גם בנושא זה עמדתו ברורה למדי. אף

קינוק לא הצליח עדיין לקדם את ה„לייבור" לעמדה, שממנה יוכל לכבוש את הרוב המוחלט בפרלמנט הבא, אבל הוא הכשיל את נסיונה של „הברית הליברלית־סוציאל־דמוקרטית" לתפוס את מקום ה„לייבור" כאופוזיציה העיקרית לשמרנים

שרבים מאנשי השמאל סולדים מהרעיון, ואף שהם יוסיפו להביע בפומבי את סלידתם ממנו עוד זמן רב, ה„לייבור" התחייב להישאר בנאט"ו. בבריטניה אמנם לא שמו לב לדבר, אבל קינוק נתן תמיכה דיסקרטית, אך רבת משמעות, לידידו פיליפה גונזלס במאמציו להשאיר את ספרד בברית האטלנטית.

אין פירוש הדבר, שקינוק נעשה תומך במדיניות החוץ האמריקאית. בניגוד לאנשי שמאל רבים בבריטניה ובאירופה, קינוק אינו אנטי־אמריקאי באופן אישי. הוא מעריך את חוסר המעמדות המסורתיים והמרץ האמריקאיים, הוא מטה אוזן לכלכלנים אמריקאים כדוגמת לסטר תורו, ומיד לאחר היבחרו למנהיג, ערך ביקור באמריקה כדי להפגין כי בריטניה מפורזת מבחינה גרעינית יכולה עדיין לשמש בעלת־ברית טובה.

עם זאת, המסורת שנוצרה אחרי המלחמה, ושלפיה השמאל האינטלקטואלי הוא בדרך כלל פרו־אטלנטי – עברה מהעולם. מרבית עמיתיו של קינוק נכנסו לחיים הפוליטיים בזמן מלחמת וייטנאם והגיעו לבגרות פוליטית בזמן ממשל רייגן. קשה להם למצוא נקודות חיוביות במדיניות החוץ האמריקאית. והם פחות חשדנים כלפי אירופה מאשר היו קודמיהם. קינוק עצמו מונה את גונזאלס ואת אנדראס פאפאנדריו, ראש ממשלת יוון, כידידיו האישיים. אשתקד, בצעד נוסף שלא זכה לתשומת לב, הוא סייע בהקמתה של ועדה משותפת ל„לייבור" ולסוציאל־דמוקרטים במערב גרמניה, שתבחן נושאי מדיניות הגנה וכלכלה. בהתבטאויות פרטיות אמנם, אם כי בלא בושה, אנשי קינוק הם פרו־אירופאים. הם אינם אוהבים במיוחד את השוק המשותף ועוד פחות מכך את המדיניות החקלאית שלו, אבל הם מוכנים להישאר בשוק. כמה מהם אומרים בגלוי, כי ממשלת ה„לייבור" הבאה תיאלץ לבחור בין הרגזת אמריקה לבין התייצבות כאויב לאירופה. הם יבחרו בברירה הראשונה.

עדיין לא ליברלים

ה„אירופאיות" הזו היא אחת הסיבות לכך, שהימין של המפלגה היה מוכן לפשרה עם השמאל. להישאר בשוק המשותף פירושו של דבר לוותר על „כלכלת־מצור". גם בתחומים אחרים הצליח הימין להטביע את חותמו על מדיניותו הכלכלית של קינוק. אין מדברים עוד על הלאמות רחבות־ממדים; ה„לייבור" רוצה את קולותיהם של אנשים המתגוררים בבתים של עצמם כמו את קולותיהם של דיירי השיכונים. הדובר־לענייני תעסוקה של המפלגה, ג'ון פרסקוט, אמר בשם המפלגה לאיגודים, כי הם שוב לא יכתיבו לממשלת ה„לייבור" את מדיניותה. תפקידו של פרסקוט, לדברי מקור מקורב לקינוק, הוא „לסלק את האיגודים".

אבל קינוק אטם את עצמו לכמה מהרעיונות הפוליטיים היותר מעניינים, שפותחו על־ידי מפלגות סוציאליסטיות בחו"ל ועל־ידי מפלגות לא־סוציאליסטיות בבריטניה. הוא אומר, אולי, שהוא שואף לכלכלה תחרותית: אבל הוא אינו מוכן לתמוך בתחרותיות כתורה מדינית. הוא אומר, אולי, שהוא אינו רוצה להגדיל את מס ההכנסה על הכנסות ממוצעות: אבל הוא אינו מסוגל להביא עצמו לתמוך בהורדתו. אפשר שהוא משתעשע ברעיון חלוקת מניות לפועלים: אבל הוא לא יוליך את מפלגתו לתמיכה בקפיטליזם עממי. אפשר שהוא רוצה לשפר את רמת שירותי הבריאות והחינוך בבריטניה: אבל הוא רוצה להשיג זאת באמצעות פיזור כספים למורים ולרופאים, במקום לתת לשוק למצוא את הפתרון הטוב ביותר.

עד כאן הוו סוציאליזם בריא מבית מדרשה של דרום־ויילס. הסכנה היא, שתחזור על עצמה המדיניות הלא־מוצלחת של ממשלות ה„לייבור" מאז אמצע שנות ה־60. קלושים הסיכויים, שמדיניותו של קינוק תצליח היכן שנכשלו ממשלות וילסון וקאלאהן. מדיניות זו תלויה בהרחבת ההוצאה הציבורית, ויהיה קל יותר להגשימה כשההוצאה הציבורית עמדה בממוצע על 38 אחוז מהתל"ג (וילסון 1964־70), מאשר כשהיא עמדה על 44 אחוז (וילסון וקאלאהן 1974־79). קינוק מתח ביקורת חריפה על „קיצוציה" של תאצ'ר, שבעקבותיהם עלה השיעור ל־46 אחוז ב־85־1980. מדיניות מפלגתו, אם תגושם אי פעם, תעלה את השיעור מעבר ל־50 אחוז – אלא אם קינוק יצליח לשכנע בדרך כלשהי את הכלכלה הבריטית היגעה לצמוח במהירות גדולה יותר ולמחוק לפחות חלק מהאבטלה בבריטניה.

אבל לא הכל אבוד. אף שקינוק הוא איש־„לייבור" בכל רמ"ח איבריו, הוא שאפתני דיו כדי לנצל את המפלגה כמכשיר להגיע לממשלה, ולהיפטר מחלקים ממדיניותה המורשת והיקרה של המפלגה כשיגיע לשלטון. מחוייבותו להבטחת הקרקע המתאימה להצלחה כלכלית גדולה יותר ממה שנדמה, ואם פירוש הדבר הוא לומר „לא" לכמה מתוכניות הבזבוז של עמיתיו, ייתכן שלא יירתע מלומר זאת. אף שהוא וחבריו נוהגים להמעיט בערכו של ד"ר דייויד אוואן, מנהיג הסוציאל־דמוקרטים, משום שהטה את הקשת הפוליטית לכיוון ימין, האמת היא שקינוק עשה דרך ארוכה יותר לכיוון זה, ומהר יותר.

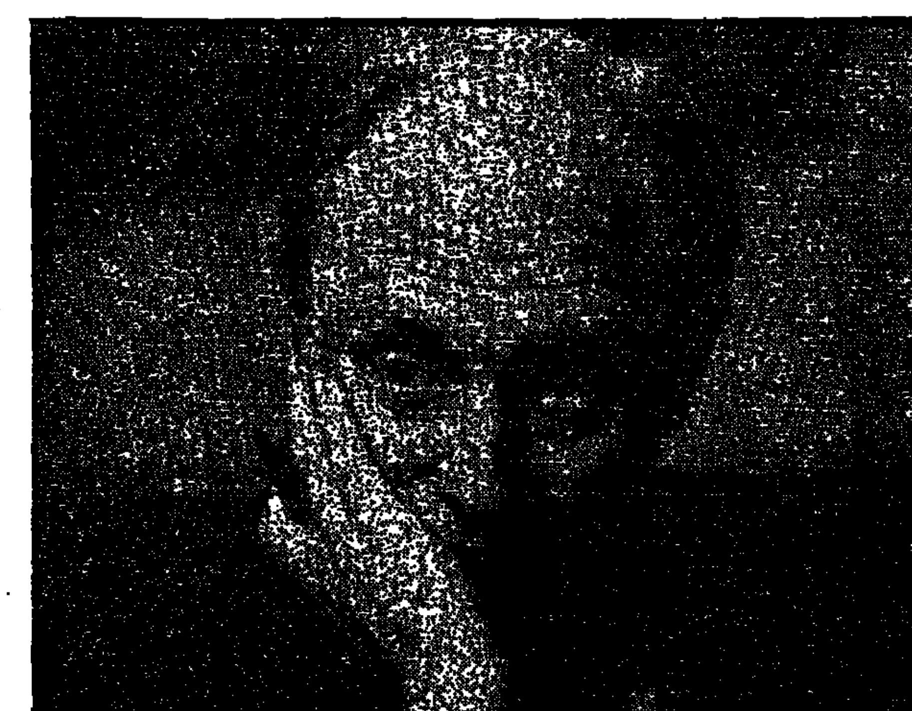
האב הבורח לימדו: צעד קדימה, אבל לעולם אל תשכח מאין באת

קורנליה גרסטנמאיר. בסופו של דבר מערב־אירופית/זאב סטרומינסקי, בון

„מה עוד אתה יכול לעשות אם אתה גרמני?"

כשהבריחה ספרות מחתרת מברית המועצות למערב ונתפסה על־ידי הק.ג.ב. ביקשה שיביאו קצין „פחות מטומטם מהאידיוט שחוקר אותי". גורשה והמשיכה לסייע למהגרים רוסים. זהותה, היא אומרת, נודדת בין גרמניה ישראל ורוסיה. משפחה בורגנית מיוחסת. בתו של נשיא הבונדסטג. דיוקן

האם היית מצפה מבתו של נשיא הבונדסטג הגרמני שתבריח ספרות מחתרתית מברית־המועצות? שתאמר לקצין חקירות של הק.ג.ב. שהוא אידיוט? שתטייל במאה־שערים ותקבל הצעות שידוך מיהודים חרדים? שתקרא ספרות אידית במקור? שתצטער שאינה יהודיה? ובכן, קורנליה גרסטנמאיר עשתה את כל אלה. סיפור חייה אמנם איננו סיפור חיים גרמני־טיפוסי, אבל קשה להניח שיכול היה להתפתח כפי שהתפתח במדינה אחרת, ולא במערב גרמניה לאחר מלחמת העולם השניה.

קורנליה גרסטנמאיר, ילידת 1943, היא בת לאחת המשפחות המיוחסות ביותר בגרמניה. אביה, אויגן גרסטנמאיר, פוליטיקאי ותיאולוג פרוטסטנטי, היה בתקופה הנאצית חבר בתנועה הכנסייתית „הכנסיה המאמינה" שהתנגדה למשטר. הוא היה מעורב בקשר שהוביל לנסיון־הנפל להתנקש בהיטלר ב־20 ביולי 1944 ונידון על כך על־ידי הנאצים לשבע שנות מאסר.

ב־1949 נבחר גרסטנמאיר מטעם המפלגה הנוצרית־דמוקרטית לבונדסטג הראשון, ובשנת 1954 נבחר לנשיא הבונדסטג, תפקיד שהחזיק בו עד 1969. אויגן גרסטנמאיר נפטר השנה בגיל 79.

„בית הורי עיצב אותי במידה רבה", קובעת קורנליה גרסטנמאיר. אך קשה לדעת מה היה חזק יותר – השפעת ההורים או רצונה של הבת לקבוע את דרכה בעצמה. למרות ההשפעה הניכרת של משפחתה על אורח חייה החיצוני, הרי בדעותיה ובהתפתחותה האישית הלכה קורנליה בדרכה היא, השונה מאוד מן המסורת מבית.

אויגן גרסטנמאיר התנגד אמנם לנאצים, אך לאו דווקא מנקודת מבט שמאלית. כפוליטיקאי שמרני חש עצמו גרסטנמאיר פטריוט גרמני בעל תודעה לאומית חזקה. חלק מהגרמנים, שלאחר התקופה הנאצית נזהרו מחשיבה לאומית, הסתייגו מגרסטנמאיר בנקודה זו. בתו קורנליה הגיבה תגובה מרחיקת־לכת עוד יותר ובחרה לנהל חיים המנותקים במידה רבה מהמתרחש בארץ מולדתה.

צעדה הראשון בכיוון זה היה התעניינותה הערה בעמים סלאביים, במיוחד ברוסים. תחילה שיקפה התעניינות זו את תחושת האחריות ההיסטורית של הנערה המתבגרת בגלל תוקפנותה של גרמניה במלחמת העולם השניה, אבל במרוצת הזמן נעשתה מעורבותה בעניינים רוסיים לדרך־חיים. לאחר לימודי ההיסטוריה של מזרח אירופה, לימוד השפה הרוסית וסובייטולוגיה, נתקבלה גרסטנמאיר, בשנת 1966, כחברת מערכת של הירחון הגרמני המוקדש לבעיות מזרח אירופה, „אוסט־פרובלמה".

אביה לא היה מאושר מבחירתה. הוא תיכנן בשביל בתו לימודי תיאולוגיה ופילוסופיה, בדומה למסלול האקדמי של עצמו. אף־על־פי־כן, התקדמה הסובייטולוגית הצעירה במקצועה במהירות. בשנת 1968, בגיל 25, מונתה לעורכת הראשית של הירחון. בשנים 1966 עד 1970 היו לקורנליה מגעים הדוקים עם ברית־המועצות. ב־1966 בילתה מחצית שנה באוניברסיטה ע"ש לומונוסוב במוסקווה, אך הקדישה את זמנה לא רק ללימודים סובייטיים רשמיים, אלא להיכרות עם פניה האמיתיות של רוסיה. היא קשרה קשרים עם מתנגדי המשטר וביקרה באזורים האסורים לזרים, קולחוזים מפגרים ללא חשמל.

לאחר מכן המשיכה לערוך ביקורים קצרים יותר בברית־המועצות עד שנתפסה, בשנת 1970, עם ספרי מחתרת „סאמיזדאט" שניסתה להבריח מברית המועצות. מתוך הנחה שתישלח בין כה וכה למחנה־עבודה, וכי אין לה מה להפסיד, כינתה את קצין הק.ג.ב. שחקר אותה 'אידיוט', ודרשה שיביאו קצין ממונה עליו, מטומטם פחות. בקשתה הפרובוקטיבית נענתה, אך בסופו של דבר שוחררה ממעצר וגורשה מברית־המועצות.

גרסטנמאיר המשיכה בפעילותה למען זכויות האדם בברית־המועצות והיא עומדת היום בראש אגודת „קונטיננט", הפועלת להגנת זכויות האדם במזרח־אירופה. היא גם עורכת את הרבעון „קונטיננט" הגרמני, שיש לו גם רבעון־תאום בשפה הרוסית. רוב מתנגדי המשטר הסובייטים שהגיעו למערב פנו אליה בשלב זה או אחר, בבקשת עצה או סיוע. בקיאותה היסודית בנעשה בברית־המועצות ובשפה הרוסית, מקנה לה מעמד של אחד המומחים המובילים בעניינים סובייטיים.

במישור האישי, עם זאת, קשורה גרסטנמאיר קשר הדוק יותר עם העולם היהודי ועם ישראל ועד היום היא ביקרה בארץ יותר מ־20 פעם. לפני שהתחילה לבקר בארץ, למדה קורנליה על הדת והתרבות היהודית. גם כאן היתה נקודת המוצא תחושה של אחריות היסטורית שהובילה למעורבות אישית גוברת והולכת. בשנות העשרים לחייה הלכה קורנליה ללמוד אידיש כדי לגלות את העולם היהודי שנחרב בידי הנאצים. „מה עוד אתה יכול לעשות אם אתה גרמני?" היא מסבירה. היא למדה את השפה במידה שאיפשרה לה, בין היתר, קריאה במקור של הסופר האידי אנ־סקי. העברית שלה לא הגיעה לרמה דומה, אך אינה זרה לה.

גם אם אין זה נאה לשפוט בני־אדם לפי המראה החיצוני, הרי במקרה של קורנליה גרסטנמאיר יש לכך ללא ספק חשיבות רבה. כבעלת חזות ים־תיכונית, היא נחשבה לא פעם ליהודיה, כך חשב גם דוד בן־גוריון. בעת ביקור בגרמניה בשנת 1967, שבמהלכו השתתף בהלווייתו של קונרד אדנאואר, התארח בן־גוריון גם בביתו של נשיא הבונדסטג, אביה של קורנליה. כאשר ראה המדינאי הישראלי את האשה הצעירה, לא ידע מי היא. השניים שוחחו ברוסית, ובן־גוריון שאל: „מה את עושה כאן?" „אני חיה כאן", השיבה קורנליה, אך תשובתה לא סיפקה את האורח. „למה את חיה כאן? בואי וחיי בישראל", תבע בן־גוריון ממי שחשב לצעירה יהודיה. ואולם גם לאחר שזהותה הובהרה לו, הזמין בן־גוריון את קורנליה לשדה־בוקר לתקן גדרות או לרעות כבשים.

בעת ביקורה הראשון בירושלים טיילה קורנליה, הלבושה תמיד בחצאית ארוכה וחולצה ארוכת־שרוולים, במאה־שערים. שדכנים חרדים שמראה הטעה גם אותם, ניגשו אליה והציעו לה את שירותיהם. לא כל הטעויות היו משעשעות. ב־1967, כאשר חצתה קורנליה את פולין בדרכה למוסקווה, קילל אותה חייל משמר הגבול הפולני כיהודיה ואף ירק בפניה. בשני מקרים אחרים היא ניצלה רק בקושי מפגיעה גופנית על־ידי ערבים עוינים שחשבו אותה ליהודיה.

גרסטנמאיר לא השתקעה בארץ ולא התגיירה, אך שקלה את שני הצעדים. בשלב מסוים היתה מאורסת לישראלי, אך מערכת היחסים הזו לא עלתה יפה בסופו של דבר, וקורנליה נשארה לא־נשואה. עם זאת, באישיותה ניכר חותם יהודי־ישראלי ברור. בכמה עניינים חשובים היא מגיבה כאדם העומד בפנים ולא כמשקיף מבחוץ. כך הפנימה בהשקפת עולמה ערכים של הדת היהודית, אך היא זועמת על הכפיה הדתית־חרדית בארץ, כפי שזועם ישראלי חילוני, ואפילו מנסה להתגונן נגד הכפיה. כדוגמה אופיינית היא מספרת על נסיעתה באוטובוס „אגד" דווקא ביום ו' בירושלים. קורנליה, עמוסת סלי־הקניות, מצאה מקום ישיבה באוטובוס והתיישבה – ליד יהודי חרדי. אותו אדם לא טרח אפילו לדבר אליה, אלא סימן לה באגודל לקום ולהתרחק ממנו. „תודה לאל, היה לי די בטחון עצמי כדי להישאר במקומי", היא נזכרת בגאווה. לאחר מות אביה, לפני שבועות מספר, שמרה במידה רבה על מנהג השבעה היהודי.

אביה לא היה מאושר מבחירתה. הוא העדיף תיאולוגיה על סובייטולוגיה

בעיית הזהות שלה אינה פשוטה. קורנליה אינה מתחזה ליהודיה אך היא מביעה צער על אי־השתייכותה לעם היהודי.

במישור הדתי, חיפושי הזהות שלה נמשכים כבר זמן רב. בגיל 25 עברה מפרוטסטנטיזם לדת הקתולית. היום גם היא עצמה אינה בטוחה ומודה: „עם הקתוליות אני מרגישה כאילו אני נשואה לגבר הלא־נכון". חציה ראשונה זו של קווי הדת היא אחת הסיבות להימנעותה מגיור: „לא רציתי להיראות ממיר דת כרוני".

באשר לזהותה הלאומית, היא בקושי מרגישה את עצמה כגרמניה. על אף התעניינותה הערנית בפוליטיקה, אין היא מעורבת בחייה הפוליטיים של גרמניה ומוציאה מכלל אפשרות הצטרפות למפלגה כלשהי. מעורבותה במאבק למען זכויות האדם במזרח־אירופה חידד את ביקורתה על התמימות המערב־אירופית ביחסים עם משטרים רודניים. מאידך גיסא, מהגרים רוסים מאשימים אותה, לעתים, כי היא „מערבית מדי". „רק לפני כמה שנים העזתי לומר להם שאני, בסופו של דבר, מערב־אירופית", נזכרת גרסטנמאיר.

בסגנון חייה האישי קורנליה היא בורגנית אפילו הרבה יותר מהרוב המכריע של אוכלוסיית מערב־אירופה. נוסף על לבושה השמרני, אורח חייה מזכיר, בהיבטים רבים, את המאה ה־19. בביתה המרווח של משפחת גרסטנמאיר בקירבת בון, ישנן יצירות אמנות רבות, אך כמעט אין ביניהן אמנות בת־זמננו. פרידתה מדעותיהם הפוליטיות המסורתיות של הוריה לא ניכרה במישור האישי. לאחר נעורים ללא הרפתקאות, ללא דיסקוטקים וסמים, המשיכה, כפי שהיא מודה, בגישה שמרנית. הדבר בולט גם בסגנון הדיבור שלה, שפה אלגנטית, עדינה לעיתים אפילו מיושנת.

גרסטנמאיר מרבה לכתוב בגרמנית. השפה היא אולי הקשר החזק ביותר בינה לבין ארץ מולדתה בזהות מורכבת, המתפרסת בין גרמניה, ישראל ורוסיה, בין דתות שונות, בין פעילות פוליטית ואכזבה גוברת והולכת נוכח אי־היכולת להשפיע השפעה של ממש על המדיניות המעשית.

חיים מורכבים אינם בהכרח מאושרים. המאבק הממושך על זהותה העסיק את קורנליה גרסטנמאיר, אך לא הפך את חייה למאושרים. היום, בגיל 43, היא סבורה כי אושר ממילא אינו מצב בר־קיימא. „כל מה שעלי להיות", היא אומרת, „הוא להיות מרוצה".

משא
לספרות, אמנות ועיון

בין הגבירה לפילגש

מאת יצחק בן־מרדכי

יצחק בקון, „ברנר וגנסין בסיפורים הדו־לשוניים", הוצאת הקתדרה ליידיש באוניברסיטת בן־גוריון; 1986; 228 עמ'.

נקודות המגע בין הספרות העברית לספרות היידית היו מאז ומתמיד רבות ומגוונות. מערכת היחסים שבין שתי הספרויות הללו עברה במרוצת השנים לא־מעט גלגולים, וכידוע השפיעו עליה גורמים שונים, החל מאידיאולוגיות נוקשות שגרסו שפה זו ולא אחרת וכלה בגורמים מורכבים ומקריים היפים לשעתם. דימויים סותרים שיצגו גישות שונות – כגון „שתי אחיות" וכגון „גבירה ושפחה" ו„גבירה ופילגש" – שימשו עוד בעבר הלא־רחוק בפי בני־פלוגתא שונים, כשלכל אחד עמדה משלו באשר לזהות הגבירה ולזהות השפחה־הפילגש.

ברנר

בין כך ובין כך אירועים ותהליכים היסטוריים, סוציולוגיים ותרבותיים הכריעו לטובת העברית וכנגד היידיש – וזו האחרונה נדונה לדעיכה מהירה. דעיכה זו היתה ועודנה מואצת כל כך עד כי כיום קצת קשה להאמין שאך לפני שלושים־ארבעים שנה היו עדיין היידיש וספרותה חיות ותוססות וחיוניות. חיוניותה של היידיש ואפשרויותיה הלשוניות המגוונות ליצור קשר רגשי עמוק לשפה זו, וכן האפשרות ליצור קשר עם ציבור קוראים מגוון, וכלא לזלזל בסיבות כלכליות גרידא – כל אלה גרמו לכך שגם סופרים עברים חשובים ובולטים שלחו ידם, אם כמעט ואם במרובה, בכתיבה בשפה היידית. כך עשו אפוא גם ברנר וגם גנסין. אף כי יצירתם הבדיונית ביידיש נופלת מבחינת הכמות והאיכות גם יחד מיצירתם העברית.

★

בספר שלפנינו עוסק יצחק בקון בשלושה סיפורים דו־לשוניים מאת ברנר וגנסין, וחלק ניכר מתשומת־הלב מופנה לבדיקת היחסים שבין האשה לפילגש, קרי: להשוואת הגירסה העברית אל זו היידית. אחת ההנחות הבסיסיות בבדיקה ההשוואתית – ויש להנחה זו ביסוס בתוצאות ההשוואה – היא שסופר המעביר את יצירתו בשפה אחת לשניה אינו רק מתרגם את הנוסח הראשון אלא בדרך כלל גם משכתבו בדרך כזו או אחרת. מכאן, הנוסח השני בלשון האחרת הוא נוסח מתוקן, משופר ונקי יותר. פעמים הטיפול ניכר ובולט ופעמים הוא אמנם מזערי – אך הוא קיים תמיד, וניתן להסיק מתוך הטקסט עצמו כי מבין הנוסחים הוא האחרון, המתוקן.

בנוסף לכך מקדיש בקון חלק מהדיונים לאינטרפרטציות של הסיפורים הנדונים. יש לציין כי גם באינטרפרטציות אין הוא מנתק את הדיון מקיומם של שני טקסטים בשתי השפות ומההבדלים שביניהם – בין אם הבדלים אלה נובעים מהשוני שבין השפות ובין אם ההבדלים נראים כמכוונים ונובעים ככל הנראה מרצונו של הסופר לשפר או לשנות את הנוסח הראשון.

הסיפור הדו־לשוני הראשון הנדון בספרו של בקון הוא „בינו לביני" (ביידיש: „דערווייל") – אחד מסיפוריו הפחות ידועים של ברנר. הסיפור פורסם בעברית בשנת 1907, וביידיש פורסם כשנה לאחר מכן. זהו סיפור קצר למדי ועלילתו, לכאורה, פשוטה ועוסקת במהגר רוסי (שאינו יהודי!) החי בלונדון, בוחל בחייו מחוסרי־המשמעות ומבקש להתאבד אלא שחפצו אינו עולה בידו – אין הוא מסוגל למעשה הלכה למעשה את משאלת המוות. יש בסיפור זה כמה קווים־מאפיינים שהם טיפוסיים לברנר: דמות עלובה, צעיר אינטלקטואל החי בשוליים החברתיים וחש תחושה של חוסר אונים נוכח החיים. את עליבותו הוא מבקש להפוך לשיא של עליונות מוסרית – וההתאבדות היא האמצעי לכך. תפיסתו את המציאות היא סובייקטיבית להלוטין והיא נובעת מהוויית־חייו העלובה בעיר הזרה. לדוגמא, לא בכדי הוא זוכר את „כל תלאות, ההשפלות והביזיונות אשר עברו עליו בימי חייו, וביחוד מאז בואו אל העיר המחודה והפראית הזאת. בכדי להינצל אף מאחת מהן שווה למות. כי, לא יאה לאדם להיות עבד המציאות המכוערה". לונדון היא איפוא בעיניו לא פחות ולא יותר מאשר „עיר מחורה ופראית" (!), והדבר מעיד כמובן לא על העיר אלא דווקא על הדמות שכך רואה את העיר. אותו מהגר רוסי מתכנן את התאבדותו אך בתוך תוכו הוא יודע שבסופו של דבר לא יתאבד, שאין הוא מסוגל לאזור די כוח לשם כך. מעשה ההתאבדות נהפך לפיכך למין פולחן, מין טקס שחוזר על עצמו והגיבור מנסה פעמיים להתאבד – וללא הצלחה, אלא שפולחן־מוות זה אינו מסתר את הדמות ורק מגביר את דכאונה ועליבותה. העובדה שבסיפור זה אין הגיבור יהודי היא מעניינת כשלעצמה והופכת את הסיפור לאוניברסאלי יותר, מנטרלת אותו מבעיות יהודיות ספציפיות.

בהתייחסותו לסיפור ובפרשנותו מרגיש יצחק בקון את העובדה, שבמוקד הסיפור מצויה אירוניה. זו אכן עולה בגלוי מכל רבדי הסיפור. שכן, מה יותר אירוני במתאבד שאינו מצליח להתאבד והוא חי את חייו כמת־חי. ובהמשך אותה אירוניה באינטרפרטציה החודרת לעומק הסיפור רואה בקון כיצד אותה דמות עלובה קושרת בדמיונה את עצמה אל דמויות נשגבות בכושה וכישו הנוצרי. בקון מראה גם כיצד ברנר מוליך בסיפור זה שבילי אירוניה לעבר סופר גדול כגורקי. לדעת בקון, אף על פי שהנוסח היידי, המאוחר יותר, של הסיפור אינו מביא עמו שינויים משמעותיים הרי הוא „נוסח עיצובי מתוקן" לעומת הנוסח העברי, והוא בעצם הנוסח „השלם והסופי" של הסיפור.

הסיפור של גנסין שנדון כאן הוא „בגנים" (ביידיש: „צווישן גערטנער"), שלא כסיפור הקודם, „בגנים" הוא סיפור מוכר ואף שעדיין הוא עומד בצלן של הנובלות הידועות של גנסין, סיפור זה הוא ללא ספק בעל עוצמה ויופי נדירים, שהם פרי הילולים של סופר מעולה. זהו גם הסיפור היחיד של גנסין שנכתב בשתי גירסאות לשוניות, והימצאותן של שתי הגירסאות מאפשרת לעקוב על דרכי המעבר של גנסין מטקסט אחד למישנהו ועל דרכי שכלולו של הטקסט הגנסיני. בעניין אחרון זה עסק כבר יצחק בקון בספר קודם מפרי עטו („מתוך החבורה"). לדעתו – כפי שהובעה שם השבה ובובעת כאן – הנוסח היידי של הסיפור קודם לנוסח העברי. בכך הולך בקון על דעה אחרת, של דן מירון, שעל־פיה „בגנים" נכתב במקורו בשפה העברית, בשעה שגנסין עבד על השלמת הנובלה „בכרם". בקון טוען שהנוסח של „בגנים" הוא נוסח משופר ומשוכלל של המקור היידי.

הדיון שלפנינו מוקדש לשני עניינים. האחד – המשך של דיון השוואתי על שני הנוסחים; השני – אינטרפרטציה של הסיפור ברוח הפסיכואנאליזה של פרויד. בקון גורס, שהיסודות הפרוידיאניים שבסיפור זה אינם מקריים או אינטואיטיביים אלא אמצעי מכוון המשמש בידי גנסין בעיצובו של הסיפור, אמצעי הכושפע במובהק מהתיאוריה של פרויד על החלום ופתרונו. לדבריו, „בקריאה קצת אחרת של הסיפור עשויים לגלות כו מעין פרצוף של אגדה: גיבור יוצא לדרכו כדי למצוא פתרון לחידה שנראתה לו בצורה מסתורית בחלום. בדרך נתקל הוא במראות שונים, שעשויים להיראות לגיבור כסימנים לפתרון החידה, אך בדרך הסימנים באגדות, שככל שנראים כמקרבים למטרה, הרי הם בעצם עוד מרחיקים את הגיבור ממנה, אלא שלבסוף הם בכל זאת מביאים אותו לפתרון החידה". פרשנות פרוידיאנית זו (שאינה פוסלת, אגב, פרשנויות נוספות אחרות) היא מפורטת ומודגמת, מעניינת מאד, והיא מוכיחה שוב את מורכבותו של הטקסט הגנסיני ואת עושר המשמעויות שניתן למצוא ביצירה ספרותית משובחת כגון זה.

הסיפור האחרון, „די שפריינגרין", שבו עוסק בקון שונה משני קודמיו. אין הוא דו־לשוני ויש לו במקורו רק נוסח יידי. הסיפור נכתב כפסבדונים ונתפרסם בעיתון היידי „ההגדוני" „דער אידישער ושורנאל" בשנת 1907. השאלה המהותית המעניינת בהקשר לסיפור זה היא שאלת זהותו של המחבר. בקון מוכיח שאת הסיפור יכול היה לכתוב רק אחד מבין השניים: ברנר או גנסין. בקון מראה גם כיצד האפשרות שברנר הוא המחבר היא אמנם אפשרות סבירה, אך מאידך גיסא לאפשרות שגנסין הוא המחבר יש גם כן כיעונים כבדי־משקל ואפשר מאד שהללו מטים את הכף לכיוונו של גנסין דווקא.

לא כאן המקום להציג את מערכת ההנמקות המאפשרות את שיוך הסיפור לאחד מבין השניים, אך מן הראוי להעיר שהעלאת סיפור מעין זה מתהום הנשיה היא דבר חשוב כשלעצמו. שכן גם אם הסיפור הזה בחוראי אינו מן המיטב שבסיפורי ברנר או גנסין, הרי הוא בכל זאת עדות לסוג כתיבה מסוים, אולי אפילו לזאנר מסוים, בכתיבה העברית של ראשית המאה.

גנסין

כללו של דבר, התחום שבו עוסק הספר שלפנינו הוא דו־עניין, תחום שעדיין לא נחקר די צורכו. חקר המגע בין שתי הספרויות יכול ללמד רבות על דרכי ההיווצרות של טקסטים עבריים, על טיבה ואופיה של השפה העברית, על זיקות ותדשות וכלתי־ידועות עד בה של סופרים עבריים ידועים יותר וידועים פחות, ועוד ועוד. החוקר יצחק בקון תרם כבר בספריו הקודמים תרומה נכבדה לידע המצטבר בתחום פחות־מוכר זה, ובספרו הנוכחי הוא מוסיף שוב נדבך חשוב לידיעה ולהבנה של נקודות המגע שבין הספרות העברית לספרות היידית.

שובו של עזרא

מאת אברהם הגורני

עזרא זוסמן, „תרגומים", הוצאת אליה; 1985; 213 עמ'.

עזרא זוסמן

הופעתו המקובצת של מבחר מתרגומיו של עזרא זוסמן מהלשון הרוסית עוררה מעין שיבה וושא אל המשורר, לאחר שהעיסוק בו כמבקר תיאטרון חדר לעולם האקדמיה ואף הענף הצרדי ב־ציורו, הארשי, הרישום הצ־יור – נוספו הולך. וכמחווה למשורר מוצגים בימים אלה כ־35 מציוריו של עזרא זוסמן בתערוכה ב„בית אריאלה" בת"א.

את ביתו אני מוסיף לפקוד כדי להתפעל, כדי פעם בחודש, בדרך תיפקודה של הוצאת „אליה זוסמן, נחלת יהודה" – הלא היא לאה, אלמנתו, העוברת תמיד אם לאחר צאתו של ספר נוסף מן העזבון, או לקראת הוצאתו של ספר חדש. אותות הזמן ניכרים בה. אובדן הנפשות הקרובות, תחילה עזרא ואחר כך הבת אורנה, שב־עיניים היא חוזרת ומקשרת באצבעות שירו „ביום בו תיפגשנה האהבות", שנבצאה בין דפי הג־יר של העזבון, ביום מותה של הבת. את השיר הזה היא מביאה בראש הספר הנוכחי תרגומים.

תרגומים: אפשר להסכים עם יודעי הלשון הרוסית, שיש מתרגמים טובים ממנו, אך אין עוד מתרגם כמותו. כי אם שירה איננה רק תגובה על מאורעות הזמן אלא גם תגובה המסתייעת בכל אותם קולות שמסבבר – אין כעזרא זוסמן מי שמוסיף לחיות את מסורת השירה הרוסית, ואת היצירה הספרותית הרוסית גם זו הנכתבת בברית המועצות, בשעה שהוא כותב מימין לשמאל, והיינו בלשון הביבלית, בעברית. משום כך קובץ זה של דברי תרגום הוא בבחינת השלמה הכרוחה לקובצי שיריו. הכרוחה, לא רק להבנה עמוקה יותר של שירתו אלא גם לבחינה מחודשת, כאוזנת יותר, של בהות השירה נוכח כמה וכבה גילויים בשירה הישראלית בת הזמן.

לא בכדי נפתח הספר באלב. מדיבנך לשתיקה. בשיר של טיוטצ'ב. בציורו: „שתוק, הסתר באלבך / את רגשך וחלומך – / תן בעומק הנפשי ההוא / שיעלו וישקעו". (12). לא כל צל צילו של רגש. בדיל רעיון. חזון של ראש קמן – ראוי לשיר. שתוק, נא התבונן. כנוס פנימה. אגור. זו היתה דרכו של עזרא זוסמן. הדימיב. בזמנו, לבטא אותה, בהקדשתו לעזרא זוסמן, שלונסקי – ב„על מילאת": כי לא באנו הלום לשתת אמרים. / כי צדיתנו / – תרוש / – החרש / ואמר נא / וראה: השדה עומרים, עומרים, / בנסוק קרבנו הנורנה".

„עולם שלם" – אומר פ' טיוטצ'ב – „בנשמתך". – „רק רעשהוץ הוא יחרישך".

את עולם החוץ הזה ביקש עזרא זוסמן, בראשית יצירתו העברית, להפגים. אפילו לשכת העבודה, שבה בצטופפים מחוסרי העבודה, המובכלים והרעבים, מועתקת פניכה אל הלב. „בה תשיב לשכתי לרעבים / איך תסמור על זכות קיומה, / והרוסה אלפי אגרופים / עד תומה". („לשכתי", 1926: שירים, 10). כך חש הלירקן, שבה באותה שפה מורהה גם עם טיוטצ'ב, שאיננו יכול להעלות על הדעת את האפשרות לבטא את שבלבו, שהרי כיצד יכול הזולת להבין. הן לכוד הפכת המחשבה ברגע שנהגתה. אותו עזרא זוסמן המכונס, החרישי, כמשורר הפרולטריון הגיב. בלבו־לשכתו צעקת קרעו חלונות. הוא היה חלומם ומקשיים של אלה שלא ידעו לומר מה שעליהם בחלום עבר. וכך, מרצה, היה לצווק בעיני ילדים.

★

אלכסנדר בלוק התבקש לו לעזרא כל איסת שהתייחס לדרך הנאותה לביטוי המהפכה, גם זו שהתחוללה כאן, בארץ. גדול המשוררים הרוסים בבואה הנוכחית. ארם שעמד במחנה אחר, אבל תחושתו כאכן פתחה אותו להמהפכה. אם כי גם סיבנה אותו. הוא נהג לדקום בזמנה את רסמי המהפכה בהתהוותה. החל ברישומים חטופים של מאורעות, תגובות ספונטניות, רגשיות, עד לתהליך אמנותי־שירי של ניגון. ובשחוזר את תהליך אמר: קודם צריך להאזין למוסיקה. רק אחר כך תבוא הלשון שתסכם אותה.

רומה, שחלק מן התהליך הזה מסביר את כתיבתו של עזרא זוסמן עצמו. המוסיקה קודמת למלים. ולעתים היא עיקר והן טפל. מכאן הפערים שבשיריו. גם הנקודות המתות בתרגומים. ועם זאת הערצת היצירה המיוחדת במינה „סנים עשר". ואצלנו: הערכת התפקיד הפוליטי שמילאה שירת אלתרמן. „השירה העברית בשנים האחרונות" – אמר זוסמן – „הטילה תרם וראה סקר בכל הדמת קול, הרזאיות, נימה פאתטית. זה הגיע למליצה הפוכה. נוצר טעם טוב של זלזול. דבר הבא לידי ביטוי אצל החקאים. השירה, ביסודה, היא תמיד ביטוי להתרוממות רוח. השיר יכול לגעת בדברים הכי באנאליים, אך יימצא בהם משהו סודי שבסודי. שראוי לשיר. למוסיקה". אולי שחיק העצבות, המת, של אלכסנדר בלוק – המתהלך בחוצות עירו, היא אחת הדרכים להציג באור חדש את היום־יומי. כך נהג גם אלתרמן. שונים הם פני הדברים היום־יומיים כאשר הולך לבית המשפט, לבנק, למשרד הוא „תריק עצמות". ב„מחולות המוות" לבלוק בתלווה המתרגם אל גיבורו הברמינגי של בלוק אל בית המרקחת, אל האלמנה וירידה ובעיקר אל הריון כמהותו של האושר. הניגון היה למחול. ובמחול זה כמעט שאינך מוצא זכרי לשון מן המקורות. שלנו, כבכב. אך אתה מוצא את מקור ההליכה הזוסמנית בעקבות בלוק, מן היום־יומי אל המישור הנוגבה. אל המחוזות האינטסופיים. ולבסוף את הסיבה אל הקיום הארצי. העשיר משהיה קודם המסע. כשיר הבלוקי „בשדה קוליקובו" מכעים אותנו זוסמן מאותה אהבת מולדת רוסיה של הדוהר בערבה. הלשון רהוטה, ללא מעקשים, על אף חריזות „אין קצה" – „רועצת" וכו'. לא מעטים שירי האני מול הנוף הארץ ישראלי שבהם מנסה המתרגם למעשה דגם בלוקי זה.

★

אף שבשירי שנות העשרים שלו מוצא זוסמן, כי „ממילון ברוזה העברית בשלוליות משתבשת" – הרי עבודתו הבילונית המאומצת שלו מולידה, לעיתים, גם „עצב עפ־יר" אצל אנה אחמטובה, כהיתה מופת שירי, דווקא בפשטותה, למשוררת רחל.

אצלנו מתנכים עתה לרוקוקטיה. מי שיבקש להעיר בעדרת ספרותית לענות אמהות על פתחי בתי סוהר נעולים יקרא את „רקוויאם". הרבה אנרגיה נפשית השקיע עזרא זוסמן בפרקי הקינה הללו של אנה אחמטובה. הוא עצמו, בדרכו לארץ ישראל מרוסיה, טעם מקצת טעמו של בית סוהר. אולם הזדהותו עם המשוררת האם, שבנה כלוא בין החומות, היא הרבה מעבר לזאת. לא רק עם הסבל האנושי של האמהות הרבות, שהמשוררת היתה להן לפה, הוא מזדהה. לא פחות חשוב בעיניו עצם כוחה של האמת השירית לבקוע את בכך הברזל. במשך שנים היה ה„רקוויאם" אסור, כידוע, בפרסום. עובר היה מיד ליד בצורה מחייתה של הספרות הבלתי רשמית. ספרות המחתרת הגלויה. הדים ב„רקוויאם" נקלטו בשירתו של המתרגם. כתגובה המסתייעת בקולות משכבר. הקורא את הפרק העשירי של המחזור – „הצליבה" – נזכר בשירו של זוסמן „עץ אנרשי, שנכתב בשנות הארבעים כתגובה על מאורעות השואה. לא רק לנוכח שורות הסיום, שבהן המכוררת מרוממת את האם, שבנה אבד לה בין חומות הכלא הסוביטי, למעלת אם המשיח, שורות המזכירות את סיום „עץ אנוש", אלא גם בשורות אחרים המשולבים בשיר זה.

אצל אנה אחמטובה, מדובר הבן ב„הצליבה" בלשון ישו הנוצרי. המוטו הוא: „אל תבכי עלי, אמא, אני בקברי". אך השיר כולו עומד בסימן האמונה של התחיה על אף התיאור:

המגדלית פירפרה שמוטת דמע

התלמיד האהוב האבן.

במקום שם האם עמדה דוממת,

איש לא העז להתבונן. (77)

המשוררת גייסה את המבליה הקדושה ואת קונוטציות הצליבה לפי סיפורי הברית החדשה והתבונות הנוצרית. מלאכים רנים את גדולת השעה. האמירה: „לבה עוזבתני". אח"כ נרים הבגולית, התלמיד. לבסוף, האם. קדושתה של האם באה לידי ביטוי בכך ש„איש לא העז להתבונן לעברה". המשוררת כעבודה, ככן, כשבה לזכר האמהות האומללות, שבהתבונן עשתה אין־ספור ימים של המתנה ליד חומות הכלא. עזרא זוסמן משתמש ביסוד הסבל והתקומה לגבי עם ישראל בשואה. שירו מסתיים בשורות הבאות:

משום זדעתה, ומגונה שוהת

שרף דביק המבע לא נגלה.

עם אור עומד אבי קינה לשאת

במקום שהמשורר עמה. (שירים, 243)

יסוד התחיה בא לידי ביטוי בהלוך הראשון של השיר – בקימה מן האפר ורמז לעוף החול האגדי, ובהבלטת הצלב המצליבה וההתחדשות צומו של העץ. את מקומה של האם הקדושה ממלא המשורר עצמו, שהוא הצלוב, הוא העץ שדברי הימים כתובים על עורו, הוא הנושא קינה והוא גם המתחדש. המשודר כדבות המייצגת פולקסים. עם יקדו המצע מלכהר על הדרך המורכבת בה משולבים, בשיר הזוסמני, היסודות השונים. את השיר הזה, לאחר ככלות הכל, צריך לקרוא גם בהקשר של השירה העברית, כגון:

ושוב יפרח אביב,

ואהובי לבדי,

על גופי אתלה –

שרבים קירח, לא בין לו ובית

לאישרי האילה.

שורותיו הנודעות של סיום „בגת לו זהל" לביאליק הן. אין לדעת אם ביאליק התכוון לרמוז לצלוב דווקא בציור האני הנרצח התלוי על גופו. אולם זוסמן, שמתאר את המשורר כעץ שותת דם־שרף, כגוף צלוב, אך גם כגזע שנטעו מתחדש באביב – איננו יכול שלא להוכיח. על דרך הניגוד, את היאוש המוהלם הביאליקאי. כך מתנהלת השירה כישר של סבלים, קשובה לקולות העבר ההווה, למסורת שיר שונות. הקורא הבקיע לתהנה מן התחנות – יש שהוא מגלה כניס חרסות דווקא משום שבזכורנו לא משוקעות תבניות אלו או אחרות. הדוגמא מעניינת במיוחד, בהקשר זה, היא הגובתה של קבוצת צעירים על השיר „עץ אנוש", שהפתיעה כובנו את המשורר עצמו. תגובה זו, אני מקווה, תתפרסם כמוסף זה, בבוא היום.

★

באחמטובה לפסטרנק אין מפרידה בקובץ אלא הלקת המבוא, שמביא המתרגם לפני כל אסופת שירים. ובידה „תרנגולים". צריך ארם לשמוע באוזנ־רוחו את עזרא זוסמן קורא־מדקלם את השורות הללו כדי להבין, שהעיקר הוא המוסיקה, ובה נואלו אלה כעצם על דקדוק־עניות־של־לשון. כה לו רוק, מה לו לבין כאשר, עם בוקר, לאחר „לילה תמים עמלו הבים כלי לנה" – „רשא יקפוץ ויתנערה" ו„בגרונו יקרא ראשון הגבר", בעוד כאגף הגברים של התריזה המבודנת: „מחרי לשלי" כושים יד תאומית ל„כל הקהל". „פלא השירה" – כפרש זוסמן את פסטרנק – „גבוך על כל שלל ושעל ברסיסי הטל, צומח מתחת רגלינו – בן לילה, בן רגעו...)

התרחשויות מוסיקליות שבאקלים ובנוף, התרחשויות ציוריות שבמרחבים, שבפרספקטיבה". ועוד: „הספיכיה הלירית איננה עוסקת בליטוש אבנים, אבני לשון, איננה בונה שיר כמבורה". היגד אחרון זה נכון ותקף הן למעשה התרגום והן למעשה היצירה הזוסמני.

אתה קורא את סיום „הו לו ידעתי" הפסטרנקי, על אודות דרכו וכוחו של שחקן על הבמה: „עת השורה יכתיב הרגש/ ישלח הוא עבד לבמה/ וכאן האמנות גמורת – – –/ נושמים גורל ואדמה" (90). השורות האלה כניגון, כרעיון, מוכירות מישהו אחר. גם בעוריו שלו על הבמה היו תחילה מגושמים, ארציים. הוא היה לבוש כבעיל עבה, „גרונו עטוף מטפחת". היה זה ויכוח על תיאטרון. הנואם היה לא אחר אלא ביאליק „והוא היה גדול מכל ויכוח / על תיאטרון ובחזה. בטעה זו/ בו כ־יחקו החוכר והרוח/ את גדול המחזות" („הופעת המשורר", שירים, 82).

הדרכיות, התיאטרליות, ההתרגשות, מסורת השירה הרוסית, אפשר להבין מדוע שירת זמננו הרגישה עצמה לא בנוח. מדוע ביצעה תפנית כה קיצונית. אולם, בינתיים, סוג אחר של ההרנכות והגבהה־הקול פססר ברחובנו. המשוררים התחילו רוברים בלשון הרחוב. הוסיפו ידים מעבר להזין וגבלו חוסרים מן המציאות מכל הבא ליד, גאלו הכמכם. שלשונ־ולה ומגדולהוה סוב איננו מצליח לבטא את עצמו אלא בצעקות. בעזרת המלים הקיצוניות ביותר. לשון העתון היתה ללשון הנורמטיבית. ומשורר עכשווי נגד ברוזת סופרים בלשון הוא הוא שמליץ על הסתגלות ללשון העתון גם במוספים לספרות. והוקריב של תקשורת דנים בכובד ראש בניתוח טקסטים של עיתונות. ולא ירחק היום ותלמידינו יתעמקו לא במסותיו של אחד העם, כדי ללמוד מהן את סוד המבנה, אלא בסגנון המשוכתב של הכתבים. האם שירה עדיין תכתב לקראת סנת אלפיים?

★

כשעסק עזרא זוסמן בתרגום שיריו של מנדלשטאם, בשנת 1967, הוה נרגש כולו בגורלו של משורר מוכשר ואומלל זה. בתרגמו עמו עליו בימים הדולאים הרחוקים

(המשך בעמוד הבא)

יהודה אופן
ולא תנדוד

אָבִי מָצָא לוֹ סֶלַע בָּהָר

צְפַת

שֶׁלֹּא תְּבַקְּשֵׁנִי אָמַר

שֶׁהוּא בְּתוֹךְ אֲדֵי הֶעָנָן

כָּאן

לֹא יְעַקְּרֵנִי רַעַשׁ, כָּאן

שֶׁהוּא יִרְעַד יְסוֹדוֹת

אֶרֶץ

וּמַבּוּל

לֹא יִשְׁטְפֵנִי

כִּי הָיִיתָ אִתִּי בְּתוֹךְ אֲדֵי

רַעַל

וְאַתָּה לֹא יָדַעְתָּ

וְלֹא שָׁמַעְתָּ קוֹל שֶׁחָנַק כִּי עַד

אֶבֶן

וְעַתָּה

שְׁמַע לְקוֹל הָאֶבֶן

כַּף רַגְלְךָ

לֹא תְנַעֵילֶהָ

וְאָדְבַּק לְךָ עָפָר

שׁוּב

שׁוּב

וְלֹא תְּנַדֵּד לְבַקְּשֵׁנִי

עַד שֶׁאֵלַי תָּשׁוּב גַּם אַתָּה

לִהְיוֹת עָפָר אֶחָד

(מתוך „מסכת אב", הוצאת „עקד")

ולילה

גַּם הָרֵעַ מַצְמִיחַ פְּרָחִים

אָמַר הַמְשׁוֹרֵר

רַק הָרֵעַ מַצְמִיחַ פְּרָחִים

אָמְרָה הָאִשָּׁה

רַק פֶּרַח מַצְמִיחַ פְּרָחִים

אָמַר הַיֶּלֶד

וְלַיְלָה יָרַד עַל הַגַּן

לְכַסּוֹת אֶת כָּל הַפְּרָחִים

(מתוך „פגישות מעבר לזמן", הוצאת „עקד")

לאה איני
צריף כחול

מֵאֲחוֹרֵי הַבַּיִת שֶׁל סַבְתָּא

צְרִיף כָּחֹל

שָׂרוּף עַל יוֹשְׁבָיו

כִּיּוֹר סָתוּם בֶּחָצֵר

וְאַרְגָּז קָרֵחַ חָרוּד

כְּרִית פִּרְחוֹנִית מְפַשֶּׁשֶׁת

לְאַדְרָר שֶׁנִּצְלָה

עַז לַעֲסָנִית מְפַקֶּרֶת

עַל וְרָדִים נְסִיכִיִּים

שֶׁלֹּא פָּרְחוּ אָז

שֶׁחִקָּתִי שָׁם

פּוֹחֶדֶת

לִשְׁמֹעַ אֶת רַגְלֵי הָעֵז הַמְּסַמְּרוֹת

לְנַעֲלַיִם אוֹרְתּוֹפֶּדִיּוֹת שְׁחוֹרוֹת

שְׁבוּת לַצְּרִיף

לְהַרְתִּיחַ שׁוּב מַיִם בְּקוּמְקוּם הַפַּח

לִזְקֵנָה הַמִּשְׁתַּקֶּשֶׁת בַּמִּטָּה.

מרפסת תל־אביבית

אִישׁ בְּגוּפִיָּה שָׁעוּן עַל מַעֲקֶה

בְּקוּמְקוּם מַתֶּכֶת מְעוּת

מִתְגַּבֵּהַ צַבָּר אַרְכָּנִי

לְהַכְהִיב

שֶׁלֶט פִּרְסֹמֶת

צִבְעוֹנִי עַד כְּאֵב

אַף רוּחַ לֹא קוֹפֶצֶת

בְּחֵבֶל הַכְּבָסִים הַמְּרֻשָּׁל

הַמִּתְחַכֵּךְ, מִתְגָּרֶה בְּצַוָּאר.

בת־השכנים

טְרִיקוֹ סְמַרְטוּטִי אָדֹם דָּהוּי

עָגוּל פַּסְטֶל עָקֹם

בֵּין שְׁתֵּי הַקּוּקִיּוֹת

צַחַת וְנִיל נוֹזְלִית

צְחוֹקֵי פֶּרֶא

תְּגוּתֵי בַּר לֹא מְתֻכְבִּים

אֶגְרוֹף דָּבִיק מוֹשֵׁךְ, מוֹשֵׁךְ

פַּנְדֵּלִית שׁוֹקוֹלָדָה

גְּמוּרַת עַל־פְּנֵי הַמַּדְרֵכָה

ציון למשורר הרוג־מלכות

מאת ג. קרסל

פייגע האפשטיין, „מיט ליבע און חייעשקי" (באהבה ובדוויה), הוצאת „רשפים"; 1985; 80 עמ'.

בגליון הראשון של „דבר", מיום 1.6.1925, נמצא ליד סיפורו של עגנון ושירו של אורי צבי גרינברג שיר קטן, שאי אפשר לא להביאו בשלימות:

הגות לבי, תוגת רוחי – מה הן?

ולו רק תהיינה לצמל שעשועים!

בכל תיבת גמא פה – מיאור הואיש בו,

ולכל לבנה – בת געגועים.

נקיי כפיים, זכי לבב,

עלים בדור, במקום קדשו עומדים,

סותתים תרבו לאתים,

והכחיב שירי הקרב...

אך זבויתנו – בדד פיוד.

אל נא נשבתה:

תבל והיא חוית...

בכה...

בעל השיר הוא דוד הופשטיין, משורר דו־לשוני, בעברית וביידיש, לרבות מתרגם שירה מרוסית, אוקראינית, גרמנית וצרפתית; הוא עשה אז בארץ. הוא הגיע לפתיחת האוניברסיטה העברית ונשאר כאן שנה שלימה ולאחר מכן חזר לרוסיה. אשתו, פייגה, עם התינוקת שלהם נשארה עוד שנתיים עד שהשיגה את הרשיון לשוב לבעלה. ודוק בשיר קטן זה כיצד מתלבט המשורר בין הזיקה למעשה החלוצים אז בארץ לבין הזיקה לנעשה בעולם הגדול. הופשטיין כבר טעם אז הוד זה בעולם המסוער לאחר מלחמת העולם הראשונה. חי ברוסיה בימי המהפכה ונעשה מראשי המורדים בספרות יידיש ברוסיה הסובייטית. תקופה מסויימת חי בברלין ומשם עלה לארץ ב־1925. זוהי הראשית, ואילו האחרית: הוצאתו להורג בכלל הסופרים והאמנים היהודים ברוסיה על ידי הארכי־רוצח הגרוזיני באוגוסט 1952. בכלל החבורה הזו היה הופשטיין המשורר היחיד הדו־לשוני, בעברית וביידיש – ולא רק בביטוי הלשוני אמורים הדברים. „דוד הופשטיין הוא אחד הלאומיים ביותר בברית־המועצות. הוא ביקש למזג את היין הסובייטי החדש לתוך נארות ישנים (קרי יהודיים), אלא שלא תמיד בטוח היה כי השעה כשרה לכך" – כך כתב עליו המשורר והמסאי היידי יעקב גלטשטיין. אף חוזר על הגדרה זו ק. א. ברתיני, שערך את ספר השירים של הופשטיין: „זכרון דמי האבות" (מבחר שירים ופואימות. עברית בידי מתרגמים שונים), שבאחרית דבר שלו הוא אומר בין היתר: „דוד הופשטיין היה מן היהודיים ביותר של סופרי יידיש בברית־המועצות... כל השנים היה נתון כמעט במאבק עם עצמו ועם הסובב אותו".

דוד הופשטיין

עתה לפנינו זכרונות אלמנתו, שנתפרסמו בחלקם לפני כמה שנים ב„גאלדענע קייט" ועתה קובצו יחד בצירוף השלמות וצילומים. זהו ספר־דמעות בבליא משבעות הציורף. זכרונות ברוסיה, תל־אביב הקטנה והופשטיין ואשתו וכן בתם שנולדה בתל־אביב גרו בביתו של מנחם פוזננסקי והספר גם צילומים אתו) ושוב הורה לרוסיה עד לאותו יום בר ונמהר, עת נשמעה נקישה בדלת, היא הנקישה הידועה לסיבובה, ולדירה נכנסו אנשי נקוו"ד ולקחו אתם את המשורר ובאו לא נראה עוד עד להוצאתו להורג ב־1952.

לפנינו מעין „רגם־אב" להווי הסופרים היהודים ברוסיה עד להריגה־הגדולה, וכן מה שחשוב לא פחות הדמויות העוברות לפנינו הן גם מראשי היבסקים. סופרים נכוה עצמם, קנאים למשטר והודפים את אחיהם הסופרים בכל „סביות" – והנה גם הם עצמם מוצאים להורג, כפי שנאמר „על דאטפה" וכו'.

על הסופרים האבטים הרוג־מלכות נתפרסמה ועדיין מתפרסמת, ספרות עצובה בלשונות רבות. מכל אלה הופשטיין היחיד שנכנס ללקסיקון של לספרות העברית ובסולי הערך אף הבאתי ביבליוגרפיה מהספרות עליו שנתפרסמה עד לפני עשרים שנה. קראתי ואספתי לא מעט מספרות זו ועדיין קשה לי לתפוש על מה ולמה הוצאו ממנו סופרים תמימים, עם כל חכמתם, הגיעים למשטר ואף שירתוהו במיטב יכולתם ולעתים אף למעלה ממנה. תמיהה זו גוברת שבעתיים למקרא זכרונות אלה. בשורר בחסד, עורך, מקרב צעירים לספרות ומעודד סופרים צעירים ופעיל במוסדות־תרבות־וספרות, על טהרת הייבסקציה. אולם כל זה לא הועיל ביום עברה. כבר בעמודים הראשונים אנו נתקלים בפגישה עם משה ליבבאקוב – ולמי שאינו יודע אומר, כזה הארס פתח ראשית צעירי הספרותיים בעברית, באכסניית הספרותית של דוד פרישמן, „הדור", וב... בספר על הרצל. לבסוף היה מראשי הייבסקציה, שרדף ללא הרף את הסופרים היהודים ברוסיה ושמר על צעדיהם שלא יטמו אף שעל מה„קורס" הרשמי. הוא רדף ללא תכלית את כל שהוביע אפילו ברמז ללאומיות יהודית. ובזהר רדף את הופשטיין, שבעטים כליבבקוב המבינים בספרות, השו בזיקה הלאומית של הופשטיין. עילה „גבוהה" לרדיפת הופשטיין היתה חתימתו בשנת 1924 יחד עם קבוצת סופרים, על תזכיר למימשל נגד רדיפת העברית. ואבן, אלה העברים לשעבר (ברוז'ין, מראשי הייבסקציה, אף הוא מורה עברי לשעבר), היו גם הייבסקים הקשוחים ביותר.

פ. הופשטיין מתארת את היציאה לברלין ופגישות הופשטיין עם חבורת הסופרים העברים והיידיים שהתרכזו אז שם, וכן את יציאתם מגרמניה לארץ. בארץ פירסם את שיריו ב„דבר", בגזבר, „הדים", „קונטרס", „הפועל הצעיר", „כפר השנה של יהודי ארץ־ישראל" ועוד. מחזהו „בגילת אסתר" אף הוצג ע"י התא"י. לבסוף גברו עליו געגועיו לשני בניה שמאיר והלל (בספרו הנזכר כתב ליד על מהותהם של שני בנים אלה, הראשון על שם כהן) באמצע הראשונה. עם באתו כתב עליו מנחם פוזננסקי: „הוא יצא בלב לא שקט", שכן חש את העתיד לבוא, על אף עמדתו הראשית בספרות יידיש הסובייטית. לפנינו מחרוזת סיפורים על הופשטיין יודעים, סיפורים בעקעקים על פיזור רוחו, טיפולו ועזרתו לאחרים וביחוד סופרים ואמנים, וכיצד הפך ביתו מלון־אורחים לכל רעב ונצרך, והכל על אף המצוקים בבית. כך גידל ילד בביתו, שלאחר שנים הגיע לארץ וממנו ביקש הופשטיין את פירסומיו בארץ וכאן צילום ממכתב זה, שהוא מעין פירוט האכסניות בארץ שבהן פירסם מיצירותיו אלה. „בהויך" באים סיפורים על מעשי הייבסקציה, הפותחים בדרדיפת האותיות העבריות וכלה בלהק גובר והולך על הסופרים למחוק כל זכר יהודי־לאומי. אלה פתחו באינוס עצמי ולאחר מכן „יישמי" לתת זה על האחרים. מקדיש הופשטיין שיר לביאליק באים אלה והמוקים את ההקדשה. הוא יוצא להגן על הסופר הנודע לייב קוויטקו מפני התקפותיו של בכה ליבבאקוב ולבסוף משלם על כך ביוקר בכך, שמוציאים אותו מאיגוד הסופרים האוקראיניים.

כשעובר הופשטיין איכשהו את סערות המלחמה ומתחיל להתאושש קיבלה קבעה והנה הבשורה על קום מדינת ישראל. הוא כותב שיר הלל לארץ־ישראל ולמדינת ישראל ולא בכלל בסדר הנוכר, חבל שהספר כולל אך ורק שירה לירית „בהוהה", אף שפה ושם יש איזה ניצוץ יהודי־עברי. מרוב התלהבותו מקום מדינת ישראל הוא שולח בבריק לנשיא האקדמיה האוקראינית למדעים בהצעה לפתוח סמינר ללימוד עברית ועם עודד הוצאת הספרים „עמעס" הוא מתדיין לחזור לכתיב העברי המקורי. תוך פעילות קצרה זו באה בשלהי קיץ 1948 איתה נקישה אכזרה בדלת, שהיתה מעין צלצול הפעמון להרכבו האחרונה.

מספרת האלמנה על כנות המאסר וכיצד התייגעה להגיע לבית הסוהר להמציא לו דברי אוכל וכן, והיא יתקיקה כיצד העליבו מכנה את דבר הריגתו, שגם לאחר ביותו היו כו־הדיבים לה שבעלה עדיין „בחקירה". רק לאחר ביות שבאלין באה סוף סוף הרהביליטציה, שכללה גם הרצאה מהודשה של ספריו.

לפנינו הוד־עוצב של משורר ולפניה דוד־עוצב של יהדות גדולה ומפוארת, שעל מיטב בניה עלה הכורת – על הגוף הנפצב גם יחד. אלמנת הופשטיין, שהגיעה לכאן עם בתה, עושה הרבה להנצחתו של המשורר דוד הופשטיין, בהוצאת כבתר שיריו בשני כרכים ביידיש, שיצא כאן, בהוצאת הספר העברי וכן בזכרונות שלפנינו.

טקס הענקת פרס מאיר מרגלית

פרס מאיר מרגלית לאמנות התיאטרון, המוענק מדי שנה ע"י הארכיון והמוזיאון ע"ש ישראל גור, יוענק השנה לגדליה בסר ורוני תורן בטקס שיתקיים ביום א' כג' באייר (1 ביוני) בשעה 20.00 באולם התאן הירושלמי. בתכנית: פתיחה – מרדכי איש־שלום, יו"ר הנהלת הפרס; דברים – שר החינוך והתרבות יצחק נבון; על מאיר מרגלית – אהרן מגד. ניבוקי ועדת השופטים – חנה מרון (חבריה לשיפוט: אהרן כגד וד"ר אליקים ירון). בחלק האמנותי: קטע מתוך „פלשתינאית", בביצוע שחקני תיאטרון חיפה וקטע מתוך „אותו ואת בנו" בביצוע השחקן הנוי ירדן, תיאטרון באר־שבע. המנחה: ד"ר דן רונן.

אוסיפ מנדלשטאם

★ ★ ★

מַה טּוֹבִים הַשָּׁנָה שֶׁחָיִיתָ

דְּחוּקִים, שְׁמֹאוּת לָהּ מִסְפָּר,

וְהָעָם, הֲרוּדִים, הַמְשֻׁנָּע,

הַמּוֹלִיד – הַשּׁוֹכֵב מֻסְמָר.

כָּל הָגָה הַצְלִיל יְלַבֵּב אֶת

שִׁמְעָה, הַסְּפָרִי וּגְבוּלִי –

צְהֻבַּת, צְהֻבַּת, צְהֻבַּת

בְּגֶדֶר הָאָרוֹר – הַרְדָּלִי!

אוקטובר 1930

עברית: עמינדב דיקמן

בית למר נאיפול

מאת איזה פרליס

ו.ס. נאיפול: „בית למר ביזוואז" מאנגלית: אהרן אמיר, הוצאת זמורה, ביתן, תשמ"ו/1985.

ו.ס. נאיפול, חתן „פרס ירושלים" 1983, הוא אחד ה„דוברים" המובהקים של „העולם השלישי". בתולדות חייו מתגלמת הדילמה של אדם, הנקלע בין תרבויות מזרח ומערב הוא מעין גולה נצחי, שאינו שייך לשום מקום על פני כדור הארץ. הדברים אמורים ביחוד בסופר, היוצר בלשון האנגלית, אבל יצירתו היא נסע זר, המורכב על אילן עתיק של הספרות האנגלית.

נאיפול הוא יליד האי טרינידד ולשעבר מושבה אנגלית בים הקאריבי, לשם היגר סבו ההודי בתחילת המאה. הנכד הגיע בגיל שמונה־עשרה לאנגליה (1950) כבעיר „קולוניאלי", ושם פילס את דרכו כסופר מצליח, אף שתחושת הזרות והתלישות לא פגה מלבו. מקובל להשוותו לסופר־גולה אחר, הלא הוא ג'וזף קונרד הפולני, שלא במקרה נערץ הוא על נאיפול. אולם, אם קונרד מתאר את „העולם השלישי" תחת עול הקולוניאליזם האירופי, הרי נאיפול „מתעד" את חבלי־הלידה של עידן בתר־קולוניאלי, מבלי להסוך את שבט ביקורתו מן המשטרים המושחתים של המדינות, שהשיגו זה עתה את עצמאותן.

אם בכל זאת נחפש את שרשיו של נאיפול, יש להניח שטמונים הם באי טרינידד, שבו בילה את שנות ילדותו ונעוריו. הוא עצמו, כאדם מבוגר, ביקש את שרשיו במסע להודו, עד לאותו כפר שממנו גלה סבו. אולם תוחלתו נכזבה ובשני ספרים על ארץ אבותיו („איזור של אפלה" ו„הודו: ציוויליזציה פצועה"), הוא מתח ביקורת נוקבת על מורשת ההינדואיזם, המכבידה על ההווה ומונעת את תיקון החברה. אותו עולם הודי בזעיר אנפין נשאר בקרבם המהגרים בבואם לאי טרינידד, והוא משתקף ביצירותיו המוקדמות של נאיפול, שמקום עלילתן האי הטרופי הזה. הרומן „בית למר ביזוואז" הוא הסיכום של הפרק הטרינידדי בחיי המחבר, מעין „סך הכל" של נסיונותיו וחוויותיו בין צאצאי המהגרים, המתלבטים בין המסורת העתיקה לבין רוח התמורה.

האוכלוסיה של איי הודו המערבית מורכבת מיסודות רבגוניים: צאצאי הכובשים האירופיים, צאצאי העבדים, שהובאו מאפריקה וכן מהגרים מקרוב באו: הודים, סינים ואחרים. בליל זה של לשונות, תרבויות ודתות רווח מגיבוס וגם תנאי־החיים של רוב התושבים אינם עולים בקנה אחד עם הדימוי של „גן־עדן טרופי", המצטייר לעיני התייר. בספר זה מתייחס המחבר לפער, שבין תוכו המגולה מעל לסימון אגזוטי־פאר, המסיידות בים הקב' לבין המציאות העגומה. „בחוץ היתה השמש הלוהטת, היו הרוצבות הזרועים גלליירסוסים, משקי־העוני החנוקים... ומעבר להם שטחי־המישור של קנ"ר, שדות האורז השקועים, העמל החוזר ונשנה של א"... אכן טרינידד של נאיפול איננה כרוזת־תיירות, אלא זונה של חיי עוני, המשופעים גם במשברים רוחניים: כל אלה אינם מעניינים את התייר, המבקש לראות „יופיו המהולל של האי".

הרקשל נאיפול מכוון אל העדה ההודית ורק בריק הרחוק ציפים כושים ואחרים. ההודים לא באו לאי ריקם, הביאו אתם תרבות עתיקה. ברכה היא או קללה? תיאורו של נאיפול מעיק ההינדואיזם, המבוסס על ההיארכיה של קאסטות (כתות), על הסתגלות המהגרים למקומם החדש. דבקותם במנהגים הישנים מדה על הדיים, שהם קשים בלאו הכי. תהליך ההינתקות ממורשת זו הוא איטי ומכאיב, אך אין מנוס ממנו.

גבשאדה של נאיפול הוא מר ביזוואז (והמחבר מצמיד את התואר „מר" לגיבורו מרגע היוולדו), בן מהגרים הם, הנאבקים בארצם החדשה על פת לחם. לכאורה מר ביזוואז הוא דמות קומית־גרוטסקית: גבר ביש־מזל, שלומיאל, שבע כשלונות ואכזבות. על אנטי־גיבור זה מטיל המחבר את המשימה ההירואית של מאבק בלתי־פוסק ובלתי־מתפשר למען שיחרורו הרוחני ומעמדו העצמי בחברה. על אף התיאור ההומוריסטי הסיפור הוא עגום, שכן מאבק זה תובע מחיר גבוה ממר ביזוואז ובני ביתו ואף מקצר הוא את חיי גיבורנו. כל זה מפורש בפסק שבו פותח הסיפור: „עשרה שבועות לפני מותו פוטר מר ביזוואז, עתונאי... זה זמן מה היה חולה... מר ביזוואז היה בן ארבעים וששה. וארבעה ילדים היו לו. לא היה לו כסף. לאשתו שאמא לא היה כסף. על הבית היה מר ביזוואז חייב שלושת אלפים דולר. וזה ארבעים היה חייב הריבית על סכום זה". לאחר הסיכום העיתי שבפרק הראשון, מגולל המחבר בפירוט רב את פרשת חייו ומותו של גיבורו על רקע חיי המהגרים בטרינידד.

הדבקות במנהגים הנושנים מופגנת כבר מרגע היוולדו של מר ביזוואז, כאשר הפאנדיט (המכהן הדתי) מכפר סמוך מנבא את עתידו של הילד הנולד מתוך אלמנך אסטרולוגי. האמונות התפלות, פולחן האלים ההינדואים, שפסליהם גודשים את בתי המאמינים, הם פן אחד של חיי המהגר. ההפרדה לקאסטות היא פן אחר, חמור עוד יותר. כשאחותו של מר ביזוואז נישאת לבן כת פחותה, מתבוששת משפחתה, שכן אצל שומרי המסורת מתבססים הנשואים על שייכות לאותה כת. בנוסף לכך נזכרת גם האיבה המושרשת בין הינדואים למוסלמים, אף שהמחבר תוחם את עלילתו בקרב ההינדואים בלבד. מאידך גיסא קיימים גם חוגים המתמרדים נגד הינדואיזם אדוק: אלה רואים בצלמי האלים עבודת־אלילים, שוללים את הקאסטות וכיוצא באלה.

מאבק חייו של גיבור הסיפור מתגלם בשאיפתו הכפייתית לבית לעצמו, שבו יוכל לנהל את חייו על פי רצונו והשקפתו. כנגד בית־חלומותיו זה ניצב בית משפחת טולסי, שביזוואז „נספח" אליה על ידי שידוך לאחת מבנות טולסי, שאמא. נשואים אלה, שאינם עתידים להתנהל על מי מנוחות, נובעים ממורשת העבר: „הם השיאו לו את שאמא פשוט מפני שהוא שייך לכת הנאותה... למר ביזוואז לא היו לא ממון ולא מעמד. חזקה היתה עליו שיעשה אחד מבני טולסי. הוא התמרד מיד".

משפחת טולסי היא אדוקה, שמרנית ובעלת נכסים. בראשה האם האלמנה וסביבה בניה, בנותיה, חתניה, נכדיה הרבים ונספחים אחרים. חמולה מסועפת זו מייצגת את הודו בזעיר אנפין. ביתה הגדול, על מבוך חדריו, דומה למצודה או לתיבת נח, שלכל זוג מוקצה בה פינה משלו. חיי הבית, על החיכוכים הבלתי־נמנעים בין בעלי אופי ומזג שונה, מתוארים בפרוטרוט. בסביבה חונקת ומצבית זו נלחם מר ביזוואז על קודשו של פרטיות, שלוות־נפש, עצמאות וחירות פנימית. הוא חורג מתחום התרבות ההודית ו„חוצה את הקווים" אל תרבות המערב.

אותו ביש־מזל ולא־יוצלח מנסה להתנחם בקריאת הגיונות מרקוס אורליוס וכן ברומנים מספרות המערב, שהוא בולע בתיאבון. מאידך גיסא חיבוק הדוב של החמולה אינו רק שלילי: הערבות ההדדית מתבטאת גם בעזרה חמרית, דאגה למקום עבודה ופרנסה ועוד.

בית־חלומותיו של מר ביזוואז קיים בדמיונו כישות מוחשית, שכן „ידע בדיוק מה הוא רוצה. קודם כל רצה בבית של ממש. בנוי חמרים של ממש. הוא לא רצה שיהיו קירותיו טיט, רצפתו עפר, קורות גגו ענפי עצים וגגו עשבים" (כבתיהם של רבים מתושבי טרינידד העניים). במציאות נהרסים בתי־מגוריו העלובים, בזה אחר זה, בידי איתני הטבע ובידי אדם. רק ביתו האחרון, בפורט־אוף־ספיין, בירת טרינידד, מתקיים בידו עד מותו, אף שגם בית זה הוא מיקח־טעות. אותו בית פגום, שבגינו שקע מר ביזוואז בחובות, מהווה לגבי דידו נצחון כביר של הנשמה ושאיפתו העיקשת.

בפרק האחרון של חייו מועסק מר ביזוואז – שנתנסה בימי חלדו בעבודות שונות – במערכת עתון מקומי. בתור כתב, המתמקד בבעיות חברתיות, ניתן לו לחדור לפינות־העוני והמצוקה של עיר הבירה והוא חושף אותן בכתבותיו, בנוסח תיאוריו של דיקנס. אולם במערכת העתון חל „מהפך" עם חילופי העורכים. לעתונאים ניתנו הוראות חדשות, כגון: „אל תתחכם, אל תעקם. חדשות, לא דעות. עובדות? אם לא, אשפות. בדוק או זרוק". לאחר שיושמו הוראות אלה הולכת תפוצת העתון לרדת והנהלת העתון נוכחה „שלפעמים אפשר שירצו הקוראים בדעות ולא בחדשות, ושהחדשות לא בהכרח הן מרגיעות אם הן נכונות". בדרך אירונית זו יורה איפוא המחבר חץ נוסף אל המימסד והחברה בטרינידד.

לכאורה מאמציו של מר ביזוואז להשיג בית משלו, מתוארים על טהרת הריאליזם. כל חדר בבית טולסי ובמקומות־מגוריו האחרים, כל גג וכל קיר וגרם־מדרגות, כל פיסת טיח מתקלף וכל מסמר, וכן כל פרטי הריהוט „מתועדים" וניצבים לעיני הקורא. יחד עם כך חש הקורא, שמאחורי בית גשמי, בנוי מחומרי בניין מסריחים, מסתתר הבית הרוחני, אליו נושא הגיבור את נפשו, שעה שהטבע עצמו ובעיקר בני־אדם מתנכלים לערערו. ברם התהליך ההסטורי עתיד לערער דווקא את בית טולסי, הבנוי לתלפיות. שני הבנים של מרת טולסי האלמנה נושאים נשים נוצריות. אף לפני ילדיו של מר ביזוואז „נפתח העולם" הם יוצאים ללימודים באנגליה, כשם שנהג המחבר עצמו. המשכילים מבני המהגרים ההודים נכנסים איפוא לפרדס תרבות המערב, מציצים ואף נפגעים.

אף שהמחבר מיטיב לתאר את האווירה ומנהגי המקום, אין זה רומן רגיונלי, שכן במאבקו של הגיבור טמון גם מסר אנושי כללי.

חד גדיא כפול

מאת טליה רפפורט

אל ליסיצקי ופרנק סטלה, מוזיאון תל־אביב, שד' שאול המלך, ת"א.

מוזיאון תל־אביב מציג שתי סדרות של שני אמנים מודרניים, שמתייחסות, בסגנונות שונים לגמרי, לסיפור „חד גדיא". מה שמעניין יותר היא העובדה שהשניה צמחה בהשראת הראשונה. הכוונה לסידרת הדפסים צבעוניים ענקיים של פרנק סטלה האמריקאי, שנוצרה לאחר שראה כאן בביקורו במוזיאון ת"א ב־1981 את הסידרה של אל ליסיצקי הרוסי מ־1919.

הסידרה של ליסיצקי כוללת דפים קטנים של ציורי גואש ודיו, שבתחתיתם מופיעים המשפטים המקוריים בארמית ומעליהם מופיעות לעתים גם כתובות ביידיש. האיורים של ליסיצקי הם פיגורטיביים ומופיעים בהם, כצפוי, כל המוטיבים הלוקחים חלק בסיפור המעשה: החתול, כלב, פרה, שוחט והדומה. סגנונו של ליסיצקי מזכיר פה ושם את שאגאל וכמוהו, גם הוא משכין בתמונותיו כתמי צבע עזים באדום, כחול, צהוב וכו'.

אף כי ליסיצקי ידוע כקונסטרוקטיביסט והסידרה הזו נוצרה ממש בתקופת עליית הקונסטרוקטיביזם הרוסי, הרי סגנון זה משמש לפרי כאן ומתבטא רק בקשתות ובתנועות מעגליות, בתיאורי המים והאש, למשל, ובמספר צורות הנדסיות ברקע. סידרה זו איננה מייצגת את הצד האוואנגארדיסטי של ליסיצקי, אלא יותר את „העקרה היהודית" שלו (הוא גם חתם עליה בעברית בשם אליעזר ליסיצקי) אך היא מעניינת ויפה.

פרנק סטלה, „ואתא שוחט ושחט לתורא"

לעומת ליסיצקי, הסידרה של סטלה רחוקה מאוד בעיצובה גם מהדימויים המקוריים של הסיפור וגם מסגנונו של ליסיצקי. התרשמותו מהסידרה של ליסיצקי שימשה לסטלה רק כקרש קפיצה – חזרה לבריכה הפרטית שלו. העבודות המרשימות הללו הן, בעצם, המשך ישיר לסגנונו המוכר ב־4–5 שנים האחרונות. הוא לא „חזר בתשובה" בעקבות הביקור בארץ הקודש וסיפור „חד גדיא", אלא ממשיך לפתח את נטיותיו הקבועות.

לאורך שנות ה־60 וה־70 מוכרות ביצירתו של פרנק סטלה מספר סדרות של מופשט גיאומטרי. בסוף שנות השבעים, עם תחילת המגמה הפוסט־מודרניסטית, שנוטה ליתר ציוריות והבעה, לעושר צבעים וריבוי צורות והקשרים, פיתח סטלה סגנון, שהוא מעין תערובת של המיבנים ההנדסיים מעברו עם פני שטח מקושקשים בשלל צבעים לוהטים ודגמים סבוכים כמקובל בציור העכשווי.

גם הסידרה המוצגת במוזיאון תל־אביב עשויה בסגנון מגובב זה, הגדוש בצורות מעוקלות, ערבסקות, קשתות, עיגולים, דיגונים ושאר דגמי קישוט סגנוניים. מתוכם מבצבצים הדים קונסטרוקטיביים בצורת גלילים חרוטים ומנסרים בשחור־לבן וזהו, בעצם, הקשר היחיד לליסיצקי, ואפילו הקשר הזה איננו מתייחס לסידרת „חד גדיא" – המסורתית: אלא... לסגנונו הקונסטרוקטיביסטי הגיאומטרי הנקי של ליסיצקי בעבודות אחרות. על אף הקשר הרופף יש לציין שההשראה הכללית זו הניבה תוצאה מרתקת. מעניין גם לציין שהתנועה המעגלית והדחיסות הנעשית בעבודותיו של סטלה פורצת במקרים אחדים את הפורמאט המרובע, מה שמזכיר, שוב, את תנועותיו הנועזות של סטלה בשנות השישים מן הפורמאטים השיגרתיים למיבנים בלתי רגולאריים.

כל אחד משני חלקיה של תצוגה דו־שלבית זו הוא בעל ערך לעצמו. הצגתם יחד עוד יוצאת נשכרת.

מקבץ

ערב שלום עליכם

ערב שלום עליכם (יום הזכרון השבעים) יתקיים ביום רביעי כ"ו באייר (4.6) בשעה 7.30 בבית שלום עליכם (רח' י.ד. ברקוביץ, ת"א). ישתתפו: א.ל. דולצין, פרופ' א. הראל, תמרה כהנא ואברהם ליס. בתכנית האמנותית: מיכאל ויינאפל, נחמה ליפשיץ וגדעון שמר.

מסיבה ספרותית ליהודה אופן

מסיבה ספרותית למשורר יהודה אופן, לרגל הצאתם לאור של שני ספריו החדשים („פגישות מעבר לזמן", „מסכת אב" – שניהם בהוצאת „עקד") תתקיים ביום שני כ"ד באייר (2.6) בשעה 8.30 בערב ב„בית הסופר" בת"א. ישתתפו: איתמר יעוז קסט, טניה הדר, רחל אשכר ושירה מורגן (קריאה); ולאדימיר טילות, אריה מרקו, יונה מרגו (נגינה מיצירות דביסי, באך ושלמון).

„סימן קריאה" 18

חוברת „סימן קריאה" 18 ראתה אור ובה, בין השאר:

בסיפורת: יהודית הנדל, יהושע קנז, חנוך לוין, יוסל בירשטיין, רות אלמוג, דוד גבע.

פרסום ראשון: סיפור אירוטי של דוד פוגל, סיפורו הראשון, שמעולם לא פורסם ולא היה ידוע עד כה.

סיפורת מתורגמת: באבל (בתרגום נילי מירסקי); נובלה של בודלר (בתרגום אליה גילרין); תיאופיל גוטיה (בתרגום ק.א. ברתיני).

בשירה: אידיליה של נתן זך, פואמה של חנוך לוין, שירים של: גלדמן, יוסף יחזקאל, אבות ישורון, ויזלטיר, הורביץ, צלקה, בדראגו, אורי ברנשטיין, לאה איילון, משה בן־שאול, מוטי גליל, שמעון צמרת, גד יעקבי, אסתר אטינגר ואחרים.

תרגומים: איציק מאנגר (פרי נתן יונתן); נורמן מק'ג, „חתולים" של אליוט, אלגיות של נלי זקש, ועוד.

ראיונות עם ישעיהו ליבוביץ ויצחק אורפז על האשה.

מאמרים על: שירתו של ויזלטיר (פרי), עמוס עוז (אורלי לובין) הקומיקס של דודו גבע (זיוה בן־פורת); מדור על יצחק בן־נר; לוליטה (פרי) יהודית הנדל (א.ב. יהושע) ועוד. משה רון על הפרוזה של בודלר; זכרונות על ויטגנשטיין של תלמידו נורמן מלקולם; אבישי מרגלית על ספרי קמפ דיויד.

חוברת 19 של כתב־העת הופיעה לפני כחודש.

„מאזנים" חדש

במרכז הגליון החדש של „מאזנים" מדור נרחב של שירה יוונית מודרנית: אליטיס, ספאריס, ואפופולוס, ראמינוס ואנגרים. כמו כן מתפרסמים משיריהם של אריה סיוון, אשר רייך, ק.א. ברתיני, רחל חלפי, רבקה מרים ואחרים.

בחלקת הפרוזה – קטע מרומאן חדש של דוד שחר; סיפורים מאת יצחק אורן, אהוד יודם, דוד מלמד. יוסף מונדי מפרסם כאן מערכה אחת מתוך מחזה חדש „שליחי מצוה אינם ניזוקים", שיועלה על במת התיאטרון העירוני של חיפה בעונה הבאה.

בתחום ההגות – מסה של יגאל שווארץ על יצירתו של אהרן אפלפלד. רבקה שכטר על „ישות, משגיחה וגורל עיוור". וכן מדור חדש – „עורכי הראשון" שבו מתארח הפעם המשורר ש. שלום. זאת מלבד המדורים הקבועים: השוואת תרגומי שירה, ידיעה אחרונה ועוד.

שירי ש. שלום – עברית וגרמנית

מהדורה דו־לשונית (עברית וגרמנית) של שירים מאת ש. שלום ראתה אור בהוצאת „עקד".

ארבעה משירי הקובץ תורגמו ע"י מכס ברוד. שאר השירים, לרבות הפואמה הדרמטית „מכירת יוסף", תורגמו ע"י אודה פריד.

מהדורות דו־לשוניות של שירי ש. שלום פורסמו בהולנדית, באנגלית ובצרפתית.

שיהא רואה בלית ברירה

מאת לאה שניר

עוזיאל קאופמן, „מעט מזה" (שירים), הוצאת הקיבוץ המאוחד, תשמ"ו.

ספר שיריו השני של עוזיאל קאופמן פותח בשורות „לפעמים יורד בי הדבר / ומשתקע בי באמצע הערות / אף מעט מזה אינו נוטה להחלש... / (5) לכאורה, שורות קצרות ומוגדרות, קונקרטיות מאוד. למעשה, מובלעת בהן סתימות בלתי מובהרת, המרמזות על קוד פנימי מוצפן המעניק לשיר את עושר משמעויותיו. כי מהו „הדבר" „מעט מזה" ומי הוא „הניצב מנגד" מתפלל / „שלא אשמיע שום איוולת על האושר". אפשר זהו טיבה של ההתרחשות המופלאה, הקנה אחיזה חולפת ומעמיקה בתנועת הנפש היוצרת, המבקשת אחר מלים להגדיר בהן את ההוויה ובמצאת חסרה תמיד. כי הניצב מנגד, המוכלל מן ההתרחשות, בעצם שרוי בה עד תומה. ותרף זאת הריהו ניצב על המשמר שלא לעשות שימוש במלים הרבה, שמא מתן רשות זו לדמיון, תפגום בנקיות חווית האושר המורכבת כל־כך, עד שאינה ניתנת להיכפף לחוקי האמירה, ולגבולות יכולתה של ההגדרה המילולית לשרטט מצבי נפש כלשהם.

שירי הספר הזה סימנם ב„כמעט הבנה", „כמעט נגיעה", „כמעט פיענוח". סימנם באותו מרחב בלתי נתפס של „הכאילו". „הירוק משחק / כאילו / למר לעמוד עלה / לכל אירוע" / (6) הנצפה מדמה כי בא עד סוד הירקות, אלא שמוזמנת לו התפקחות. „שחק ולא יעניק לך / אפילו רמז. / אף הספינכס / שלית אתר פני מניה" / (8) וקיומו במרחב מוחלט וממשי. אפילו הוא אינו אלא בריה. שכן המלך המצרי הלבישו „שבע אינצלאות / ונתן לו חידה" / (שם) חידה סתום, חתום, בלתי מפוענח.

אף יומו של הדובר, דו כביסור, בתעתוע. „ולפעמים יומי / הוא שבע כפילו / והלילה נר שנתרחף" / (9) משל לשלם שהוויתו וקיימת מתוך פיצול להוויות אחרות, הנבדלות זו מזו, וביאות פנים ואפשרויות בלתי צפויות.

עינו של המשורר מקה מרוקים, ומרחיבה ממדים. דבר אינו לובש צורה יציבות. תחומים מוגדרים משנים גבולותיהם. מהוגדמה כתנועה אין סופית במרחב ובזמן, לובש דמות־יורה ועדינה מאוד / „התבונה בבעלי חיים / הוא פועל ים גדולי מבין / בהם יונק הרבש נוטל אותה / טין / מן הגביע" / (7) ומה שמטבעו פורץ גבולות דקן. מתחום ומוגבל למידת אבריו של הבשר, הנושא עלמעומו / „את מידת הגובה הגבול" / (שם)

רק לעתים נרדית מתולת אין קרבה בין מהויות הנבדלות זו מזו לחלוטין. וילד שני קווים מקבילים הנכו לרגע לקאורדינטות מלבות ותומר רקיע מתוך אל חומר אנושי מתבונן. הית שעצם התרחשותו, יסודו ברגע החולף, הבלתי־אפשרי וחד פעמי. כי „ברגעו החי האחרון / כוכב / נוגע לי בי" / (8) אחר כך יוכלו הקאורדינטות זו מזו וישובו להיות קוים מקבילים. ורק הזכרון האנושי, ישמר את נקודת המיפגש הבלתי־אפשרית בין הכוכב הנ – שרק ממשותה של העין המתבוננת, הזוכרת, שומרת חיותו.

קאופמן עושה שימוש והיומעודן מאוד בחומרי המציאות, ובעולם הזה, סביב שרים נבנית הפעילות ההגותית המגבשת את השיר לכלל שלימות. „הירקון בדה לו שתי אגפות / מיטניה לשפיעה תק פרסא מבאך" / (19) קיום יוס אסוציאבי זה שבין נוף־נפש הגותיים, לבין עולם הטבע, מרב את ההקשר מעבר להתבוננות בציור בדרך השאולה־לבד. הנוף חושף את סוד הפנימיות – המוצפנת בע. אין הוא משמש בתפקיד מטאפורי בלבד, אלא כתובן גלוי להקשרים סמויים. באמן שדבר נובע מדבר ללא תיווך מטאפורי. לעתים מתכונן הדובר בגוף מתוך נקיטת לשון גוף ראשון, יחיד. אך יש שהוא נוקט לשון סמויה, המאפשרת הרחבת מבט בלא להסגיר את העובדה, שמאחורי האמירתיות המפוקחת, הבלתי מעורבת, ניצבת עין מתבוננת ורגישה. „ואם לא יכוון אליו / את אופן הראות / ישמור לו את בבת עינו / שיהא רואה בלית ברירה" / (10) בין אם המעורבות גלויה או סמויה, יש בהתבוננות כפל קרקעית. „מבעד למשקפי השמש / נפתח ליקוי חמה / השדה צונן / והשעה נוטעת כו תמצית סגולה / ובקצוות / שמש נבונה בסנוורים" / (18) בכפילות זו, השמש היא דימוי ליקוי חמה. בתחום הערשות הכהות, ובה בעת, השמש הלוהטת כעבר לשולי המסגרת. זה מתוך זה. סיבה – ניסתרת לידתה בסיבה – והמשיתו. זו אף זו מתרגבות מציאות לתעתוע.

שירים רבים אחוזים באיזכורי תרבות. חזון המרכבה של יחזקאל לובש בסערה דמות אופני־חשמל. „גשם הוא אוהב גדול של אופני חשמל" המכונית היא שש כנפים נקשרו בגשם כדמות המרכבה השמימית.

כל תמציתה של האסכולה המילאטית, הפרה־סוקראטית, מכונסת בשיר „על משהו כמו תירוף" (16, 17) כאש, כמים, באוויר, ובעפר. הקורא מפליג עם הדובר במסע גילוי נפשי ספוג יסודות מיתיים. הארגונאוטים מחפשים את גיזת הזהב. אודיסאוס איש איתקה מצייץ בין הסדות „לטוח ארוך / כרתנו בריות בין הרפתקאה לאמונה" / (17) ורעיון הנהר שאין לעבור בו פעמיים, מתחבר אל מעשה הלאבירינט של קנוסוס. „והנה אמרו / הנהר מכחיש את קיומו / ולבירינט נמוג אל הצלליות" / (17) מן המסע הזה ישוב האיש, אוהב האגדות, להתנפץ אל סלע המציאות המכחישה את הדמיון ואת החלומות, ושבה אל „יסודות העפר, המים, האש והאויר. / אבל אני אהבתי / אגדות / ושבתי על עקב אכילס" / (17). אפילו בפואמה האוטוביוגרפית שעניינה אימי השואה, נמצאת הנחמה בדמות אשת ודרות האצבעות. ובנקודת המרכז של אובדן הצלם האנושי „איים יפים של אודיסאוס" הם סיכוי שבחלום לתקוה.

ובה בעת, אף מר שכמר, ערמומי ובוגרני עושה האב בבן שימוש של „סוס טרויאני" (29). תגיבגל מפלס דרכו באלפים בין בדליבינה לבדלימול (23) ולשון חז"ל ולשון הפיוטים, חוברות יחדיו „לרצועות תפילין" של שלונסקי, נכרכות בתפילה דקה של „קפיצת־הדרך", בעיצומה של נסיעה בכביש החוף.

בשירת קאופמן מתלכדות לכלל שלימות מפתיעה שפת היומיום ולשון ההגבהה. בית סתמי ברחוב, או דפי־יומן, מקבלים רוחב ועומק, שעה שהלשון היום־יומית נוגעת בצירופים מקראיים או בלשון חז"ל. כך נוששת שכבות עומק, והזמן יכול לנוע בכיוונים מנוגדים. „דפי יומן שנהלכו / ישובו נקיים (14) „יושבי קרנות השכימו קום... / עד לילה יכסמו / וצפורות תלשלש להם לספל האספרסו.

הפואימה האוטוביאוגרפית החותמת את הספר המשובח הזה, שגיבוש, תימצות, וריכוז הם מסימני המלכדים אותו לכלל שלימות אמנותית מרשימה. היא לטעמי הפרק החזק ביותר. היכולת לשכלל כדי כך את הטבע, שסיפור חיים שלם, על האימה, תמצית היסורים, קו החיים וקו המוות, הגבורים להרות מופלאה של געגוע לשכלל כל זאת בכמה עשרות שורות מרומזות, מבלי לאבד דבר מן האותנטיות: חוויית האשטנומיה הגמורה של עיר־המבוגר, המתבונן בדיעבד דרך עיני ילד, אל העולם המעוות, הקר, המאיים, ובתוך כך מלמד עצמו לגזירת־החיים – להמומתם – הרי זה בבחינת הישג מרגש. צמצום והיד ורגיש השמור כעושר לבעליו. „על ירכתו צפת / סלסה תמה טובה מוחלת / עם סכי המת / אמא / לנתי לצידו" / (18). „הושכרתי לאיכר כשולית תציר / תמורת נזיד חלב" (29). ואבא / „אכל את המרק של סבתא / את המרק של אמא / את המרק שלי / היה אוכל ומאכיל את אלוהיו" / (30).

מהו הכוח המטלטל בהתבוננותו של משורר, המעיר בקורא האות קיומו של גילוי מיוחד וחד־פעמי, כאילו על בשרו של חוה את המשורש בשיר? תעשית נפשו לאחר עם נפש השיר. מהו כוח זה? אולי בהתרחשות המופלאה שבה לפעמים יורד בו הדבר ומשתקע באמצע הערות, ואף מעט מזה אין בכוחו להחלש.

תוכנית לחוקרים אורחים של ספריות המזה"ת

המרכז ללימודי המזרח התיכון באוניברסיטת מישיגן באן ארבור, ארה"ב, מודיע על פתיחת תוכנית לספריות המזרח התיכון. המרכז, במימון קרן רוקפלר, יעניק מילגות מחקר שמטרתן לקדם מחקר הקשור לספרות ערבית, עברית, טורקית ופרסית, או תרגום לאנגלית של יצירות מספריות אלה. עדיפות תינתן לפרויקטים המאירים צדדים שונים בתרבויות אלה (דת, ערכים חברתיים, סוגיות כלכליות ופוליטיות וכו'). נושא התוכנית הוא: „ספרות: אשנב לחברה במזרח התיכון".

החוקרים־האורחים יקבלו מענק בסך 20,000 – 25,000 דולר לתקופה של תשעה חודשים. הפונים צריכים להיות חוקרים או יוצרים שפרסמו תרגומים מאחת מן הספרויות הנזכרות או מחקר על אחת מספרויות אלה.

על הפניות לשנה האקדמאית 1987־88 להגיע למרכז ללימודי המזרח התיכון עד 15 בינואר 1987. הודעה על המענקים תפורסם בפברואר.

למידע נוסף ולטופסי הרשמה אפשר לפנות אל:

Center for Near Eastern Studies
University of Michigan,
144 Lane Hall Ann Arbor,
Mich 8109-1290
tel.(313) 764 0350 U.S.A.

או אל: אברהם בלבן, רחוב שבטי ישראל 23 רמת השרון 47525

שובר של עזרא

(המשך מהעמוד הקודם)

שלאחרי מלחמת ששת הימים. עזרא סיכם את דבריו בכך, שאת נתיב חיי היסורים של משורר יהודי רוסי (עם כל יחסו הדו־ערכי ליהדות), צריך היה להעמיד כמופת לפני משוררים בארצות החופש, שאינם יודעים טעם מתנות סטליניסטיים. יסורי יצירה בארץ גזירה, ורדיפות נצח עבור שיר קטן נגד הרודן, שקרא המשורר, לתומו, בחוג מצומצם של ידידיו. גם ביניהם, לרוע המזל, נמצא מלשין. את השיר הזה הוא מביא בראש אסופת שיריו של אוסיפ אמילביץ מנדלשטאם.

מנדלשטאם רצה להינתק מהיהדות ועם זאת, תוך היסורים של נוזר גלמוד ופגיע, ביקש כבוד יהודי לגזע המלכים, הנביאים ורועי הצאן. ב־1916 הוא כותב על השמש השחור בירושלים, שבה מקוננים יהודים על מות אשה, אמו. אנו, את גלגולה של השמש הזאת נמצא ב„הדרך לירושלים" של זוסמן. „האני השר, בטבנותיו הראשונות בארץ, תוהה על מפולת הסלעים, תר קודח בין היסודות, כדי למצוא את הקשר בין הקדמוני שבנוף לכינו, היהודי השב למולדתו:

אך על מבע זה הקודח
בשמש שחור של יהודים
העלה רותמים ידיה
של הטבעת על ידי. (שירים, 95)

וכמו מתיישב התימה כיצד זה השמש בשחור. „הצהוב" – אומר מנדלשטאם על השמש – „נורא כמגר". השכה עליו השמש ואת החשיכה היוזכית הזאת נשא עמו לארץ עזרא זוסמן, כי שהיה חבר בקבוצת המשוררים הרוסים המודרניסטים בדרום רוסיה, באותן שנים, שמנדלשטאם כבר נחשב שם מאוד. לא רק מן הלשון הפיגורטיבית המנדלשטאמית שואב עזרא. גם את רוח התקבולות המנדלשטאמית (מה ש... כך) ניתן לגלות הרבה בשיריו. אני מתכוון, למשל, לבתים כגון: „מה שאופק קלפ מה שאופק גמא/ וגנו וגידל ובסתר שילהב/ הוא הערב השיב, הוא ישיב לדממה/ לאופל, לכרם, לסובה וללב". („האופק ההוא", שירים, 38) על דוך: „מה שעבכדים החזיון/ קרקעית חיים דקה/ כך כנוית הבה העזה/ ודוגית שלי ניתקה" (113). תבניות תחביריות אלה הן אחד המאפיינים המובהקים של הכתיבה הזוסמנית ומפתח להבנת שירתו. מין כבניקה של תמסורת, שבה קו של נוף, פרט של רגש, הפשטה כלשהי נעשים לנושא. גם במובן התחבירי וגם בנשיאת הסטען של החוויה והמשמעות. תחבולה זו היתה כורח המציאות בפואטיקה ההפלגה מן הכאן והעכשיו לעבר העל־כאן והעל־עכשיו, על מנת לחזור טעונים יותר אל נקודת המוצא, שבינתיים השתנתה.

★

חטיבה נרחבת לערך מוקדשת למשורר יהודי אחר בברית המועצות (החי היום בארה"ב). צעיר. בן הדור החדש (מדובר בשנות השישים המאוחרות). יוסף ברודסקי, שנתפרסם לאחר משפטו בלנינגרד, שבו הורשע „על אכילת לחם חסד וחיי טפילות". יש לזכור, כי לאחר מלחמת ששת הימים ניסו השלטונות לגייס למלחמה נגד ישראל, הפוגעת בזכויות הערבים, גם כמה שמות יהודיים. והנה צעיר זה חי, באותה תקופה, את מיתוס אבותיו, את עקידת יצחק. וכי מה, יהודי הזמן – חייהם משכבר התגהלו אז ב„בית עולם יהודי". „בדרך התפוררות החומר הגיעו אל המנוחה". „עורכי דין, סוחרים, מוסיקאים, רוולוציונרים" – „מאחורי הגדר העקומה שוכבים צד בצד". גם אותם האשימו כי אינם פרודוקטיביים. הם לא יפריעו לאיש. ארבעה קילומטרים במסלול החשמליות.

גם ברודסקי, כיהודה עמיחי, יודע כי יהיה עליו להניח את נעוריו, ידידיו, בני ביתו וכל השאר ולפנות את מקומו בעולם לאחרים. דומה, שהוא מתגרה במצבו של האדם:

הו צלצלו חיים הדישים, על בבי צלצלה,
לאהבות חדשות, לאבידות חדשות,
כו, צלצלה, נעלה לפני מרלות,
כו, ברתלבב החדש רוזב רעתו עלי (143)

יש שהוא שולח ידו בנושאים ספרותיים ממורשת התרבות האירופית ומנסה להתמודד עמם עפ"י דרכו. כך, למשל, ב„אלגיה גדולה לג'ון דון".

★

אין לדעת כיצד היה עזרא זוסמן בוחר לקבץ את כתריסר המשוררים האחרים שמשיריהם תירגם לעת בצבא. עתה, מכל מקום, נוכל למצוא כאן שמות כסרגי יסנין, פרץ מארקיש ואיליה ארנבורג, בצד בלה אחמדולינה, אנדרי וזנסנסקי ועוד. עדות לעולם, אחר העולמות, שבו היה עזרא שרוי ללא יכולת להינתק.

את עיקר חשיבותו של הקובץ הזה אני רואה, כאמור, בהארת שירתו של זוסמן עצמו, מקורותיה ונקודות ההשראה שלו בשירה הרוסית. הנכרת ממורשת תרבות ושירה ההולכת ונעלמת מקרבנו.

דפדוף ראשון

ספרים חדשים

מאת אבי טנא

שואה

חובת הבריחה

מרד בטרבלינקה / מאת שמואל וילנברג / משרד הבטחון – הוצאה לאור/ 208 ע'.

„וילנברג, אתה חייב לחיות! אתה חייב לברוח מפה... ולספר לעולם מה ראית פה ומה עוד תראה" – כך אמר למחבר הספר הזה אמו הראשון בטרבלינקה מי שהיה מורהו להיסטוריה. וזה, כמתבר, דבר הספר. אבל בתוך תיאור הזוועות הנוראות של טרבלינקה (ובתוכן מקצת מעשיו של „איוון האיום") כלול גם סיפורה של המתחרת שהתארגנה במחנה ופרצה ב־2 באוגוסט 1943: כמה עשת הצליחו לפרוץ למחסן נשק, לקחת אש במתנה ולברוח. חלקו האחרון של הספר הוא לפיכך סיפור הבריחה ועל שאירע עד שהגיעו הרוסים.

פדיון חוב

חשבון דמים / מאת מנחם שלח / ספרית פועלים 188 ע'.

אמר המחבר (יליד יוגוסלביה, חבר משמר העמק, היסטוריון) „ספר זה הינו קודם כל מחקר היסטורי... מבוסס על מסמכים... על עדות, ראיונות וזכרונות של אנשים... ספר זה הינו בבחינת פירעון חוב, מילוי הבטחה, והבעת תודה והוקרה". משום כך, משום שמדובר בו בפרק ההצלה של 5000 מיהודי יוגוסלביה מן הגורל שיעדו להם הנאצים מכוח מאמצי המימשל האיטלקי בארצם בשנים 1941־1943. שלח מפרט את מעשי ההצלה על רקע הזמן והמקום. מנסה לבדוק מה הניע את האיטלקים, ומזכיר ש־מה שהחל כהגנה על יהודים מטעמים הומאניים ופוליטיים פנימיים... הפך לאחר תבוסת הציר לקלף מדיני". וגם זאת, „את ההיסטוריה עושים בני־אדם".

ביוגרפיות

אחד הכוח לבדו

היטלר דיוקנו של לאו־איש / מאת יואכים פאסט / תרגם (מגרמנית) אהרן אמיר / כתר / 2 כרכים, 843 ע'.

„ההיסטוריה אין בה זכר לתופעה כדוגמתו", כך נפתח צמד הכרכים הזה שכשרו נאמר „הביוגרפיה השלמה והמסכמת". לקורא היהודי ודאי שאין צורך לומר זאת. מה תעלה ומה תוריד לו איפוא ביוגרפיה שכזאת, מה גם שהתחנות העיקריות בדרך חייו של השטן הזה ידועות גם ידועות? יבואו המעיינים לעומק וישפטו. בינתיים יוזכר שהדברים עולים בשמונה ספרים ובשלושה עיוני־ביניים, שהכרך הראשון מתחיל ב„חיים נסוליים מסורה ובפירוס מוצאו המשפחתי של היטלר ומסתיים בשערי השלטון, שהכרך השני מתחיל במהפכה החוקית שהביאה לתפיסת השלטון ומסתיים בניצחה ואגנרית של דמדומי האלים, שבאורח בלתי נמנע יש בביוגרפיה כזאת גם על „פוטנציאל הקנאות העיוורת וההרסנית והגהייה אחר משטרים טוטליטריים הקיימים באדם", ושסוף דבר בקביעה: „האנשים שאת באמנותם והערצתם קנה לו מעולם לא נתן אחר חוץ אלא רק אחר כוח בלבד". המחבר הוא היסטוריון ועיתונאי גרמני המתמחה בחקר משטרים עריצים.

חברה

עקרת־בית מנהלל

המהויים בזוביות האזרח / מאת יונה נתקין / רשפים / 182 ע'.

כותרת־המשנה – „החקלאות המושבית בצבת הדיקטטורה הפרלמנטרית" – מבהירה במקצת את מהותם של הסתרים אשר בשם הספר. יונה נותקין, „עקרת הבית מנהלל", יוצאת בעקבות התזה שפיתח עזרא זוהר (בספרו „בצבת המשטר") להפת. „זרקור אל מגזר אחר קטן: החקלאות המושבית" ולטעון שהמיסוד השתלט על החקלאות המושבית, כבל את הפרט במושב בשלשלת וגרם באורח בלתי נמנע לתלונות כלכליים כבדים. טיעונה מעוגן בדיון על מוסדות המושבים מועצות הייצור ומכסות הייצור וכמובן, חוק המושבים, ולא זה מקום לבחון אותו במדוקדק. נזכיר רק שמסקנתה הסופית היא נוצות של חוק לשחרור החקלאי כתנאי להצלת החקלאות המושבית.

סוציולוגיה

פרספקטיבות תיאורטיות והשוואתיות

תמורה חברתית בחברות של אמריקה הלטינית / בעריכת ש.נ. איזנשטדט, פ. ברזנר, ר. כהנא, וב. זיבבר / מאגנס / 279 ע'.

במאי 1977 כינס מכון טרומן של האוניברסיטה העברית סדנת דיון שהתמקדה במודרניזציה ובפיתוח באמריקה הלטינית. רשומות הסדנה הזאת עובדו בהוצאת השנים כדבעי כדי לספק, כדברי העורכים, „פרספקטיבות תאורטיות והשוואתיות על הבעיות הפוליטיות, הכלכליות והתרבותיות של אמריקה הלטינית". בהתאם לכך יש כאן תשעה פרקים משל חוקרים ישראלים ועוד, למשל, בהיווצרות האליטה בפרו של המאה ה־17, במה שנוך פרונדו מסודרי וסוורדר בונצואלה וגם בתכניות לפיתוח הידרו־חקלאי בימינו אלה. לשון הספר אנגלית. בסופו, בצד הערות של סיכום, מילון מונחים ספרדי־אנגלי.

ביולוגיה

מושגים והישגים

גשר בין שתי התרבויות / מאת מיכאל קסמא / אופק – הקיבוץ המאוחד וספרית פועלים / 318 ע'.

קורס בביולוגיה שניתן לתלמידי הפקולטה למדעי הרוח בסמינר „אורנים" הוליד את הספר הזה בסימן מטבע־הלשון הנודעת של ס"פ סנאו על „שתי תרבויות". אומר המחבר: „בורות אנשי הרוח בענייני מדע גדולה בדרך כלל מבורותם של אנשי המדע באומנויות השונות, בהיסטוריה, פילוסופיה וכיוצא באלה" אשר על כן הוא יוצא ללמדם „מושגים והישגים" מתחומו, ובכלל זה: גיאומטריה וביולוגיה, הזמן והביולוגיה, הכימיה של תורשה והצפון הגנטי, האבולוציה של האדם, וייחודו של האדם. „האדם הנבון", הוא מסכם, „יכול לשלוט ביום על האבולוציה של עצמו והוא יכול לכחונה. הוא נברא על ידי הטבע אך הוא נשגב ממנו".

סיפורת

סיפורי עליית הנוער

בדרך לירושלים / מאת דב קולה / דקלים / 112 ע'.

הדרך לירושלים היא דרכם של נערים ונערות שהגיעו לארץ במסגרתה של עליית הנוער, ושהמחבר פגש בהם בתחנות שונות בחייהם ובחייו, בתוקף התפקידים הרבים שמילא במוסד זה ובדרך ועד משנה למנכ"לו. על עובדות כהוויתן הולבש מקצת מעטה ספרות, ונאמנים עלינו דברי אורי גודדון בפתח הספר: „הסיפורים הם בשר מבשרנו, מן החיים ממש. אושר וייסורים, הצלחה ואכזבה, כבוד וחרפה – צחוק ודמע – כמותם כמו החיים עצמם".

בדידה השכנה

מנגהאנזו / מאת יגאל לב / אודי / 122 ע'.

„25 אהבות בלתי־אפשריות", נאמר בשער הספר. 25 אכן, אהבות – בוודאי ובוודאי, אבל בלתי אפשריות? בסיפורים קצרים, שכבר פורסמו כמדומני במוסף השבת של „מעריב", פורש יגאל לב פרשיות הקשורות בדרך גבר בעלמה, דרך בעל באשתו ולהיפך, ורבות מהן נראות כדפדוף ראשון כלקוחות מן החיים. עובדה, אפילו המחבר אומר בראש הספר כי זה נסיון „להסיר קיר אחד מהבית המשותף ולהניח לקורא להציץ אל הדירה השכנה... ולגלות, כבדרך אגב, כי הקיר הרביעי יכול להיות גם ראי".

מרי גורל ומוכי־גורל

בפיתולי החיים – חלק שני / מאת מאיר שרוני / מרקלין / 378 ע'

עלילה סבוכה של קשרי אהבה ובגידה שבה משתתפים אנשים ממקומותינו – חרדים ושאינם חרדים, קציני צה"ל ויהודים מן התפוצות, נכים וסתם נכלים, „מרי גורל" ו„מוכי גורל". הימים, לאחר מלחמת השחרור אבל השורשים משתלחים גם לתקופות אחרות ולמקומות אחרים. חלק שלישי מובטח גם הוא.

תרגום

שורות כותן באנטוליה

הרוח מן המישור / מאת יששר קמאל / תרגמה מאנגלית שולמית אריאל / ספרית פועלים / 204 ע'.

ספר שיצא במסגרת המפעל לתרגומי מופת של המועצה הציבורית לתרבות ולאמנות, אך שלא כשאר הספרים של מפעל זה אין הוא מעשה תרגום מלשון המקור וגם אין בו אחרית־דבר פרשנית. יש בו, מכל מקום, סיפור של כפר בהרי הטאורוס שתושביו העניים נודדים מדי שנה בשנה, „כאשר מבשרת הרוח לחושיו של חליל הזקן כי הכותנה בשלה לקטיף המישור אנטוליה" לקטוף מן הלבן הלבן הזה בשדותיהם של בעלי אחוזות עשירים. מי שראה את המחזה, כבתוב השורות האלה, יודע כי אכן בעניים ובעשירים מדובר. וקמאל עוד מוסיף ולמלמדנו כי אחת דינם של הכפריים הדלים למצוקה ולעושק – אם בידי המעבידים, אם בידי הפוליטיקאים המקומיים ואם בידי בעל המכולת הכפרית. העלילה סבה על עלי המטופל באשה, בשני ילדים ובאם זקנה וקנטרנית ועל הקורות אותם ואת חליל הזקן כי אליהם בדרך אל המישור והלוך כלוא חופניים מן הסיפוק העצמי. קמאל עצמו הוא יליד הזירה של הספר (1923), מי שהחליט ללמוד קרוא וכתוב כדי לשמר את שירי העם, ומי ששלח ידו לאחר מכן במלאכות רבות. „רוח מן המישור", שנדפס במקור ב־1960, הוא ראשון לטרילוגיה.

תרגום שני

האמריקאי השקט / מאת גרהם גרין / תרגם מאנגלית יותם ראובני / כרים – מודן / 199 ע'.

תרגום שני ליצירה נודעת של הסופר הבריטי המפורסם. במרכזה סיפורו של איש צעיר, נספח במשלחת הכלכלית האמריקאית בסייגון בראשית שנות החמישים, המנסה ליצור „כוח שלישי" (לצד המקומיים והצרפתים) והמסתבך בסופו של דבר לא רק במרחץ דמים אלא גם בעימות עם עיתונאי בריטי, שותפו לאהבה את פואונג היפהפיה שידה רב לה גם בהבנת מקטרות אופיום. הפרשיות ה„גדולות" של וייטנאם אירעו, כידוע, במועד מאוחר יותר.

התסריט האבוד

האדם העשירי / מאת גרהם גרין / תרגם מאנגלית יותם ראובני / כרים – מודן / 119 ע'.

ב־1944 חיבר גרין תסריט לפי הזמנתה של חברת מטרו־גולדווין־מאייר. הדברים נתגלגלו כך שהתסריט הזה התגלגל למגרה בארכיון ונשכח גם מלב מחברו. כמעט 40 שנה עברו ואז נפתחה המגרה, והנה התסריט־סיפור בידינו. אסירים בני־ערובה בימי מלחמת העולם השנייה נדרשים לבחור מתוכם שלושה שיוצאו להורג. אחד מן השלושה, עורך־הדין שאוול, מציע את כל הונו במחיר חייו. נמצא קונה. יש עיסקה. המלחמה תמה. שאוול שב הביתה בכסותו של דאנלואי שארלו, וכל השאר בדפי הספר, כידוע של גרין הטובה עליו.

הבלתי נמנע

התבוסה המסובבת / מאת איריס מרדוק / תרגמה מאנגלית כרמלה רגן / אור־עם / 390 ע'.

מורגן נבלות מאמריקה ומפרשת אהבהבים עם המרצה המבריק והמיטתדרי יוליוס קינג ומגיעה ללונדון. כאן מצפים לה אחותה הילדה שחייה שלוים ולבה רוחש מסירות האהבת אחות, פיטר, בנה ה„זורק" של הילדה, רופרט בעל האחות, אחיו ההומוסקסואל, וגם טאלים, הבעל התמהוני של מורגן עצמו. כולם מתגייסים לסייע למורגן לשקם את נפשה הפגועה אלא שהמבוכה גוברת לנוכח העובדה שגם המאהב בא במפתיע ללונדון. זה האחרון אינו בוחל במשחק בבני־אדם כאילו היו בובות. התבוסה הסופית היא איפוא בלתי־נמנעת, אף כברמז משם הספר יש בה הדר. המחברת כבר נודעה לקורא העברי באמצעות כמה מספריה.

هكذا من الأصل

נילית בע"מ
תעשיות ניילון ופוליאסטר

מפעלנו, מייצר פולימרים וסיבים סינטטיים זאת, באיכות המאפשרת לנו ייצוא (ישיר ועקיף) של כ־95% מתוצרתנו, תוך התמודדות עם טובי היצרנים בעולם

אנו מפעילים ציוד ומערכי ייצור מן המשוכללים ביותר, ועל מנת למצות מהם את המירב, אנו מגייסים:

★ **מהנדס אחזקה ראשי**
לניהול מערכות אחזקה מודרניות תוך גיבוי ושילוב עבודת מחשב
דרישות התפקיד:
- מהנדס מכונות או כימיה
- 5 שנות נסיון בניהול צוותים טכניים ומשרד אחזקה.
- שליטה באנגלית
- ידיעת גרמנית ואיטלקית - יתרון

★ **עוזר למנהל מח' טוויות**
כשורים:
- מהנדס/הנדסאי מכונות/כימיה
- נסיון בן 3 שנים לפחות
- כושר ניהול, ארגון ויחסי אנוש טובים
המודעה מתייחסת למועמדים ולמועמדות כאחד.

נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים למחלקת כח־אדם.
ת.ד. 276 מגדל העמק 10500
סודיות מובטחת

חברה תעשייתית ליצוא מערכות הפקת חשמל מאנרגיה סולרית
דרושים

1. מנהל/ת חשבונות עצמאי/ת
כשורים:
★ השכלה אקדמאית בחשבונאות או סוג 3 בהנהלת חשבונות.
★ נסיון 5 שנים לפחות בכל תחומי הנה"ח רצוי בחברה תעשייתית.
★ שליטה בעברית ובאנגלית.
★ הכרת מחשב — יתרון.

2. מנהל/ת חשבונות
כשורים:
★ סוג 2 ומעלה בהנהלת חשבונות.
★ נסיון שנתיים לפחות בהתאמות ותשלומים עם בנקים וספקים.
★ נסיון בעבודה בחברה תעשייתית — יתרון.

3. מזכירה אנגלית/עברית
כשורים:
★ אנגלית — שפת אם.
★ נסיון בעבודת מזכירות באנגלית ובעברית.
★ נסיון בעריכת חומר באנגלית.
★ נסיון בהדפסה ועבודה במעבד תמלילים.
★ השכלה אקדמאית — יתרון.

התנאים ייקבעו בהתאם לכשורי המועמדים.
נא לשלוח קורות חיים למח' כח־אדם חברת לוז ת.ד. 7929 ירושלים 91079

LUZ INDUSTRIES ISRAEL

RS שרותי כח אדם
דרושים
לאו.אר.אס תל־אביב

★ **מזכירה**
- עברית אנגלית רצוי ידע בצרפתית
- עבודה מלא.

★ **מעבדות תמלילים**
- עברית אנגלית תוכנות (י.ב.מ. PC) א.ב., Wordmill, Wang, Lex, dcf, Word Star, ליום עבודה מלא.

★ **פקידות**
- ידע במכירות, הדפסה עברית אנגלית בעלות רשיון נהיגה.

★ **מזכירות**
- עברית־אנגלית, רצוי עם טלקס.

★ **כתבניות**
- עברית אנגלית מעולות.

★ **מלחימות / מחווטות.**
- בעלות 2 שנות נסיון לפחות.
- עבודה במשמרת ראשונה — אזור ת"א, פ"ת.
- עבודה במשמרת שניה — אזור חולון.

★ **פקחים עירוניים**
- בוגרי 12—11 שנות לימוד.
- עבודה באזור חולון.

לפנות לאו.אר.אס. כפר אתרים 134 תל־אביב טל. 03-202460

RS שרותי כח אדם

לחברת ביטוח דרוש
רואה חשבון צעיר
הכישורים הדרושים:
1. ידיעת השפות עברית ואנגלית
2. שליטה בנושאי מיסים, דיווח וטיפול עם השלטונות.
3. כושר ניהול מחלקת הנהלת־חשבונות.
4. התמצאות בהשקעות וניירות ערך.

תנאים טובים למועמד המתאים
נא לפנות בכתב־יד עם פירוט נסיון בעבודה לת.ד. 29182 תל־אביב לידי המנכ"ל.

המועצה המקומית עירד
דרוש
מנהל מתנ"ס בערד
למעונין בשליחות עם אתגר, הרוצה ומוכן לתרום בתחום הקהילתי והחברתי, מוצע תפקיד של מנהל מתנ"ס - בערד.
דרישות התפקיד: השכלה אקדמאית B.A. לפחות. יעודפו בעלי השכלה בתחום החינוך, מדעי ההתנהגות ובוגרי תכנית שורש.
נסיון בניהול בהיקף נרחב.
ניהול עצמאי של תקציב רצוי.
נסיון קודם בחינוך ו/או מינהל חינוכי. רצוי בתחום החינוך הבלא פורמלי והעבודה הקהילתית.
נכונות לעבודה בשעות לא שגרתיות.
מגורים במקום תנאי הכרחי. עזרה במגורים בתנאי משרד השיכון.
יש לפנות בכתב בצרוף קורות חיים, המתייחסים לדרישות התפקיד, שמות ממליצים ופרוט מקומות עבודה קודמים — מוסדות ותחומי הלימוד לחברת למתנסים נבעת חגוניט ירושלים מיקוד 910334
פניות בע"פ לטלפון: 02-699197
יענו מועמדים מתאימים בלבד.
בפניות יש לפנות עד — 10.6.86.

למשרד אדריכלי נוף דרוש/ה
אדריכל/ית נוף
5 ימי עבודה
טלפון: 03-5463199

למרפאת שיניים יוקרתית במרכז הארץ
דרושים/ות
רופאי/ות שיניים
1. לטיפול בילדים
2. בעל/ת נסיון בפרוטטיקה
תנאים ושכר מצויינים למתאימים
לקביעת ראיון נא לפנות 02/222699 (אורה)

דרוש
מהנדס תנועה וכבישים
(עם נסיון).
למשרד בתל־אביב.
טלפון: 284137

דרושה
שרטטת בנין
עם נסיון
לפנות בפרטים מלאים לת.ד. 48108 ת"א

דרושה:
מנהלת חשבונות
לחברה תעשייתית/קבלנית
בעלת נסיון בעבודה במושב
למשרה מלאה
תרשנה המלצות
04-211321

למפעל תעשייתי בשטח התמרוקים באזור השרון — דרוש
מנהל ייצור
תושב אזור המרכז. בעל ידע בתיכנון, ויסות וניידות עובדים. נסיון קודם של 3 שנים לפחות במפעל תעשייתי.
נא לפנות בכתב־יד בצרוף קורות־חיים תוך ציון יד כותבת. לת.ד. 23044 ת"א.

דרושים
קבוצות רצפים וחרסינאי׳מים
באיזור ת"א
03-613667
03-624337

לחברת יבוא
דרוש/ה
סוכן/ת מכירות
עדיפות לבעלי נסיון וכלי רכב
נא לפנות בכתב לת.ד. 2221 ת"א

הלוח הכללי

משאוויר טעינה אוירית בע"מ
דרושים
לעבודה בנתב"ג:
★ **מחסנאים טכניים (מפטי"ם)**
יוצאי חיל האויר
ולעבודה במשמרות:
★ **עובדים בלתי מקצועיים**
להתקשר לטלפון 03-9711696

למועצה אזורית
ערבה תיכונה
דרוש
תברואן
בעל רשיון הדברה
- מקום מגורים במרכז ספיר.
- אפשרות העסקת בת הזוג.
נא לפנות למשרדי המועצה טלפון 057-81225/6

האוניברסיטה הפתוחה
לאוניברסיטה הפתוחה
דרוש/ה
חשב/ת שכר ראשי/ת
הכישורים הדרושים:
- נסיון מוכח של 5 שנים לפחות בתפקיד זהה.
- נסיון בהכנת משכורות ממוחשבת.
- ידע מעמיק בחוקי מס הכנסה ובטוח־לאומי.
- הכרת מערכת השכר הציבורית.
- יכולת לעבוד בצוות ולקיים יחסי אנוש טובים.
נא לפנות בכתב למח' כוח־אדם, ת.ד. 39328, תל־אביב 61392, ולצרף קורות חיים.

לחברה ליבוא חלפים לרכב
דרושים
★ **שליח**
אחרי צבא עם רשיון לקטנוע־טוסטוס.
★ **איש מכירות**
נא להתקשר לטל. 03-615433

חברה ארצית לשיווק למחלקת מזון בעלי חיים
דרוש
איש מכירות לשיווק
אפשרות הכשרה מקצועית וקידום לאדם המתאים
לפנות בצרוף קורות חיים "הגרעין" בע"מ ת.ד. 20170 ת"א 61201 למשה

דחפון
24 שעות
שרות מודעות טלפוני
של דחף
לבעלי כרטיסי אשראי ויזה, ישראכרט, דיינרס
03-611001

ביפ יישומים פסיכולוגיים בע"מ INSTITUTE OF PSYCHOLOGY Ltd.
BIP
לאחד מלקוחותינו
מפעל אלקטרוניקה במרכז הארץ
דרושים/ות

א) מנהל מחלקת צמיחת תוכנה
העוסקת בפיתוח פרוייקטים מיוחדים, צמיחה בכלי פיתוח תוכנה, ותפעול מערכת מחשב.

ב) מתכנת מערכות בכיר
לתפעול ותחזוקת מערכת מחשב ולפיתוח פרוייקטים מיוחדים

לתפקידים הנ"ל נדרש ידע מעשי במערכת הפעלה V.M., הכרות עם ציוד I.B.M. וידע בתקשורת

ג) מזכירה לניהול משרד
בעלת נסיון קודם וידע בהדפסה

נא לפנות בכתב יד לביפ יישומים פסיכולוגיים
ת.ד. 26004 ת"א מיקוד 63902
ולציין על המעטפה את שם המשרה המבוקשת
— סודיות מלאה מובטחת —

NEREZ ארז
מוצרים תרמופלסטיים
ארז מוצרים תרמופלסטיים
קבוץ ארז
דרוש:
הנדסאי/טכנאי אלקטרוניקה
ידע ונסיון במערכות בקרה חורם ישר
עדיפות למועמדים בעלי רצון לנסיון קליטה בקבוץ
בפרטים נא לפנות למפעל אל קיבוץ ארז
ד.נ. חוף אשקלון 79150 טלו 051-21200

האוניברסיטה הפתוחה
דרושים
מרכז לפרוייקט הנחיית מורים
לטיפוח קשרי הבנת הנקרא (משרה מלאה).
הכישורים המבוקשים:
- תואר אקדמי באחד מהתחומים: לשון, פסיכולוגיה, בלשנות שימושית, חינוך.
- רקע תיאורטי מוכח בהבנת הנקרא.
- כושר הנחיה מעולה.
- כושר ארגון.

התפקיד כרוך בנסיעות ברחבי הארץ.
נא לפנות לטל. 03-423857 או בכתב ל"מרכז להוראת וחקר הקריאה", האוניברסיטה הפתוחה, רח' קלאוזנר 16, רמת אביב ת"א 61392.

***

מתרגמים
מאנגלית לעברית של ספרות מקצועית במדעי המחשב.
עדיפות תינתן לבעלי תארים במדעי המחשב.
העבודה תעשה על בסיס קבלני.
המעוניינים יפנו לד"ר ציפי אורליך או לד"ר יהודית גלעור טל. 03-427026.

דרושים
עבור לקוחה
חברה פרטית, מובילה בתחומה
אנו מחפשים:
מנהל תפעול
התפקיד:
- ניהול לוגיסטיקה של מערך שרות מורכב.
- תפעול מחסן הכולל מגוון גדול של מוצרים, תוך עמידה באיכות, שרות ולוחות זמנים.

כישורים נדרשים:
- כושר מנהיגות ויכולת בארגון ושליטה על מערכת אנושית מורכבת.
- רקע ניהולי (בכל תפקיד שהוא).
- נסיון מוצלח, מוכח בתפעול אנשים.
- גיל 28—38.
- רקע אקדמאי (רצוי).
- יכולת ורצון לעבוד מעבר למקובל (בעניין, אתגר, אנרגיה ושעות עבודה).
נא לפנות בכתב יד ל"מאמ פרסונל" ת.ד. 2019 גבעתיים, 53111

לתשלובת תעשייתית
דרוש
מנהל מחלקת יבוא
בקי ובעל נסיון רב בתחום המסחרי והאדמיניסטרטיבי
נא לפנות: ת.ד. 26104 ת"א 61162

למרכז בדיקת בחינות
דרושים
לעבודות הקשורות ברישום;
מיון מסמכים;
בקרת רישום;
וקבלת קהל,
לתקופה יוני — ספטמבר
יוצאי צבא.
בעלי השכלה של 12 שנים לפחות.
יפנו לאישה טלפון;
03-204101, 03-291634

אשפי מכירות
בעלי נסיון, מוכשרים, צעירים. שאכפת להם!!
(עדיפות לבעלי רכב)
בואו לחברה שעוסקת בציוד למחשבים ותקבלו תנאים בהתאם.
ת.ד. 37569 ת"א עבור כ"א

קוד קוד שרותי כח אדם
למחלקה המשרדית בת"א
דרושים
★ **כתבניות אנגלית עברית**
לת"א, חולון והרצליה.
★ **מזכירות מנוסות**
עברית/אנגלית + הדפסה
★ **דיילות**
לאזורים ת"א, ר"ג, ראשל"צ, אשקלון.
★ **פקידות מודיעין**
ת"א, ראשל"צ.
בדבר פרטים נא לפנות לקוד קוד שרותי כח אדם, פרישמן 7, ת"א 03-240207/8

אגד
מחלקת חבילות
דרושים סוכנים
לאיסוף וחלוקת חבילות באזורים: ת"א, גוש דן, אשדוד, קרית מלאכי, כפר סבא, רעננה, הרצליה, חיפה.
בעלי רכב מסחרי מתאים.
לפנות למחלקת חבילות אגד משרד ארצי רח' סלומון 7 ת"א חדר 217

הסוכנות היהודית לארץ ישראל
משרה מס' ח'/216/86
מנהל/ת
מרכז לחינוך ולהכשרה מקצועית לנוער (מרכז נוער)
מקום: ירושלים
תאור העבודה: ניהול מערכת לימודים של בית ספר מקצועי וטיפול בכל הבעיות החינוכיות החברתיות והמינהליות שלו.
הכישורים הדרושים: השכלה גבוהה בחינוך או באחד ממקצועות ההוראה, כולל תעודת הוראה. נסיון בחינוך והוראה של 5 שנים לפחות, רצוי נסיון בניהול בית הספר. כושר מינהלי והתמצאות בעניני משק.
שכר: טסרה וחוי בדירוג עובדי הוראה כולל גמול ניהול ומחצית המשרה תינתן ע"י משרד החינוך
מועד אחרון 6.6.86.

למחלקה לבקורת פנים
במוסד ציבורי גדול
דרושים:
1. איש מחשבים
יועדף בעל נסיון במחשב IBM DOS/VSE ובמסדי נתונים.
2. רואה חשבון.
ונסיון יפנו בכתב־יד בצרוף קורות חיים המחלקה לבקורת פנים
— סודיות מובטחת —

למוסד חינוכי לתלמידים מחוץ לארץ
דרושים: **מדריכים/ות**
הכישורים:
1. השכלה תיכונית מושלמת (תעודת בגרות).
2. לאחר שרות צבאי או שרות לאומי (מלא) מקביל.
3. שליטה טובה בשפה האנגלית.
4. רקע מסורתי.
5. גיל 25.
- העבודה במשרה מלאה ומחייבת מגורים במקום.
- תחילת העבודה אוקטובר 1986.
על המעוניינים להתקשר טלפונית: 02-717441 או 02-721375.

לחברה במרכז ת"א
העוסקת בציוד בקרה ומדידה תעשייתי
דרוש
הנדסאי אלקטרוניקה
דרישות התפקיד:
נסיון בעבודות מעבדה,
כושר עבודה עצמאית, ידע באנגלית וכושר לימוד עצמאי.
נא לפנות לטל. 03-7188372

לחברה תעשייתית ארצית (למשרדה בת"א) — דרושה
עובדת להפעלת טלקס
באנגלית
נא לפנות: ת.ה.לחמ: יבוא

ת"א דחף מרכז	ת"א דחף דיזנגוף	ת"א דחף בן יהודה	ת"א דחף אלנבי	למרסם מודעה! דחף סניפים	חיפה דחף	ירושלים דחף	דחפון	ובעוד 50 סניפי דחף בכל רחבי הארץ
סמטת בית השואבה 8 (פינת אלנבי 94) מול קולנוע מתמיד טל. 622547	רח' דיזנגוף 118 (מול כסית) פתוח 24 שעות טל. 239952	רח' בן יהודה 9 (מול קולנוע מוגרבי) טל. 656120	רח' אלנבי 123 (ככר החשבות) טל. 611806	ב דחף תקבל יותר ובמחירי העיתון	רח' הרצל 11 (הדר) טל. 645333 4	רח' יפו 43 (ככר ציון) טל. 226335	שרות מודעות טלפוני 03-611001	

לפעמים אתה צריך פרסום. תמיד דחף

יותר טוב במנסאואר

هكذا من الاصل

שופר-סל

דרושים
לאזור חולון וראשון לציון

* **מנהלי/ות מחלקות כלי בית**
* **מנהלי/ות מחלקות ביגוד**

— לאזור חולון, רמת אביב, רמת גן וגבעתיים

* **עובדי/ות מחלקות כלי בית**

התפקיד כרוך בנידות בין הסניפים.
מועמדים מתבקשים לפנות אישית ביום ראשון 1.6.86 בין השעות 12.00-09.00 למר חנוך גלר, בית שופרסל, הסטוליד 79 ליד אוטובוסים 49, 50, 51, 82, 66.

המשטרה אתגר

דרושים
צעירים וצעירות לעבודת שטח מעניינת ובלתי שגרתית

הכישורים הנדרשים:
12 שנות לימוד, יוצאי יחידות קרביות. עדיפות לבוגרי קורס פיקודי בצה"ל. רשיון נהיגה אזרחי. בריאות תקינה, עד גיל 28. עדיפות לבעלי דקע טכני או צילום. העבודה בשעות בלתי שגרתיות.
מקום השרות: ירושלים ואזור המרכז.
על המועמדים לפנות לתחנות הגיוס הקרובות למקום מגוריהם להלן בצרוף תעודות השכלה, צבא, תמונות פספורט ותעודת זהות.

ירושלים	— רח' המלך ג'ורג' 9	טל' 02-244433
תל-אביב	— רח' הרכבת 14	טל' 03-827290/3
רחובות	— רח' הרצל 206	טל' 08-487488

סודיות מובטחת

בן-יקר גת
חברה להנדסה ולבנין בע"מ

דרושים:

* **מהנדסי ביצוע**

בעלי נסיון בפרויקטים מורכבים.

* **חשב/ת כמויות**

בעל/ת נסיון
מאזור אשקלון

נא לפנות לטל' 03-232262, 052-33307, 03-246261

הילטון תל-אביב

דרושים/ות

* **קונדיטורים**

נסיון מעשי בעבודה הכרחי.

* **חדרניות**

למשמרת בוקר.
המעוניינים יפנו לאיור המחלקות במלון, ג' בין השעות 14.00 — 15.30
טל' 03-440291-2

שופר-סל

דרוש
סדרן סחורות
לסניף קסם

מועמדים מתבקשים לפנות למנהל הסניף, רח' הירדן 82 רמת-גן.

יותר טוב במנפאואר

למחלקה הטכנית סניף ת"א
בן-יהודה 12, א'-ה' 08:00-14:00
טל: 03-284128, 29887
דרושים

* **כרסמים**

מעולים, יוצאי צבא, אוניברסלי וסי.אן.סי (C.N.C) לעבודות באיזור ת"א והרצליה.

* **שרטטי/ות מכונות**

יוצאי צבא, 3 שנות נסיון, ידע בליהוג ונסיון בשרטוט מסקיצות וע"פ דוגמא.

* **מלחימות/מחווטות**

מעולות, מעל 2 שנות נסיון, לעבודות במשמרת-ראשונה ושניה, לאיזורי ת"א וחולון.

* **פקידות טכניות**

לעבודות במשמרת ראשונה ושניה.

* **צבע תעשייתי**

מומחה. לחצי משרה.

* **רתכי שריון**

לפחות 3 שנות נסיון בריתוך שריון ו/או נצרת כבדה.

מנפאואר
MANPOWER

ירושלים • תל אביב • חיפה • באר שבע • רחובות

רשת עמל
המוסד להכשרה, להשתלמות ולהסבה מקצועית

לקורסי מבוגרים
דרושים
מורים, מדריכים ובעלי מקצוע מנוסים

להוראה והדרכה בקורסים — ערב ובוקר
במגמות: מכונאות, חשמל, אלקטרוניקה, מחשבים.
ברחובות ובאשדוד
לפנות בכתב: "עמל", רח' קהילת קייב 15 ת"א. טל' 03-497444 קו מנימלי 259/260

למשרד הנדסי
פקידה
עם נסיון בהנהלת חשבונות
שעות עבודה
17:00-13:00 עד
03-7512923

גני גלים
ספורט ונופש בע"מ
למועדון ספורט ונופש חדש בהרצליה

דרושים

* מקדמי/ות מכירות
* מצילים/ות
* מדריכים/ות לחוגים (התעמלות, כושר, שחיה, אירובי וכו')
* עובדי מזנון
* עובדי נקיון
* נערים/ות להשלמת התחזוקה

לפרטים: טלפון 03-547733

מנפאואר
MANPOWER

אנחנו רוצים ללמוד אותך
עיבוד תמלילים

אם את כתבנית מנוסה בעברית ו/או אנגלית, אנו נכשיר אותך למקצוע העתיד:
עיבוד תמלילים

הלימודים מתבצעים על העיון המתקדם והמוקדם ביותר בתחום המחשבים והמשרדים.
תמורת התחייבות לעבודה בערוצנו בשכר מלא, תוכלי ללמוד מקצוע ולעבוד נסיון תוך כדי העבודה.
פנה אלינו בימים א'-ה' 08:00-14:00
טל' 03-284128
רח' בן-יהודה 12, ת"א.

רואה חשבון
מחפש עובד לקודה
מנהל/ת חשבונות
עצמאי/ת ומנוסה
למשרה חלקית ומלאה בתל-אביב
03-737282

איש עסקים צעיר ודינמי יוצא לתקופה ארוכה לאוסטרליה מעוניין לייצג חברות המעוניינות ביבוא וייצוא גם בענף האבנים, הבשמיות.
ת.ד. 8100 הרצליה 46100

ש שבת שרותים בע"מ
האגף לשומרים

דרושים
שומרים ומאבטחים

* עד גיל 50
* יוצאי צבא
* עבר ללא דופי

לעבודה מעניינת באזור ת"א והמרכז.
תנאים טובים
ראיון קבלה יערך ביום ראשון 1.6.86 בשעה 10.00 במשרדי החברה בדרך מנחם בגין 116 (נתיבי עבד) ת"א. טל. 03-256871
להביא תעודת זהות ופנקס מילואים + 2 תמונות.

Tedes Ltd.
Excellence in Load Cells

דרושים

1) **בחורות**

לעבודות הלחמה, נסיון לא הכרחי.

2) **נערים**

לעבודות שונות במפעל לאלקטרוניקה.

יום עבודה מלא, 5 ימי עבודה בשבוע 07:30—17:00 מגורים: הרצליה, רעננה, כפר סבא, נתניה.
טל' 052-551030 למנהל

לחברת תעשייתית
למשרדיה במרכז תל-אביב
דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות

בעל/ת נסיון מוכח בנושא ספקים בתעשיה
דרישות: 3 מהנהלת חשבונות
העבודה ביום מלאה
נא לפנות: 03-255453 או בכתב ת.ד. 20344 תל-אביב 61202

דלתא גליל תעשיות בע"מ
DELTA

דרוש/ה

1) **כלכלן/ית**

לתפקיד מבקר פנימי
* רצוי נסיון של שנתיים

2) **מפעיל/ת מרכזיה**

* המשרה חלקית
* מתאים לסטודנט/ית

נא לפנות בכתב לדלתא גליל תעשיות בע"מ, עבור 248, רח' קריסטין 2 ת"א 61612

NCR
י.א. השקר ובניו בע"מ
לסניפנו בירושלים
דרושים
מנתחי מערכות

בעלי נסיון מוכח של מספר שנים, הגרים באזור ירושלים.

נא לפנות טלפונית לסניפנו בירושלים, 02-810163
הקודם את המועמד עם נוחיותנו העבודה

בית ציוד אמריקה

1) עובדים לקניון וסידור אולמות
2) שומר לילה
נא להתקשר 14.00—10.00

למפעל פרדימיש
דרושה
קופאית
עם נסיון + המלצות
לפנות לרחל
חכמת 32 תל-אביב

שופר-סל

דרושות
קופאיות

לסניפים:
— שכון הרכבה 25, נחלת יצחק, תל-אביב
— רחוב קבוץ גלויות, תל-אביב
— פתח-תקוה, רח' רוטשילד 79
— רמת-אביב ג', רח' אחימאיר 1
— קרית קריניצי, ע"י תל-השומר

מועמדות מתבקשות לפנות למנהלי הסניפים במקום.

נעמת תנועות נשים עובדות ומתנדבות
לבתיה"ס החקלאיים פנימיתיים של נעמת דרושים:

1. מנהל/ת כפר
הכישורים: השכלה אקדמאית
נסיון חינוכי, מינהלי ופנימייתי עם נוער
התפקיד מחייב מגורים במקום.

2. מרכז/ת הדרכה
הכישורים: השכלה פדגוגית רצוי אקדמאית.
נסיון עבודה עם נוער פנימייתי
כושר ארגון וניהול צוות
התפקיד מחייב מגורים במקום.

3. מדריכים
מדריך מוסמך
נסיון בעבודה עם נוער פנימייתי
מגורים במקום.

4. עו"ס לחצי משרה.
נסיון בעבודה עם נוער.

לגרפוליט
מפעלי דפוס בע"מ
רח' הגר"א 9, ת"א
דרושים:
לעבודה במשמרות (6 ימים בשבוע)

* **מפעיל סדר-צילום** (לינוטרון 202)
* **קלדניות** לסדר-צילום
* **ביצועיסט/ית** לעבודת עיתון
* **מונטורים**
* **דפסים**
* **עוזרי דפסים**

לפנות אישית בשעות 10—8 בבוקר לאוירית במזכירות, רח' הגר"א 9 תחנה מרכזית ת"א.

Gali
קבוצת מפעלי גלי
למפעל האופנה

דרוש
סגן מנהל הייצור

הכישורים הדרושים:
1. בוגר שנקר במגמה טכנולוגית / ניהול תעשייתי.
2. נסיון של 3-2 שנים בייצור בתעשיית הטקסטיל.
3. צעיר, דינאמי ונכון לעבודה קשה עם אתגרים בצידה.

נא לפנות בכתב יד בלבד. בצירוף קורות חיים לת.ד. 4429, רמת-אליהו 75143 עבור "ייצור".

דרושים
רווקים יוצאי צבא עד גיל 25 לתפקידי אבטחה ושרות טכני

המשרה המוצעת
* עבודה בשלוש משמרות הכרוכה בנסיעות למתקני החברה.
* הכשרה תינתן ע"י החברה תוך כדי עבודה.
* המשרה אינה מתאימה לסטודנטים.
* המשרה תינת בתל-אביב.

דרישות
* בוגרי 12 כיתות.
* שרות צבאי מלא.
* רשיון נהיגה תקף.
* ידיעת אנגלית בסיסית
* מגורים בגוש דן.
* התחייבות לשנת עבודה.

המתאימים יוענו.
לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים אל ת.ד. 11361, מיקוד 61-113 ת"א

למוסך יהוד-שמשון
דרוש
מכונאי מנוסה
למכונות פיאט סובארו.
טל: 150748

חכמי בע"מ
דרושים

* **מזכירה/כתבנית**

כתבנות עברית מעולה
לעבודה בשעות אחה"צ והערב

* **נהג מנכ"ל**

ואחראי על צי רכב.
ידע במכונאות
נסיון קודם
השכלה תיכונית
דובר אנגלית

לפנות: טל. 03-294937/9
בשעות 15.00 — 19.00 למשה

למשרד אדריכלים
דרוש/ה
אדריכל/ית
בעל/ת נסיון רב באדריכלות ועיצוב פנים
טלפונים: 03-256354, 269312

למפעל תעשייתי דרושה
מזכירה בכירה – עוזרת מנכ"ל

1. תאור התפקיד
א. ניהול וארגון משרד לרבות טפול בכספים, כוח אדם ודיווחים. ב. עבודות מזכירות לרבות נסוח והדפסה בעברית/אנגלית ועבודה עם מחשב.
2. כישורים:
א. נסיון של 3 שנים לפחות בניהול משרד באופן עצמאי ב. השכלה תיכונית מלאה בעדיפות להשכלה אקדמית ג. ידע בסיסי בניהול פיננסי ובהנה"ח ד. בעלת מרץ ויוזמה, מסודרת ואחראית ה. המלצות.
3. העבודה במשרה מלאה בבאר שבע.
לקביעת ראיון אישי נא לפנות טלפונית בשעות הערב ובשבת טלפונים 03-717226 03-343789

חכמי בע"מ
להרחבת פעולותינו דרושים
תעמלנים רפואיים
נוספים לאזור המרכז

הכישורים הנדרשים:
1. השכלה פארא-רפואית
2. שליטה טובה באנגלית
3. יכולת ללמוד חומר רפואי מדעי ברמה גבוהה
4. רשיון נהיגה.

מועמדים מתאימים חסרי נסיון יקבלו הכשרה מתאימה
נא לפנות טלפונית למחלקה המדעית.
טל: 03-264756
סודיות מובטחת

לצה"ל דרוש קצין לתפקיד באזור ת"א

בעל הכישורים הבאים: —
א. דרגת סרן/רס"ן.
ב. אקדמאי בתחום כלכלה, חשבונאות או סטטיסטיקה.
ג. בעל נסיון בתחום ניהול תקציב.

המעוניינים יפנו בכתב יד בצרוף קורות חיים לת.ד. 7081 ת"א מיקוד 61070 ועבור ע"ין

להברת קירות
חברה קבלנית לבניה בע"מ
דרוש
מנהל עבודה מנוסה – לבנין
לעבודות גמר באזור ים-המלח
03-747044, 747054

למשרד במרכז תל-אביב
דרושה **פקידה**

* למזכירות כללית
* ידע בהדפסה — חובה
* למשרה מלאה או חלקית.

טלי: 03-624589, 03-615114

להברה ארצית
לשיווק מוצרים לחנויות לחומרי בניין וכלי בית
דרוש
איש מכירות
מנוסה

למרפאת שיניים ברמת-גן
דרושים
רופא שיניים

מומחה רב נסיון לטיפולים פרוטטיים
ל-18 ומעלה שעות עבודה שבועיות
סייעות לרופא שיניים
בעלות נסיון — הסמכה
לפנות לדורים טל. 03-738621 03-739863

לסוכנות ביטוח גדולה
דרושות

1. למשרד הראשי בתל-אביב
דרושה
פקידה ראשית

2. לסניף ירושלים דרושה
מקדמת מכירות

בעלת השכלה על תיכונית, נכונות לעבוד על בסיס עצמאי (עם גיבוי ביטוחי) מול אוכלוסיה יעד קבועה.
יתרון לבעלת רכב פרטי.
נא להתקשר לטלפון 03-263512 למירי

למפעל גדול באזור המרכז
דרוש/ה
מהנדס/ת ייצור/מכונות

לתפקיד ניהולי באחת מיחידותיו.

דנאל שרותי כח אדם

למחלקה המשרדית בתל-אביב דרושות
* כתבניות עברית ו/או אנגלית
* פקידות כלליות
* מעבדות תמלילים

למחלקה הטכנית בתל-אביב דרושים
* שרטטי/ות מכונות
* מלחימים/ות
* חווטים/ות
* מנהל אחקה
* חשמלאי אחזקה
* עובדים כלליים
* עובדי ייצור
* קניין
* מבקרי איכות בתחום הקונפקציה

דנאל, תל-אביב רח' גורדון 88
03-245541 03-240878

למפעל תעשייתי בגליל התחתון
דרוש
מנהל חשבונות
מנוסה

עם ידע בהתאמות ונסיון בעבודה עם מחשב.
נא לפנות לת.ד. 172 כפר-תבור עבור חשב המפעל.

לבגדר אופנה
מעצבת

* להכנת קולקציות בקו ספורטיבי צעיר.
* ידע בהכנת גזרות ודגמים.
* נסיון של 5 שנים בתפקיד ובמחלקה.

נא לפנות בכתב ת.ד. 29831 ת"א.
טלפון 03-663494

שמשון

דרושים

* חשמלאי תעשיה מוסמך (עם ידע באלקטרוניקה)
* מסיק דוודים מוסמך
* פקיד מחסן טכני
* מפעיל מכונה
* טכנאי בוגר בי"ס מקצועי

למפעל תעשייתי מתמובילים בענף הדפוס לנייר רציף למחשבים
דרושים
דפסים/עוזרי דפסים
בנייר רציף רב גליונות

לצוגיות בתל-אביב של חברה בינלאומית לתרופות ולכימיקלים
דרוש
תועמלן רפואי

* בעל רקע מדעי מתאים
* אנגלית — שליטה מלאה
* רשיון נהיגה

הכה אמין האישול

RS שירותי כח אדם
דרושים

לאו.אר.אס ירושלים

★ **עובד בכיר בתחום הרכש**
נסיון 7—5 שנים. ידיעה באנגלית, צרפתית, גרמנית, הסעות תל־אביב.

★ **מהנדס ייצור**
רקע בניהול, מנהיגות ויוזמה.

★ **מנהל כח אדם**
5 שנות נסיון.

★ **מהנדס מכונות/חשמל**
נסיון בתעשיה.

★ **עובד מעבדה**
אפשרי שנת נסיון.

★ **אלקטרונאי**
3 שנות נסיון במעבדה כימית/פיסיקלית. ידיעה טובה באנגלית.

★ **טכנאי אלקטרוניקה**
נסיון בעבודה בציוד מדידה ממוחשב.

★ **רתכים מעולים/מסגרים**
רקע ב־I.R. משרה זמנית.

★ **רתכי ארגון תעופתיים**
הסעות מתל־אביב.

★ **מסגר מכני**
מנוסים.

לפנות לאו.אר.אס רחוב אבן ישראל 5
טל. 02-242159

ארגמן תעשיות
יבנה, ת.ד. 172, טל' 08-437811

למפעלינו דרושים:

מפעילי/ות מערכות צביעה ואשפרה בכירים/ות

הכשורים:
* בוגרי צה"ל, בעלי כושר בריאותי תקין
* 10 שנות לימוד
* ידע בסיסי בשפה האנגלית (קרוא וכתוב)
* כושר טכני
* נכונות לעבודה ב־3 משמרות

מועמדים/ות אשר יתקבלו לעבודה, יוכשרו במסגרת מרכז ההדרכה שבמפעלינו.

באשר לפרטים נוספים, נא לפנות למחלקת כח־אדם, לאמירה.

חברה עתירת ידע בתחום המדעי־רפואי
מחפשת
עובדים מעולים ומוכשרים לתפקידים הבאים:

מנהל/ת מכירות (משרה 1126)
תנאים/אם את/ה:
* בוגר מדעי החיים, או מקצוע פרה־רפואי ורצוי בעל תואר שני במינהל עסקים
* בעל/ת יכולת גבוהה של ניהול מו"מ ויחסי ציבור, ושולט היטב באנגלית.
* מסוגל להפעיל ולארגן צוות, ובעל נסיון בניהול מכירות.

איש/אשת מכירות (משרה 1130)
ת/תאים עובד/ת אשר לו/ה
* תואר במדעי החיים, או במקצוע פרה רפואי, ושליטה טובה באנגלית
* יכולת ניהול מו"מ וקיום יחסי ציבור, וכן נסיון במכירות

רוקח/ת (משרה 1136)
לניהול בית מרקחת ומעבדה באשדוד
דרוש/ה מועמד/ת אשר לו/ה
* הסמכה ונסיון כרוקח/ת ושליטה באנגלית
* כושר ניהול וארגון, ורצוי נסיון ניהולי
* יכולת קיום יחסי אנוש נאותים

למועמדים, שיתקבלו לאחר מיון, מצפים —
* עבודה מעניינת ואתגרים מקצועיים
* אווירה טובה בחברה ביה"ל מתפתחת
* חמישה ימי עבודה בשבוע ותנאים טובים

מועמדים ישלחו בכתב יד בלבד פירוט קורות חיים, נסיון קודם ומסגרת דרישות שכר אל ת.ד. 11024, ת"א 61110. ייענו רק מועמדים העונים לדרישות.

— סודיות מובטחת —

תחנת ייעוץ לנושאי כח־אדם
תיל

התנדב
לתפקיד בטחוני בארץ ובחו"ל

אם אתה
* יוצא יחידה קרבית לאחר מסלול של לוחם ומפקד (עדיפות לקצינים).
* גילך בין 28־21 שנה.
* בריאותך תקינה (פרופיל 82 ומעלה).

הצטרף אלינו
אנו מציעים
* חוזה העסקה לשנה אחת או יותר.
* תנאי שכר טובים.
* אפשרות להיקלט בעבודה קבועה בעתיד.

ההצעה מתאימה לסטודנטים הלומדים בארץ או העומדים לצאת ללמוד בחו"ל

שרותי דנאל כח אדם
(אריך יהושע) בע"מ

למחלקה הטכנית בתל־אביב
דרושים/ות

* **כרסמי סי.אנ.סי.** — יוצאי צבא, בעלי נסיון, לעבודה באזור המרכז.
* **רתכי שריון** — יוצאי צבא, בעלי נסיון, לעבודה באזור המרכז.
* **מלחימים/ות מנוסים/ות** — לעבודה במשמרות.
* **נגרים תעשייתיים** — יכולת עבודה עצמאית על פי שרטוט.
* **רתכים/רתכי ארגון** — לעבודה בחיפה ובגוש דן.
* **צבעי ריסוס** — יוצאי צבא, בעלי נסיון.
* **טבח** — לניהול מטבח ובישול.
* **תופרות/ים** — לעבודות אוברלוק + זיגזג.
* **מפעילי מכונות ייצור** — בתחום המתכת, לאזור ת"א.
* **מנקי מטוסים**
* **עובדי ייצור**
* **עוברי ניקיון**

למחלקה המשרדית בת"א
דרושות/ים

* **מזכירה** — ידע בהדפסה עברית־אנגלית על מעבד תמלילים ווורדסטאר לעבודה בשעות 1900–1500.
* **כתבניות** — להדפסה עברית־אנגלית על מעבד תמלילים ווורדסטאר.
* **מראיינים/ות** — לסקרי דע הקהל אחת"צ

"דנאל" ת"א גורדון 98, 03-222266, 03-240878, 03-245541

ווינשיי ישראל בע"מ
גגים מדויקים למערכות האלקטרוניות המחייבות אמינות מירבית

ד ר ו ש/ ה
מנהל/ת חשבונות ראשי/ת

בעל/ת נסיון בניהול מערכת ממוחשבת במפעל תעשייתי, בעל/ת ידע בשפה האנגלית.

מועמדים מתאימים יפנו בכתב־יד, בצירוף קורות־חיים ונסיון קודם, למחלקת כח־אדם, רחוב האומן 2, אזור התעשייה, חולון 58814.

סודיות מובטחת

העיקרון שלנו-דיוק ואמינות!

הל לביטוח
מהגדולות והמבוססות בענף הביטוח

דרוש לנו
* מתמיד, הרוצה להצליח בעסק עצמאי.
* מנהיג, בעל אופי ורצון חזק להצליח
* בעל יושר אישי

אנשי מקצוע מנוסים יכשרו אותך בדרך הטובה ביותר להצלחה בקורס ביטוח חיים וביטוח כללי, כולל הכנה לבחינות האוצר.
אפשרות קידום לתפקיד ניהול, מכירות ופיקוח.
הכנסה גבוהה מותאמת למאמץ ולכישורים אישיים.

אם אתה מעל גיל 23 צלצל עוד היום
03-221873 03-231924
פרט לימי שישי וערבי חג, יום ג' עד 15:00

מנורה חברה לבטוח בע"מ

החברה להגנת הטבע
דרושה
מזכירה
בעלת נסיון קודם ויכולת ניהול משרד באופן עצמאי.
ניסוח וניהול התכתבויות והתמצאות בנושאי כספים
ראיונות במחלקת כ"א ביום ד' 4.6.86 בין השעות 9:30–8:00

אורדן פרויקטים
(מתקני השמל (1985) בע"מ)
דרושים:
1. **מנהל עבודה** בעל נסיון ורשיון חשמלאי ראשי.
2. **חשמלאים** עוזרים
לפנות בטלפון 376780־03 בשעות 17:00–16:00 לדרור

למשרד שמאים בת"א דרושים
* **שמאי רכב** מתמחה בוגר טכניון
* **פקידה** רצוי עם ידע בהדפסה.
לפנות בכתב לת.ד. 6457 ת"א כולל דרישות שכר

לתעשיה הצבאית במרכז הארץ
דרושים

משרה 87 11
קצין במקצועות התותחנות.
משרה 87 12
חמש צריח לתותחים.
משרה 39 1
כרסמי C.N.C וכרסמים קונבנציונאליים.
דרישות המשרה:
על המועמדים להיות בוגרי בי"ס מקצועי ובעלי 5 שנות נסיון לפחות. ידע בקריאת שרטוט חובה.
משרה 39 2
רתכי שריון
בעלי הסמכה לריתוך שריון.
מועמדים למשרות 12/87־11 יתקשרו לטלפון 03-479220 לקביעת ראיון ולמשרות 2/39־1 יפנו בכתב ליחידת התעסוקה, ת.ד. 1044, רמת־השרון, מיקוד: 47100. נא לציין מספר משרה מבוקשת ומספר תעודת־זהות.

התעשיה הצבאית

למפעל עתיר־ידע במרכז הארץ — דרושים:

★ **מהנדסי אלקטרוניקה (בתחום האנלוגי)**
לפיתוח מערכות אלקטרו־אופטיות מתקדמות.
כישורים דרושים: נסיון של שנתיים (עיוני ומעשי) במעגלים אנלוגיים מתוחכמים, רקע באלקטרו־אופטיקה - יתרון.

★ **הנדסאי אלקטרוניקה (בתחום האנלוגי)**
כישורים דרושים: נסיון מעשי של 5 שנים בפיתוח מעגלים אנלוגיים מתקדמים.

מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב בצירוף קורות־חיים, השכלה ונסיון קודם אל ת.ד. 4104, תל־אביב 61040 ולציין ע"ג המעטפה עבור "מהנדס".
סודיות מובטחת

תלמה
סניף ירושלים עטרות
ד ר ו ש/ ה
מחסנאי/ת

הכישורים הדרושים
* השכלה תיכונית
* נסיון בעבודות מחסן ממוחשבות
* ידיעת השפה העברית
* גיל 25 — 35.

המעוניינים מתבקשים לפנות למר אפרים הלר בטלפון 02-851822, מדי יום בשעות 15.30–14.30 בלבד לקביעת ראיון

Liz claiborne
דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות

כישורים נדרשים:
ידיעת השפות האנגלית והעברית.
יכולת עבודה עצמאית כולל הכנת מאזנים חדשיים במתכונת המקובלת.
הכרה בסיסית של תכנית "לוטוס" (IBM PC)
נא לפנות בכתב יד אל:
ליז קליבורן (ישראל) בע"מ
רח' קויפמן 2 קומה 7
תל אביב 68012
סודיות מובטחת

לחברה ישראלית הפועלת באפריקה
ד ר ו ש י ם

1) **מכונאי דיזל** — רכב קל ומשאית
2) **מכונאי בנזין** — רכב קל ומשאית
3) **חשמלאי רכב** — רכב קל ומשאית
4) **פחח רכב.**
5) **צבעי רכב.**

דרישות התפקיד:
א) שליטה מוחלטת בצרפתית חובה (שפה נוספת יתרון).
ב) בוגרי בתי"ס מקצועיים בהשתלמויות במשרה העיונית + תעודות והמלצות.
ג) בעל ידע ונסיון בעבודה בחו"ל — יתרון.
ד) בעלי יכולת לעבוד באופן עצמאי לחלוטין.
ה) על המועמדים למשרה: 1 ו־2 להיות מסוגלים לנהל מוסך לרכב קל ומשאיות.
מועמדים מתאימים יפנו לחברת "גולדשון סחר בינלאומי בע"מ" החל מיום שני 2/6/86 טלפון 04-451080—3—4 ולבקש את מר אייל נזק. — סודיות מובטחת —

TAOZ תעוז שרותי כח אדם
אם אתה רציני וכשרוני באיתור משרות ואיוש
הצטרף אלינו!!!
* רכב הכרחי !
תל־אביב: 03-615652 ; ירושלים: 02-232922 ; אשדוד: 055-51244

לטמפו
תעשיות בירה בע"מ
סניף חולון
ד ר ו ש י ם

מחסנאי תוצרת ומלאי —
השכלה תיכונית. בעלי ניסיון בעבודה, רצוי בענף המזון. תושבי גוש־דן.

בקר מערכת התחשבנות —
מנה"ש סוג 3, ניסיון בעיבוד נתונים אוטומטי, הפעלה וניהול צוות עובדים, מגורים בגוש דן.

פקידה —
בוגרת תיכון, לאחר שרות צבאי, לעבודה במחלקת שיווק.

מועמדים מתבקשים לפנות בכתב יד למח' כח־אדם, טמפו רח' המלאכה 9 אזור התעשיה חולון 58850 או בטלפון מס' 03-800131.

דרושים
עובדים לחנות סטימצקי
בנמל תעופה בן גוריון
ידיעת השפה האנגלית חובה, צרפתית יתרון.
אזור מגורים רמלה־לוד
לפנות למנהל החנות בנתב"ג בשעות לפני הצהריים.

לרואי חשבון בתל־אביב
מזכירה מנוסה
בניהול משרד ובהדפסה
5 ימים בשבוע
(14:00 - 8:00)
לפנות בצירוף קורות חיים ונסיון לת.ד. 16989 תל־אביב

קיבוץ אפיקים מחפש
מורה למתמטיקה
למשרה מלאה
067-54507 או 067-54795

החברה להגנת הטבע
לבית ספר שדה אילון תבור (ליד בית"ס חקלאי כדורי)
דרוש
איש אחזקה
בעל נסיון בעבודות, אחזקה ויכולת עבודה עם קהל.
בעל רשיון נהיגה (רצוי ג)
מגורים במקום: חובה.
לתאום מפגש להתקשר לבית"ס שדה אלון תבור טל. 067-67798 בשעות 15:00–8:00

דלתא DELTA גליל תעשיות בע"מ
למפעלנו בכרמיאל
לעבודה בפיתוח סריגה
ד ר ו ש/ ה
בוגר צבא
בעל רקע טכני (רצוי מכשירנות)
בדבר פרטים נא לפנות למזכירות המפעל טל' 04-986911

---

multinational security products manufacture
s e e k s
sales oriented administration
assistant / secretary
for tel-aviv based operation.
must have full clerical skills and a sense of responsibility with experience in administration, import/export.
for contact pls call 03-664822-3

לעמינח ניר־צבי
ד ר ו ש י ם
רפדים
* בעלי שנתיים נסיון לפחות
* מגורים באזור גוש דן
* תנאים סוציאליים מלאים
* אפשרות הסעה מרשל"צ, רמלה ולוד.

נא לפנות ליעקב טל: 08-220777.

עמינח תעשית רהיטים ומזרנים בע"מ, ניר צבי

למכללת תל־אביב
דרושים
1. **מזכירה בכירה**
2. **מזכירות לימודיות**
3. **מזכירות כלליות**
לעבודה בשעות לפנה"צ ואחה"צ
לפנות בטלפון: 396199

לתיכון מקיף ברמלה
דרושים
לשנה"ל תשמ"ז
מורים
למקצועות:
אנגלית
כימיה
פיזיקה
בביה"ס 08-223995
בבית 08-233268

דרושה
תדמנית
צעירה לעבודה מעניינת ושונה
ת.ד. 75100 3162 ראשל"צ
לציין טלפון

U-MAN
עבור אחד מלקוחותינו
חברה מובילה בתחום המחשבים והתכנה
דרושים

1. **אנשי מכירות מעולים**
מתמידים וחרוצים עם נסיון והצלחה מוכחת בתחום המכירות. רצוי בתחום המחשבים (ותכנה) יכולת הכנסה גבוהה מאד לאנשי מכירה מעולים. מגורים בגוש דן.

2. **מזכירת שיווק**
בעלת נסיון עם כושר מעולה ביחסי אנוש. נסיון במזכירות שוק או מנהלת משרד הכרחי. יכולת לעבודה עצמאית בתנאי לחץ. העבודה בגוש דן. שכר הולם למתאימה.

רק אם הנך עונה לדרישות הנ"ל התקשר/י לשוש 03-292949.

לחברת כח־אדם דרוש/ה
מנהל/ת להקמת סניף
בירושלים.
יתקבלו מועמדים אך ורק בעלי נסיון בחברה להשמת כח אדם ומני. 03-204711, 03-203432 (גידי)

לטמפו **תעשיות בירה בע"מ**
סניף חולון
דרושים

מחלקי תוצרת —
בעלי רישיון נהיגה למשאית, ותק בנהיגה לפחות 3 שנים.

מפעילי מכונות —
בוגרי בי"ס מקצועי לעבודה במשמרות.

מלגזנים —
בעלי ניסיון רצוי בתעשיה.

מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות למח' כח־אדם, טמפו אזור התעשיה חולון, או בטלפון 03-800111.

C.P.& S. computer people & software Ltd.
סי פי אנד אס. אנשים ותוכנה למחשבים בע"מ

דרושים - מינימום 3 ש' ניסיון
אנשי SYS.:
1) IBM - MVS, VM, VSE, XENIX
2) DEC - VMS או SNA
מתכני/מתכנתי:
IDMS, ADABAS, CICS, IBM S/36 או
מהנדסי תוכנה — T.R.:
ניסיון בפיתוח: מעי סביב VAX או INTEL.
מעי תקשורת נתונים.
מעי הצגה (לא אפליקציה).
אנשי מכירות 4—3 ש' ניסיון
ניסיון בשווק/מכירות של חבילות תוכנה
רצוי בנושאי: ניהול מאגרי־נתונים, דואר, אלקטר, רקע באלקטר' וניסיון בשווק מחשבים.
מזכירה
1) בכירה - בעלת ניסיון בניהול משרד, מרים טובים, ארגון ביוא
2) אחראית קבלה + טלפון אנגלית/הנהלת/נכא.
ת.ד. 32391 ת"א 61323, 03-481588, 03-454884 C.P.& S.

מנהל כח אדם —
מסור מודעתך בדחף בדחף תקבל יותר

למרטים נוספים:
תל־אביב: 03-622233-4 עדי סאמט
ירושלים: 02-226335-6 אמיר דורון
חיפה: 04-646333-4 אריה טל
04-662571-2

קוד קוד שרותי כח אדם
דרושים

עבור לקוחותינו לעבודות קבועות:

* **פקיד מלאי**
בקרה, פיקוח על מחסן, נסיון 3 שנים (לאזור פ"ת)

* **מחסנאים מנוסים**
(לאזור ת"א ור"ג)

* **מנהלי חשבונות**
סוג 3 + נסיון

* **קופאים/יות**
לאזורים: ת"א, רמת־אביב וקניון ר"ג

בדבר פרטים נא לפנות לקוד קוד שרותי כח אדם, פרישמן 7, ת"א, 03-240207/8

הלוח הכללי — ידיעות אחרונות — הלוח הנפוץ ביותר

ראשון בבוקר — דבר

דירות

וילות ובתים

דירות למכירה 3–3½ חדרים

דירות למכירה 3–3½ חדרים

דירות למכירה 3–3½ חדרים

דירות למכירה 3–3½ חדרים

דירות מרוהטות

למגן מעליות פתח־תקוה

דרושים
מסגרים מנוסים
תנאים טובים
למתאימים
להתקשר בין
15.00–08.00 טלפונים:
03־9221633,
03־9224102

דירות בדמי־מפתח

חדרים מרוהטים

עסקים

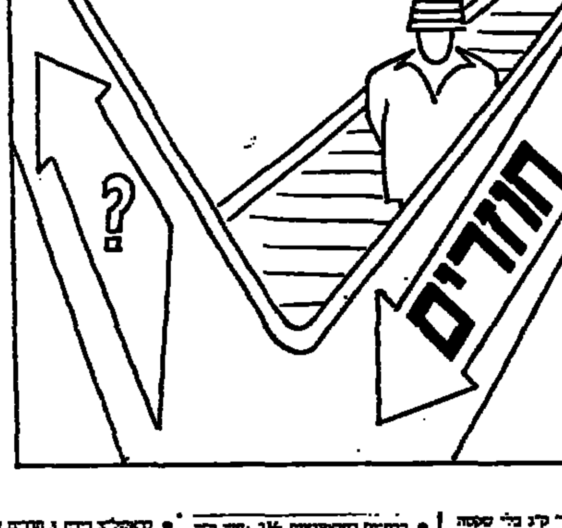

משכנתאות

דירות למכירה

ת"א–ים

דירות למכירה

דירות למכירה 4 חדרים ויותר

אבני תעשיה

מגרשים

מחסנים

אולמות

חנויות

הצעות עבודה

משרדים

דירות למכירה 2–2½ חדרים

חולון/בת ים

דירות למכירה

דירות למכירה 2–2½ חדרים

דירות למכירה 4 חדרים ויותר

ביקוש דירות

דירות בשכ"ח

דירות למכירה 2–2½ חדרים

דירות למכירה 2–2½ חדרים

דירות למכירה 4 חדרים ויותר

דרום

דירות למכירה 4 חדרים ויותר

דירות למכירה 1–1½ חדרים

דירות למכירה 1–1½ חדרים

שרון

דירות למכירה 4 חדרים ויותר

חן

קבלנים מציעים

דירות למכירה 4 חדרים ויותר

דירות למכירה 1–1½ חדרים

להברה מסחרית
בחולון
דרושה
פקידה כתבנית
עם נסיון מוכח
לפנות בכתב
לת.ד. 1696
מיקוד 61016
עבור 585

דרוש סוכן
לבגדי נשים
בעלי קשרים לחנויות
ולבוטיקים.
עמלות גבוהות.
לפנות 03־821050
לשושי זוהר.

למפעל למוצרי
חשמל ביתיים
דרוש
צבעי תעשייתי
טל: 03־352141, לבקש
את זאב או אביר

למפעל ותיק ומתפתח
בענף המתכת
דרושים:
כרסם מעולה
חרט מעולה
מסגר מעולה
תנאים מצויינים
למתאימים.
03־708357 08־242377

קבלנים מציעים

למשרד רואה חשבון
דרושה:
פקידה כתבנית
מנוסה
(רצוי נסיון גם במעבד
תמלילים) למשרה
מלאה
טל. 625972

למפעלנו בחולון
דרוש
עובד נקיון
לפנות לטלפון
03־894010

Systematics
סיסטמטיקס בערבון מוגבל
לחברה המשווקת מחשבים זעירים, תוכנה והדרכה
ועם התמחות בפעילות החינוכית
בקידת קבלה
• עבודה משרד מגוונת • ידע באנגלית
• הפעלה צבעית בעיסקה
המוכנה לעבוד בשבוע תנאים מצויינים
רח' ביאליק 155 רמת־גן
03-7510351 טל

מכון לאיואל

دكان الإعلان

הלוח הכללי | ידיעות אחרונות | הלוח הנפוץ ביותר | דבר ראשון בבוקר

שוחות ומטבלות

הנהלת חשבונות

פקידים/ות

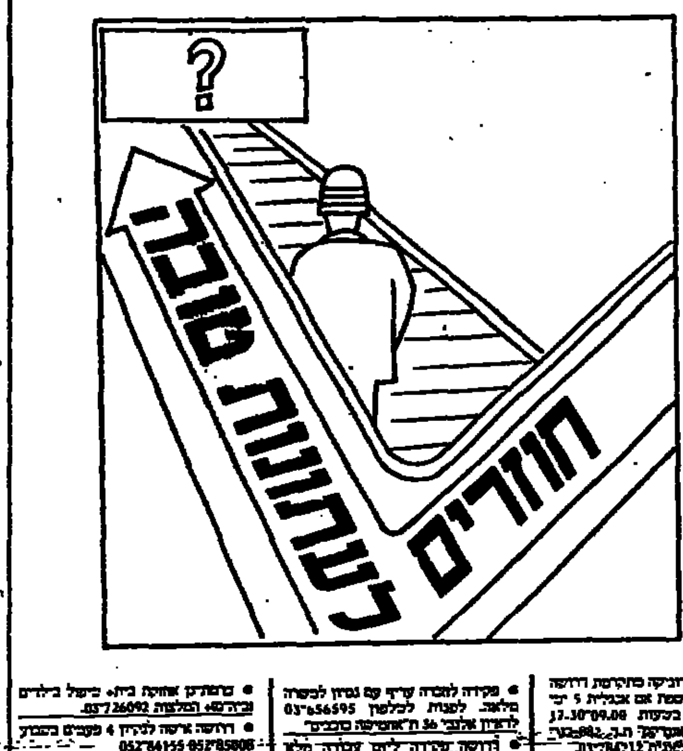

מחסנאים

חשמלאים

מכונאים

עובדי זהלומים

נהגים

פועלים/ות

עובדי אחזקה

ספרים/ות

מבנאים/הנדסאים

גננים

גזירה/תפירה

IPL
אינטרפרם מעבדות בע"מ

חברתנו מפתחת מוצרים חדשניים בתחום הרפואה בשיטות ביוטכנולוגיות והינה חלק מקבוצת החברות הבינלאומיות Ares-Serono

מניות החברה נסחרות בבורסה של ניו־יורק מעבר לדלפק.

דרושים:

1 חוקר למו"פ פרמצבטי
לפיתוח פורמולציות לתרופות ממקור ביולוגי, מעקב יציבות, הכנת חומר קליני, פיתוח שיטות יצור למוצרים מוגמרים.
הכישורים:
- הכשרה ברוקחות תעשייתית
- ניסיון בפיתוח פרמצבטי ובתעשיה הפרמצבטית

2 טכנאי למעבדה
במחלקת אחזקת תאים
הכישורים:
- בוגר פקולטה למדעי החיים או הפקולטה לחקלאות

3 מזכירה בכירה
למחלקת מו"פ
הכישורים:
- נסיון בתפקיד דומה
- ידיעת השפות אנגלית ועברית על בוריין כולל ניסוח והדפסה בשתי השפות.

משרה מלאה • 5 ימי עבודה באווירה נעימה. • מגורים באזור רחובות, יתרון
מועמדים מתאימים יפנו בכתב אל: אינטרפרם מעבדות בע"מ קרית ויצמן,
נס ציונה 76110 מחלקת כח אדם ויציינו שם ומספר המשרה ע"ג המעטפה.

שותפים

אודי

שליחים

לנציה

אוסטין

אלפא רומיאו

אופל

פולקסווגן

סימקה–קרייזלר

מרצדס

אמריקאית

ב.מ.וו.

אוטוביאנקי

ביקוש עבודה

סובארו

סיאט

פורד

גיפים

דייהטסו

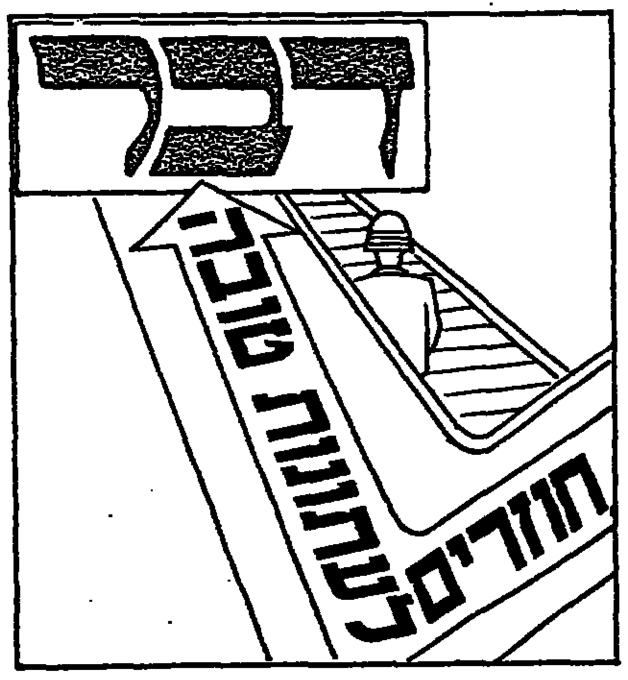

החברה להגנת הטבע
רח' השפלה 4 תל-אביב
דרושים
מדריכים
לחוגי סיורות וידיעת הארץ (בכל הארץ)
יועדפו בוגרי צבא בעלי נסיון בהדרכת
נוער (ד"י"א) ורקע בביוטו ונושאי ידיעת
הארץ.
העבודה (במסגרת החוג) חלקית
ומתאימה גם לסטודנטים
לפרטים נוספים ולקביעת ראיון נא להתקשר:
צפון: אייל שדות ת.ד. 483 משעול הרקפות 8
כרמיאל טל. 04-986284.
חיפה: דורון ישראל סניף חיפה רח' מנחם 8
חיפה טל. 04-664181.
חדרה: יוסי חרמוני רח' שמואל הנציב 6 נתניה
טל. 053-39249.
פ"ת: יובל מירון ביה"ס שדה ירקון
רח' הרצל 22 פ"ת טל. 02-901112.
ת"א: ארז קמה ביה"ס שדה אילון
רח' הרצל 155 ת"א טל.
03-811151.
אשדוד: יואב יצחק ביה"ס שדה
שקמים ד.נ. חוף אשקלון טל.
051-27895.
רחובות: ירון אבין ביה"ס שדה
כורון רח' לוין אפשטיין 45
רחובות טל. 08-451725.

סנו
מפעלי ברונוס בע"מ
נוה נאמן הוד השרון
דרוש/ה
רוקח/ת תעשייתי/ת
עם שליטה באנגלית.
המעוניינים יפנו לטל. 052-38111
או 052-381103 למעבדה.

סוליו
דרוש
מנהל
מחסן
בעל נסיון מוכח של:
א. 3 שנים לפחות בניהול מחסן גדול
ב. ניהול מלאי ידני וממוחשב
ג. ניהול צוות כח אדם
ד. טקסטיל — יתרון.
יתקבלו פניות בכתב בלבד
רק פונים מתאימים ייענו
סולוג-מפעלי סריגה בע"מ
רח' הפלך 3, ת"א, טל': 824121 ליד איצטדיון בלומפילד

هكذا أمن الأهل

هكذا من الامل

פיז'ו

• 505 ג'י.אר אוטומט 1983 ראשונה, הנה כח, מזגן 85,000 ק"מ 052-52281

ביואיק

פיאט

• פיאט 127, 1979, קניה, מסמ, רדיו

מכונות כתיבה

דירת בית

מרקטים

ציוד בנין

צבי אגבניות

צילום

קיט ונופש

בתי אבות

פלורידיה

תלבושה והנעלה

כלי נגינה

קרואנים וגדרים

פילים

קופות רושמות

קוסמטיקה

פרסום

שדכים

דירות

ירושלים

וילות ובתים

בתי־כנסת

שירות

חצים לקנות

הודים

מקודים

אחזר דבר גנוב

בחיים להגיה

חליפי רכב משומשים

רט

מציעים למכירה

וידאו טייפ

משרכת קול

בולים

תנורי אפיה

הברזיה

בר זוג

בת זוג

גלעינים

מזגני אויר

מכונות כביסה

מכונות גלידה וברד

מלגזות ושינוע

חגים

הקלאות

ריפוי והרזיה

התעמלות

עשק המציאות

נקיון ואחזקה

מחשבים

דירות למכירה 2–2½ חדרים

דירות למכירה 1–1½ חדרים

דירות בשכ"ח

דירות להשכרה

דירות למכירה 3–3½ חדרים

דירות למכירה 4 חדרים ויותר

קבלנים מציעים

דירות למכירה

עסקים

חנויות

משרדים

מגרשים

הצעות עבודה

מכוניות

• לאו.אר.אס סלחורות מגוננות 02-242159 223265

• לאו.אר.אס דרושים/ות בעלי רקע במכניקה 02-242159 02-223265

• רנו 18, 1982, ראשונה 38.000 ק"מ בבריכת 818377.

• קיט 5/ 1300 1984 25.000 +הילוך+ תוספות כחדשה 531674

• אלפא 33 1984 מצוינת חייבת להמכר 02-523798, 02-221533

• וולוו 345 אוטומטי 1980 מחירון 02-283948 [illegible]

• סיטרואן ג'יאמאי 1981 [illegible] לשנה 10.000 ש"ח 02-533861

• אודי 80 1985 כבריכה+ תוספות מחירון 713444, 289852

• הפושית 1300 סוף 1969 במצב מצוין+ טסט 420913

• 504 1979 בהורכבות מנהגות במצב טוב 02-532338, 02-242160

• פולקסוואגן גולף 82 5/1300 יד ראשונה 02-413314, 02-667127

• פיג'ו 504 1800 1978 רגיל במצב מצוין 343910

• קורטינה סטיישן 1600 1976 במצב מצוין+ טסט 02-352418

• סובארו 1300 1982, יד ראשונה 51,000 עבודה 02-810682, 02-446075

• רנו 5, 1984 3 דלתות 28,000 ק"מ 862852

• רנו 4, 1977 במצב מצוין רק בשיטבת 288226

• אוטוביאנקי אלגנס 1983 במרפסה+ היטל מחירון 820385

• אאודי 80 אל.סי 82 55.000 ק"מ ראשונה 815461

• ריינו 60 1981 טסט לשנה 52.000 ראשונה מחירון 02-853205

• אאודי 80 1983 ראשונה 52.000 ק"מ 864756 ובעבודה 534661

• אאודי 80 1300 24.000 1984 ק"מ מהלי 717878

• סגוד סובארו 1983 ראשונה 813463 ובעבודה 246784 [illegible]

• רנו 5 1100 85 64.000 ק"מ שנה 02-361226

• לנצ'יה פריזמה 1984 ראשונה 02 531851 ובבית 02-915198

• אודי 80 1300 1982 במצב מעולה בחיפה 02-721161

• אלפסוד 1600 1979 מכני מעולה נקיה, חיפה, 02-660421.

• בגוד רנו 4 1981+ טסט לשנה במצב טוב 02-855756 02-352384

• סגוד סובארו 1979 4/4 בלי ארגז 02-912287

• מודי אסקורט 73 בקואפס ראש 02 אירון 02-524770, 424942

• בהזדמנות פולקסוואגן 83 חדקבינה במצב מצוין 02-822646 בבית 02 בעבודה 713667

• סובארו 1600 1980 72.000 ק"מ טסט אוטומ' מחירון 02-721752

• סובארו 79+ כמו שנה 88.000 ק"מ 667715, 219316

• כיאט פנדה 1985 5 ראשונה 6,700 02-424281, 02-278541

• סיטרואן ויזה 1983 44.000 ק"מ יד ראשונה 02-828243

• פורד סיירה 83 1600 גיאל 713629 432006

• 131 181 סיאל 1300 במצב מוין 02 352923

• 305 אמאר 1979 אורגינלית ישפיה 03-9713834 בעבודה 02-421255

• מעונך כרנו 16, 76 77 78 מכונה 02-721961

• סובארו 1500 83 אפשרי טיל עבודה 02-767272 02-763884

מציעים למכירה 5000

• בהזדמנות ציור קטמלב לבית קפה/ מסעדה+ תוספות 02-761894

• ארון 6/6 דלתות מניל סנדביץ' 762585 בערב לא בשבת

• 5 סלונים ובעתרים כמעט כבודים שליח לק"ג 2250.- 02-352217

• מפד בעל אלקטרים 22 קוב חדש לבצרי 765007

• מטת ישיבה "בידרמאייר" מעוד ישיבה (סלון) "רוקוקו"+ מכונת כתיבה בשדרית [illegible] מכונה אלקטרונית 02-632274

וידאו טייפ 5040

• וידאו כמי לקסטות קטנות מטולל ביותר בערב 02-421353

חיות בית 5070

• סדר רועה גרמני עם כלבה, משגעים 02-438613, 02-422298

• בוקסר יפיפיה בת חודשים מגומת 150 ש"ח 02-668321

כלי נגינה 5090

• "הפסנתר, בן סירא 12 מ"ה, שיפוץ, תיקון מגטרים 244166.

• "יד רה מי" מפגרים משובשים 10 שנים אחריות, כיוון ותיקון, עובד ברצינות, בן שמח 13 243625.

חוגים 5110

• למגזין "אמש" דרושים מתנדבים 724723 ולהזמינה 633737 בערב.

בתי־כנסת 5160

• מתחדר יתוך קלנ' מבון לבדע' היהודית דור הבנק 13 בשבת ב-10.00 תפילת שחרית ויהודה מהמקרא.

שרותים 7000

• שירות הלוח הכללי לקבלת מודעות שדורכים בדואר שלח/י לת.ד. 16400 ת"א 61163 צק/המחאה דואר לפי 5.92 ש"ח לביל הכרעה הכוסת בשייד הקרוב ללוח הכללי הוכות לשנות נוסח המודעה.

• שירותים לכל גיל 284498 817998 (מוהב"ת שעה 16.00)

חיפה

דירות

• וילה על הנגב ארבה כרמתי-ירי' 115.000.- דולר 04-913798

דירות למכירה 4 חדרים ויותר 1300

• בכרמל מושב חוץ דירה מפוארה ביותר בבנין מדורג ק"ק 7½ חדרים+ מרפסת גדולה עם או בלי הריהוט+ טלפון+ חניה 04-253714, 03-221487

עסקים 2000

• מחזה למכירה, מבנה מסחרי במרכז העיר (סלון) בשטח של כ-900 מ"ר. 03-614791

הצעות עבודה 3000

• ל"פרימור" חיפה דרושים כלבנים/ות בעלי נסיון+ מקבלות קהל לפנות לראיון 03-496115

• דרושים מפעילי מחשב להוראת הפעלה בשעות הערב טל 04-665581

• לחברה קבלנית דרושים: הסכלאי תעשיה ומטגרים יוצאי צבא לעבודה בסביבות חיפה בערב 03-743703, 03 778526 לא בשבת

• לחברת "אוטופוך" דרושות מלצריות לכשרה מלאה בשעות הבוקר להתקשר החל ב-07.00 בבוקר והלאה 04-383510

• לאמיטרגאן מיתקן מילה חיפה במפרץ דרוש איש אחזקה בנוסה לפנות למר ישראל 04-721439

• בסמלת להיבשת הולה+ עזרה בבית אפשרות לינה 04-246570

• דרוש מנהל/חשבונאות בנוסה לעבודה בקיבוץ מגרה 069-46111

מציעים למכירה 5000

כלי נגינה 5090

• פסנתר יאמאה אורגינל עץ מבריק במצב מעולה 04-243410

חקלאות 5120

• למכירה בשק, ב"ח+ כמע במקום ישיבה בכרמל 02-351782

שרותים 7000

• שירות הלוח הכללי לקבלת מודעות שדורכים בדואר שלח/י לת.ד. 16400 ת"א 61163 צק/המחאה דואר לפי 5.92 ש"ח לכילה והודעתך תפורסם כמיטי הקרוב ללוח הכללי הזכות לשנות נוסח מודעה.

נתניה

דירות

• בקרית נורדאו בנרכז 3+ מ"א כלשון+ רחו"ס שמורה 09374665

אשדוד

הצעות עבודה 3000

• פקיד/ת "יבוא לטפינג באשדוד בגרות מלאה לאחר שרות צבאי 05-430376

למפעל חדש ביבנה

דרוש

אחראי

להפעלת מכונות לייצור קלקר

- בעל ידע בחשמל ואלקטרוניקה;
- בעל נסיון של 5 שנים לפחות בתעשייה;
- מגורים באיזור המרכז.

טל. 08/4368767

כיף לעבוד במלון המלך שלמה

המלך שלמה

למלון המלך שלמה באילת

דרושים

•סו־שף
•שף קונדיטור
•קופאי ראשי

בעלי נסיון בענף המלונאות וידע מקצועי רב. תנאים הוגנים למתאימים.
לתאום ראיון נא להתקשר למלון המלך שלמה באילת, מחלקת כח־אדם,
טל. 059-79111, ביום א' 1.6.86 בין השעות 08.00-16.00.

סודיות מובטחת

ישרוטל ניהול מלונות בע"מ

סן טרופז | ספורט | לגונה | המלך שלמה | בלו ביי

לחברה המובילה
בתחום שרותי מידע ותקשורת

דרושים:

1/23 מנהל/ת חשבונות

* סוג 2 * שנה נסיון
* עבודה עם מחשב - יתרון

2/23 מזכירה לחשב

* ידע בהנהלת חשבונות
* עבודה עם מחשב ומעבד תמלילים - יתרון

3/23 פקידת קבלה/מרכזנית

* הדפסה עברית (אנגלית - יתרון)

* משרה מלאה. 5 ימי עבודה מ-8.00 - 17.00
* תנאים טובים וסיכויי התקדמות למתאימים

נא לפנות בכתב יד, בציון מס' המשרה לת.ד. 33063 רמת־גן 61360.

תן לדור האלקטרוני לעבוד בשבילך.

ר/ש/ת/ז/ה/ב

מידע ותקשורת בלחיצת כפתור.

אסם
תעשיות מזון בע"מ

לרשת המכירות של פרוקטר (?)

דרושים/ות

סדרנים/יות
מדגימים/ות

לסידור והדגמת מוצרים ברשתות השיווק

* דינמיים/יות ונמרצים/ות * בעלי/ות הופעה נאה * מגורים בגוש-דן ונתניה

מלגזן/ית

* בעל/ת נסיון מוכח של 3 שנים לפחות בהפעלת מלגזות * לעבודה במשרה מלאה * מגורים בגוש-דן

נא לפנות למיכל גולדין טלפון 03-7512826.

לחברת דיזל הנדסה בע"מ GM

דרוש:

מכונאי לרכב כבד

בעל רקע במנועי G.M.

טל. 03-5591863,806455

למשרד רו"ח
* מבקרים מתחילים להשתלמות שנים ב'-ד'.
* מבקר ראשי לשדר התמחות בעל ידע במיסים.

טל. 03-7519196

דרושים
מדריכים לבייביק מחשבים
להופעת הקייץ
לפנות לטל: 04-669041, 04-671571

דרושים
מורים לאנגלית
לילדים ונוער
להופעת הקייץ
לפנות לטל: 04-669041, 04-671571

למשרד רו"ח בת"א
דרושה
פקידת מזכירות
שעות העבודה 8.00—16.00
לטלפן 03-664561

למפעל דינמי העוסק בהפקת גרפיקה ודפוס
דרוש
מונטז'ר/ית מעולה
עם נכונות להשקיע בתמורה מלאה
לקביעת ראיון
טל' 217417, 03-260826

דרושים
עובדים
רצוי בעלי נסיון במשהלת אמרים בקרית־אונו
03-358796

דרושות
מדריכות לקהג מחשבים
לגיל הרך
להופעת הקייץ
לפנות לטל: 04-669041, 04-671571

לאו"ער מטעלי מקסטיל (1976) בע"מ
דרושים:
אורגים
לעבודה במשמרות
טל. 03-7516111, 03-7516213

חברה תעשיתית ליצוא מערכות הפקת חשמל מאנרגיה סולרית

דרוש

מנהל רכש ולוגיסטיקה

התפקיד כרוך בתכנון וניהול מערך הרכש ותנועת חומרים, בתחומי המכניקה אלקטרו־מכניקה ואלקטרוניקה, אל ומספקים וצרכנים של החברה בישראל ובחו"ל

דרישות התפקיד:

- השכלה אקדמית בתחום הטכני, רצוי בוגר מנהל עסקים
- 10 שנות ניסיון ברכש בינלאומי למערכות רחבות היקף
- ניסיון מוכח בתפקידי ניהול
- שליטה מלאה באנגלית ועברית ידיעת שפות נוספות יתרון

מקום העבודה ירושלים

נא לשלוח פירוט קורות חיים
למחלקת כוח־אדם,
חברת לוז,
ת"ד 7929 ירושלים 91079

LUZ INDUSTRIES ISRAEL

מנהלים בע"מ
איתור ומיון מנהלים ועובדים בכירים
ביאליק 12 ת"א 65241 טל. 03-660728 ת.ד. 4665 ת"א 61046

למפעל תעשייתי גדול ומתפתח בצפון הארץ

דרוש:

מנהל תפ"י

מהנדס תעשיה וניהול צעיר ומבטיח. אפשרי עם נסיון מעשי קצר, בעל נכונות ויכולת לעבוד בלחצים ובריכוזי עבודה, המעוניין להתפתח במסלול ניהולי בתעשיה.

התפקיד דורש מגורים בגליל המערבי.

המועמד המתאים יפנה בכתב יד בצירוף קורות חיים ונסיון עבודה אל "מנהלים" ת.ד. 4665 תל־אביב 61046.

סודיות מובטחת

MENAHALIM LTD.
EXECUTIVE RECRUITMENT AND SELECTION

להיפרשוק "תנובה" כפר סבא

דרושים

עובד

למחלקת ירקות־פירות

עובדת

לחדר אוכל

גרפיקאית־שרטטת

למשרה חלקית

מועמדים מתאימים, תושבי כפר־סבא וסביבתה הקרובה, מתבקשים לפנות ישירות למנהל החנות מר א' שטיינפלד רחוב המייסדים 9 כפר־סבא. טלפון: 052-22468, לצורך ראיון וקבלת פרטים בקשר לעבודה.

- סודיות מובטחת -

קצין במילואים

אתה המחפש אתגר אישי, המעוניין בעיסוק בלתי שגרתי שבו תוכל לתרום ולהתפתח.
אם אתה בעל השכלה תיכונית מלאה לפחות וגילך 23—31

בוא והצטרף אלינו

אנו מציעים לך עבודה קבועה שבה תמצא:

★ תפקיד הכרוך במגע עם אנשים, המשלב בתוכו פעילות שטח.
★ עצמאות, עניין רב וסיפוק; אפשרויות לקידום וגיוון.
★ אפשרות לצאת בעבור שנים אחדות לשליחות בחו"ל ו/או ללימודים אקדמיים מלאים.
★ שכר ותנאי שירות טובים (לרבות רכב צמוד).

פנה נא אלינו לת.ד. 39888 ת"א, מיקוד 61398 עבור עינת. ציין מס' ת"ז וטלפון ופרט נא את תולדות חייך.

— סודיות מובטחת —

אסם
תעשיות מזון בע"מ

למפעלנו בתל־אביב

דרוש

מסגר/מכונאי אחזקה

* בוגר בי"ס מקצועי
* בעל נסיון בתעשיה
* מגורים בגוש־דן

נא לפנות טלפונית לחביבה אשל, טלפון 03-336902.

העתון של אבא לא מעניין אותי...

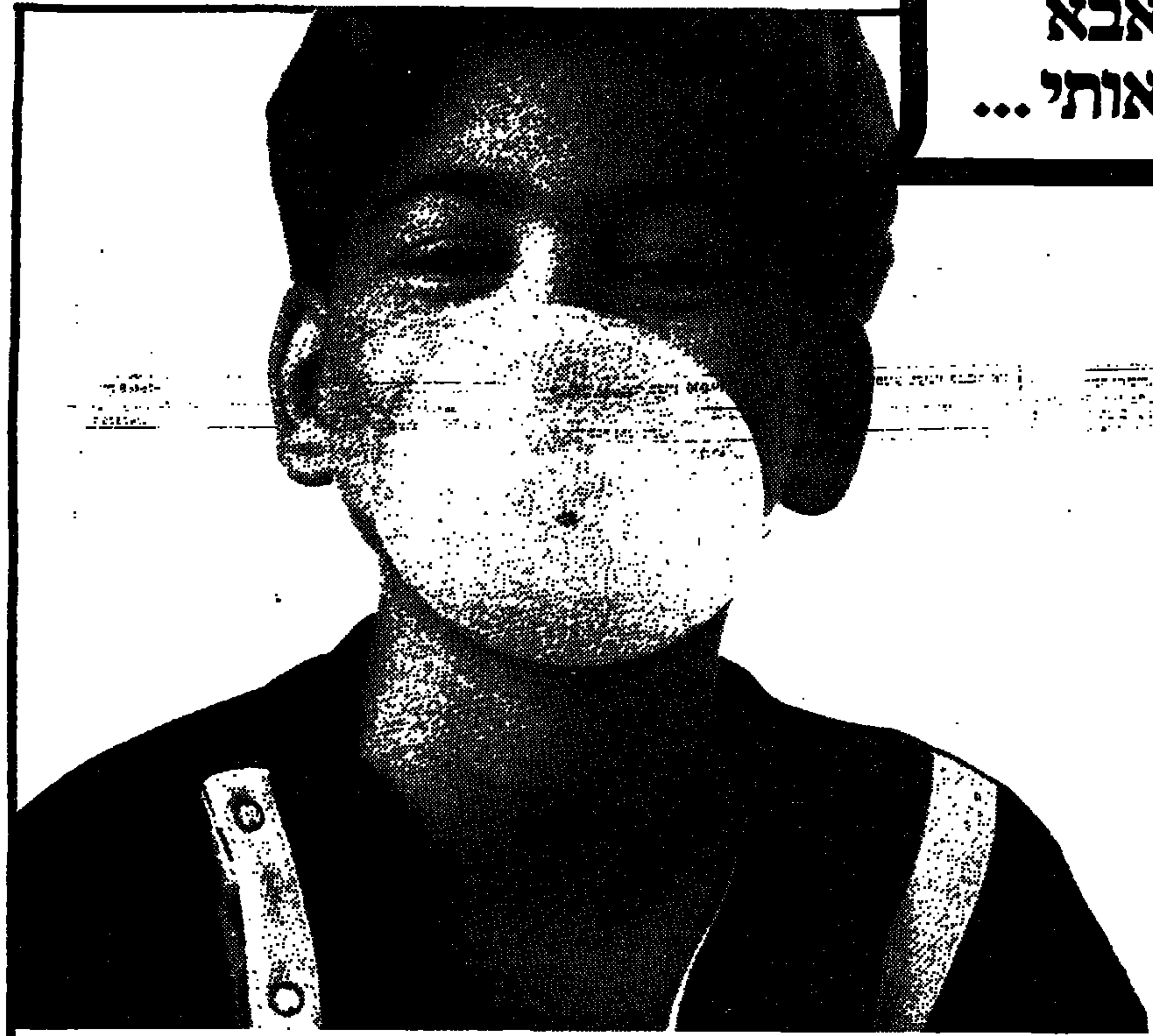

ילדים בני 8 לא קוראים עתון יומי...

בתנאים הכלכליים החדשים, הכוון המדויק למטרות נקודה הוא סוד הצלחה. ואם מישהו מנסה לגרור אותך למדיות הלא נכונות, תן לו להבין שאתה לא ילד. אתה רק מוכר לילדים.

"כלנו" מגיע מדי שבוע ל-20,000 ילדים נחמדים, פקחים ובעיקר נודניקים. אם הם רוצים משהו הם גם מקבלים אותו. רק תציע להם.

אם המוצר שלך מיועד לילדים בני 7-13, הדרך הנכונה והמקצועית להגיע אליהם היא באמצעות "כלנו" מיסודם של "דבר לילדים", "משמר לילדים" ו"הארץ שלנו".

דקלה או יעקב יתנו לך פרטים נוספים ומעניינים בטל. 378833

כ ל נ ו שבועון צעיר

פילטרים / שלמה ארצי

הו יוליה

קשישה, בכל זאת אשה, פעם ילדה, כעת ילדה אבל זקנה. אז מה?

הסיפור שלי עם יוליה מתחיל יום אחד כאשר אבא שלי נותן לי מעטפה חומה, מלאה בספר אחד. אני פותח את המעטפה הישנה ושולף ממנה את הספר שכתבה יוליה. בהתחלה אני חושב לתומי שהנה עוד „סתם אחת" שאין לה מה לעשות בשעות הערב, ולכן היא ממלאת דפים וקוראת להם שירים. רבים שולחים לתיבת הדואר שלי מעטפות חומות מלאות בספרים שהם המציאו וכתבו. כך גם נתגלגל לידי ספרה של גברת יוליה ששם משפחתה סטוצ'בסקי. האם השם סטוצ'בסקי אומר לכם משהו? לי השם הזה אמר משהו, אבל מה בדיוק לא זכרתי.

הסתערתי על ארון הספרים של אבא שלי המלא בכל טוב, ותוך שניות ספורות שלפתי מבין הספרים ספר עב־כרס ומלא אבק. מתחת לאבק שהסרתי מצאתי עטיפה כחלחלה. תווי מוסיקה שורטטו בלבן, ובאותיות תכלת וארום נרשם שמו של הספר: „יהויכין סטוצ'בסקי, חיים בלי פשרות, קורות חייו של מוסיקאי יהודי", ספריית פועלים. על כריכתו האחורית של הספר מצאתי כתוב, כי המדובר באיש שהיה בחייו מבחירי המוסיקאים היהודיים – מלחין וצ'לן. אכן כן, בתור צ'לן זכרתי את שמו של האיש.

עכשיו משפתרתי את חידת השם התפניתי לדפדף קלות בספר, אך מכיוון שדרכי אצה לי נמצא הספר מונח ליד המיטה עד שנתקלתי בו שנית לפני כמה ימים. יוליה סטוצ'בסקי כתבה באוגוסט 1981 את השורות הבאות, הספוגות כל־כך בספר שהוקדש לבעלה יהויכין:

„הדלקתי נר נשמה
כי אני יתומה,
כולם מתו
עזבו אותי
אחי, אחותי
אבי ואמי
ונשארתי לבדי אני
אני לבדי.
אדליק נר נשמה
לנשמה שלי
כי בקרבי אמות
גם אני
ואהיה יתומה
עוד יותר.
כי אחרי אף אחד לא ידליק נר."

פשטותו של השיר המממה אותי. סילחו לי שהנה הנה אני נמצא מתפרץ בדלתם של מבקרי שירה וספרות. אך מה אומר הבן־אדם, השטוף־הבל של עתונות וחדשות לערבים ובקרים, נוכח ההירהור המקסים הבא שנכתב על־ידי יוליה:

„פריס בחלומותי מופיעה
בכל יופיה.
גשרים ורחבות
שדרות
ואני שם
צעירה ויפה
מחכה לעתיד
והנה הוא
כבר מאחורי."

יוליה סטוצ'בסקי. מצליחה לגעת.

אני אומר לכם באחריות מלאה, יוליה היא כבר לא ילדה. יש לה נכדים ויש לה ילדים והיא עברה מזמן את גיל השבעים שנה.

איך אני יודע? על כריכת הספר האחורית איפה שכותבים בכמה שורות את פרטי חייו המוהים של המחבר, הודפסה תמונתה של יוליה, העומדת על מרפסת ביתה ומחייכת. אכן אישה שעברה את גיל השבעים, אבל האמינו לעדות הראייה שלי, אשה יפה מאין כמוה. מתחת לתמונתה מצאתי ציטטה ממה שכתב עליה דן בן אמוץ: „היא קראה באוזני שניים־שלושה שירים פשוטים ויפים. כשאמרתי, יפה יפה מאד, אמרה יוליה: אני לא יודעת. אבל אמיתי. זה אמת שלי."

„אני קשישה
ובכל זאת אשה
ואפילו פעם
הייתי ילדה
הגם כעת אני ילדה
אבל זקנה.
אז מה?
אני אוספת בובות
כל מיני צעצועים
ואוהבת שירי ילדים
וסרטים לילדים.
רק הזדקנתי
ככה
סתם
במקרה.
אז מה?"

ככה כתבה, ואילו אני שכבתי באותו הלילה במיטתי, הנחתי את ידי מאחורי ראשי והרהרתי בכל מיני דברים מן האמיתות שיוליה – שעשתה כברת־דרך בעולם הזה – כתבה והעלתה באופן תמציתי כל־כך על הנייר. בעולם שבו רובנו מבלבלים את המוח, ומרוב רצון להיות נאהבים ממלאים תילי־תילים של ניירות בגיבובי מילים, בעולם כזה מופיעה בתיבת־הדואר שלי פייה טובה כמו יוליה. אחרי הלילה ההוא, משסיימתי לקרוא בספרה שסופו עצוב ואופטימי בעת ובעונה אחת באלה הדברים:

„כל השירים ששרתי
כל המנגינות ששמעתי התמזגו לאקורד
אחד גדול,
שממלא את חיי כולי.
וברגעים אחרונים
של חיי
הוא יצלצל
באזני
והמוות שלי
יהיה יפה."

אחרי שסיימתי לקרוא בספר הזה שיוליה קראה לו „בלעדיך" נרדמתי שקט ונינוח, ובטוח יותר בעצמי. איכשהו מבין כל השטויות שעוברות לידי מדי יום־ביומו, הצליחה יוליה לגעת בי. אני מאחל מפה ליוליה עוד הרבה ספרים, ושלא תחדל להטריד את תיבת־הדואר המשפחתית שלנו.

שישי־אישי / אהוד מנור

מחזמר על רֶשע וכאב

המחזמר הלונדוני המצליח „סטארלייט אקספרס" נראה לי כקבר מפואר של התיאטרון המוסיקלי. אני זוכר שיצאתי מהאולם בהרגשה כבדה, משום שהטכניקה ניצחה את כל ערכיו הישנים של המחזמר במיטבו. שורה ארוכה (מאד) של שירים דלילים נעדרי מקוריות, בתזמורים מפוצצים, שהמסר שלהם פחות מורכב מסיסמאות הפירסומת של „קוקה קולה", התחרו בכוח הגברה אדיר לראשיהם של הצופים שעה שעיניהם היו עסוקות במבצעי הראווה של אלופי גלגיליות. „מסטיק" לאוזניים ו„מסטיק" לעיניים בהצגה החלולה ביותר עלי אדמות.

אנדרו לויד ובר, המלחין האנגלי שגזל את כתר המחזמר מברודווי („ישו כוכב עליון", „אוויטה" ו„חתולים"), התמכר בהדרגה לצורה וזנח את התוכן: ההצגה „סטארלייט אקספרס" היא מגרש גרוטאות עשויות זהב.

גם הקהל האמריקאי הלך שבי אחרי להטיו של הקוסם הלונדוני ולא תמך די הצורך באמנותו של המלחין הניו־יורקי, סטיבן סונדהיים.

בשלושים השנים שחלפו מאז כתב סונדהיים את התמלילים ולמוסיקה של ליאונרד ברנשטיין ל„סיפור הפרברים", הפך סונדהיים ליוצר החשוב ביותר בתיאטרון המוסיקלי בארה"ב (מוסיקה ומלים). ב־1979 הועלתה בברודווי האופרה שלו „סוויני טוד". המבקרים היו נלהבים, הקהל פחות. על אף ש„סוויני" זכה בכל הפרסים האפשריים, לא הצליחה ההצגה לסגור קופות יותר משנה.

היו שטענו אז ש„סוויני טוד" אפל מדי, מזעזע מדי וקודר מדי בשביל מחזמר, אבל סיפור הנקמה של הספר הלונדוני השוחט את לקוחותיו, הפך מאז 1979 לאורח רצוי בבתי אופרה רבים. גדולתה של האופרה „סוויני טוד" טמונה בהצלחתה להגדיר מחדש את גבולות המוסיקה לתיאטרון, ובהתמודדותה עם נושאים אוניברסליים במותחים של יאוש אישי.

והנה, לפתע בקיץ האחרון, הופק בלונדון מחזמר ענק ממדים חדש. המוסיקה שלו לא נכתבה בידי אנדרו לויד ובר, וגם לא בידי סטיבן סונדהיים, אלא בידי מלחין צרפתי בשם קלוד־מישל שיינברג. אך החדשות השמחות־באמת הן שהמחזמר החדש והמצליח הוא המשך טבעי ל„סוויני טוד", והתרחקות מוחלטת מקו המהומה על לא מאומה של „סטארלייט אקספרס".

המחזמר החדש הוא „עלובי החיים" על־פי יצירת המופת, עבת הכרס, של ויקטור הוגו, ויש בו חידושים אחרים. ראשית, זה המחזמר הגדול הראשון המופק ב„רויאל שייקספיר קומפאני" (הנתמך על־ידי ממשלת בריטניה); ושנית, זה שיתוף פעולה ראשון בין ה„רויאל שייקספיר קומפאני" ומפיק פרטי מן התיאטרון המסחרי (קאמרון מקינטוש, מפיק „חתולים" ו... „סטארלייט אקספרס"). ועוד חידוש, „עלובי החיים" הוא מחזמר צרפתי במקורו, ובצרפת כמעט לא קיימת מסורת של תיאטרון מוסיקלי מודרני.

הגירסה המוסיקלית המקורית של „עלובי החיים" שייכת לשני צרפתים (ויהודים): התמלילן אלאן בובליל והמלחין קלוד־מישל שיינברג, בנו של מכוון פסנתרים שנולד בהונגריה. על ההצגה הצרפתית של „עלובי החיים", אשר הוצגה באיצטדיון ענק בפריס עמלו השניים במשך שנתיים. התמליל האנגלי של הרברט קרטצמר שונה באופן משמעותי מן המקור הצרפתי. ספרו של הוגו מוכר היטב לצרפתים, אך לטובת האנגלים תמלילי השירים הם פחות ספרותיים ומתרכזים יותר בקידום העלילה המורכבת.

במשך כשלוש שעות וחצי נושאים על כתפיהם את ההצגה קולין וילקינסון ורוג'ר אלאם כז'אן ואלז'אן, המבקש להימלט מעברו, וכז'אבר, מפקח המשטרה הדולק בעקבותיו בכל רחבי צרפת במשך קרוב לעשרים שנה. לפטי לופון (כוכבת „אוויטה" בארה"ב) יש כמה תמונות בלתי נשכחות בתפקיד האם הלא נשואה, ההופכת ביאושה לפרוצה.

אבל בהצגה הזאת יש גם „כוכבים" אחרים: התפאורה של ג'והן נייפייר המציגה פריס כפי שרק גדולי הציירים ידעו לציירה; התאורה של דייוויד הרסי ההופכת במה גדולה ומסתובבת מביב שופכין פריסאי לישימון מוצף אור ירח; והבימוי של טרבור נאן וג'והן קירד, המצליח למזג מלים, מוסיקה, ריקוד תוך שמירה על אותה ספונטניות שאבדה זה כבר למחזמר המודרני.

העלילה המורכבת נפרשת במהירות ובבהירות, והמוסיקה של שיינברג היא כמעט אופראית בעוצמתה הרגשית ובשימוש שהיא עושה בנושאים מוסיקליים ובווריאציות.

למראה ולמשמע המחזמר הזה, לא הרגשתי (לראשונה זה זמן רב) שאיש מן המעורבים ב„עלובי החיים" ניסה להתאים את עצמו לרוח מצעדי הפזמונים, או שמישהו העלה בדעתו ששני שירים פופולאריים יכולים לחרוץ את גורלו של מחזמר.

ומה על ויקטור הוגו, תשאלו. כיצד אפשר „לכלוא" את ספרו במחזמר? ובכן, על אף שהמחזמר מבוסס על יצירה ספרותית גדולה, אין בו דיאלוגים. יש בו מוסיקה והיא מעבירה באופן מזהיר את רוחו של הספר. שוב, כמו ב„סוויני טוד", פורחת ההצגה באותו תחום מסוכן של התיאטרון המוסיקלי, שאינו עוסק בזוהר ובהצלחה, אלא בכשלון ובשנאה.

כאב ורשע, על כל גוניו, ממלאים את הבמה אך בקטע הסיום, באור האלוהי (של דייוויד הרסי) מצטרפים מתי פריס אל החיים בהימנון של הבטחה התובע עתיד טוב יותר. אלא מה?

תשוקה וחושנות / מירי פז

המאהב

סופר יודע שספרו הוא כמרדף אחר הרוח והכתיבה עצמה אינה אלא הבל ורות, היא שחזור האנדרלמוסיה שבעולמנו, סתמית וחסרת־תכלית כחיים עצמם. מי שאינו יודע זאת – טוענת מארגריט דיראס – מוטב שלא יכתוב. אפשר שהקסם בכתיבתה של דיראס מתמצה ב„אני מאמין" זה, די־יומרני בחוסר היומרה שבו.

דיראס מספרת על עצמה, על נעוריה בארץ רחוקה חרה, הודו־סין הצרפתית. היא נערה בת חמש־עשרה וחצי במשפחה צרפתית בורגנית שירדה מנכסיה. המאהב הוא גבר סיני, מבוגר ממנה בשנים רבות, בנו של העשיר המקומי. אהבה חסרת סיכוי. „אני מגלה שאין בו הכוח לאהוב אותי נגד רצונו של אביו... אין בו הכוח לאהוב באהבה המתעלה מעל לפחד... אני גבורתו, וממונו של אביו הוא כנעתנותו". כך במישור האישי. אבל המפגש הזה הרסני ככל שמפגש בין האדם הלבן, קולוניאליסט בארץ לאילו, לבין בני המקום יכול להיות. מפגש שהאיבה ההדדית והבוז חוצים אותו. המגע עם הילידים יש לו צידוק יחיד בעיני האדם הלבן – בצע כסף. „אחי לעולם לא ידבר עימו (עם המאהב הסיני) מטוב ועד רע. כאילו אין הם מבחינים בו כלל. וזאת מפני שהוא לרגלי, מפני שנעלה מכל ספק שאיני אוהבת אותו, שאני אתו למען בצע כסף, שאיני יכולה לאהוב אותו... כך מפני שהוא סיני, מפני שאינו איש לבן". מפגש בזוי שאין לו שום צידוק בעיני הסינים.

מה שכובש בכתיבתה של דיראס היא כנותה המוחלטת. היא אינה חסה על עצמה („בת חמש עשרה וחצי בתלבושת שהיא אות קלון. כובע לאיתמים, וגם לא השפתון. זה אינו תמים. זה אומר דרשני. זה מיועד למשוך את העין, למשוך כסף"...) ולא על בני משפחתה. את אחיה הבכור היא מתארת כ„רוצח ללא נשק" שבזמן שיחרור פאריס היה מבוקש בעוון עבירות של שיתוף פעולה עם הכובש, „אולי הסגיר אנשים, יהודים, הכל אפשרי".

לבד מאפיונים אלה, אין דיראס משקיעה הרבה בפיתוח הדמויות. המאהב הוא הנעלם בסיפור. (האם מקרה הוא שדיראס מתארת את גופו, את ידיו „האמונות, המושלמות", אך לא את פניו?). ייתכן שהתשוקה היא גיבורת הסיפור, תשוקה שיש בה תום מושלם או פרוורסיה מעודנת. „הוא מכנה אותי זונה, סינופת, ואומר לי שאני האהבה היחידה שלו, וזה אכן מה שעליו לומר וזה אכן מה שנאמר כאשר מניחים לגוף לעשות ולחפש ולמצוא ולקחת כראות־עיניו ואז הכל טוב, אין. פסולת, הפסולת מכוסה. הכל נשטף באשד התשוקה". וכך בתיאוריה את הלן לאגונל, ידידתה בפנימיה לנערות לבנות. „אני הדוממה מיופי גופה של הלן לאגונל... הגוף הזה חופשי מתחת לשמלה, בהישג יד... הייתי רוצה לתת את הלן לאגונל לגבר זה העושה זאת עלי, כדי שגם יעשה זאת עליה... כך, בדרך העקיפין של גופה, מבעד לגופה, יגיע עדי התענוג ממנו, ואז הוא יהיה מוחלט וסופי. עד מוות".

אלטנה / מאת אמנון דנקנר

חכמת פרצוף

אנה היינו באים באמת, בלי יוסי שריד? ב„מוקד" השבוע נוכחנו שוב לדעת כי זה האיש העושה בשבילנו תדיר את העבודה השחורה: מחדד את הדברים עד חוד התער של המחלוקת, מנסח את המחשבות מעשה אמן והולך למלחמות עקרוניות בשטן אלי קרב. שריד ישב שם בין שלושה בחליפות מחוייטות כשהוא נראה בחולצה הלבנה ומכנסי התאקי שלו כמו איזה ירחמיאל מוסרי, אבל לירחמיאל הזה יש לשון של נחש, והצירוף הזה הוא שעושה אותו כל כך מושך לב לאחרים וכל כך מסוכן ושנוא על אחרים.

אני חייב לומר כי גם היריב שלו במוקד, רוני מילוא, שובה את ליבי, אף כי במובן אחר. מילוא הוא אולי הדוגמא המובהקת ביותר בפוליטיקה הישראלית למי שפיו וליבו אינם שווים, וכשהוא הולך ונסחף כביכול בטיראדות הלוהטות שלו, לא צריך להיות מצוייד בחכמת פרצוף גדולה כדי לתפוש שהאיש מציג הצגה ונהנה ממנה. באמת שחקן לא רע.

ירחמיאל מוסרי, שריד

חלוקת התפקידים הפעם, כמו בעצם כמעט בכל פעם, היתה גזורה מראש. שריד בא להציג את העמדה הצפוייה של מה שניתן לכנות בלי בושה המגזר הנאור של האוכלוסיה, רוני מילוא קונן את קינת הפאטריוטיזם העשוק ועוזי ברעם, שהיה הפעם מחוק מעט, זז פעם לכאן, זז פעם לשם והציג עמדה מרכזית הרוצה לשאת חן מלפני הכל.

הבעייה בתכניות „מוקד" מן הסוג הזה היא שאם מופיעים שם שניים כמו שריד ומילוא, יש צורך גם במנחה נוקשה מעט שישליט סדר באולפן. יורם רונן, שהוא איש אינטליגנטי ונעים לא היה האיש המתאים לרסן במיוחד את מילוא שדיבר, על פי חשבוני, 60 אחוז מן הזמן שהוקצב לכל השלושה. לביתה של קשיי־חינוך לא שולחים את המורה הכי רך בבית הספר.

טיראדות לוהטות, מילוא

הפוחלץ והנמיה

זה היה באמת מעט לא פייר לעמת את ד"ר מאיר פעיל עם פרופסור יוסף נדבה ב„זה הזמן" בשאלת תרומתם היחסית של אירגוני המחתרת לגירושם של הבריטים. היה זה כאילו יונחו בחדר סגור פוחלץ ונמייה משתוללת לעשר דקות של מאבק איתנים שתוצאותיו, כביכול, מי ישורן. פרופסור נדבה עורר בי, בדבריו, כמה הירהורים כבדים על הקשר בין אידיאולוגיה לבין הדיסציפלינה המדעית. כך, במובהק הסתמן ההבדל בינו לבין יריבו בחומר עליו הסתמכה: מאיר פעיל הסתמך על הפרוטוקולים של ממשלת בריטניה מאותה עת, שעה שיוסף נדבה הסתמך על הפרוטוקולים של הדיונים בפארלמנט הבריטי. כבר נאמר ונכתב הרבה בדבר נטייתם של הרוויזיוניסטים אל הדקלראטיווי, והנה מסתבר כי נטיית הלב הזאת עלולה להיגרר אחרי רוויזיוניסטים ותיקים מסוגו של נדבה, עד לחדרי המחקר שלהם. הרי ברור לכל כי מי שרוצה לדעת מה היו מניעי ממשלת בריטניה בבואה לסלק ידיה מא"י, צריך להידרש אל הדיונים הפנימיים ולא אל ההכרזות הפומביות והרי פרוטוקולי הדיונים הפנימיים היו פתוחים לפני נדבה כמו לפני פעיל. מכאן אתה למד כי רוויזיוניסטים ותיקים אינם מתים אלא מחליפים מקצוע. ואהבתם אל הפומבי וההצהרתי דבקה בהם באשר יילכו ומקלקלת את השורה גם בעיסוקם המדעי, כפי שקילקלתו בעיסוקיהם הפוליטיים והמדיניים.

מוזרה במיוחד נראתה בעיני קביעתו הנחרצת של נדבה כי אלמלא פעולותיהם של האצ"ל והלח"י היו האנגלים נשארים בארץ עוד עשר שנים בדיוק. ודוק – לא שבע, לא חמש, לא תשע ולא שלוש. עשר: בלי ביסוס בלי הוכחה. כך הוא קבע וזהו זה. איש, איך הייתי אומר, מוזר. בהחלט מוזר.

האיש שהתחיל את כל זה

הרבה אנשים מחפשים עכשיו את מי שהדליף את הדיעה שהתחילה את מחול השדים סביב פרשת ראש השב"כ. אבל אנחנו צריכים לתת את הדעת לא למדליף אלא למודלף. אמיר שביב הכתב לעניני משפט של הטלוויזיה, יכול לרשום לזכותו את הסקופ הזה, המשמש לי עכשיו הזדמנות לשבח את שביב, לאו דווקא על הדיעה אלא על כל מכלול עבודתו מאז נכנס לתפקיד. שביב עושה את מלאכתו בחריצות, לומד היטב את החומר ומאיר את עינינו בסוגיות משפטיות־ציבוריות שבהן הוא עושה מאמצים ראויים לשבח להגיע לעומק ולרדת לשורשי העניינים.

הנבדל

נראה לי שהנזיפה שנזף חיים יבין בנינים קיוויתי לא הייתה במקומה. קיוותי אמר ב„משחק השבוע" במוצאי שבת כי דעת המערכת היא ששערו של גילי לנדאו הובקע בנבדל ויבין טען בנזיפתו כי אסור להביע דיעה מערכתית בטלוויזיה. איני מבין מדוע בעניינים השנויים במחלוקת עובדתית הניתנת לצילום ולניתוח על פי החומר המצולם לא ייתכן להביע דיעה. הרי אין מדובר כאן באידיאולוגיות. מדוע למשל מותר ל„כולבוטק" להביע בשפע דיעות מערכתיות ואף לנהוג לעיתים כבית דין שדה ולמערכת „משחק השבוע" אסור לקבוע אם היה נבדל או לא?

אין זה אומר שלקיוותי אין מגיעה נזיפה, אולם נזיפה מסוג אחר: נזיפה על עצם העזתו לשמש כשדרן של משחקי כדורגל. האיש פשוט אינו מתאים לתפקיד והוא די מעצבן כשהוא ממלא אותו. יש לו קול דועך המנסר באוזן והוא מתבלבל פעמים רבות מדי הן בשמות השחקנים והן במה שמתרחש מול עיניו ועינינו. כבר לא צריך להתגעגע לנחמיה בן אברהם האגדתי כדי לחשוב על שידורי ספורט מעולים. יורם ארבל עושה את זה מצויין בטלוויזיה וברדיו יש לנו את גדעון הוד ודני דבורין.

אני מבין שיורם ארבל אינו יכול לקחת על עצמו את כל העול של השידורים הישירים, אולם הפיתרון הנכון איננו להשאיר את קיוותי בתור שדר מספר 2, אלא למצוא אדם ראוי שיחליף את קיוותי.

אשר לשער הנבדל / לא נבדל של לנדאו: כאן הייתה עוד הוכחה לכך שהחיים לפעמים הם לא משפט ולא צדק (לתשומת ליבם של תומכי ראש השב"כ ומתנגדי יצחק זמיר). הכדורגל. וזה אולי חלק מסוד הקסם שלו, דומה יותר לחיים מאשר לתפיסה המשפטנית שלהם: קרה מה שקרה, הטעות אינו יכול לתקן שופט הכדורגל אינו יכול לשנות את דעתו ובוודאי שאין זכות־עירעור על החלטותיו. הצדק בכדורגל ניתן בזריקה אחת מהירה ורגעית – של החלטת שופט המשחק ואחריו אין כלום לבד מרגשי התמרמרות, הפגנות, שערוריות תביעות ומה לא, אבל כל אלה אינן יכולות לשנות את מה שנקבע.

אמן הוורבאליות

לא תמיד „כלבוטק" מעניינת ולא תמיד היא עוסקת באמת בנושאים חשובים שיש בהם לעניין את כלל הציבור, אולם תמיד, תמיד כדאי לצפות לפחות בדקות האחרונות שלה, שבהן מפנה רפי גינת הגמלוני והמתוספס מעט את המסך לטובת גדעון רייכר ואגדות הביורוקראטיה שלו. רייכר אוסף תמיד שניים שלושה מקרים מסמרי שיער של סירוס מערכות בירוקראטי מעיק, אולם גדולתו אינה דווקא בתוכן הדברים כי אם בצורת הגשתם. הוא אמן המילה המדוברת והרהוטה הלובשת בפיו המהיר והמושחז ממדים של ציניות דוהרת ובידוח אמיתי. המילים יוצאות ממנו רהוטות ומהירות אולם תמיד מסודרות והמושות היטב כמו גדודים היוצאים מידי שבוע למלחמה במנגנונים. במדינה כשלנו שבה העילגות חוגגת וההתנסחות נמצאת בשפל המדרגה גם כשהיא נעשית על ידי מי שבמלאכתם תלוייה בה כגון פוליטיקאים ושדרנים, רייכר, עם המהוקצעות האלגנטית המוקצבית שלו אינו רק נכס לאוזני משובבי נפש, הוא גם דוגמא ומופת חינוכי לחיקוי.

שורה אחרונה בצד / אבי קורן

שעה אחת קדימה

במוצאי שבת בחצות לפני שבועיים נכפה עלי מגבוה הקרב עם השעונים. הייתי מעטים מול רבים, אבל גברתי על האויב ללא אבידות כמעט.

בדיוק בחצות החלה ההתקפה. שעון המטבח נכנע ראשון, אחריו השעון שבתוך הווידיאו, מאוחר יותר הצלחתי להכניע את שעון חדר השינה ואחריו נפלו בזה אחר זה שעון חדר האמבטיה, שעון חדר הילדים, השעון שבתוך העט, בתוך המחשב, בתוך הטוסטר, בתוך תנור האפיה, בתוך המאפרה, בתוך המזכירה האלקטרונית, על דלת המקרר ושעון חדר הנוחיות, שאליו מתחבר גליל ניירות הטואלט.

כשרציתי לחזור למיטה בשלום, גיליתי שניצחתי בקרב, אבל לא במלחמה. כל שעון הורה זמן אחר. ערכתי לעצמי את סיכום הקרבות, כדי לברר היכן היתה הטעות וכדי להפיק את הלקחים הרצויים. ואכן גיליתי שהדיגיטליים שיבשו לי את תכנון המתקפה. עד שאתה מוצא את הצ'ופצ'יק האחראי על תזוזת השעה אתה מסתבך עם התאריכון, הצלצול המעורר, הסטופר והמחשב, וכשסוף סוף הגעת אל היעד, מסתבר שבזבזת רבע שעה יקרה, ואתה חייב לרוץ לטלפון ולוודא שוב את השעה המדויקת. כשאתה מחייג אחת־חמש, במוצאי שבת, כשכולם מזיזים את השעון, הסיכויים שלך לקבל תשובה קרובים לאפס.

אין מה לדבר, השעונים השתכללו מאוד בשנים האחרונות. לאט לאט אנחנו מאבדים את יתרונינו מולם. מה שנותר לנו לעשות כדי להתמודד עם תחכומם הוא לטפח את משאבי האנוש. ומה לעשות? אני כבר לא כל־כך מסוגל לקלוט אינפורמציה חדשנית שתאפשר לי להתמודד עם הטכנולוגיה הגבוהה הזו.

מה הפלא, אם כן, שאני נוסטלגי ללא תקנה, שאני מתגעגע לשעונים ההם עם המחוגים (הזוהרים בלילה) שבמשיכת כפתור אתה מריץ אותם על פני לוח המספרים הלוך וחזור לפי רצונך. ושעון הקוקיה שבעצירת מטוטלת אתה מכניע אותו ללא קרב. ואז פשוט מזיז מחוג אחר מחוג לפי החלטתך הבלעדית. אח, איזה ימים נפלאים.

בחמש לפנות בוקר (מה שהיה פעם ארבע לפנות בוקר) עליתי על יצועי. התעוררתי בשבע בבוקר (מה שהיה שש בבוקר) ומאז אני סוחב אתי מחסור בשינה. נחמתי היחידה היא שאשלים את המחסור הזה כשנחזור לשעון החורף. אולי עד אז יתברר שהדיגיטליים נושאים אתם אבק רדיואקטיבי או שיש בהם חומר מסרטן ונצליח להיפטר מהם.